et ruſticos ne eoꝝ pcc̄a enormia reputēt leuia durius increpādo· ſapiētes et eruditos urbanius corripiēdo · induratos et inſenſatos acriter arguēdo· et quātū fieri ꝑt ꝟbis et exēplis ad ↄpūctōnē inducēdo/ et terrorē extremi iudicij eis incutiendo· Mulieres blādis ꝟbis et mollibꝫ nō alliciēdo ſꝫ potius ſeueris et rigidis corripiēdo · et q̄ꝫ citius ꝑt fieri ſupfluis colloquijs penitus reſecatis de ipis ſe expediēdo· cōtra quoſdā qui quotidie in ↄfeſſorio cū eis ↄfabulātur et eis lōgas faciūt p̄dicacōnes ꝓpter q̄d et ipi multū tps amittūt / et alijs ſepius occaſionē ſcandali tribuūt·

Incipit tercia ps huius opuſculi de circumſtantiaꝝ pccorū interrogacōne·

Circa terciū pn̄cipale ſciendū ꝙ nō ſufficit ↄfeſſorē ſolū audire ea q̄ ſibi a pccore dn̄r et de alijs ipm nō intrrogare niſi pſona ↄfitēs ſit in hijs bn̄ perita et timorata ut ſciat ſe ſufficienter ↄfiteri q̄d raro ↄtingit modernis tꝑibꝫ / cū pauci circa hꝫ debitam diligētiā adhibeāt / et multi ſūt adeo ſimplices ꝙ niſi interrogētur nūq̄ꝫ vere ↄfitebūtur et q̄d maius ē / multi qui ſcḋm ſeculū ſapiētes cenſentur in ꝑtinētibꝫ ad ↄfeſſionē ignorātes penitus repiūtꝰ· Ex quo ↄcluditur ꝙ poſtq̄ꝫ penitēs cōfeſſus eſt p ſeipm ea q̄ nouit· debet ↄfeſſor ipm interrogare de hijs que omiſit aut minus plene dixit / vnde aug· de pe· di· vi· c· i·

Tercia pars.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dicit de ↄfeſſore loquẽs. Sit diligẽs inquiſitor ſubtilis inueſtigator ſapiẽter et quaſi aſtute in terroget a peccore q̄ forſitan ignorat vel p̄ vere-cũdia vellet occultare. Cognito aũt crimie varietates eius nõ dubitet inueſtigare et locũ et tpus ꝛc̄. ad hoc ex̄ de pe. et re. c. omis. ℭ. ſacerdos. et hoc eſt ↄtra multos ↄfeſſores ignaros q̄ ſimpliciter audiũt ea q̄ peccor ↄfiteri voluerit et poſtea ſm auditã ↄfeſſa penitẽtiã iniũgũt qḋ eſt a debito ſuo valde deficẽ et ſe et ↄfitentẽ pariter in dãnacõnẽ pcipitare. Pro ſalubri igitur cõfeſſoris inſtructõne q̄tuor in hac pte videamus et p titulos diſtiguamus. Primũ ẽ de mõ intrrogãdi quẽ ↄfeſſor hʒ tenere. Secũm de quibꝫ circũſtãtiis neceſſario hʒ introgare. Terciũ ſuper quibꝫ cõmuniter debeat penitẽtẽ examinare. Quartũ ẽ ꝙ de ptinẽtibꝫ ſpẽaliter ad ſtatũ vel officiũ ↄfitẽtis debꝫ inquirere.

¶ De mõ interrogãdi quẽ ↄfeſſor debꝫ tenere. Titulus primus.

Quo ad pmũ dico ꝙ ↄfeſſor audiẽdo peccã ↄfitẽtis ſtudere debꝫ ꝓ poſſe in pncipio a ↄfitẽte remouere verecũdiã nõ exp̄mẽdo ſtati magnitudinẽ ſeu grauitatẽ peccorũ eius ſʒ diſſimulando trãſeat uſqꝫ ad finẽ ↄfeſſiõis. Et tũc exponat ei eorꝫ magtudinẽ ꝛ g̃uitatẽ incipiẽs a minoribꝫ terrorẽ incutiẽdo et ad ↄtricõnẽ ꝓuocãdo. Et ſi penitẽs ex ignorãtia aliquid omiſerit ipe ſuppleat interrogãdo eũ ut infra in caplis ſequẽtibus ad particularia deſcendẽdo plus ꝛ minus

ſcđm ſtatū et condicōnē confitentiū. nam ut dicit Tho. in. iiij. in interrogationibꝫ tria debꝫ confeſſor obſeruare. Primo ꝙ quilibꝫ interroget de pccīs q̄ cōſueuerūt in hoībꝫ illius ſtatus et ꝯdicōis ꝯiter repiri ut ī. ti. iiij. habetur. ideo multū expedit ꝙ a pncipio ꝯfeſſionis interrogetur penitēs de eius ſtatu ꝯdicōne ⁊c̄. ut. ſ. parte ſcđa p totū. Scđo ꝙ interroget a remotiſ de pccīs et in gn̄e et non explicite ne forte ſi ſtatī ad ſpēm pcc̄i quā ignorabat deſcēdat illud peccatum addiſcat/ et ſic quodāmō ad illud inducatur. exempli grā/ ſi ꝯfitetur ſe ꝯmiſiſſe pccm carnale non ſtatim queret ſi ſe manibꝫ polluit et hmōi/ ſꝫ ſolū interroget de modo ſeu cū quibus et hmōi. Tercio ꝙ in pccīs carnalibꝫ nō deſcendat nimis ad pticulares circūſtātias non neceſſarias qꝛ hoc poſſꝫ eſſe occaſio temptacōnis in utroqꝫ vel ſaltē ſcandali ipius cōfeſſoris ſi aliqn̄ ꝯfitēs referret alijs ꝙ interrogaſſet eū ſic et ſic. Si igitur vir ꝯfitetur ſe polluiſſe mulierē ex̄ vas debitū non querat ꝯfeſſor in qua pte corpis et quō/ ſufficit eni ꝙ habeat ultimā ſpeciem peccati.

¶ De quibꝫ circūſtantijs neceſſario habꝫ interrogare ꝯfeſſor. titulus. ij.

QVo ad. ij. qꝛ nō ſolū ꝯfeſſor debꝫ interrogare ꝯfitentē de mortalibꝫ ſꝫ etiā de circūſtātijs ut in. c. omis. de pe. et re. ¶ ſacerdos. p̄mo videndū eſt de numero eaꝝ/ Scđo q̄ ſint de neceſſitate cōfeſſionis. Ad primū dicendū ꝙ

circũſtãtie quibꝫ pcc̃m aggrauatur vel alleuia
ſeptem tur· ſm Tulliũ ſũt ſepte· et ꝯtinentur in hoc ver
ſu. Quis· q̃d· ubi· quibꝫ· cur· quõ· qñ· Racõ au-
tẽ iſtius numeri eſt ꝙ ſepte ſũt ꝯdicões ſin-
gulares vel ꝓprietates quibꝫ aggrauatur vel al
leuiatur pcc̃m ut ſup̃· et circũſtãtie ſũt cõdicõ-
1 nes ſingulares actuũ hũanoꝝ· Prima circũ-
ſtãtia ꝯſideratur ex pte finis / et talis dr̃ Cur ꝙ
inter oẽs circũſtãtias ẽ pñcipalis· Ubi nota ꝙ
duplex ẽ finis ſcꝫ opacõis et intẽcõis / exẽpli
gr̃a· forma domus ẽ finis opacõis domus· et ha
bitatio ẽ finis intẽcõis· Sic a ſili finis opacõ-
nis hoĩs nõ ẽ finis qui dr̃ circũſtãtia ſꝫ finis in
tẽcõis qui qñqꝫ ex malo actu bonũ intendit et
ecõtrario· et hic finis dr̃ circũſtãtia· nã a fine in
tẽcõis in moralibꝫ actus ſpẽm recipit· vñ am·
2 intẽcõ opi tuo finẽ impoĩt· Scd̃a circũſtãtia ꝯſi
deratur ex pte opis ſcꝫ q̃d· nec ꝯſideratur q̃ꝫtũ
ad ſbam facti ſcꝫ ꝙ occidit vel furatus ẽ vel for
nicatus ſꝫ q̃ꝫtũ ad ꝯdicõnẽ facti· i· ꝓpetatẽ / q̃li
tatẽ ⁊ q̃ꝫtitatẽ facti / puta ꝙ occidit prẽꝫ / ꝯgno
uit vgĩnẽ vel maritatã / et ſic hec circũſtãtia nõ
ꝯſideratur ꝑut ẽ ſba actus ſꝫ ꝑut ẽ ꝯdicõ actꝰ
Nã quidã actus ſũt idẽ in ſpẽ nature q̃ differũt
in ſpẽ moris ſic fornicatio et ꝯcubitus ꝯiugalis
3 Tercia circũſtãtia eſt· quis· que cõſideratur ex
parte agentis pñcipalis et non ſolũ reſpicit ſb
ſtantiam perſone agentis ſed magis cõditio-
nem vel ꝓprietatem perſone ſcilicet cuius ſit of
ficij poteſtatis vel ſexus et hmõi· Ratio eſt ꝙ

ex ꝯditionibꝫ ꝑſone variatur ſubſtãtia actus
eo ꝙ aliquid ꝯpetit vni qḋ nõ ꝯpetit alij. Quar
ta circũſtãtia ẽ quibꝫ ſcꝫ auxilijs. et ꝯſideratur
ex pte agẽtis inſtrialis ſm phm. iij. ethi. ſꝫ loco
inſtrumti. Tullius poit quibꝫ auxilijs eo ꝙ oia
auxilia ſũt quaſi inſtrmta actõis quibꝫ agẽs
utitur ad finẽ ſuũ. Quĩta circũſtantia ꝯſidera-
tur ex pte ſpẽi vel qualitatis opis. tripliciter.
Prio ex pte modi. et hic ẽ qñta circũſtãtia. quõ
utrũ ſcꝫ leuiter vel fortiter quis pcuſſerit. Se-
cũdo ex pte loci et hic ẽ ſex̃ circũſtãtia pccm ag
gṽuãs. ubi utrũ ſcꝫ in loco ſecreto vel pblico vel
ſacrato. Tercio ex pte tpis et hic ẽ ſeptia circũ
ſtãtia qñ utrũ ſcꝫ peccauerit tpe orõni dedicato
.ſ. tpe feſtoꝝ et ieiunioꝝ. hec tho. iiij. ſcp. ſen. di.
.xvi. et rich. ibidẽ. et origialiter li. iij. eth. c. iij
Sꝫ ꝓ maiori euidẽtia pdcõꝝ ſciẽdũ eſt ꝙ dicte
circũſtãtie tripliciter ſe hñt ad actũ pcci. Ali-
qñ eni circũſtãtia nec ſpeciẽ pcci variat nec pec-
catũ aggrauat. ut puta accipere rẽ alienã manu
dextera vel ſiniſtra de mane aut de ſero. Quãdo
qꝫ circũſtãtia ſpeciẽ pcci variat et aggrauat ſi-
ue actus cui circumſtãtia aduenit ex ſuo gene
re ſit indifferẽs. ſicut cũ aliquis leuat feſtucam
e terra in contemptũ alterius. Siue actus ſit
bonus ex genere. ſicut cum quis dat elemoſi-
nam ꝓpter gloriã humanã. Siue actus ſit ma-
lus ex genere ſicut cũ aliquis furatur rem ſa-
cram. cuius ratio eſt quia circumſtantia addi-
ta actui habꝫ et addit repugnãtiã ſpẽalem ad

rōnē· exēpli grā| pccm fornicacōis in hꝫ ꝯſiſtit ꝙ hō accedit ad nō ſuā· ſi aūt addatur hec circūſtātia ꝙ illa ad quam accedit ſit uxor alterius pccm fornicacōis trāſfertur in aliud gen⁹ pcci| ſcꝫ adulteriū qđ ē grauius pccm qꝫ ſit fornicaco· et ita ubicūqꝫ ē alia et alia repugnātia act⁹ ad rōnē ꝛalia ꝛalia deformitas act⁹ ibi ē alia ꝛalia ſpēs pcci ꝛ maior pcci grauitas ſut patuit p exēplū ſupͣ poſitū| Añqꝫ circūſtātia nō variat ſpēm pcci ſed aggrauat pccm| cuius ratio ē ꝙ nō importat pmo et p ſe repugnantiā ad racōnem ſꝫ ex ſuppoſicōne illius ꝙ primo et p ſe importat repugnantiā ad ratiōnē| exempli gratia· Accipe multū vel parū de ſe vel ex ſe | nō dicit nec importat repugnātiā aliquā ad ratiōnē· et ideo non importat ex ſe aliquā deformitatē nec racōe boni vel mali ſꝫ ſolū ex ſuppoſicōe pmi ꝙ ſcꝫ alienū accepit et ſic multū de alieno accipe ē grauius pccm qꝫ parū accipe| nō tñ eſt pccm alterius ſpēi a pmo| nec ille qui furatur multū facit duo pccā ſꝫ vnū| grauius tñ qꝫ qui furatur parū ut· ſ· Quartū vero membrū nō poteſt eſſe ſcꝫ ꝙ circūſtātia ſpēm pcci variet ꝛ nō aggrauet peccatū· hec Tho· ubi ſupra· et pma ſcđe· q· lxxiiij· in corpore qſtionis· ar· vij· Ad ſcđm qđ erat vidēdū ſcꝫ que circūſtātie ſint de neceſſitate ꝯfeſſionis| et dico breuiter ꝙ in ꝯfeſſiōe circūſtātiaꝝ aliqđ ē impoſſibilitatis | aliqđ impfectōis| aliqđ pfectōis| aliqđ necitatis| aliqđ maioris ſecuritatis et utilitatis· Primo enim omes pccorum

circūſtantias ↄfiteri eſt impoſſibile cuius ratio
ē ꝙ cū ſingulares circūſtātie pccorū ſint q̄i in-
finite ſʒ nullus obligatur ad ↄfitēdū ea q̄ in in-
finitū pn̄t ꝓcedē ꝙ de talibꝫ nō ē ars neqꝫ ſciē-
tia g° nullus tenetur oēs ↄfiteri · Sc̄do cōfiteri
circūſtātias que alleuiāt pcc̄m eſt imꝑfectōis
niſi confeſſoꝛ de eis inquirat vel cōfitēs timeat ſi
eas nō ↄfiteatur cōfeſſorē ꝓpter hoc occaſionē
pturbacōis vel ſcandali accipe· vel niſi in tātū
diminuāt pcc̄m ꝙ ſi nō dicātur videatur moꝛle
qd̄ erat veniale ſicut ꝓpter infirmitatē comedē
carnes in quadrageſima · Tercio ↄfiteri aliq̄s
circūſtantias q̄ aliā ſpēm pcc̄o nō tribuūt vel ſi
tribuūt nō tn̄ ſpēm pcc̄i moꝛtalis ē pfectōis hēc
eſt ↄfeſſio venialiū· Quarto ↄfiteri aliq̄s circū-
ſtātias q̄ ad aliam ſpēm pcc̄i moꝛlis trahūt· ut
coire cū muliē aliena ↄiugata v̄gine vel dedi-
cata ē de nccītate · vn̄ quilibꝫ de nccītate tenet̄
dicē et ↄfiteri gen⁹ et ſpēm pcc̄i moꝛlis · Quīto
confiteri circūſtātias in eadem etiā ſpecie pcc̄m
notabiliter aggrauātes ſʒm Specu· ē maioꝛis
ſecuritatis et utilitatis/ ratio ꝙ pcc̄i quātitas
ſciri nō pt niſi ſcitis illis q̄ eius aggrauāt quā-
titatē/ et ſic nō vid̄r ſufficē illi qui centū marcas
argenti vel gregē ouiū furatus fuit dicē / ego
feci furtū cū hoc ita bn̄ poſſit verificari ſi accepiſ-
ſet vnū ſolū denariū· ſil̄r non vid̄r ſufficē illi qui
gladio ꝓximū vulnerauit dicē ego pcuſſi ꝓxi-
mū ſʒ debꝫ ↄfiteri quātitatē pcc̄i non ſolū in ſpē
ſed p̄ciſe ut ſʒm quantitatē culpe quātitas pene

taxetur a ſacerdote. Tu dic q hijs nō obſtan=
tibꝫ ſolū circūſtātie trahentes in aliā ſpēm ſunt
de neceſſitate ↄfeſſionis nec oportꝫ ↄfeſſorē ſci=
re totā pcci quantitatem qꝛ nec ipſe pccōr ſcire
pt ʒ ſufficit q ↄgnoſcat quātitatē que ex ſpecie
pcci ↄſurgit. nec oportet ſm totā quātitatē pec
cati penā taxare| ſm alex. qrta pte ſū. q. cclxvi.
et tho. ubi ſupra. et bonauē. in. iiij. di. xvij. et pe
de tarā. ibidē ar. iiij. q. ij. et in corpe. q. Et hec ē
ↄiūs opi. theologoꝝ quā ec tenēt multi canoni
ſte| ut no. collec. de pe. et re. c. omis. |Et hee circū=
ſtātie ptinētes de neceſſitate ad ↄfeſſorē et aliā
1 ſpēm pcci trahentes pnt eſſe octo. Prima ē cō=
ditio rei ſeu pſone. ut ſi pccm fornicacōis ē cō
miſſum interrogetur| utrū cū religioſa ſeu deo
dicata qꝛ ſic eſt ſacrilegiū. ſi cū ↄiugata ē ad=
ulteriū. ſi cū ↄſanguinea vel affine eſt inceſtus.
2 Scđa ē modus peccādi. qꝛ ſi cognouit mulerē
alienā modo innaturali ex tali modo ultra prin
cipale pccm fornicacōis vel adulterij induci=
3 tur alia ſpēs pcci mortalis ſcꝫ ſodomia. Tercia
eſt locus qn ſcꝫ pccm ↄmittitur in loco ſacro vel
diuino cultui deputato| tunc eni inducitur alia
ſpēs pcci mortalis ſcꝫ ſacrilegiū de quo ſupra.
4 Quarta ē tpus| cū eni cōmittitur pccm morta=
le in feſto inducitur alia ſpēs pcci mortalis. qꝛ
ultra ppriam deformitatē ſue materie ex hoc qđ
ↄmittitur in feſto hꝫ aliā deformitatē ſpealē im
pugnātē. iij. pcepto decalogi de ſanctificacōe
ſabbati. quo phibetur omē opus ſuile. op9

peccati|et opus ſpūale magis q̄ȝ opus manuale
ideo de ei⁹ p̄cepti trāſgreſſione oportet ſpeciali
ter ↄfiteri· et no· Nic· de lira· exo· xx· Sȝ an idem
ſit qn̄ peccm̄ cōmittitur in die ieiunii p̄cepti ab
eccia· vīdꝫ ꝙ ſic· de con· di· v· michil eni ꝓdeſt·
Rich· in· iiij· di· xv· ar· iij· q· vi· dicit ꝙ triplex
eſt ieiunū· Primū eſt ab iniquitatibꝫ abſtine=
re et hoc p̱ qd̄cū qȝ peccm̄ mortale frangitur· Se
cūdū eſt actus v̄tutis abſtīētie| et h̄ frāgitur
p̱ gulā que eſt peccm̄ mortale· Terciū ē ieiunū
inſtitutū ab eccia|et hoc ut p̄dixi frangitur per
gulā q̄ eſt mortale peccm̄ inquātū non includit
illud qd̄ eſt neceſſariū ad actū v̄tutis abſtinen
tie|ſȝ quātū ad illud qd̄ additur ex ſtatuto ec=
cleſie frangitur comedēdo plus q̄ȝ ſemel vel ci=
bos interdictos ieiunātibꝫ|et etiā p̄uenīēdo ni=
mis notabiliter horā comededī ut· i· q· viij· hec
ille· Quīta ē numerus· ꝙ quotiēs q̄s cōmittit
aliq̄d illicitū puta furtū totiēs peccat mo̅ꝛl̄r cū
ſint diūſi actus ⁊ in ſingulis actibꝫ ē peccm̄ mo̅ꝛ
le eſſentialr̄ id̄o de necītate oportꝫ explicite ↄfi
teri circūſtātiā nūi· Sex̄ ē q̄litas· i· ſi peccm̄ ē ſe=
cretū vel publicū et ad q̄t p̄uenit ei⁹ noticia ꝙ
ex h̄ inducit̄ alia ſpēs pecī mo̅ꝛlis q̄ ē ſcādalū·
Septia ē inductio videlꝫ ſi in pecco qd̄ ↄmiſit cū
ꝓxio ipe fuit p̄ncipalis cā ꝓuocādo ſuadēdo
et hm̄oi ꝙ ultra p̄ncipale peccm̄ ↄmiſit homici
diū ſpūale mľto ḡui⁹ q̄ȝ corpale/ Octaua ē ac=
cidēs ꝙ ſepi⁹ q̄s ↄmittit multa pecca ꝓpter ali=
ud peccm̄ qd̄ cōmitte ǭrit |puta intermittendo

nuncios vel ſecū ducēdo ſocios et hmōi· Et ſic habes circūſtātias pccorū mortaliū neceſſario cōfitēdas que ſcʒ trahūt in aliā ſpēm ſeu gen⁹ pcci mortalis| Et de hijs ſpēaliter debʒ cōfeſſor interrogaē nō ſolū quātū ad pcca opis ſʒ etiā cordis ſeu volūtatis cū ſint diūſa pcca nō ſolū materialiter verū etiā formaliter · ſi cōparetur volūtas interior ad opus externus ꝓut ſūt ſepata puta qꝛ vnus peccat volūtate tātū· alius voluntate et ope· ut nōt bo· in· iiij· di· xli· ar· i· ·q· i· Si igitur q̄s cōfitetur ſolū mēte deliberate mulierē ɔcupiuiſſe interrogādus ē· utrū mulierē ſolutā vel nuptā vel v̄ginē| quo tpe ⁊c̄· qꝛ hec oīa faciūt illud pccm eſſe diūſe ſpēi| ſʒ qd̄ horū ſit grauius · an pccm volūtatis tm̄| an opis· bo· ubi ·ſ̄· q· ij· dicit qꝛ ſi uterqʒ peccātū ex eq̄li amore mouetur et qꝛ in utroqʒ ſit plena voluntas pt dici qꝛ vnū pccm dr altero g̃uius ẽplicīter· Aut rōne maioris ɔtēptus dei· aut rōne maioris libidis ſeu delcācōis· ā rōne maioris dānificacōis· Quātū ad p̄mū nō dr maius pccm volūtatis q̄ȝ opis· qꝛ voluntas plena ad pccm ſic p ſe adeo aūtit ſic cū eſt cū ope ɔiūcta· Quātū vero ad ſcdm dr g̃uius maxie q̄ītū ad pccm carnale q̇ quidē hō peccat in ſeipo · Silr quātū ad terciū ſcʒ ad dāmficacōnē| quā dedit ſup̄ pccm volūtatis| et g̃uius dr maxie erga pccm q̇ quiſ peccat in ꝓximū·

¶ Sup quibʒ ɔiūter debʒ ɔfeſſor penitentē interrogare· Titulus tercius·

Quo ad terciū notādū ꝙ poſtq̄ȝ peccoꝛ per ſeip̄m expoſuit om̄ia pecca ſua que nouit| debȝ ɔfeſſoꝛ diligēter aduertē q̄d dixerit|et q̄d ſuppleri opoꝛteat|et de hȳs q̄ non dixit vel mi=nus plene dixit|debȝ ip̄m īterrogare plus et minus in totū vel in ptē ſm̄ oꝛdinē infra notatum et ꝑut requirit ſtatus et ɔditio ɔfitētis· nec tñ ſm̄· ꝟ·debȝ eſſe nimis ſcrupuloſus circa īterro=gacōnes ſi foꝛte aliquā obmittat aut ꝓpter occupacōnē aut ꝓpter obliuionē vel ſimplicitatē dū tñ craſſa ignoꝛātia vel ſupina nō laboꝛet aut negligētia diſſoluta vix eni ā nūquā ɔtigit ꝙ ɔfeſſoꝛ q̄ȝtūcūqȝ diſcretus oīa q̄ circa hoc a do=ctoꝛibȝ dñr obſeruare poſſit·

¶Ordo īterrogādi· Primo de articulis fidei· ſcd̄o de ſacris eccie· Tercio de decē p̄ceptis decalogi Quarto de peccis moꝛtalibȝ · Quīto de miſcdie opibȝ·

¶De articulis fidei· ¶Ca·j·

Circa articulos fidei īterroget ɔfeſſoꝛ ɔfitētem utrū ſciat ſimbolū aploꝝ ſcȝ credo in deū ⁊c· et ɔpetēter intelligat adeo ꝙ in eis nullū habeat ɔceptū erroneū· opoꝛtȝ eni quēlibȝ ad=ultū eos credē diūſimode tñ· Implicite credē oēs articulos ē fidei diminute· Et hoc nō ſuffi=cit nunc alicui qui habȝ uſū rōnis ſcȝ in gñali credē redēptoꝛē et remuneratoꝛē·ideo eni no=ticia quoꝛūdam articuloꝝ maniſeſta eſt ꝙ nul=lus habens uſum rationis ignoꝛet·niſi omni=no negligat et cōtemnat dei cultum et ſalutem ꝓpriam · Explicite autem et diſtincte credere

omnes articulos nō est de gn̄ali fidei neceſſita-
te niſi forte illis qui fidē alijs explicaē tenētur
ut doctoribꝫ p̄dicatoribꝫ p̄latis et curatis · Cre
dere aūt quoſdā implicite et quoſdā explicite
ē fidei ad ſalutē necīie etiā oīm ſimpliciū / tenē
tur eni etiā quicūqꝫ ſimplices explicite credere
articulos q̄s manifeſtāt eis nō ſolū p̄dicatio
ſꝫ etiā ecclaſticus uſus et ↄſuetudo ſicē eſt de vnī
tate et trinitate quā p̄nt noſcē ab ipō actu cō
ſignacōis · cōſignāt eni ſe · In noīe pr̄is ꝛ filij et
ſpūs ſci · Idē de natiuitate paſſiōe ꝛ reſurrectōe
et pccorū remiſſiōe / q̄s ↄgnoſcē p̄nt ex ipīs ſo
lēnitatibꝫ q̄s eccla celebrat ex actibꝫ ſacerdo-
tū · Ideo ad horꝫ ↄgcōnē nullus rōne utēs exci-
pitur · nec ignorātia excuſatur · Articulos vero
non ita manifeſtos tenētur tn̄ credē implicite ·
Implicite aūt credē voco · ut ī gn̄ali credāt vni
ūſaliter oīa q̄ credit ſacroſcā mr̄ eccla ita ꝙ ī p
ticulari a nullo diſſentiāt · nec aliquē articulo-
rum diſcredāt / et in tm̄ valꝫ hec fides implicita
ſꝫm q̄ſdā ut refert inno · ex̄ de ſū · tri · et fiđ · ca · c · i ·
ſup̄ v · credimus · ꝙ ſi aliq̄s eā hꝫ · ſ · ꝙ credat q̄c
quid credit eccla / et rōne nāli motus aliq̄d de
fide falſo opiatur puta ꝙ pr̄ ſit maior vel p̄or
filio vel ꝙ tres pſone ſint tres res a ſe inuicē di
ſtātes ꝙ ꝓpter ſꝫ nō ē hēticus nec peccat dūmō
hūc errorē nō defendat · ſꝫ nōt bonauē · in · iij · di ·
· xx v · cō · rich · ibidē · et tho · ſcđa ſe · q · ij · Si pſo-
na cōfitēs ſit rudis que de dcīs articulis paruā
aut nullā habeat noticiā ↄfeſſor interroget eū

vtrum ex corde doleat de p̄terita negligētia et ꝯponat ſm capacitatē ſuā illos addiſcē ſimul et pr̄ nr̄ ſi neſciret et ip̄e exponat ei vulgariter d cōs articulos ſi pt | de pe. et re. deus qui. Itē interroget utrū ex corde credat omnia q̄ credit ſcā eccia | et utrū doleat ſi ꝯtra dictos articulos et fidē catholicā hactenus mēte vel vbo inciderit in aliquē errorem | ut ꝙ nō ſit alia vita p̄ter iſtā et hmōi.

De ſeptē eccie ſacramētis. Ca. ij.

Primo ꝯfeſſor interroget utrū ſciat ſacra eccie p̄cipue q̄ ſūt ꝯiūter neceſſaria | videlz baptiſmus | cōfirmacō ſiue criſma | pnia | eucariſtia | et extrema vnctio. De ſacro ordīs et mrimonij alibi dicetur. Primo utrū ſciat et credat baptiſmū neceſſariū fore ad ſalutē et p ip̄m debite ſuſcipiēti remitti oia pcca tam reſpectu pene q̄ȝ culpe ſm doc. in. iiij. ſen. di. iiij. Scdo utrū ſciat et credat criſma ſeu cōfirmacōnē ad ſalutē neceſſariā. qꝛ et ſi nō ſimpliciter nichilominus ꝯtēptus eius dānabilis eſt | ſm Pe. et tho. in. iiij. di. vij. ꝯcor. Rich. ibidē ar. v. q. i. dicēs ꝙ tūc cōtēptor quis reputari deb; qn̄ habita ſufficiēti oportunitate recipiēdi illud tenuit ā notabiliter negligit. Idē Sco. ibidē. utrū ip̄e ſit criſmatus. Tercio utrū ſciat et credat penitentiā et ꝯfeſſionē pccorū ad ſalutē neceſſariā nec aliter poſſe deo recōciliari poſt baptiſmum exiſtentē in pcco mortali. utrum quotiēs pcca

memorie occurrerũt habuerit ↄtricõnẽ de eis et ꝓpositũ ↄfitẽdi actu vel affectu. nã ad hꝫ tene tur| alias peccat mortaliter ẜm tho. in. iiij. di. xvij Co. ab. ſi. m. c. om̃is. de pe. et re. Utrũ exiſtẽs in pccõ mortali ſtatim actualiter ↄfeſſus ẽ habi ta copia ſacẽdotis idonei. qꝛ ad hꝫ tenetur ſal tẽ in hijs caſibꝫ. Primo rõne piculi. ut ſi piculũ mortis immineat puta belli vel maris vel cũ mu lier eſt in ptu| vel cũ quis ẽ in alio quouis mor tis articulo ↄſtitutus. Scd̃o rõne ſacri puta cũ q̃s vult ordinẽ ſacrũ recipe celebraẽ vel ↄiũca re qꝛ nemo debꝫ p̃ſumẽ nõ ↄfeſſus copia ſacerdo tis idonea oblata et nccitate nõ urgẽte. Tercĩo rõne ſtimuli ſcꝫ ↄſciẽtie ut cũ ↄſciẽtia ſibi dictat qꝛ ſtati debeat cõfiteri. Quarto rõne dubij ut ſi hꝫ caſũ a q̊ ſolus ꝑpa vel ei⁹ penitẽtiarius p̃t ab ſoluẽ et nõ hꝫ copiã eoꝝ| et dubitat ne illã in futurũ habeat. nã hijs quatuor caſibꝫ exiſtẽs in mortali ſtatĩ ↄfiteri tenetur et ſi differat peccat mortaliter. ut nõt tho. in. iiij. di. xvij. cõ. rich. ibi dẽ ar. iij. q. vi. ubi addit idẽ eſſe rõe voti vel ſta tuti q̃ q̃nqꝫ obligãt religioſos. Quarto utrũ ſciat et credat ſacrm̃ ſacratiſſime eucariſtie oĩ bus ad ſalutẽ nc̃cr̃iũ poſt ãnos diſcrecõis| qui quo ad hꝫ ſũt in femia ãni. xij. et in maſclo. xiiij. Et utrũ credat in eo trãſſormari panẽ in corp⁹ et vinũ i ſang̃nẽ dñica ptãte| et qꝛ ſb̃ utraqꝫ ſpẽ ſit totus et integer xp̃us eſſentialiter et p̃ntia liter| quo ad dĩuitatẽ et hũanitatẽ ut habetur de ↄſe. di. ij. panis. et. c. oia. Utrũ ſupſerit illud

ſingulis annis ſemel cū debita ꝑparacōne et le-
gitima ↄfeſſiōe p̄uia ut tenetur · ex̄ de pe · et re ·
omis · Quarto utrū credat extremā vnctōnē ne
ceſſariā ad ſalutē adultis in articulo mortis ex
infirmitate ſeu ſenio ↄſtitutis · et ſi ipe in dicto
articulo ↄſtitutus eā petierit · Paruulis aūt ſeu
occidendis vel leuiter infirmātibꝫ nō debꝫ dari
ut notat rich̄ · in · iiij · di · xxiij · ar · vij · q · iiij ·

¶ Circa interrogationes · x · p̄ceptoꝝ decalogi
nota ꝑ declaracōe dicēdoꝝ hāc regulā theolo-
gicalē ꝙ ōis trāſgreſſio decē ꝑ p̄ceptoꝝ ē pccm̄
mortale p̄cipue qn̄ ē ↄtra p̄cepta negatiua ·

Preceptū p̄mū de colendo deū ·

Primū p̄ceptū ē · Vnū cole deū · Hoc p̄ce-
pto ꝓhibetur omīs idolatria ſiue adoratio cu-
iuſcunqꝫ creature ſiue ſimulacri vel imagīs rei
nālis ut dic̄ Ric · de li · exo · xx · ibi · nō hēbis deos
alienos corā me ꝛ nō facies ꝛc̄ · Prio igr̄ ↄfeſſor
interogꝫ ↄfitētē ſi adorauit aliqꝫ creaturā ꝑ deo
puta diabolū / ſolē / lunā vel ſtellas / arborē uł her-
bā et hmōi · qꝛ mōrle ē et ꝓhitū · xxvi · q · v · nō
lꝫ · Si fecit vel fieri fec̄ ſeu ꝓcūuit fieri aliqđ ma-
leficiū ſeu malias q̄ ſp fiūt cū inuocacōne demo
nū occulta vel manifeſta mōrle ē ſp et ꝓhibitū
deutro · xviij · xxvi · q · v · non lꝫ · et · c · nec mirū · Si
fecit vel fieri ꝓcurauit aliquā incātacōnē cū ſa
cramētis vel ſacrālibꝫ eccīe ut aqua baptiſma-
li oleo ſancto et hmōi ob ſanitatē vel aliam
cauſam mortale eſt grauiſſimum · Si diuinauit ·

vel ꝓcurauit fieri diuinationē ad inueniendū
furta. vel ad ſciendū aliquid ſibi vel ſuis euētu
rū q̄ fit tripliciter ſm̄ tho. ſcd̄a ſe. q. lxxxxv. et
habetur. xxvi. q. iiij. c. i. eſt mortale et ꝓhibi-
tū. xxvi. q. v. nec mirū. Idē dico ſi hoc inueſti-
gauit p inſpectionē aſtrolabij. Si didicit artē
notoriā vel ea uſus eſt ad ſciendū aliqua de ar
te nigromancie. qꝛ utrūqꝫ ꝓhibitū eſt et mor-
tale. Si ex cōſtellacōibꝫ et planetis ſub quibꝫ
quis natus eſt iudicauit determiate et certitu-
dinaliter futura hoim opa ꝓcedē. et ex talibus
hoies cogi ad malū vel bonū hereticū ē et ꝓhi-
bitū. xxvi. q. ij. illud. et. c. illos. et. e. c. q. v. non
licꝫ. Idē tho. ubi. s. ar. v. Si obſuauit curſus lu
ne ā ſtellaꝝ ꝓ domo faciēda vel ꝓpter ſegetes
vel arbores plātādas vel ꝯiugia ſociāda ꝓhi-
bitū ē. xxvi. q. v. nō licet. Si tn̄ utatur ꝯſidera
cōne aſtroꝝ ad ꝑnoſcendū futura q̄ ex celeſtibꝫ
corporibꝫ creantur puta ſiccitates et pluuias
nō eſt illicitū ſcd̄m Tho. ubi ſupra. et notat ar-
chid. xxvi. q. v. ſi quis clericus. Licet etiā ruſti
cis per ventos et diſpoſicōnes lune conſidera-
re tempus ſeminādi et medicis tempora poti-
onum et minutionū ut notat glo. in dicto. c.
non licet. Si obſeruauit tempora| menſes| dies
egiptioꝝ vel horas ad aliquid inchoandū vel
non vel in colligendo herbas medicinales qꝛ
ꝓhibitū eſt. xxvi. q. vij. nō obſeruetis. et. c. ſe.
ſecus ſi ut ligna incidat. Si in kalēdis ianua-
rij quaſi ꝓ bono augurio aliquid donauit qua

ꝓhibitū ē·xxxvij·di·legāt·et·d·c·nō obſerue
tis· Idē ſi tali die aliq̄d plus noui fecit ꝓpter
nouū ānū qꝛ ꝓhibetur·xxvi·q·vij·ſi qͣs·Si in
kalēdis ocīs vacauit lauro ā viriditate arbo=
rū domos cinxit· hec eni obſeruacō paganoꝝ ē
·e·cā·et·q·c·nō lꝫ· Si vanitates ſupſticoſas ob
ſeruauit·puta ſuſpēdēdo carbones natiuitatis
dn̄i ꝯtra grādinē vel accipiēdo in malū ſignū li
men calcare cū an̄ domū ſuā trāſit redire adle=
ctū/ſi qͣs dū ſe calciat ſternutauerit redire ad
domū ſi exiēs pedē offenderit ⁊ hm̄oi q̄ oia tanq̄
ſupſticioſa et peſtifera ꝓhibētur·xxvi·q·ij·il=
lud· Si ex effuſione olei de lucerna/vel garritu
aliquaꝝ auiū vel magⁿtudie et ꝯtinuacōe vētoꝝ
exiſtimat aliq̄d boni vel mali venturū/ſupſtitio
ſū ē et vanū·nōt Tho·ſcda ſe·q·xcv·ar·vij·Si
obſeruauit ſomnia et ex hijs q̄ ſomniatus eſt
vult de futuris ⁊ occultis diuinare ⁊ ꝓnūciare ſu
pſticōſū ē et moꝛ̄le·no·tho·ibid·ar·vi·Si ſoꝛtibꝫ
diuinatoꝛijſ ⁊ ꝯſultoꝛijs uſus ē ⁊ quō qꝛ moꝛ̄le ē ⁊
ꝓhitū·xxvi·q·v·ſoꝛteſ·⁊ tribꝫ·c·ſe·Ex leuita
te aūt uti talibꝫ vidꝛ veniale· Sti vero ſoꝛte diui
ſoꝛia nō vidꝛ pccm̄·ex̄·e·c·ſi·Si uſus eſt breui
bus ſibi faciēdo vel poꝛtādo vel qꝫ fierēt ꝓ curā
do qꝛ ꝯiuiter ſūt ſupſticioſa et illicita·Nam ſi ibi
eſt aliquid ptinēs ad inuocationē demonū vel
ſi aliquid falſitatis cōtineāt vel aliquid illicitū
ſub ignotis nom̄ibꝫ ſeu hebraicis lateat·mani=
feſte ibi ē ſupſtitio ꝓhibita· Si vero ſūt vba di
uina et bona cauēdū eſt ne ibi inmiſceātur cū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

verbis ſacris aliqua vana· puta aliqui cara⸗
cteres ṗter ſignū crucis ꝗ ꝙ ſpes hẽatur in mō
ligādi ꝗ ſcribēdi/ puta in carta nō nata vel i vno
tpe mag' ꝙ̄ in alio· vel in vno loco mag' ꝙ̄ in a⸗
lio· vel p vnā pſonā mag' ꝙ̄ p aliā puta ꝙ ſcri
batur a ieiuno vel tpe miſſe vel in eccia vel p v⸗
ginē vel in fine dicatur· ꝗcūqꝫ portauerit ſup ſe
iſtō bue nō pclitabitur i igne vel in aq̄ ꝛc̄· hec
eni oīa ſupſticioſa ſūt et illicita ħm· w· et tho·
ubi· ſ· ut etiā no· arch· xxvi· q· v· nō lꝫ· Qui aūt
talibꝫ credūt/ ſcribūt/ portant ſeu docēt/ ḡuiter
peccāt· xxvi· q· vij· nō obſeruetis· niſi adeo fue
rint ſimplices ꝙ ignorātia debeat eos excuſaē
q tn̄ eos nō excuſat cū ſup hꝭ fuerit moniti et in
ſtructi· Portare tn̄ ſup ſe reliq̄as ſcōꝝ ſimbolū
vel orōnē dn̄icā vel vba euangelij ex deuocōne
ſeu fiducia dei et ſcōꝝ ſine pdcis ſupſticōibꝫ nō
eſt reprobādū ſꝫ tn̄ ꝓhibēdū ꝓpter piculū ſim
pliciū· Et qui hꝫ hmōi breuia ſupſticōſa vel li⸗
bros nigromātie vel artis notorie ſeu incātacō
nū et hmōi nō abſoluatur niſi eos ↄburat igni
Si fecit vel fieri ꝓcurauit aliquā incātacōnē ſeu
maleficiū ut ſup̄ naturā ↄferat ſanitatē vel infir
mitatē ſeu aliq̄d hmōi qđ ↄueit ſoli deo ſiue hꝭ fa
ciat vbis ꝛ imp̄cacōibꝫ ſiue ↄſignacōibꝫ ligatu
ris ꝗ alijs quibuſuis remedijs q̄ medicoꝝ diſ⸗
ciplina cōdēnat illicitū ē et ꝓhibitū· Deutro·
·xviij· et· xxvi· q· ij· illud· et ſi hꝭ fecit ſciēs ꝓhi⸗
bitū mortaliter peccauit· et tales dn̄r inimici cri⸗
ſti· e· cā· q· v· peruenit· Si vero ex ſimplicitate

ignorāter fecit credēs bonas eſſe oracōnes vel
ꝟba| vidꝫ vemale·neutro tn̄ caſu abſoluēdus ē
n̄ velit in futurū abſtinē·nec ideo q̄ꝛ qn̄ꝫ maleſi
ciatꝫ incātatores egris medelā ꝓbent et ſans
egritudinē inmittē pn̄t·ſeu q̄ꝛ qn̄qꝫ q̄ dni ꝑdi
cunt futura euenīūt credendū eſt eos in hn̄s a:
liquid ꝓprie ꝟtutis ac ptātis hr̄e·ſꝫ pmiſſu dei
fit qui oīa iuſto iudicio facit ut ipi qui ſꝫ au
diūt vel vidēt ꝓbentur quali fide vel deuotione
ſint ergā deum·xxvi·q·v·nec mirum·et deutro·
·xiij·c·Si aliquid fecit vel fieri ꝓcurauit turpe
aut alicui ɔmedē vel bibē aliquid nociuū dedit
puta mulier viro vel alteriut amaretur ab eo
aut ecōtra·vel ut aliquis odiret uxorem ſuā q̄ꝛ
nō poſſit eam ɔgnoſcē peccauit mortaliter ex̄ de
homic·ſi aliquis·Et ſciatur quid dederit vel fe:
cerit et ſi p̄t tollere maleficiū tollat·q̄ꝛ merito:
riū ē opa diaboli deſtruē intencōe curādi male:
ficiatū·ſm hoſt·et ſcō·in·iiij·di·xxiiij·ar·ij·q·
·i·Si credidit aliquā creaturā in melius ā dete
rius poſſe mutari ā trāſformari in aliquā ſpēm
vel ſilitudinē puta in gattas·q̄ꝛ talē trāſfor:
macōꝫ realiter fieri ē impoſſibile niſi a ſolo cre
atore|et q̄ aliter credit ē infideli deterior·xxvi·
·q·v·epi·et no·aug̃·de ci·dei·c·xviij·Apparen
ter vero bn̄ p̄t fieri ꝟtute demonū ptꝫ de ſamue
le·d·c·nec mirū·Jdē tho·ꝑma p·q·cxiiij·Si cre
didit q̄ſdā mulieres ad ludū cū dyana vel hero
diade et i mira multitudie mulierū nocturnis
horis ire vel deferri ſuper baculū vnctū ſeu ſuper

die hollen[?]

quaſdā beſtiās et multa terrā ſpacia ptrāſire et hmōi. Nā hec oīa erronea ſūt et omnino falſa et talia fantaſmata a maligno ſpū mentibꝫ in fideliū irrogātur. xxvi. q. v. epi. ubi de hoc ple ne. ꝯcor. tho. pma pte. q. cxiiij. ar. iiij. Si credi-dit pdcās mulieres ſiue lamias intrare hoſtia clauſa et ſurgē ſeu interficē puulos et qn qꝫ vul nerari a patribꝫ eorꝫ falſū ē et erroneū. ſꝫ demon hoc facit ſcdm Aug. et Jero. hic filios Job interfe cit. iob pmo. et ſeptē viros ſare Tobi. vij. Idē Tho. ubi ſup. Si blaſphemauit deū dicendo de-um nō eſſe iuſtū vel oīa iuſte nō diſponere. ſꝫ eſſe acceptatorē pſonarꝫ vel nō videre que fiūt aut nō curare de actibꝫ hoīm vel ꝓditorem ſeu immerito punire et flagellare aut nō poſſe il-lud vel iſtud facē et hmōi. qd libꝫ horꝫ ſemp eſt mortale cū adūtit et intelligit qd dicit. Si blaſ-phemauit deū vel aliquem ſanctū vel maledixit puta maledictus ſit deus vel ſanctus et hmōi. ſicut qn qꝫ fit ex ira ſemp eſt mortale cū aduer-tit ipa verba. Si nō doluit de offenſionibꝫ dei ꝛ de eius cōtēptu. Si plus dilexit corpus ꝓpriū vel aliā creaturā vel nūmos qꝫ deū ſapit idolatriā.

¶ Preceptū. ij. de non aſſumendo nomē dei in-uanum.

Secundū pceptū eſt. Non aſſumes nomē dei inuanū. ꝯtra ſꝫ pceptū facit omis qui falſe iurat vel ſine cauſa. Primo igitur ꝯfeſſor interrogare poteſt ſi confitens periurauit ſeu

falſe iuravit in iudicio vel extra ſp peccavit moꝛ=
taliter ſi ħ fecit ſcienter ſive ſponte ſive coacte
ſive iocoſe ſive etiā ex lapſu lingue dū tn̄ advū=
tēter. ſecus ſi nō advūtit ut notat tho. ſcōa ſe. q.
xc viij. ar. iij. et. arch. xxij. q. i. habemus. Si in=
duxit vel exegit ab aliquo iuramtū quē ſciebat
vel credebat falſū iuraturū. et recipiēs iuramē=
tū erat pſona privata peccavit moꝛliter. xxij. q.
. v. ille. Si vero nō credebat ipm iurare falſū lʒ
eē neſciēt eū iuraturū verū vidꝫ tm̄ veniale. Sꝫ ſi
exigēs iuramētū ſit pſona publica ut iudex et
rōne publice iuſticie iuxta ordinem iudiciariū
cogebatur exigere p̄t ſine pcco et tenetur ſm
alexan. de ales. in tercia p. di. xxxij. et Tho. ubi
. ſ̄. Si iuravit aliquid certitudinaliter de quo
dubitabat an veritas ſic ſe hr̄et moꝛtaliter pec
cavit p̄cipue in iudicio qꝛ piculo ſe expoſuit p=
iurādi. Scdo interroget ↄfeſſoꝛ ſi iocoſa levita=
te vel incaute ſic ſolꝫ fieri in ↄmū ſermone qn̄qꝫ
iuravit aliquid licitū indifferēs ſeu nullius im
poꝛtātie ut de eūdo cras ad villā vel de ↄmedē=
do et bibendo et hmōi veniale ē. xxv. di. C. cri=
minis. Si vero iuravit etiā licitū aliqd̄ ſꝫ indiſ=
crete et male id eſt ſine necītate vel utilitate et
ħ deliberate et ex ꝓpoſito moꝛle eſt. ut ibi ex̄ co.
tua noſ. j. Optie circa ħ diſtinguit bonavē. iij.
ſen. di. xxxix. ar. i. q. iij. Nō refert qualicūqꝫ mō
iuretur ſive p deum ſive p ſancta dei evangelia
vel p ſacras reliquias. ſive iuretur p fidē meaꝫ
vel ꝓmitto corā deo qꝛ idē impoꝛtāt vel parum

differũt ut notat Inno· extra· e· et ſi xp̄s· cõcor·
Kap· et arch·xxij·q·i·nõ eſt·et·e·c·q·v·iuramẽ
tũ· et durã· in ſũ·e·ti·q·lxix·et ſe·et quotiẽs ſic
deliberate et ex ꝓpoſito iurauit / totiens mortaliter
peccauit niſi vno impetu et ↄtextu vboꝝ ↄtinua
to pluries iurauerit qꝛ tũc vidꝫ vnũ ſolũ pccm
·ff·ad·l·aquil·l·illud·et·ff·de prima·delic·l·ij·et
qd ibi notatur facit ad hoc qd dicitur de reg·
iur·in regula·delictũ·p Jo·an·in mercurial· ubi
tenet qꝫ pcutiens clericũ pluries vno ↄtextu et
impetu non incidit niſi vnam excõmunicacõis
ſententiam· Si iurauit alicui aliquid ſic eſſe vel
nõ eſſe et hmõi intendẽs aliter qꝫ verba ſonẽt·
quia ſi hoc doloſe egit et in fraudẽ / mortaliter
peccauit·xxij·q·v·quacũqꝫ arte·ſecus ſi ſimpli=
citer et ſine dolo iurauit vel coactus ab eo cui
iuramentũ pſtare de iure nõ tenetur / tũc enim
non peccat / quia deus accipit iuramentũ ſm in=
tentionẽ iurantis ſine dolo ut ibi·et· c·hoc vide
tur·e·cã· et·q· ubi hoc no·glo·et archid·concor·
alex·de ales·et tho·ubi ſup· Si iurauit aliquan
do p caput aut corpus xp̄i aut p alia eius mẽ=
bra et referat verba ad diuinã naturam / peccat
mortaliter · Si vero ad pſonã filij et iuret cum
reuerentia p eius membra ut p ſanctũ corpus
eius nõ videtur peccatum· ſi fiat pro cauſa lici=
ta ſcilicꝫ pro neceſſitate vel utilitate· Si vero p
modum obprobrioſum iurauit ut per membra
domini q̄ in alijs hominibꝫ turpia cenſentur et
inhoneſta ſicut faciũt multi ribaldi q̄ paſſim ꝛ

aſſiduē p ea iurāt· mortaliter peccāt hm· w· et
eſt blaſphemia· xxij· q· i· ſi quis p capillum· ubi
hoc idē no· arch· Si iurauit p creaturas referēs
ad eas pncipaliter aliq̄d numis mortaliter pec-
cauit· Si vero p eas ita iurauit ut ad eaꝝ crea-
torē tm̄ iuramētū referat venialiter peccauit· et
no· arch· ubi· ſ· Si iurauit aliquid temē· i· qđ de
ſui natura ſit mortale vel qđ ſeruatū vergat in in
teritū ſalutis et ne peccauit mortr iurādo· xxv·
di· ¶· crimis· et no· arch· xxij· q· iiij· in maliſ· qn̄
vero ſolū iuramētū vgit in peiorē exitū qđ ꝯtin
git ſex modis· Primo cū iuratur aliq̄d qđ in
ſe ē mortle· Scđo cū iuratur aliq̄d qđ in ſe ē veni
ale· Tercio cū iuratur indifferēs aliq̄d qđ ex
circūſtātia efficitur mortle vel veniale· Quarto
cū iuramētū excludit opus ex caritate faciēdū·
Quīto cū excludit opus de gn̄e bonoꝝ· Sexto
cū excludit opus indifferēs pia intēcōe ꝓ deo
ā ꝓ proximo faciēdū· In p̄miſ aūt tribꝫ quilibꝫ ſic
iurās aūcte ꝑpa pt ꝯtrauenire ſꝫ imponēda eſt
ei pnia ꝓ temerario iuramēto· Reliq̄ vero tria
nō ſūt obligatoria/ nec ꝓ trāſgreſſiōe eoꝝ impo
nēda eſt pnia tanq̄ ꝓ mortli· Aūcte tn̄ ꝑpa nō
expedit ꝯtrauenīe· tum ꝓpter reuerētiā ſacri· tū
ꝓpter ſcandalū ſimpliciū niſi ꝓpter urgētē ne-
ceſſitatē· als debꝫ hri abſolucō ſeu relaxatio a
ſupiore· hec arch· ubi· ſ· c· ſe· Si iurauit aliq̄d ſe
cretū tenē qđ tractatū ē in cōſilio vel aliud qđ
ſit piculoſū reuelare· nā ſi adūtēter reuelauerit
peccauit mortliter ipe et q̄ eū ſuaſit ad reuelādū

ſciens eſſe ſecretū. ꝯcor. Rich. in. iiij. di. xxi. ar.
.v. q. iiij. Si iurauit ſuare ſtatuta alicuius loci
vel ciuitatis iuſta trāſgrediēdo ſciēter| peccauit
mortalr. Si tn̄ aliqđ ſtatutū ē abrogatū p cōtra
riā ꝯſuetudinē qꝛ qͦtidie p oēs fit ꝯtrariū ꝛ mul
to tpe nō vidꝫ puirus ſi nō ſeruet illud. di. iiij. ¶.
leges. ꝯcor. w. Si pmiſit cū iuramēto ſe factu-
rū aliquid licitū ad honorē dei vel ſanctoꝝ ꝛ nō
intēdebat ſeruare| mortaliter peccauit. Si aūt in-
tēdebat ſeruare ſꝫ veniēte termio qͦ debebat im-
plere pmiſſuꝫ nō adimpleuit cū tn̄ poſſꝫ| lꝫ cū in
comoditate ſua peccauit mortalr. idē ē ſi iurando
aliqͩd pmiſit homi qꝫ daret ad certū t̄mmū. qꝛ
ſi nō impleuit cū poſſꝫ elapſo t̄mio peccauit mor
taliter ṅ ille cui pmiſit an̄ t̄mmū relaxaret iura
mētū qđ facē pt. ex̄. e. c. i. et. c. ſic. ſi pmiſſuꝫ ce-
dat ſolū in utilitatē eiuſ. ſecus ſi talis pmiſſio
ꝯcernat honorē dei vel ſcōꝝ ſeu utilitatē ꝯmunē
vel alteriꝰ tercij. ut nōt plene dn̄s an. de bu. ex̄
de ſpō. ꝑterea. et Jo de imo. in cle. ex ḡui. de uſu.
Si aūt qđ pmiſit nō potuit implere excuſatur
ptūc a pcco qͦuſqꝫ poterit. Si aliqͩd vi metuſ-
ue cā iurauit ſuaē tenet᷑. ſm Ray. ex̄. e. ſi vero.
et ex̄ qꝫ me. cā. ad audiētiā. vide ibi clariꝰ. Si iu
rauit ex impetu aliqͩd ſup qͦ ſi plene deliberaſſet
nō iuraſſꝫ ſuare tenetur ſi eſt licitū ſm. w. ad ſꝫ
xvij. q. iiij. ſūt qui. ¶ De diſpēſacōe iuramētoꝝ.
¶ Quis aūt poſſit a iuramēto abſoluē vel diſ-
penſare no. dn̄s an. de bu. ubi. ſ̄. et ſpe. i ti. de le-
gato. ¶ nūc oſtēdēdū. vh ſi. xxiiij. et durandus

in ſū· ē· ti· q· lxvi· ¶ De adiuratione·

¶ Tercio introget ↄfeſſoꝛ ſi adiurauit aliquē p inuocationē dīni nois vel p reuerētiā alicui⁹ rei ſacre· qꝛ ſm Tho· ſcd'a ſe· q· xc· ar· i· ſi h' faſcit alicui nō ſibi ſubdito p modū coactōis ītēdēs eū obligare ad aliquid faciēdū ſic obligaret ſeipm iurādo· illicitū ē et moꝛtle qꝛ uſurſpat ptātē in aliū quā nō h3· Si vero h' facit erſga ſubditos aſtringēs eos tali gn̄e adiuratiſōis· licita eſt eo caſu quo liceret eis p̄cipe aliſas nō· et tūc adiuratus tenetur illd' dicē vel faſcere al's peccaret moꝛtliter· Adiurāe vero aliquē p dcō mō p modū dep̄cacōis non nccitatis | talis adiuracō licita ē reſpectu quoꝝ lib3 ſi fiat ex cauſa· Si adiurauit demones ad aliquid ſciendū vel obtinēdū ab eis p modū p̄cis | ē illicitu3 et moꝛtle ſm tho· ubi· ſ̄· ar· ij· niſi fieret ex familiari ↄſilio ſpūs ſancti vel ex quadā ſimplicitaſte querēdo ab obſeſſis a diabolo· Adiurare autē eos p modū coactōis ne nob' nocēāt licitū ē Luce· x· Si adiurauit creaturas irrōnales ne diabolus eis utatur ad nocēdū nob' talis adſiuracō p modū ↄpulſionis ſic fit ab exoꝛciſtis licita ē ſm tho· ubi· ſ̄· Si aūt ut diabolus opet' aliq'd in eis nō l3 ꝛ moꝛtle ē· Si in cātilenis fabulis ſeu in narracōibꝫ turpibꝫ et amatoꝛijs miſſcuit ſciēter deū vel ſanctos moꝛtale eſt·

¶ De tranſgreſſione votoꝝ·

Quarto loco interroget ↄfeſſoꝛ ſi trāſgreſſus eſt ſeu obmiſit implere aliquod votū

licitū et ſi aduertenter cū poſſꝫ ſemp eſt morta=
le/ et toties quoties tranſgreſſus ē. Secus ſi ex
obliuione vel impoſſibilitate. Si vouit ſe aliq͛d
malū facturū ut vindictā vel aliquid bonū nō
facturum ſiue maioris ꝑfectus impeditiuū/ ut
nō ingredi religionē et hm̄oi mortale eſt. nec
ſeruare tenetur/ imo aūcte ꝓpria contrauenire
p̄t. Si nimis tardauit implere qđ vouerat pro=
pter quod omnino excidit a memoria vel venit
in ſtatū nō valendi implere cū bn̄ p̄us potuiſſꝫ
mortale vid̄r. Idē quoties dimiſit ꝓpoſitū im=
plēdi cū tn̄ poſſꝫ. Et ſm̄. w. ſi vouit abſolute et
ſine tēpis p̄fixione tenetur ſtatim adimplē cū
p̄t. alias ſi ſb ↄdicōne vel cū tp̄is p̄fixione. non
tenetur niſi extāte ↄditione vel die determiato
niſi ex hoc immineret piculū nō valēdi implē.
puta is qui vouerat intrare religionē ſi ex mo
ra timet impedimentū/ tenetur non differre ſm
tho. i. iiij. Si vouit aliq͛d licitū ſe facturū ꝓpter
malū finē grauiter peccat/ et nō tenet votū ſm
Ricħ. in. iiij. di. xxxviij. ar. i. q. i. Si exiſtēs ꝓpe
poteſtatis fecit votū abſtinentie ſeu pegrinati=
onis et dubitat utrū poſſit implere vel nō et ſi=
ne diſpenſacōne vel ↄmutacōne ſeu conſilio ſui
ſuperioris vel confeſſoris cum de facili poſſit ha=
bere recurſum ad alterū ipoꝝ frangit/ mortale
videtur.

De votis ſubditoꝝ.

Si exiſtens ſub alterius poteſtate puta ux=
or impubes pupillus et ſeruus vouerit abſtinē
tiam vel peregrinatonē et hm̄oi ſine conſenſu

poteſtatē habentiū nō tenetur/ niſi tacite vel ex=
pſſe ratificetur p eos puta p virū patrē tutorē
et dn̄m/ nec iſti peccāt reuocādo vota ſbiectoꝝ
nec ſbiecti peccāt nō implendo vota ·xxxiij·q·
·v·noluit·et·c·maīfeſtū·et·c·hec imago·et qđ
dictū ē de votis intelligitur etiā de iuramētis ſm
·w·et in talibꝫ vir et uxor nō ſūt ad imparia iu
dicādi excepto voto ultramarino de quo ex̄·de
vo·et·vo·redē·c·magnē·imo plus qꝛ votū qđ
an̄ mr̄imoniū ɔtractū emiſerat uxor vel cui vir
ſemel ɔſenſerat ſine pec̄o ex iuſta cā pt etiā re=
uocare ut in iuribꝫ p̄alleg̃·cō·rich̄·ubi·s̄·ar·iiij
·q·i·et Inno·ex̄·e·ſcp̄ture·ubi dic̄ idē eē de pu=
beribꝫ qđ de impuberibꝫ dummō ipi puberes ſb
pr̄ia ptāte ſint ɔſtituti niſi pr̄es ɔſentiāt expſſe
vel tacite·cō·p̄dc̄is do·An·de bu·in·d·c·ſcriptu
re·cū limitacone tn̄ d·qꝛ forte nō eſſet malū di=
cere qꝛ pr̄ vota filij et vir uxoris vota et ecōuer=
ſo irritare pn̄t inq̄ꝫtū derogetur pr̄ie ptāti vel
maritali ſeu ɔiugali·ideo ſecus ſi aliquis p̄di=
ctoꝝ voueret dicē pſalteriū vel aliq̄d hmōi qđ
poſſꝫ facē ſine leſione et p̄iudicio iuriū p̄dcōꝝ·
cō·Hugo in d·c·manifeſtū·Credit tn̄ Inno·qꝛ
etiā impubes ſi doli capax ſit et fecerit votū ab=
ſtinētie vel pegrinacōis vel aliud hmōi qꝛ de=
bet illud implere poſtq̄ꝫ pr̄iam exiuerit ptātem
qꝛ ſe obligauit deo qđ potuit ſic̄ et p delictum ſe
obligare p̄t diabolo ut ex̄·de delic·pue·c·i·Cum
talibꝫ tn̄ eſt faciliter diſpenſandū vel ɔmutādū
cō·io·an·et do·an·de bu·in d·c·ſcp̄ture·idē dic̄

Arch·xxvij·q·i·c·nuptiaꝝ·de uxore que ad p̄ceptū viri fregit votū abſtinētie ſcꝫ ꝙ eo mortuo tenetur exequi votū ſuū·Et idē de alijs ſub alterius ptāte ↄſtitutis·qꝛ ſcꝫ eoꝝ vota reuocata ſeu irritata a ſupiore ceſſante ꝓhibicōne tenētur ea ſeruare ar·xv·q·vi·nos ſanctoꝝ·co·coꝛ·hug·et Inno·Idem in direc·li·ij·ti·xxij·C·xvi·et ſe·Si fecit aliqđ votū ſtultū ut de nō pectinādo caput in ſabbo et hmōi·etiā ſi ꝓ honore ſcōꝝ fecerit hmōi vota potius ſūt deridēda ꝗ̄ obſuāda qꝛ ſilitudinē quādā hn̄t cū idolatr̄a. Et no·tho·ſcđa ſe·q·lxxxviij·Idē duran·in ſū·e·ti·q·i·et arch·xij·q·ij·qui bona·Si fecit votū ſꝫ ↄdicōe gn̄ali vel ſpēali ꝛ ↄdicō aduenerit votū ſeruare tenetur·Si vero nō aduenerit nō tenetur/niſi taliter vouēs ſe obligare omnino intēdebat etiā ſi intentū ſuū nō conſequētur ſm Rich·ubi·ſ·ar·i·q·ij·ↄcoꝛ·Innoc·Io·an·et do·ant·de bu·in·c·ſcripture·e·ti·ubi plene de hoc p doc. Si exñs in aliq̄ piculo ſeu anguſtia emiſit aliqđ votū/puta mulier in ptu vel quis aliꝰ in mari ſeu alibi·qꝛ ſi habuit deliberatā intentionē obligandi ſe obligatus ē ſm·do·ar·xvij·q·iiij·ſūt qui opes·Secus ſi ſubito et indeliberate ex·e·lr̄atura·niſi poſtmodū ratificetur ſm durā·in ſū·e·ti·q·i·licꝫ igitur licitū q̄s mēte ꝓponat vel voueat nō tn̄ ꝓpoſitū vel votū ↄplere tenetur niſi deliberatio p̄ceſſerit·Rā ſm Tho·ſa ſe·q·lxxxviij·ar·i·ad votū tria de nccitte requirūtur·Primo deliberatio·ſcđo ꝓpoſitū volunta

tis·tercio ꝓmiſſio in qua pficitur ratio voti·ab
bas in decꝰ·c·lr̄atura·dicit q in voto pn̄t attēdi
tria ſc; Initiū/ ꝯfirmatio et ꝯſūmatio· Initiatur
eni votū cū ꝓpoſitū in mente ſemiatur et ꝯgno
ſcit hō illud eſſe bonū qđ ꝓponit nō tn̄ aliqđ de
liberat·ideo ex hoc nō obligatur quo ad deum
nec quo ad ecc̄iam· Confirmatur cū ſup ꝓpoſi=
to figitur et firmatur deliberatio et ex hoc obli=
gatur quo ad deū· Conſūmatur cū ꝓpoſitū de=
liberatū ore vel alio actu extrīſeco exꝑmitur·et
hoc obligat quo ad deum ⁊ quo ad ecc̄iam· Et
notat Jo·an· et dn̄s an· de bu· ibidē·in dubio
ꝯſulat cōfeſſor qđ tutius ē· De voto religionis
vide infra hac eadem pte·ti·iiij·c·i·et·ij·

De diſpenſatione votoꝝ·

Circa diſpenſacōnē votoꝝ ſm̄ hoſt· tene p
regula/ q qñ cūqz aliqs vouet ſeu ꝓmittit
aliquid facē quo facto· vel aliqđ nō facē quo
nō facto cedit in detrimētū ſalutis aīe· vel cor
poris/ vel pcc̄m mortale incurritur/ nō eſt ſeruā=
dū votū nec iuramentū nec pactū nec ꝯſuetu=
do nec lex nec p̄ceptū nec aliqđ aliud vinculū
firmitatis· xxij·q·iiij·c· ſi· et·c· inter cetera·et
ex̄ de iureiur·c· quanto· Si vero votū eſt licitū
autoritate ſuperioris et ex cauſa poteſt diſpen=
ſari ſeu cōmutari extra·e·c·i·ubi patet q epūs
vel eo ſupior p̄t oīa vota ex cauſa diſpenſare
vel ꝯmutare in melius p̄ter ea que ſūt ei exp̄ſſe

ꝓhibita et pape reſeruata q̄ ſūt quatuor. Pri-
mū ē votū ꝯtinētie ſeu caſtitatis qđ ſolus pp̄ pt
diſpēſare ex magna cā et ꝓpter maius bonū ut
dicūt hoſt. et ala. d. c. i. pt tñ eps diſpenſare ſup
2 voto de nō petēdo debitū ꝯiugale ſm al. Secđm
3 eſt votū ultra marmū ex̄. e. ex multa. Terciū ē
4 votū de viſitādo limia aploꝝ pe. et pau. Quar-
tū ē votū ſci iacobi. hec duo reſuātur pp̄e de cō-
ſuetudine curie. Ceteri vero p̄lati et cōfeſſores
ep̄o inferiores lȝ a pccō trāſgreſſiōis votoꝝ poſ
ſint abſoluē cū nō ſit de caſibȝ reſuatiſ. Vota tñ
de iure ꝯīū nō pn̄t diſpenſare nec ꝯmutare ⁊ ſic
de ꝯſuetudīe ſeruatur ut dicit hoſt. exceptis tñ
p̄latis religioſis. nā omne votū qđ quis fecerit
in ſeculo ſi ingrediēs religionē actualiter ſeu
habitualiter intendit illi āplius nō teneri cō-
mutatur in votum religionis et ip̄o ingreſſu li-
beratur ex̄. e. ſcp̄ture. Si vero actualiter ſeu ha
bitualiter intēdit ingrediēdo religionē ec ob
ligari ad illa ⁊ manet obligatꝰ. Tñ poſtq̄ȝ deue
nēit h̄ ad noticiā p̄lati ſui ip̄m ab illis abſoluē
poterit p̄cipue ſi tpe ꝓfeſſionis eiꝰ p̄latus hoc
ignorabat ſm rich. m. iiij. di. xxx viij. ar. viij. q.
.ij. In religione vero religioſus nō pt aliq̄d ſi
ne lnīa ſui p̄lati vouerē niſi eſſȝ forte q̄d minimȝ
ex q̄ nil mali admiracōis vel ſcādali veniē poſſȝ
puta oꝛonē et hmōi. et ſi al's vouerit nō dȝ ſine
p̄lati lnia exequi. Nō ſi de lnia p̄lati aliq̄d voue
rit vidꝛ quibuſdā ꝙ h̄ caſu ip̄e idē p̄latus cū eo
diſpenſare nō poterit ȝ eius ſupioꝛ bn̄ h̄ poterit

ubi ſupra· ar· iiij q· iij· In hijs ↄiūter ↄcoꝛ· doc·
Caſu igitur quo votū diſpēſari ſeu ↄmutari de-
beat· ↄfeſſoꝛ multa habꝫ cōſiderare· Primo cām
licitā ut cū q̄s vouit abſtinētiā vel pegrinacō-
nē et ē ſenex debilis vel infirmꝰ vel eiꝰ abſentia
ē multū dānoſa reipublice vel occaſio alicuius
magni mali vel multū veriſilr redēptio ſeu cō-
mutatio voti melioꝛ ꝛ deo g̃tioꝛ videatur q̄ꝫ voti
adimpletio· et q̄ ſine cā rōnabili diſpenſat licet
q̊ ad eccīaꝫ teneat tn̄ q̊ ad deū et in iudicio aie
diſpeuſans ſibi dānacōnē acquirit· ix· q· iij· ali-
oꝛū· ex̄· e· nō eſt. Idē in direc· e· ti· Scd̄o ↄſidera- 2o
re debꝫ q̄litatē pſone vouētis· h̄ ideo dico q̄ ſi
eſt votū peg̃nacōis et vouēs eſt robuſtus ↄmu-
tari p̄t in vigilias et ieiunia· Si vouēs ē diues
et debilis p̄t ↄmutari in elemoſinā· Et ſi vouēs
elemoſinā ē paupꝛ fortis p̄t ↄmutari in itinera
cōnē et ieiuniū ut notat dn̄s an· de bu· ex̄· e· c· i·
Tercio debꝫ ↄſiderare maioꝛē utilitatē· Expedit 3o
eni utilitatē reipub· p̄ferre utilitati p̄uate· Vel
ſm̄ Io· an· ibidē licꝫ vouēs ſit fortis et ieiunare
et pegrinari poſſit p̄t tn̄ et vult edificare eccle-
ſiā/ hoſpitale/ puellas dotare/ vel paupes reficē
et veſtire· talis eni et tāta poteit eſſe redēptio q̄
erit magis utilis et grata deo· ꝓinde Dan̄· iiij·
dicitur· pcc̄a tua elemoſinis redime· Quarto 4o
dꝫ ↄfeſſoꝛ ↄſiderare facultates vouētis laboꝛē et
expēſas itineris· ad locū tn̄ peg̃nacōis mitten-
da eſt oblatio quam vouens ibi erat facturus
ſecundū Raymūdū· et durandū in ſūma· e· ti·

ꝫ hóc ꝑt intelligi de honestate nō de necessitate ſm. w. tene ꝑmā opionē q̈z verior. ex tali eni pollicitacōe acquiſitū iā fuerat ius illi loco ſeu eccie ut no. inno. zamb. et ab. ſi. ex̄ de cen. ex p̄te. Tollé aūt votū abſqꝫ cauſa vel ulla ꝯmutacōne nō vid̕ poſſe fieri nec etiā ſine aūcte ſuperioris quātūcūqꝫ ſit cā poſſe differri ſi ſcri ꝑt. ex. e. nō eſt. ubi hec notāt bar. et hoſt. et no. in direc. li. ij. ti. xxij.

Terciū ꝑceptū ē de obſeruatione feſti.

Terciū ꝑceptū eſt. Sabbata ſanctifices. de hoc etiā d̕ Exod. xx. memēto ut diē ſabbati ſanctifices. hac lege ꝑcepto ꝑcipitur tps aliqd vacacōis deo deputādū et indetermiate. et hoc mō ꝑcipitur dies dn̄ica tpe grē ſic dies ſeptima tpe legis moſaice q̈z talis vacacō ſm tēpus aliqd indetermiatū eſt ꝑceptū morale legis nature. Scdm vero qd ꝑcipitur aliqd tps vacacōis determinatū vacatio diei dn̄ice tpe grē eſt morale diſciplīe. i. morale ex inſtōne dīna ꝑ miſteriū eccie. ideo circa ꝫ tps eccia ꝑt diſpenſare neceſſitate vel pietate exigente ſm alex. de ales. iij. ꝑte ſu. di. xxxiij. ar. ulti. q. ij. Et nō. q̈ feria diei dn̄ice incipit a veſpa uſqꝫ ad ſequētē veſpam ex̄. e. oēs. i. a ſero diei naturalis ꝑcedētis uſqꝫ ad occaſū ſolis ipius diei dn̄ice ut notat Nico. de lira. exo. xx. idē de alijs feſtis ab eccia ꝑceptis. Eſt tamē ſm quoſdā attēdēda ꝯſuetudo regionū circa feſtoꝝ initiū et finē.

extra·e·quoniã. Eſt igitur ceſſandũ diebꝫ feſti-
uis ab omi ope ſeruili qđ duobꝫ modis accipi-
tur· Primo mõ accipitur opus ſeruile ꝓ pecco
Jo·viij· qui facit pccm ſeruus eſt pcci· et licet
pccm omi tpe ſit damnabile eo maxime ē dã-
nabile cũ ſit tpe determinato vacacõni dñe ꝗꝛ
qui tali tpe peccat duobꝫ pccis peccat vno actu
nõ ratione actus ſꝫ racõne reatus· ſicut qui de-
florando interficit v̄ginē dupliciter peccat vno
actu interficiendo ſcꝫ et ſtuprãdo ſm Alexan·
ubi ſup̄· Alio modo hoc p̄cepto ꝓhibetur opus
ſeruile ꝓut determinatur ab eccia ex̄·e·omes·
Poterit igitur ꝯfeſſor ſup hoc p̄cepto ſic forma-
re interrogacões· Primo ſi fec̃ diebꝫ dñicis vel
alijs feſtis p̄ceptis ab eccia aliqđ opꝰ mecha-
nicũ vel manuale vel agriculturã et hmõi quia
peccauit mortaliter/ excuſatur tñ a pcco tripli-
citer· p̄mo ex neceſſitate que nõ poſſit differri·
ut ſi iacẽtibꝫ ſegetibꝫ in agris aut fenis in pra-
tis immineat tempeſtas vel pluuia que corrum-
pat vel deterioret ſeu gr̃a vindemiaꝝ vel meſſiũ
ob nccitates hoim ·vel eſt piculũ hoſtiũ aut ve-
niũt inũdacões aquaꝝ et hmõi ex̄ de fer̃·c·ſi·et
alex·ubi·s̄·hac de cã excuſantur etiã minutores
et fabri ſi pñcipaliter ꝓpter neceſſitatē et non
cupiditatē hoc faciũt· Idē de carnificibꝫ et pin-
cernis qui in diebꝫ feſtis ꝑparant ea que debẽt
vendere in craſtinũ in mercato vel ſtationibus
ſuis· Et reliqui q̄ ꝑparãt victualia diebꝫ feſtis·
et die precedenti nõ poterint comode ꝑparare·

Excuſari etiã videtur hij qui a dñis ſuis ↄpellũ
tur opari diebꝫ feſtis ſi iuſto metu inducti hoc
faciũt. ideo de vectoribꝫ mercíũ ad nũdinas vel
loca remota q̄ ſine graui incomodo nõ poſſent
diebus feſtiuis ceſſare ab itinerando. de barbe-
rijs et ferratoribꝫ equoꝝ vīdꝫ idē .ſ. q̄ excuſan
tur opando in feſtis ſi pncipal'r ꝓpter nccitatē
eoꝝ quibꝫ hmõi opas impedũt faciãt. ſecus ſi
pncipal'r ꝓpter queſtũ ã cupiditatē. Et illi etiã
qui de talibꝫ eos requirũt excuſantur ſi al'r non
poterãt ſibi ↄmode ꝓuidē. Viatores etiã et cur-
ſores ſi itinerētur in feſtis nõ credo ↄdēnãdos
ſiue hꝰ faciũt ꝓ pecunia ſiue nõ hec . w. Idē du
rã. i ſũ. e. ti. q. v. Eũtes aũt ad mercata q̄ ſiũt in
feſtis ſi eũt ꝓ aliq̄ ſua nccitate nõ credo q̄ pec-
cēt mortaliter ſm. w. ſecus ſi ↄſuetudiarie ſeu lu
crãdi cupiditate ſic ſolēt multi mercatores fa-
cere qui ꝓpter frequētãdas nũdinas et hmõi
mercata etiã a diuis in feſtis ſe ſbtrahũt. Mer
cata vero q̄ ꝓ victualibꝫ et quotidianis nccita
tibꝫ ſiũt ut taberna et hoſpicia nõ videtur eſſe il
licita ſi ꝓpter nccitatē egētiũ pncipal'r ſiãt / nõ
ꝓpter lucrũ / nec ꝓpter hꝰ obmittãtur diuina. Idē
de aromatorijs ſi urgēte nccitate puta infirmo
rũ et alioꝝ quibꝫ ſine ſcãdalo ſbueniri non poſ-
ſit laborãt ſeu vēdãt nõ tñ ꝓpter hꝰ aptas apo-
tecas tenē debēt. Idē de tīgētibꝫ lanã vel pãnos
ꝑcipue in tīctura guadi ſi in feſto laborãt ne tī-
ctura piclitetur vel deterioret'. Et ſiuiter oia of
ficia ꝛ exercicia q̄ hũana nccitas exigit exercēi

ut coquere pane et alia cibaria ꝑparare ſcribe-
re et hm̄oi in feſtis licite fieri pn̄t multo magis
om̄ia ſpualia ut notat arch. de co. di. iij. c. ieiu-
nia. Scd̄o excuſat pietas | nam ex pietate licet
cauſas debiliū ſeu miſerabiliū pſonaꝝ in die do-
minico tractare | et alia pia opa facere. ex̄. e. c.
. i. et fi. Unde dicit durā. in ſu. e. ti. q. vij. ꝙ excee-
ptis diebꝫ dn̄icis et maioribꝫ ſolennitatibꝫ xpi
pn̄t ꝓ eccia arari agri pauperū et alia eoꝝ opa
fieri. ex̄. e. l. ꝑcipue ſi ſic ſe hꝫ ꝯſuetudo regio-
nis quā ſcit ep̄s loci et nō reprobat | et talis ſit
paupꝑtas pauperū ꝙ h̄ exigē videatur. ꝯcor. w.
In ꝑcipuis vero feſtiuitatibꝫ ſi nō ſit ꝓhibitū
vel etiā ꝯſuetudini loci cōtrariū ſm durā. ibi dē
lꝫ aliquid circa edificationē ecciaꝝ locoꝝ ſacro-
rū hoſpitaliū | vel circa edificacōnē domoꝝ reli-
gioſoꝝ et miniſtroꝝ ecciaꝝ pauperū | pſerti eo-
rū qui redditus nō hn̄t. ut ſi oporteat portari
lapides ꝯduci ligna et hm̄oi | q̄ al's vix vel nun
quā ꝯmode fieri poſſent. Nō tn̄ ꝓpter h̄ omittā
tur dīuia. nec ꝑ totū diē laborēt. ꝯcor. w. et alex.
de ales. ubi. s̄. ubi addit | hec licere maxie ſi in-
teruenīat diſpenſacō illoꝝ quibꝫ credita ē. Ter
cio excuſat opis paruitas ut modica itineratio
et modica opa hoīs qua molēdina ad ventū
ſeu ad aquā exercētur et mouētur. ſecus autē
de alijs molēdinis et ſi exiſtēs dn̄s vel pr̄fami.
ſeu pr̄onus fec̄ fieri ā pmiſit fieri a ſb̄ditis ſuis
aliqd̄ opus ſeruile diebꝫ feſtiuis exceptis pre-
dictis tribꝫ caſibus peccauit mortaliter ipſe et

ſub diti michi iuſto metu qui cadê poſſz in cõſtantê
virũ feciſſent vel michi aliter q̃z ab eo victũ et ne=
ceſſaria acquirê poſſent ꝓ ſuſtentacõne nature
ꝓprie ac ſuoꝝ. ex̃ de re iu. q̃ non ẽ. i. q. i. remiſ=
ſionê. Si p totã diẽ feſti vacauit venacõnibz et
aucupijs. quia lz de ſe nõ ſint mortalia ex circũſtan=
tia tñ pñt fieri mortalia. Si vacauit ludis et cho=
reis et alijs vanitatibz ſeculi in die feſto. nã ibi
occurrũt ſepe mortalia. Vide infra in pcco gule.
Si diebz feſtiuis fuit deditus ebrietatibz et com
meſſationibz ſupfluis quia ſi ex certa ſciẽtia nimi
um ſe ingurgitauerit vel biberit mortaliter pecca
uit. ut no. arch. di. iiij. c. q̃dragesima. Si diebz
feſtiuis iuit ad ſpectacula illicita/puta haſti=
ludia vel torneamẽta quia vid̃r peccaſſe mortaliter.
ex quo ea facê ẽ mortale. et ꝓhibitũ ſm. de. quaſ=
cunqz intentione fiãt et ſobrie ſm rich. in. iiij.
di. xxiiij. ar. ij. q. iij. Et quia q̃dlibet mortale die=
bus feſtiuis commiſſum duplicatur ſm alex.
ubi ſupra et Nico. de li. exo xx. ideo de hmõi eſt
confitendũ in ſpecie. Si diebz dñicis et alijs di=
ebus feſtiuis vacauit orationi quia ad hoc te=
netur ſm doctores ex hoc p̃cepto decalogi. Me
mento ut diem ſabbati ſanctifices. Con. Ray=
mundus et durandus in ſum. e. ti. q. v. Si in fe=
ſtis p̃ceptis ut ſup̃ nõ audiuit miſſam integrã
ſicut tenetur. de conſe. diſt. i. omnes fideles. et
. c. miſſas. nam ſi omiſit ex contemptu vel cupi
ditate lucrandi vel alia irrationabili cauſa. pu
ta eundi ad ſolacia vel conuiuia ſeu etiam ex

ex negligētia vel ignorātia craſſa peccauit mor
taliter totiens quotiens omiſit audire totam
vel etiam notabilem partem. ſecus ſi omiſit ex
cauſa rationabili vel etiā ſi ex cauſa minus iu=
ſta quādoq3 ante finē miſſe diſceſſit ut in dicto
.c. miſſas. Idē arch. in dicto .c. omnes. dūmo=
do ſine ſcādalo alioꝝ diſcedat. ꝙ autē quis au=
diat miſſam in parrochia ſua in feſtis nō eſt de
precepto. nec obſtat decre. ut diebꝫ. extra de ꝑ=
roch. ꝗꝛ antiquiſſima conſuetudine illi decreta=
li derogatū ē quā romanus pontifex ſcit ⁊ tole=
rat. Unde audiēs miſſam alibi ꝙ̄ in ꝓpria par=
rochiali eccia nō cōſtituitur tranſgreſſor. ut vo
lūt Inno. Gof. et glo. in .c. i. de treug. et pa. Et
aliter ſentire eſſꝫ laqueū inicere fere omibꝫ xpi
anis quod nō eſt veriſimile fore de mente pape.
Qd autem quis audiat miſſam a cōcubinario
ſimoniaco et hmōi / ex quo ꝑlati ſup h̄ nō ꝓui=
dent non videntur confitentes ſtimulandi niſi
ſint adeo notorij ꝙ nulla poſſint tergiuerſati=
one celari aut aliquo iuris ſuffragio excuſari.
Si ad miſſam prexit ieiunus et ſtuduit audire
eam cum deuocōe reuerētia et attencōne abſq3
leuitate et garrulatione ut tenetur. Si cū potu
it in feſtis ad ꝑdicationē ire curauit ꝗꝛ ſi ex cō
temptu vel ignauia ac curata ire noluit de faci
li ibi mortale eſſe potuit.

De ieiunijs.

Si obſeruauit indicta ab eccia ieiunia ꝑ totū an
ni circulū ſcꝫ / quadrageſimā. quatuor tempora

et vigilias feſtiuitatũ· natiuitatis dñi· pẽthecoſ
ſtes· aſſumpcõis btẽ ṽginis marie· iohis bap·
oĩm apl'oꝝ p̄ter q̃ꝫ philipi et ia· et io· euan· oĩm
ſcõꝝ· et btĩ lau· et ea q̄ epi indicũt in ſuis ep̄atiꝫ
bus· de cõ· di· iiij· c· i· et di· v· ieiunia · Ad hec eni
oĩa ieiunia quilibꝫ poſt ãnũ· xxi· tenetur ſb p̄
cepto iuris poſiti et quilibꝫ omittẽs ea ieiunaꝛ
ex ꝯtẽptu vel ſine rõnabili cã mor̃liter peccat· ſeꝛ
cus ſi ex cã rõnabili frangit ieiuniũ credẽs ꝓꝛ
babiliter ꝙ ſi legiſlator adeſſꝫ eũ in tali caſu ob
ligari nollet· nec talis trãſgreſſor ẽ p̄cepti ſm
tho· in· iiij· di· xv· ar· i· q· iiij· et ſcd̃a ſe· q· cxlvij
Idẽ arch· lxxvij· di· utinã· et de cõſe· di· iij· c· i·
Soluũt eni ieiuniũ tm̃ tria· p̄mo illd ſoluit plu
ralis ꝯmeſtio· ſcd̃o carniũ refectõ· tercio nimis
nõbilis hore p̄uentio· ſm tho· ubi· s̃· ibi eni etiã
dicit ꝙ nõ ſoluũt ieiuniũ vinũ aq̃ et electuaria
cõ· rich· ibidẽ ar· iij· q· vi· Ex hijs pꝫ ꝙ multi
excuſantur a ieiunio iuſta de cã que dr etas inꝛ
fra ãnũ· xxi· infirmitas· debilitas· ciboꝝ penuria
pauptas pegrinatio et hmõi· de hijs tñ vide
plenius in direc· e· ti· et tho· ubi· s̃· et in piſa· Et
qñ cauſa nõ ieiunãdi eſt euidẽs p̄t licite quiliꝛ
bet p ſeip̄m ieiuniũ omittẽ· ſec⁹ ſi nõ ſit cã euidẽs
niſi cũ de facili nõ p̄t quis ad ſupiorẽ recurrẽ ꝓ
diſpenſacõne· Et incipit dies quo ad ieiuniũ a
media nocte ut hẽtur in piſa· c· ꝯuicare· Quo
vero ad eſũ carniũ p⁹ cenã diei iouis vel alteri⁹
diei uſqꝫ ad mane tercij diei ꝯplẽdẽdo duas
noctes et vnũ diẽ· de cõ· di· iij· de eſu· ſm hoſt· et

Reſolucio ieiunij triplex

bar·ex̃·de fer̃·qm̃· ꝫ ſm Jo·ↄſuetudo hꝫ et etiã
lex ciuilis·ff·de fer̃·l·more·ꝙ ſic quo ad iudicia
dies incipit a media nocte et terminatur in aliã
mediã noctẽ ſic quo ad eſũ carniũ ut ibi q̃d vi
detur verius ut no·in dire·li·iiij·ti·xxxi·Intro
getur deinde ſi pluries in die ieiunij ↄmedit ſi
ne diſpenſacõne vel cã legitĩa·Fregit eñi ieiu
niũ et peccauit mortaliter·Non tñ dr quis pluries
ↄmedẽ lꝫ ſumat aliq̃ q̃ de ſe non ſũt pncipaliter
ordinata ad mãducãdũ ſeu nutriẽdũ ſꝫ ad aliũ
uſũ/puta vinũ aquã electuaria q̃ lꝫ aliq̃ mõ nu
triãt nõ tñ h̃ eſt eoꝝ pncipalis uſus niſi fieret
in fraudẽ ut eis q̃i alijs cibis uteretur i magna
q̃ntitate ad famẽ extĩguẽdã/ſm tho· ubi· s̃·cõ·
inno c̃·ex̃·e·ſup rubrica· ubi dicit ꝙ circa ieiunia
ab eccĩa indicta põt ſtatui ꝙ bis in die ↄmeda-
tur·ſꝫ parũ ↄmedatur in pma vice ſic faciũt ciſ-
terciẽſes nec frãgũt ieiuniũ eccĩe·Idẽ de hui
ribꝫ nobiliũ ꝛ religioſoꝝ et lectoribꝫ mẽſe eoꝝ
ꝙ lꝫ plibẽt aliq̃d modicũ añ horã nõ frangũt ie
iuniũ ſm·w·et do·an·de bu·in·c·ↄſiliũ·e·ti·ple
nius ibi·Si in diebꝫ ieiunij abſtinuit a cibis ꝓ
hibitis·Nã ſi ↄmedit illis diebꝫ ꝓhibita ciba-
ria fregit ieiuniũ ſm tho·ubi·s̃·ubi dic̃ ꝙ car-
nes vniũſaliter interdicũtur in omĩ ieiunio eccĩe
Idẽ de ouis caſeo et alijs lacticinijs in ieiunio
q̃dragesimali·In alijs autẽ ieiunijs de ouis et
lacticinijs diuẽſe cõſuetudies ſũt apud diuẽſos
q̃s quiſq̃ ſuare dꝫ ſm mores eoꝝ inter q̃s ↄuẽſa
tur ſm eũdẽ tho· ibidẽ·Idẽ Arch· de cõ·di·iiij·

rogacōes.iii. Si in diebꝫ ieiunij notabiľr anticī
pauit horā ɔmedēdi ſine legitia cā ſoluit ieiu=
miū ſm tho. ubi .s. et ɔn̄ter peccauit moŕľr. xxv.
di. C. ēmis. ad iii. hora eni ɔmedēdi ɔgruai di=
ebꝫ ieiunio ꝝ ē circa horā. ix. ſi tn̄ p modicū tpˢ
an̄ ɔmedatur/ puta hora. vi. nō ꝓpter ħ frāgit
ieiuniū maxie cū i multis locis iā inualuēit cō
ſuetudo ꝙ illa hora cōedať. ſecus ſi hora. iij. qˢ
ɔmedēt ſine legitia cā ſm Ric. i. iiij. di. xv. ar.
.iij. q. viij. Tardare aūt pᵒ ix. nō ē pccm n̄ ſiēt
ex ſupſticōe. Si i die ieiunij peccauit moŕľr pa=
rū ꝓfuit ad ſalutē/ nō tn̄ trāſgreſſus ē ꝓpter ħ
ſtatutū ſiue p̄ceptū eccīe vel legis poſitie eo ꝙ
ius poſitiuū nō attēdit intētionē faciētis ſꝫ ipm
actū ſm tho. in. iiij. di. xv. ar. iiij. q. i. ɔcor. Ric.
ubi. s. q. vi. ſi ieiunādo ex debito voti vel p̄cepti
aliq̄d de ſero cōedit. nā ſi ɔmedit panē ā fructus
p mod cibi ꝛ ad nutriēdū vel eē ɔfectōes i mag
q̄ntitate fregit ieiuniū. ſecᵒ ſi modicū q̄d ɔfectō
nū vel eē fructuū ſūpſit p mod medicie ne. ſ. vi=
nū ſtōchū dilauet. bibē aūt an̄ prādiū vel poſt
nō frāgit ieiuniū ſm ɔūeꝫ opi. doct. Si alicubi
ex n̄s tpe ieiunij ieiunauit ſm morē ꝛ ɔſuetudi
nē ciuitatis vel loci ubi erat ꝓut tenebať. xij.
di. c. illa. ubi btūs am. btō aug. eū de ħ cōſulēti
ait. tu ad quā eccīaꝫ veneis eiᵒ morā ſua/ ſi cui=
q̄ꝫ non vis eē ſcādalū nec queq̄ꝫ tibi. ex q̄ textu
innuiť ꝙ mediolan̄. an̄ ſuū carniſp̄uiū ex eoꝝ
tritorio ſe repiētes tenētur ſe ceteris i ieiunio
ɔfoꝛe a. iiij. feia cinerū uſqꝫ ad ſuā. xl. nō ob. ꝙ

Arch·ibidē ſm hug·dicit q̄ c·illa·eſt ꝯſilij nō p̄cepti niſi cū ex obmiſſiōe talis ꝯſuetudis ſcā=dalū oriretur· q̄ꝛ fateor hoc verū q̄ dicit de ieiunio pticulariter obſuato in vna ciuitate vel loco ꝯſuetudie indicto et nō in alia· ſic erat ieiunīū qd rome tpe bti ambro· obſuabatur a nr̄is romanis non mediolani· Et de tali ieiunio in vno loco pticulari ꝯſuetudie indicto et nō in alio loquitur dictū·c·illa· qd ē ꝯſilij qn̄ pt ſine ſcādalo fieri· S; in caſu nr̄o loquitur de ieiunio gn̄aliter ab eccīa indicto et p̄cepto·ſ·xl· de cō·di·v·c·q̄dragesime·quā qui pt et non ieiunat totā poſt ānū·xxi· moꝛl'r peccat· et ſic ꝯcluditur q̄ mediolanēſes ex̄ territoriū ſuū exn̄tes moꝛ=liter peccāt ſi ſe ceteris nō ꝯformēt ut·s̄· in ieiunio q̄dragesimali· cō·collec·c·i·de obſer·ieiu·in ſu̇i caſu·q·xij· qd de lūbardis· Silr̄ peccāt ex ꝯſuetudie p̄rie ꝑpe ꝯmedētes carnes die ſabbati vl' alio tpe ſi alibi comedāt ubi nō ē talis ꝯſuetu=do·qui vero in p̄ria ſua nō ꝯſueuerīt ꝯmedē ſi ibi vel alibi ubi ē ꝯſuetū ſe repiant ꝯmedēdo car=nes nō peccāt·de cō·di·v·q̄ꝛ dies·et no·guil·in de·dignū·de cele·miſ· et in dire·ubi·s̄·e·ti·i ſi·

¶ Quartū eſt de honore parentū·

Quartū p̄ceptū ē· habeas in honore parentes· Honoꝛ q̄ h̄ p̄cipitur filijs exhibē parētibꝫ ſm alex·de al'·in·iij·pte ſū·di·xxxiiij·i pri·ꝯſiſtit in duobꝫ ſcꝫ in reuerētia et ſbuēcōe·in reuerētia t'pliciter·ſ·in affcū in effcū et i ſigno· In ſbuēcōe·ſ·coꝛpali et t'pliciter honoꝛ ꝯſiſtit·ſ·in

J p̄cep· quod
nō de honore
parentū

ſolacio verboꝝ in ſeruitio operū in exhibicōe ne-
ceſſarioꝝ· Ideo circa hoc p̄ceptū p̄nt ſic forma
ri interrogacōnes· Primo ſi obediuit parētibꝫ in
omībꝫ que ptinēt ad neceſſitatē eoꝝ et diſpoſiti
onē ſeu utilitatē rei familiaris· nam ad h̄ tene-
tur ex p̄cepto ſm alex· ubi· s̄· alias mo͞rl'r pec-
cat ſi cōtumaciter inobediens fuit· Si obediuit
eis in hiis q̄ ptinēt ad diſciplinā bonoꝝ moꝝ·
nā ad h̄ tenetur· qđ intelligit verū Alex· ubi· s̄·
de hiis q̄ ſūt ad ſalutē nccria· In minimis tñ ec li
citis ex negligētia nō obedire veiale ē· Si dile-
xit eos cordialiter ut tenet᷑· Nā al's peccauit et
ſi aliqñ deliberate optauit eis mortē q̊q̊ reſpcū
mo͞rl'r peccauit· Si v̄ba obprobrioſa vel ꝯtūeli-
oſa eis intulit| irriſit |maledixit vel blaſphema
uit viuos ꝗ̄ defunctos mo͞rl'r peccauit· Si eos ſi-
gno vel facto nōbiliter inhonorauit vel deſpexit
mo͞rl'r peccauit· Si eos ſciēter ad irā notabl'r ꝓ
uocauit mo͞rl'r peccauit· ſec⁹ ſi nō ex ꝓpoſito qꝛ
tūc veniale vidꝛ· ſi eos nō ſupportauit vel nō ſb-
ueit cū poſſꝫ p̄cipue in magnis nccitatibꝫ vel in
firmitatibꝫ corpalibꝫ mo͞rl'r peccauit· Si eos vo-
lūtarie verberauit etiā leuiter mo͞rl'r peccauit· Si
ꝯtendit vel dure locutus ē et irreuerēter nō tñ
ex ꝯtēptu| veiale vidꝛ· Si eos ꝓhibuit teſtari
in vita vel in morte ꝗ̄ impediuit ne diſponerent
ꝓ aīa ſua| ſeu a reſtōe retraxit· et ſi forte hac de
cā ꝓhibuit ſacerdotes ſeu religioſos ad eos
accedē mo͞rl'r peccauit| et p̄t ab eoꝝ hēditate re-
pelli· C· ſi quis aliquē teſta· ꝓhibu· l· ij· Si non

impleuit legata parētū et p̄decessoꝝ suoꝝ ad pias causas qꝛ si multū distulit ultra tps p eos statutū cū posset implē lꝫ cū incomoditate grauissimū pccm mortale ꝯmisit scꝫ rapine furti et sacrilegii .xii. q. ii. amico. et qd maius ē fidē negauit et ē infideli deterior .xiii. q. ii. qd oblacōnes. ii. et .i. thi. v. Et pt cogi p epm et hereditate p̄uari. ut in. c. si heredes. et in. c. iohes. de testa. in si. et ibi p doct. Si pris vota q̄ morte p̄uetus adimplē nequiuit satisfecit post eius mortē. Nam quilibꝫ heres tenetur adimplere q̄cūqꝫ realia vota eius qui eū instituit heredē sic et debita. alias hereditate p̄uabitur. ex. de vo. licet. Et hec vera sūt etiā si ei pater hoc nō iniūxerit si intendit adire hereditatē/ et si vires hereditatis hoc patiantur legitima tn̄ filio reseruata. Ad vota tn̄ psonalia nō tenetur nisi pater ea sibi iniūxerit in ultīa volūtate. tūc eni omnino tenetur ipe filius etiā si nō acceptauit/ als hereditate p̄uabitur ut ibi et dcō. c. si hedes. p do. an. de bu.

Preceptū qntū ē de nō occidēdo.

Quintū p̄ceptū est. Nō occides. ubi nota qꝛ tribꝫ modis cōmittitur homicidiū corporale. scꝫ volūtate. casu et nccitate. Homicidium vero volūtariū etiā q̄druplciter cōmittitur scꝫ facto. dcō. ꝯsilio et p̄cepto. l. di. si quis viduam. et s̄m hoc possent sic formari interrogacōnes. Primo si sponte manu ꝓpria occidit aliquē et si patrē vel matrē filiū vel fratrē seu extraneum/ et qua de causa qꝛ peccauit mortaliter. di. l.

ſi quis volūtarie. Si pr̄ filiā vel frater ſororē for
nicantē occidit mortalr̄ peccauit. Si vir uxorē ꝓpt
adulteriū vel uxor virū ꝓpter odiū ſeu amorem
adulterii occidit mortalr̄ peccauit. Si mulier gra
uida ꝯſumit aborſū p medicinas vel labores ni-
mios vel aliter qꝛ peccauit mortalr̄ ipa et quecūqꝫ p
ſona ei ad hoc ꝯſulēs vel coopans etiā ſi nō ſeq-
tur effcūs. ſi vero ſeqtur effcūs ⁊ puerperiū iam
erat formatū qd fit in maſclo ſm aug. ſup Jo. c.
.ii. i xl vi. diebꝫ. i femia vero i. lxxx. ut no. v. di. i pn̄.
et hetur. ii. ſen. di. xxxi. tūc homicidiū ꝯmittit
p eā et p coopantē et ꝯſulētē. ii. q. v. ꝯſuluiſti. et
.xxxii. q. ii. qd vero. Si mr̄ vel nutrix ſuffocauit
filiū quē tenet iuxta ſe in lecto inaduertēter oppri-
mēs eū mortle vidr̄/ ſi ꝓpt eius culpā vel negligen
tiā nōbilē. ex̄ de his q̄ oc. fi. c. fi. ideo monēdi ſūt
parētes ne filios tenellos ſecū i vno lecto col-
locēt. ii. q. v. ꝯſuluiſti. in tex. et glo. cō. do. an. de
bu. d. c. fi. ubi dicit qꝛ ſi caſū p̄cedit culpa grauis
puta qꝛ in medio filiū poſuerūt imponitur pnīa
. vii. ānoꝝ. l. di. ſi qua. Si vero p̄ceſſit culpa le-
uis ut qꝛ in eodē lecto ſꝫ tn̄ a longe pt imponi
penitētia triū annoꝝ ut ibi. Si vero nulla p̄ceſ-
ſit de iure nō ſūt puniēdi ſꝫ ad cautelā ꝓpter ābi
guū pt imponi aliqua pnīa arbitraria. hec ille.
Si ꝓcurauit venena ſterilitatis aut aliquid a-
licui mulieri fecerit vel ad potandū dederit ut
nō poſſit generare aut ꝯcipere vel naſci ſoboles
mortaliter peccauit / et dicitur homicidiū. ex̄ de
homic. ſi aliquis. et dn̄s Antonius de bu. ibidē.

et·ij·q·v·cōſuluiſti·glo·fi· Si dedit mala medi-
camīa turpis amoris cā alicui nō ut occidēt et
tñ moritur/ mortāle ē et punitur ac ſi occidiſſ qr
dedit opam rei illicite· et no· do· An· de bu·m·d·
·c·ſi aliq̄s· Si occidit aliquē a caſu ꝑter intētio
nē dādo operā rei illicite ut in ludo noxio ſicut
ad ſaxa et hmōi vel etiā rei licite ſ nō adhiben
do debitā diligētiā ut ꝓijciēdo tegulas de tecto
nō clamādo nō excuſatur a mortāli ex̄·e· Johes·
et·c·fi·et ibi do·an·de bu· Idē alex·de ales·iij·p-
te ſū· ſup h̄ pcepto · Si mulier q̄uida dedit cām
aborſui ec ꝑter intēcōnē / ut qr nimis coriſauit
vel al's nimis laſciuiēdo / q̄ quib; oneribȝ ſe ſb-
mittēdo vel indiſcrete laborādo nō videt excuſa
ri a mortāli· ex̄ de hijs q̄ fi· oc ·c· de infantibȝ· Si
ex necitate euitabili vel ec̄ ineuitabili ad quā
deuenit ex culpa ſua puta qr adulter ↄphenſus
a viro occidit ipm virū ut euadēt mortē uterqȝ
peccauit mortālr et utriqȝ imputat culpa homici-
dij· ex̄· de teſti·ſic·et de homi·ſic dignū· Si nō ſb
uenit cū potuit exiſtēti in articlo extreme neci-
tatis reus ē homicidij·lxxxvi·di·paſce· Si mu
tilauit vel mēbrū aliq̄d alicui inutile reddidit
vulnerauit vel al's pcuſſit ex iniuria nō hn̄s ex
officio mortālr peccauit·idē ſi iniuſte et ſine legi-
tima cā aliquē carcerauit vel p violētiā retinuit
et ad reſtōnē dāni tenetur ut .ī·pcepto ·vij· Si
v̄bo·ſ·mādādo ↄſulēdo ratificādo vel incitādo
coopatꝰ ē ad mortē alicuiꝰ multilacōȝ vel aliā
corpalē leſionē vel dixit ſeu fecit aliq̄d ꝓpter q̄d

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſequeretur aliquod p̄dictoꝝ et mala intentio=
ne moꝛtaliter peccauit. Rõno .j. Digni ſũt moꝛte
ꝛc̃. di. l. ſi quis viduã. et ibi. Arch. de of. deleg.
.c. i. ubi glo. plene de hoc. Et ultra pctm̃ in omi
bus p̄dictis tenetur quilibꝫ agẽs mandãs cõ
ſulẽs cooperans et inducẽs ad om̃e dampnũ et
intereſſe. ex° xxi. et ex̃ de iniuꝛ. et dã. da. c. i. et. c.
nullus. de reg. iu. li. vi. Si ſcienter venenoſa et
hmõi vendidit ad occidendũ moꝛtale ẽ. Si oc
cidit vel mutilauit aliquẽ in loco ſacro ſacrile=
giũ ɔmittit et eccīam violauit. xvij. q. iiij. ſicut.
Si p violẽtiã etiã officialis malefactoꝛẽ vel de=
bitoꝛẽ eduxẽit de loco ſacro vel cape fecerit moꝛ
taliter peccat. et talis punitur ſic ꝓ crĩmie leſe
maieſtatis. ut in cle. j. de pe. et re. duobꝫ caſibus
exceptis. Si fecit vel fieri fecit toꝛneamẽta cur=
rere ad brauiũ et hmõi ubi ſit piculũ vite ſpũ=
alis vel coꝛpalis moꝛtaliter peccauit. ſimiliter
om̃es qui hmõi ſpectaculis delectantur.

Preceptũ. vi. eſt de ꝓhibicõne mechie.

SExtũ p̄ceptũ eſt. Nõ mechaberis. Hoc p=
cepto ut dicunt doctoꝛes noſtri ꝓhibetur
om̃is cõcubitus q̃ ẽ pter legẽ m̃rimonij. Et qꝛ
h̃ ſp eſt moꝛtle in om̃ibꝫ ſpẽbꝫ ſuiſ. xxxvi. q. i. ideo
tãquã neceſſario cõfitẽdis debꝫ cõfeſſoꝛ de ipſis
omibꝫ interrogare nõ tamẽ om̃es de omibꝫ ne
quis diſcat peccatũ quod neſcit ſed alonge ꝓ=
ut conuenit cuilibꝫ confitenti prudenter ſem=
per et honeſte. Et cum ultimam peccati ſpeciem

habuerit ulterius nō ꝓcedat ad alias ꝑicula
res circūſtātias nō neceſſarias ꝓpter ꝑiculū e-
uitandū/ q eccl'iaſtici·xiij·dr· qui tetigerit picē
coīquinabitur ab ea· Prīo ig' interroget ſi ſolu-
tus ꝯgnouit ſolutā et tūc dr fornicatio/ et dz int-
rogare ſi talis ſoluta ē mētrix vel ſerua ſua vel
alterius vel vidua/ et ſi induxit eā et quō ꝛ ſi te
nuit eā ꝓ ꝯcubina et ſecrete ā publice q tūc ibi
ē ſcādalū ꝓximo ꝛ necērio ꝯfitēdū· Si deflorauit v
ginē ꝑter mrīmoniū dr ſtuprū/ et ſi ad hȝ indux
it eā forte ꝓmittēdo ip̄am in uxorē accipe nccē
hȝ ſeductori i foro iudiciali de adult'·c·i·ip̄az ac-
cipe in uxorē ā eā dotare iuxta facultatē ip̄ius
et ꝯdicōȝ puelle/ Si vō deflorauit eā volūtariā
ſine aliquo tractatu de ꝯtrahēdo mrīmoniū cū
ea nō tenetur ad hȝ in foro iudiciali ſm·io·Sȝ
ab·ſi· dicit ibidē q etiā hȝ caſu tenetur ut·ſ·/ Si
ꝯgnouit uxorē alterius vel exñs ip̄e uxoratus
ꝯgnouit ſolutā/ hȝ eni dr adulteriū et ē duplex
adulteriū ſi uterqȝ ē ꝯiugatus·/ Si intulit vio-
lētiā alicui/ puta q violēter abduxit puellā a
domo parētū· hȝ eni dr raptus ſiue rapuerit eam
ꝯtra volūtatē ſuā ſiue eē ꝯtra volūtatē parentū
Et ꝯmittitur nō ſolū de v'gine ſȝ eē de vidua et
ſcīmonīali·xxxvi·q·ij·raptores·Non tñ dr rap
tor ſm canones qui ꝓp̄ā ſpōſam rapuerit· vide
piſa·c·ij·raptor· Si ꝯgnouit ꝯſang'neā ſuā vel cō-
ſang'neā uxoris ſue uſqȝ ad q̄rtū g'dū ꝯſang'-
initatis vel affinitatis incluſiē dr inceſtus· idē di
co de muliere q̄ ꝑmittit ſe ꝯgſci a ꝯſang'neo vel

affine viri sui. Si cū moniali rem habuit agere vel cū ea q̄ ꝓfeſſa eſt caſtitatē / h̄ d̄r ſacrilegiū. Idē dico ſi mulier cum clerico vel religioſo et hm̄oi ſe ꝯmiſcuit carnaliter. Si ꝯgnouit ꝯmatrē vel eā quā tenuit ad baptiſmuꝫ d̄r inceſtus vel ſacrilegiū. Idē ſi ecōuerſo. Si peccauit contra naturā volūtarie pollucōnē ꝓcurando p ſemetipm̄ vocatur pcc̄m immūdicie vel mollicici ſiue h̄ ꝓcurauerit ꝓprijs manibꝫ ſiue alijs modis. de mō eni nō ē curādū. Si maſculus cū maſculo turpitudinē opatus ē / vel fēia cū fēia vel vir cū muliere ex̄ vas debitū d̄r ſodomia vel ſodomiticū viciū / de q̄ apl's Rō. j. Si cū brutis operatus ē nephas et cū quibꝫ d̄r beſtialitas.

¶ Preceptū. vij. eſt de furto.

Septimū p̄ceptū ē. Nō furtū facies. Quo p̄cepto ꝓhibetur oīs ꝯtrectacō rei aliene et retēcio iniuſta ſm̄ Nic. de li. exo. xx. Vel dic ſm̄ alex. de aleſ. in. iij. pte ſū. di. xxxvij. ſup h̄ p̄cepto ꝙ furtū d̄r dupliciter. ꝓpe. ſ. et interp̄tatiē / et utrūqꝫ h̄ p̄cepto ꝓhibetur. Furtū ꝓpe d̄r ꝯtrectatio rei aliene ignorāte dn̄o ꝯtra ſuā volūtatē. et hic ſub ꝓhibicōe furti ꝓhibetur ec̄ rapina et uſura. Furtū interp̄tatiē d̄r om̄is illicita rerū poſſeſſio. Et h̄ multipliciter ꝯmittitur ut infra. Primo igitur interroget. Si abſtulit rē alienā ignorāte vel inuito dn̄o nō ſolū ab ex̄neo ſ; etiā ſi filius a parētibꝫ uxor a viro / ſuus a dn̄o Nā furtū ē ſi fuerit quid notabile vel etiā lꝫ fuerit quid minimū habuit tn̄ volūtatē maiora ſb

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

trahendi·xiiij·q·vi.c·ſi· Et cōſequēter utroqꝫ
caſu eſt mortale ſm Tho·ſa ſe·q·lxvi·et ultra
h̄ tenetur ad reſtōnē dn̄is rerū vel heredibꝫ eo=
rū· al's ſi ipi nō ſupſūt detur paupibꝫ·de uſurꝫ·cū
tu· Si rem ſibi mutuatā retinuit vel alias rē ali=
enā puentā ad manus ſuas nō reſtituit| furtū
ɔmiſit·niſi ille tātūdē de ſuo certi dinaliter ha=
beret qd̄ nō vult reſtituē·et ex h̄ nō ſequitur ali=
qd̄ malū vel ſcandalū· S co·m·iiij·di·xv·clari⁹
Si uſus eſt re depoſita vel ɔmodata ad aliū uſū
q̄ꝫ fuerit depoſita vel ɔmodata ſine lnia deponē=
tis vel comodātis|furtū ɔmiſit· et tenetur de oī
utilitate quā inde habuit|niſi ꝓbabiliter p̄ſu=
mat dn̄m rei eſſe ɔtentū·ff·de ɔdi·fur·l·qui fur
tū·et·ff·como·l·ſi ut certo·hoſt·et gof· Si uſus
ē pignore ad ſui utilitatē contra volūtatē dn̄i
furtū ɔmiſit et ē mortale·ff· de fur·l·ſi pignore·
Idē tho·ſa ſe·q·lxxviij· Si aliq̄d inueit qd̄ nō
credit hr̄i ꝓ derelicto et aīo retinēdi tulit| furtū
ɔmiſit ſm alex·ubi·s̈· ſecus ſi inuenit theſaurū
qui dr̄ pecunia|ab ignotis dn̄is vetuſtiori tēpo=
re abſcōdita·ɔcor·glo· xiiij·q·v· ſi quid· Et in
p̄mo caſu ſi nō repitur cuius ſit| facta diligēti
inquiſicōe tenetur dare paupibꝫ·

De rapina·

Si rapuit rem alienā violenter mortaliter
peccauit·et ad reſtōnē tenetur·et ultra hoc ſi co
mode poteſt de iniuria illata veniā petere debet
Si pirata fuit depredās p mare quoſcūqꝫ indif=
ferēter mor̄lr peccauit·et ad reſtōez tenetꝰ· et ē

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

excõmunicatus excõicacõe papali. Idẽ de eo qui depdatus ẽ romipetas vel necc͂ria ad usũ curie portãtes. ut h̃tur in excõicacõibꝫ ꝓcessus curie. Si i bello iniusto aliq̃d rapuit vel etiã iusto ſꝫ ↄtra edictũ dñi vel etiã de bonis ſb̃ditoꝝ iniuste bellãtiũ qui in tali bello nõ p̄stiterit dñis cõsiliũ auxiliũ vel fauorem. tales eni nõ sũt expoliãdi nec religiosi clici vel cõuſi peg̃ni vel mercatores rustici eũtes et redeũtes et in ag̃cultura existentes nec aĩalia quibꝫ arãt et ſemĩa portãt et ↄtra faciẽs mor̃lr peccat et ad restõnẽ tenetur. ex̃ de tre. et pa. innouam⁹. xxiiij. q. iij. ſi quis romipetas. Si aliq̃d rapuit in bello dubio non existẽs ſb̃ditus mouẽtis bellũ ut sũt amici ↄgnati stipẽdiarij et hmõi nõ excusatur a mor̃li et ad restitucõnẽ tenet̃. xiiij. q. v. denıqꝫ. et ibi etiã archi. ſb̃ditus vero in dubio excusatur ꝓpter bonũ obediẽtie. xi. q. iij. q̃d g̃. xxiij. q. i. q̃d culpatur. ſꝫ verũ ẜm ray. ſi fecit qd̃ potuit ut certificaretur. Si abstulit aliq̃d ex naufragio siue de ipſa naui vel littore aĩo retinẽdi furtũ ↄmisit. ff. de acqui. re. do. l. q̃ racõne. C. de fur. l. in eũ. et tenetur ad restõnẽ. ff. de naufra. l. ſi quis ex naufragio. nec ulla ↄsuetudine ẽ statuto vel p̄cepto excusatur ab ea et est ipõ iure excõicatus. ex̃ de rap. excõicacõi. ut in glo. fi. Si mala intencõne ꝓꝓa aũcte ↄbussit villã locũ vel ſegetẽ alienaꝫ mor̃lr peccauit ⁊ ad restõnẽ tenetur ex̃ de iniur. et dã. da. ſi egressus. Si vero quis casu vel negligẽtia hꝫ fecerit lꝫ in foro ciuili teneatur. ff. ad. l.

aquil.l.aquilea. In foro tñ penitentie nõ tene-
tur niſi ex dolo vel lata culpa hoc fecerit .notat
Inno.c.ſic dignũ.de homic. Idẽ hoſt.et do.an.
de bu. ibidẽ. Si aliquid recepit a clericis de bo-
nis eccĩe ſine cauſa rõnabili ut ꝑ aliqua turpi
tudine vel p fraudes minas vel importunitatẽ
nimiã.grauiter peccauit et reſtituẽ tenetur ſm
hoc/idẽ de cõſanguneis clericoꝝ qui recipiũt ab
eis de hmõi bonis nõ qꝛ indigẽt ſꝫ ut ditentur.
.xij.q.ij.monemus.

De uſura.

Si mutuauit pecuniã numeratã vel aliq̃d eoꝝ
q̃ uſu ↄſumũtur|ut frumẽtũ vinũ oleũ et hmõi
cũ intẽcõe aliq̃d recipiẽdi ultra ſortẽ mortal̃r pec-
cauit et uſurã ↄmiſit ex̃ de uſu. ↄſuluit.ubi dicũt
doc. ↄiũter q̃ eẽ ad reſtõnẽ tenetur p̃cipue ſi v̄
bo vel ſigno expſſe vel tacite innuit debitori ut
ſibi ex h̃ aliq̃d daret. Si mutuauit ſup pignus
rei mobilis ut veſtis eq̃ et hmõi h̃ pacto ut poſ
ſit uti tali pignore uſqꝫquo pecunia reddatur
uſura ẽ ⁊ mortale ſm tho.et ex̃.e.c.i./Si mutuauit
ſup pignus rei immobilis ut domꝰ agri ⁊ hmõi
ut interi accipiat uſũfrcm pignõis donec aliuſ
pecuniã tenueit mortale ẽ et uſura|et ad reſtõnẽ
tenetur ex̃ de pig.illo vos.excipitur caſus .c.ſa
lubrit.de uſu. de quo infra. Si pignꝰ rei mobilis
pdidit ſeu deteriorauit tenetur debitori de dolo
lata culpa et leui.C.de pig.act.l.ij.iiij.et.v.qꝛ
hic ↄtractus celebratur gratia utriuſqꝫ.ↄcor.
Spe.e.ti.§.ſꝫ q̃ritur./Si mutuauit pecuniã p̃nci-
paliter cum ſpe conſequendi aliquod munus

à ligua vel obſequio qḋ pecunia extimari poſſit puta opa vō ū iumti vel pſone vel ut pcuret ſeu aduocet p eo uſura ē et ad reſtōnē tenetur ſm tho· ſcda ſe· q· lxxviij· xiiij· q· iij· c· putāt· et· c· plerius· Si depoſuit pecuniā penes mercatorem vel artificē ſine aliquo pacto intēdēs tn̄ pcipe aliqḋ utilitatis a d diſcretionē eius et qḋ in ei caſu ſaluū habeat capitale ſuū uſura ē et reſtituere tenetur· ſecus ſi intēdit vel eē paciſcitur pticipare tā de dāno q̄ȝ de lucro· rich· in· iiij· di· xv· ar· v· q· v· aliter tn̄ dicūt Jo· an· et ab· ſi· de dona· inter vi· et ux· c· p vīas· Si in empcō e fructuū terre vel aliaꝝ rerū ꝓpter pmaturā ſoluti onē emit minus iuſto pcio uſura ē· ſecus ſi pcium minuit qꝛ tpe quo res empta tradetur veriſilr creditur q̄ āplius nō valebit et forte minus· ex̄· e· nauigāti· Si vendidit ad tmīnū pānos merces aromata et hmōi maiori precio q̄ȝ valeāt racōne dilacōis uſura ē· Si vero nō vendidit plus iuſto pcio licȝ aliqḋ plus lucri velit ab eo qui vult emē ad credētiā q̄ȝ ab eo qui ſtatim numerat pecuniā non ē licitū· Si mutuauit alicui pecuniā ex pacto ꝛ intēcōe pncipali ut ſi bi in poſterū remutuet uſura ē· xiiij· q· iij· c· i· et in cle· ex gui· e· ti· Si tutor exn̄s vel curator pupilloꝝ ſeu pcūtor ā factor cuiuſcūqȝ pecuniā eorū dedit ad uſurā ad utilitatē illoꝝ· ultra pccm mortle ꝯmiſſū ſi illi nō poſſint ul̄ nolit reſtituē ipi tutor pcūtor vel curator et hmōi ad reſtōnē tenentur ſm tho· et Jnno· in c· michael· ex̄· e· licet

aliqui dicāt ꝙ nō tenetur | niſi qn̄ pn̄cipalis in cuius utilitatē verſa eſt pecunia nō fuerit ſoluē do. Hec indubitāter vera ſūt de tutore curatore et ꝓcuratore ꝓ eo ꝙ p̄ſtāt auctatē talibꝫ. Idē ſi ipi vel mater pupilli exigūt uſuras ex ↄtractibus uſurariis factis a p̄re ipius pupilli. Sec⁹ de eo qui nō p̄bet niſi nudū miniſteriū ut ſūt famuli qui de mādato dn̄oꝝ dāt pecuniā ad uſuram et a debitoribꝫ poſtmodū recipiūt eā cū lucro. Tales eni nō tenētur reſtituē ſm̄. w. ſi nil ad eos puenit. p̄ſertim ſi illi dn̄i alias p ſeipoſ vel p alios et ſi nō p iſtos uſuras exercerēt. idē Pe. de palu. Si vero ſint factores ſtātes ad dādū mutuū ita ꝙ apud eos reſidet quaſi principalis auctas ſuoꝝ dn̄oꝝ vel magr̄oꝝ. Tunc ſi pn̄cipales qui habuerūt lucrū uſurariū nil reſtituūt obligātur ipi factores ex eo ꝙ p̄ſtāt cauſam efficacem. ar. in. c. epus. de p̄ben. li. vi.

¶ Si mutuauit alicui ↄmunitati vel dn̄o cum pacto ꝙ durāte debito nō teneatur ſoluere collectas ſibi ⁊ ceteris legitie imponēdas uſura ē ut vidr̄ tenē Io. an. in. c. ↄſuluit. de uſu. Et pe. de ancha. e. ti. c. i. et collec. e. ti. poſt miſerabilē. ↄcor. Io. de ligna. et Io. cal. Si mutuauit pecuniā alicui ea intēcōe vel pacto ut molat ad molendinū ſuū vel coquat ad furnū ſuū vel vadat ad apotecaꝫ ſuā ad emēdū. vel ſi eſt doctor ut intret ſcolas ſuas et hmōi alias nō mutuaturus | uſuras ↄmitit. Et ſi ꝓpter hoc eos dāmificauit in aliquo tenetur eis ad reſtitucōnem. Si vero eos

nō dāmnificauit nec grauauit in aliquo qꝛ nec
carius vendidit nec plus ab eis q̄ȝ ab aliȷ̄s ac
cepit| tūc q̄cquid comodi vel utilitatis ꝓ ꝯcur
ſu molendini furni apotece et hmōi augmēta=
to ꝯſecutus ē| tenetur paupibꝫ erogare ſm io.
an. in reg. peccatū. de reg. iur. li. vi. in mercur. et
Jo. cal. in. c. nauiganti. ex̄. de usur. /Si poſuit de=
narios in impſtitis venetiaꝝ monte florētie vel
locis ianue| qꝛ ſi ſponte poſuit et accipit aliq̄d
ultra ſortē uſura eſt ſm multos doc. famoſos ꝛ
excellētes. lꝫ aliq̄ dicūt hmōi eſſe ꝯtractus em=
pcōnis redditun. ſꝫ pma opi. tutior eſt et veri=
or vid̄r et a pluribꝫ doctoribꝫ tenetur et rōnes
eoꝝ q̄s allegāt difficiliores ſūt ad ſoluēdū. et
opio dicentiū qꝛ ſūt cōtractus empcōnis ad=
mitti pt ꝓ vero ſm formā ꝯtractus intrīſecā ſꝫ
nō ſm veritatē et naturā cōtractus. Idē de eo q̄
emit p̄dicta impſtita ꝓponēs aliq̄d accipe ul=
tra ſortē. qꝛ uſurarius eſt et lucrū inde habitū
reſtituē obligatur ſm p̄mā opionē. qꝛ tn̄ hec ē
varia doc. opi. nō ē pcipitāda ſnia ſꝫ cōſulēdū
cuilibꝫ ut ab hmōi abſtineāt habita reſtituāt
vel paupibꝫ dent/ Si recipit aliq̄d in pign⁹ pu=
ta domū ꝓ centū mutuatis uſqꝫ ad ānū ſꝫ pa=
cto qꝛ ſi nō ſoluit in termio ſtatuto cadat in cō
miſſuȝ et pignus in vēdicōnē. qꝛ ſi recipit mu=
tuās in p̄mo āno uſufrc̄m dom⁹ nō ꝯputādo in
ſortē illicitū ē et uſura. ex̄. e. c. i. et reſtituē tene
tur illā pēſionē. ſ. uſufrc̄m nec elapſo termio do
mū ſibi rtinē pt. qꝛ ꝯtract⁹ nō tenet cū uſurari⁹

fuerit·ſecus aliquibus vidꝛ ſi creditoꝛ non reci-
pit uſufrc̄m dom⁹ cū tunc ſupfluitas valoris ca-
dat in debitoris penā ſuppoſita utuſqꝫ bona fide
qn̄ ꝯtract⁹ mutui celebratus fuit·ar·de arbi·di
lecti·n̄ creditoꝛ ea in tēcōe mutuaueit qꝛ crede
bat debitorē penā incurrē qꝛ ſic foret in fraudeꝫ
uſuraꝝ·huc caſū ponit ſcūs bn̄hardin⁹ in ꝯtra-
ctibꝫ ſuis ſmōe·xlij·ar·ij·c·iij·tu dic hmōi pa
ctū in utroqꝫ caſu reprobari ut in·§·ſe·/Si emit
pignora a pblicis uſurarijs ex lapſu tpis pdi-
ta qꝛ nō licuit cū nō ſit trāſlatū dn̄iū in uſurariū
imo ħ pactū·ſ·q n̄ ſoluatur debitū infra certuꝫ
tps pign⁹ pdatꝛ reprobatꝛ in pignōe·C d pac·
pig·l·fi·ꝯtrariū vidꝛ qꝛ ex ħ nō fit iniuria dn̄o
pignōis/q̄ ſe volūtarie ħ pacto cū uſurario a-
ſtrīxit·nec p ħ uſurari⁹ efficitꝛ nō ſoluēdo qꝛ p̄ci
um rēcipit p pignōe·et ꝯuitates ⁊ dn̄i pmittūt
fieri hmōi pacta·imo volūt ea firma hri·His
nō obſtātibꝫ tene qd dixi·s̄·qꝛ tuti⁹ ē et verius
vidꝛ/Si gener ſuſtinēs onera mr̄imonij acce-
pit in pign⁹ a ſocero ſuo p dote filie licitū eſt
ex̄ de uſu·ſalubrit·nec tenetur fcūs pignoris
ꝯputare in ſortē·ſꝫ ad ħ ut liceat nō ꝯputare in
ſortē abſqꝫ uſura optꝫ q iſta onera mr̄imonij
ſint certa/et ſic fruct⁹ nō poterūt excedē q̄ntita
tē onerū·et q dos ſit pmiſſa ſimplicit·nā ſi ge
ner paciſcētur de recipiēda dote ad certū tīmū
et interim pcipet fructus/dicti fructus ꝯputa
rētur in ſortē qꝛ intereſſe nō p̄t deberi ante mo-
rā/et mora nō p̄t adeſſe durāte termio ſm dn̄m

An· de bu· ibidē ubi etiā dicit q̄ oportet q̄ dicti
frc̄ūs ſbiciātur fortune · Sed ſi gener nō recipi
at pignus ſʒ caucōnē de ſoluēda dote certa die
et interim ex pacto recipit a ſocero certos de=
narios· puta ad rōnē · v · ꝓ cētenario ē uſura·
nō obſtā· c· ſalubrit· q̄ꝛ loquitur de fructu pi=
gnoris ſbmiſſo ōmo iudicio· Idē Io· an· et za=
ba· lʒ paulus de laza· ɔtrariū ſentiat/ tn̄ opi· pri
ma tutior et verior eſt et ꝓ veriori defendi p̄t/ ſm
Io· de ligna· ideo tenēda· Idē dicit do· An· ibi=
dem de re pignorata · cuius fructus ſūt certi q̄ꝛ
forte illa res ē locata ad victū vel penſionē vel
talis res ē dom⁹ quā gener locat et recipit pen
ſionē q̄ꝛ oēs iſtos fructus gener tenetur ɔpu
tare in ſortē· p̄ſuppoſito tn̄ ꝓ vero eo q̄d dicunt
Io· an· et do· An· de bu· de caucōne recepta loco
pignoris mulier p̄tr debʒ alimētari ꝑ patrē q̊=
uſqʒ dos ſoluatur et equiſſimū ē maritū ſuſti=
nētē onera mr̄imonij debē alimēta recipe a ſo=
cero nō ut fructū pecunie dotis ſoluēde ſʒ ut ux
orē nutriat frumēto vino veſtimētis calciamē=
tis et alijs neceſſarijs ad arbitriū boni viri ab
utraqʒ p̄te elc̄i/ et ſic aboletur h̄ caſu omis uſu=
ra· q̄uis cū hoc etiā cautionē voluerit· nā dc̄a a=
limēta cedūt ei tanq̄ʒ intereſſe· et ſic p̄t ſaluari
opio pauli/ Si mulier vidua p̄diū vel aliud pi=
gnus recipit ab heredibʒ mariti ꝓ dote reſtitu=
enda q̄ꝛ nō hn̄t vn̄ ſoluāt tenetur fructus cō=
putare in ſortē alias uſurā ɔmittit ſm hoſt· i ſu·
· e· ti· inno· et Io· an· in· c· ſalubriter · Ceſſat eni

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ratio in ea que excuſabat virũ cũ ſocero· Sit g̃
cauta mulier ut non recipiat p̃ dnũ vel rẽ aliã in
obligacõnẽ ꝫ vel faciat eã diſtrahi vel recipiat
in ſolutũ· alioqñ frcũs ꝯputabũtur in ſortẽ ec
ſi ſtatutũ ſit ꝙ ſoluto mr̃imoio q̃ꝫdiu hẽs ma
riti diſtulerit poſt annũ tradẽ dotẽ uxori relicte
teneatur ei daẽ alimẽta qꝫ tale ſtatutũ ſm Jo.
de lig̃· et Jo de imo· ſup cle· ex graui· de uſu· poſt
matheũ· ꝯcludũt ſtatutũ nõ valẽ· eo ꝙ ſoluto
mr̃imonio ceſſat cã ſuſtinẽdi onera mr̃imonij·
ad ꝫ facit qđ no· Ray· in ſu· e· ti· et Jnno· i· c· ſa-
lubriter· imo plus dicũt in dcã cle· ex graui· ſcꝫ
ꝙ taliter ſtatuẽtes incidũt in penam illius cle·
qꝫ ſcꝫ ſũt excõicati· fran· zaba· dicit ꝙ tale ſta-
tutũ vel ꝯſuetudo p̃t tolerari ut debeãtur alimẽ-
ta tanq̃ꝫ inteſſe poſt morã heredis in ſoluẽdo·
alias nõ· Preſuppoſito igitur ꝙ violẽter detine
atur dos eius ab hẽdibꝫ mariti nec p̃t ſe iuuaẽ
p viã iuſticie ꝓpter illoꝝ potẽtiã vel ipſius ino-
piã· Vel forte etiã qꝫ heredes illius nõ ſine ma
gno ſui detrimento reſtituẽ poſſent dotẽ q̃ eſt in
pecunia nec poſſeſſionẽ hñt quã ei dent in ſolu-
tũ· et ꝓpter hoc mulier pietate ducta ne nimis
eos grauet dimittit penes eos ad tps nõ cre-
derẽ illicitũ fore ſi interim nõ hñs vnde aliũde
honeſte viuat recipiat ab eis alimẽta non rõne
mutui ſed rõne intereſſe· Secus aũt qñ hoc fi-
eret ob utilitatẽ heredũ ſcꝫ ut illi mag̃ poſſent
cum illa pecunia lucrari vel ob utilitatẽ ipſius
mulieris ut cum poteſt dotẽ rehabere nõ curat

ut ex integro ſuo capitali lucrū habeat vel ꝯſe-
q̄tur alimēta taxata a ſtatuto ſalua dote. Si ꝑ
ſoneta ſeu mediator uſure extitit q̊ quo mō q2
ſi ſ3 fecit id ē mutuū ad uſurā q̄ſiuit ꝑ aliq̊ abſ
q3 nccītate ſeu rōnabili cā. vel eciā ſi nccītate co-
gente mutuū ad uſurā tribuē remittentē indu-
xit mortaliter peccauit. ar. de homic. ſicē dignū. Et
ſi hoc pn̄cipalr̄ fecit ꝑ lucro uſurarij ultra mor-
tale in ſolidū reſtituē tenetur. ſi ita coopatus
eſt q2 abſq3 eo illa uſuraria pſtatio minime facta
eſſ3. Secus aūt ſi ꝓcurauit fieri ꝑ indigente et
ab illis q̄ parati ſūt dare ſm̄ gral. ob. Si dono vel
alio quocūq3 mō lucratio habuit aliq̄d ab uſu-
rario q2 ſi tpe quo illud habuit uſurarius erat
nō ſoluēdo ad reſtōnē tenet̄. ſecus ſi tūc erat
ſoluēdo l3 poſtea ſit impotēs effcūs ad ſoluen-
dū niſi forte talis res habita p uſurā adhuc ex-
taret eadē ſpē. tūc eni q̄ncūq3 uſurarius effcūs
fuerit nō ſoluēdo d3 reſtitui ſm̄ opi. tenētiū q2
in uſura nō trāſfertur dn̄iū. Si uxor ſciēter ꝯme-
dit bibit vel induit aliquid de uſuris viri ſui q2
ſi vir nō eſt ſoluēdo h3 tn̄ aliq̄ que nō ſūt emp-
ta vel habita de uſuris et dos uxoris fuit ibi ꝑ-
us q̄3 pdcē uſure tūc pt et deb3 mulieri dos ſol-
ui dato etiā q2 vir eius nō habeat ſufficiētā ad
ſoluendas uſuras. Si vero uxor habeat dotē de
uſuris et vir nichil habet niſi habita vel empta
de uſuris et dicte uſure ꝑmū ibi fuerint q̄3 ipſi-
us dos / tunc uxor obligatur reſtituere q̄cquid
ꝑ victu ſuo ſeu quocūq3 alio modo acceperit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſm Giral·ob· et hoc verũ niſi in caſu dũ cauſam
expoliatorũ agit utiliter et quſqz veriſilr cre:
dit pſicẽ· Si aũt nõ remaneat ſpes de correctõe
viri uſurarij uxor victũ ſibi pcuret aliunde vel
ab amicis vel ab alijs ſbuẽtionẽ vel elimoſinaz
poſtulãdo ã manibz pprijs laborãdo ſeu res do
mus ɔſuãdo et licite augmẽtãdo· aut denũci:
et hijs qui pcedẽ põt ut epo q̃ virũ ɔpellat eã
paſcẽ de iuſto· vel ſi vir ei⁹ habeat plura incer:
ta ultra ea q̃ ſufficiãt ad ſatiſfaciẽdũ certis p:
videat eps ipi mulieri· Si filius vel filia vel q̃s
alius de familia uſurarij vivit de uſuris vel alijs
reſtõni obligatis qz ſm giral· ob· ſi uſurarius
ẽ ſoluẽdo ⁊ hz alia ultra ea ad q̃ ſatiſfacẽ tene:
tur et ſũt ſepata de illis põt expẽdẽ ſeu viuẽ· Si
vero ibi ſũt aliq̃ iuſte acq̃ſita ſz ita mixta cũ im
pie acq̃ſitis qꝙ diſcerni nõ põt adhuc de illis vi
uẽ põt dũ tñ in mẽte hẽat viuẽ de iuſto· cõ· roda·
Si aũt uſurarius nõ ẽ ſoluẽdo q̃cquid cõſumit
filius vel faĩliai in victu et veſtitu reſtituẽ obliga
tur· qz reddũt eũ impotẽtẽ ad ſatiſfaciẽdũ· idẽ
dico de familia raptoris· Excuſari tñ põt tales
Primo pp ter pcũcõnẽ·i· cũ cãz expoliatorũ agũt 1
ut·s̃·dcm ẽ de uxore· Scd͛o pp ter recõpenſacõ: 2
nẽ· qz·ſ·filius vel filia ſeu famulus tm̃ lucratur
in aliq̃ exercicio ſeu laborat i domo utilr qd͛ põt
merito recõpẽſari cũ expẽſis hic ec ɔtigit in ẽptio
nibz uſurariorꝝ ⁊ mercãtijs eorꝝ Tercio pp ter re 3
ſtauracõnẽ·ſ·ſi ppoit ſe reſtauraturũ ⁊ ad hꝫ fa:
cultatẽ hr̃e pbabilr credat nec aliũde ɔmode

viuē p̄t. Quarto ꝓpter ignorātiā q̄ ſcʒ neſcit
rē eſſe talē videlcʒ uſurariā et hm̄oi|nec cām ha
bet hoc ſciēdi. ſi tn̄ poſtea ↄgnouerit vid̄r tene
ri miſi filius eſſʒ ita puulus q̄ al's nutriri nō po
terat. ar. de con. di v. diſcipulos. de reg. iur. q̄d
nō ē. Quīto ꝓpter necītatē ut cū filij atʒ filie in
tali etate ſūt q̄ aliter ↄmode viuē nō pn̄t. hoc
ſcūs bn̄hardin⁹ in reſtōibʒ ſuis ſmone. xxxv.
ar. iij. c. i. Si gener habuit dotē uxoris a ſocēo
uſurario q̄ nō ſufficit ad ſoluēdas uſuraſ. Nam
ſm. w. ſi ſciebat ſʒ gener vel etiam ſi ignorabat
ignorātia craſſa|nō dʒ dotē ab eo recipe. et ſi re-
cipit reſtituē tenetur. ſecus ſi ignorātia nō craſ
ſa ſʒ ꝓbabili q̄ ſcʒ ꝓbabiliter credebat ſoce-
rū nō eſſe uſurariū aut p̄ter dotē uxoris hr̄e ſuf
ficiētiā ad ſoluēdas uſuras. q̄ tūc reddē non
tenetur lʒ poſtmodū ſciuerit veritatē ſm eum.
Tutius ē q̄ poſtea ſciēs veritatē nō recipiat do
tē ā ſi recepit reſtituat illis quibʒ ſocer teneba
tur p̄cipue ſi certi ſūt illi. q̄ nullatenus potuit
ſm deū de alieno dotari. cōcor. Giral. ob Filia ve-
ro uſurarij q̄ habuit dotē a p̄re eo tp̄e quo nō
erat ſoluēdo lʒ ip̄a hoc ignoraret omnino tene-
tur reſtituē|nec p̄t legitimā retinere. Ubi ſi ma
ritus nō patitur illā reſtitui|culpa erit viri non
uxoris. ſi tn̄ illa ꝓponat p̄moriente marito dotē
reſtituē. ſi ecōuſo vir vult dotē reſtitui ⁊ ip̄a nō
patitur pccm̄ erit uxoris ita tn̄ q̄ ip̄e nō pcipi-
at de bonis ip̄ſius dotis et ꝓponat reſtituē cum
poterit. Si autem uterqʒ in non ſatiſfaciendo

ↄcordãt|ambo in ſtatu dãnacõis viuũt· de re·
iur·pccm·li·vi· Si vero pr̃ tpe quo dotauit filiã
remanebat potẽs ad ſoluẽdas uſuras|ꝛ gener
et filia potuerũt ſecure dotẽ accipe nec tenẽtur
reſtituẽ etiã ſi poſtea impotẽs fieret· Si coopa=
tus ẽ ſeu q̊quo mõ cãz efficacẽ uſure p̃ſtitit ita
ꝙ ſine eo nõ fiẽt· nã lʒ aliq̃ ut ·w· dicãt talẽ nõ
teneri ad reſtõnẽ ĩ q̃ʒtũ de uſura puenit ad euʒ
qꝛ qḋ accipitur ex uſura nõ ẽ oino volũtariũ ·a
lĩ tñ q̃ʒplures dicũt ꝙ tenetur in ſolidũ ec̃ ſi nĩl
puenerit ad eũ·et hec opi· tutioꝛ ẽ ĩdo ↄſulẽda·
Si coopatus ẽ ſeu cãz efficacẽ p̃ſtitit rapie|fur=
to ã violẽte uſurpacõi vel dãnificacõi ·nã hm
oẽs doct· talis in ſolidũ ad reſtõnẽ tenetur ut
ↄtinetur ec̃ ꝟſibʒ immediate ſeq̃ntibʒ· Juſſio cõ
ſiliũ ↄſenſus palpo recurſus· Participãs mu=
tus nõ obſtãs nõ maifeſtãs· ¶ Juſſio· Si iuſſit
alicui ſuo ſb̃dito ut fiẽt rapina furtũ et hmõi et
ex h̃ ei⁹ p̃ceptõ ſecutus ẽ effcũs dãni qḋ alſ nõ
fuiſſʒ fcm̃ tenet̃ in ſolidũ reſtituẽ ec̃ ſi nĩl ad eũ
puenit· Jdẽ ſi noie ſuo hmõi dãnũ datũ ẽ ꝛ ipe
poſtmodũ ratũ habuit· ¶ Cõſiliũ· Si ↄſuluit a=
licui p̃dcã fieri ita ꝙ ex ſuo ↄſilio ẽ vel ꝓbabl̃r
creditur dãnũ datũ qḋ alſ nõ fuiſſʒ datũ tenet̃
in ſolidũ etiã ſi nĩl pueit ad eũ· ſi aũt alſ fuiſſʒ
fcm̃ ſine illo ↄſilio|ſʒ ꝓpter illḋ aliq̃d plus fcm̃ ẽ
tenetur in ſolidũ ad illḋ plus· Jo· an· in regu=
la· nullus ex cõſilio ·li· vi· melius diſtinguit·
¶ Cõſenſus· Si ↄſenſũ p̃buit ſcʒ coopacõis nõ
mẽtis tm̃· nã ſi ſine ei⁹ cõſenſu nõ poterat dãnũ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

fieri vel inferri tenetur in ſolidū. exempli gra=
tia / ſi duo vel plures faciūt furtū vel rapinā vel
iniuſtū bellū ſimul / ita ꝙ vnꝰ nō feciſſ; ſine alte
ro. ij. q. iij. qui ꝯſentit. ij. q. i. notū. ibi facientē ꝛ
ꝯſentiētē par pena ꝯſtringit. ſecus ſi ſine eo dā
nnū illatū fuiſſ;. ꝗꝛ quilibꝫ ſine alio vel plures
ſine illo feciſſent. tūc eni tenetur ſolū de dāno
qḋ ipe dedit vel eius cauſa datū eſt. ¶ Palpo.
¶ Si adulādo laudauit aliquē raptorē vel ma
lefactorē q̄ſi ſtrenuū / et ex h̄ induxit eū ad faci
endū rapinā vel dānū qḋ al's nō feciſſ;. tenetur
in ſolidū. Idē ſi detrahēdo vel vituperādo ut ad
h̄ inducat. puta ꝗꝛ dicit ipm puſillanimē et vi=
lē ꝗꝛ nō ſatagit rape et male agē / Et ex hoc il=
le mouetur ad dānificādū. ¶ Recurſus. ¶ Si
receptauit fures et raptores et tuetur eos ꝛ ex
h̄ ſecūtur dāna / vel etiā rē raptā cū q̄ritur dolo
ſe occultat ꝓpter qḋ nō p̄t repiri nec reſtitui. te
netur in ſolidū leſo etiā ſi nil de rapina puenit
ad eū ā p ſe nil dānū intulit. hec tho. alex. pe. et
Ric. in. iiij. di. xv. ¶ Participans. ¶ Si pticipa
uit aliquid de rapina vel furto ꝯſumēdo in victu
et veſtitu ſeu al's dono recepit tenetur reſtituē
ut. s̄. Si vero hmōi rem ſciēter et ob ſui utilita
tē emit mortaliter peccauit et reſtituē tenetur eā
dn̄o cuius ē. quē ſi nō repit paupibꝫ erogare
tenetur. vel p̄ciū eius ſi forte iam ꝯſūpta eſſet.
Idē ſi nō ꝓbabiliter credebat talem rem iniuſte
poſſe emē vel dubitabat ſeu de h̄ nichil cogita=
bat. Nā in omibꝫ hijs caſibꝫ tenetur rē integre

reſtituere dño ut. s. nec pt retinere ei pciũ qd dedit vẽditori p ea. Idẽ de omibz qui ſucceſſiue pdcõ mõ emerẽt eãdẽ rem ut plene hẽtur in ſũ. piſa. reſti. iiij. et i reſti. ſci bñhardini ſmõe. xxx iiij. ¶ Mutus. Si vidit furtũ fieri et doloſe tacuit vel ſcit ubi ẽ res abſcõdita z nõ reuelat ut q. peccat. Idẽ ſi potuit obſiſtẽ furto vel rapine z nõ fecit. vel ſciẽs rem raptã ſeu furtiuã nõ indicauit cũ interrogaretur. Nã in hijs tribz caſibz ultimis et mutus qui doloſe tacet cũ poſſz impedire et nõ obſtãs qui poſſz obſiſtẽ et nõ manifeſtãs cũ intrrogatur in iudicio. ſi obſtãdo vel veritatẽ dicẽdo nõ immnet piculũ ſui ſtatus vel ppe pſone ſm Sco. tenetur quilibz ſatiſfacẽ leſo ſiue talis ſit officialis ſiue puata pſona. ar. ad h. ij. q. iij. quiſquis. et ex de fur. q cũ fure. Extra iudiciũ vero idẽ dico quo ad officialem. Si vero ſit pſona puata q ad h nõ tenetur ex officio qauis peccet nõ tñ tenetur ad aliquã ſatiſfactionẽ dãnificato. Dicit tñ Sco. in. iiij. q quauis ad alicuius officium ptineat obuiare malis et dãnis q fiũt qñ h faciẽdo vergẽtur i aliquo caſu ad malũ reipublice puta magnũ ſcandaluz vel euidẽs piculũ pſone ppe tũc nõ obuiãs nõ peccaret nec ad ſatiſfactõnẽ tenẽtur ar. di. l. ut cõſtituẽtur. alſ ſecus ut. s. Si habuit ſeu accepit rẽ alterius quo mõ ↄtra illius merã voluntatẽ puta p metũ | p importunitatẽ | p errorẽ vel ob reuerẽtiã et hmõi. Nã in omibz pdictis caſibus tenetur reſtituẽ ut habetur in ſupplemẽto.

reſti. vij. Si habuit aliquid a pſonis que non poterāt alienaē ut a pupillo a filiofamilias nō hn̄te peculiū caſtrenſe vel q̄i a muliere nō hn̄te bona ꝓpria a clerico religioſo et hmōi q̄z tenetur reſtituere eis ad q̄s rei habite dn̄iū vel admiſtratio ptinebat ut cōiter tenēt theolo. in .iiij. ſen. di. xv.

De dāmificacōne rerū exteriorū.

Si aliquē dāmificauit nō ſoluēdo in tmio qd̄ tenebatur. nā rōne more tenetur creditori ſuo ad om̄e dānū et intēſſe. ex. de fideiuſ. pueit. et. cōſtitutus. de h̄ intēſſe vide in ſū. pi. reſti. j. Si p uſuris ſibi ſolutis debitor nōbiliter dāmificatuſ ē et dāna paſſus ex ſolucōe uſurarū et carētia ipſius pecunie ſolute puta q̄z oportuit eū ab aſlio ad uſurā accipe vel ꝓpter h̄ res ſuas multo minori p̄cio q̄3 valeret vendē et hmōi tenetur uſurarius ultra reſtōnē uſurar ad omia dāna que debitor ꝓpter illā ſolutionez uſurar ptulit. ſm Ray. in ſū. Ric. Sco. et Cal. Tho. ſcd̄a ſe. q. lxxviij. diſtinguit aut res recepta p uſura non eſt fructificās ut pecunia triticū et hmōi et tenetur ut. s̄. ā ēres fructificās ut ager dom⁹ et hmōi tenet̄ reſtituē rē cū fructibꝫ ex ea pceptiſ Si elcūs fuit aliqn̄ a cōitate ut pſtātia vel collecta ā aliqb̄ onus iuſtū ad rōnē vnius libre p cētenario ſoluēdū imponēt vnicuiq3 de cōitate ſm lucrū et quātitatē cēſus ipſor habita p̄us informatione debita et ex certa ſciētia plus alicui impoſuit q̄3 debuit ut illi noceat vel ut alios

indebite alleuiet minus debito imposuit/ peccauit mortaliter et tenetur lesis de omnibus damnis inde secutis·ar·de iniur·si culpa· Si vero assignata fuit ei certa determinata summa·puta mille flor·diuidenda cuilibet de ciuitate pro rata sua proportionabiliter secundum facultates suas relinquendo arbitrio conscientie sue ita tamen quod perueniatur ad dictam summam mille florenorum·nam hoc casu si intendit alios grauare et se et suos alleuiare nobiliter citra condignum peccauit mortaliter et tenetur restituere ut·s·omne damnum lesis inde secutum secundum moral·m su·si potest sciri et discerni ipsum damnum·alias tenebitur ad arbitrium boni viri· Idem dico de discussoribus et extimatoribus bonorum et primomiorum aliorum qui dolo odio vel inuidia plus vel minus extimant et proximum vel rempublicam damnificant·nam et isti peccant et restituere tenentur ut ·s·C·de discuss·l·i·li·x· Idem de messoribus agri edificij frumenti vel vini si dolo vel lata culpa inique metiantur·ff·si messor fal·mo·di·l·si messor·C·i·et ·ij· Et generaliter ubicunque quis dolose vel inique facit id ad quod assumptus est a iudice vel a partibus ut cum notarius assumptus ad computacionem literarum male computat·vel medicus operam refert de qualitate vulnerum et huiusmodi nam omnes tenentur restituere ut·s· Si vero predicti collectarum distributores extimatores et huiusmodi habita sufficienti diligentia ad sciendum facultates et lucra personarum et ea que habent extimare vel metiri bona fide taxant vel extimant et cetera·videntur excusari a peccato et obligacione satisfactionis licet alicui plus debito taxauerit·ar·xxiij·q·v·de occidendis· Si impediunt

fructus ꝓuēturos alicuius agri vel vinee arbo
res et ſemia effodiēdo aut eradicādo vel alias
deuaſtādo tenetur ad quātū eſtimātur fruct⁹
in illo dubio valituri. Tho. in. iiij. Si officiū vel
bn̄ficiū qd̄ q̄s iā ꝯſecutus erat et poſſidebat in-
iuſte ꝓcurauit ſibi auferri / tenetur ad om̄e dā
nū et ad reſtōnē equalē. ſecus ſi iuſte puta qꝛ
ille mētur ꝑuari ex defcū ſuo. qꝛ tūc in nullo te
netur ſm tho. et rich. i. iiij. di. xv. ar. v. q. iiij. Si
impediuit aliquē a ꝯſecucōe alicui⁹ officij bn̄fi-
cij eccie ā cuiuſcūqꝫ muneis puta cū aliq̄s vole
bat om̄ia ſua bona vel ptē ei legare vel donare
et ip̄e diſſuaſit ⁊ impediuit ne h̄ fieret. Nā ſi hoc
fecit aio et intēcōne dām̄ficādi illū lꝫ nō tenea-
tur reſtituē tm̄ q̄ꝫtū illi valēt bn̄ficiū eo qꝛ non
ē eq̄lis valoris hr̄e bonū in actu et eſſe ꝓpe hr̄e
tenetur tn̄ ad intē̄ſſe ip̄i dām̄ficato ad arbitriū
boni viri. Si vero h̄ fecit ut utilitati ſue vel ami-
ci eius magis ꝓuidēt q̄ꝫ illi ſm Rich. ubi. ſ. et
Sco. e. di. q. n. non tenet̄ ad aliq̄d qꝛ nulli erat
ius acquiſitū et nemini facit iniuriā q̄ utitur iu
re ſuo. Cuilibꝫ eni lꝫ potius ꝓcurare ſibi et ami-
cis ſuis aliq̄d dari vel legari q̄ꝫ alijs p̄cipue cū
indigēt. co. cor. pe. de palu. Si q̄quo mō abſtulit
ſacrū de ſacro ut calices pamēta et hm̄oi de ec-
cleſia ā rē ſacrā d̄ loco nō ſacro ā rē nō ſacrā de
loco ſacro ſacrilegiū ꝯmiſit ⁊ reſtituē tenetur.
. xvij. q. iiij. quiſquis. De bellis iniuſtis et uſur-
pacōne dn̄ioꝝ collectis et pedagijſ. vide infra
pte. e. ti. iiij. c. iiij. De turpi lucro ꝑ ludū aleaꝝ

acquiſito· vide ī·auaricia· De cambijs illicitis
et ſocietatibꝫ. vide pte· iij· ti· iiij· c· xi· De habi-
tis p ſimoniā et bonis eccīaſticis male ↄſūptis
ibidē· c· xvi· et ſe· De dāmis et fraudibꝫ in ↄtra-
hēdo multiplr fcis ibidē· c· xi· de dāmis p aīalia·
feras et hmōi illatis ibidē· c· xiij· De dāmifica-
cōe corporū q̄ q̈druplicīter ↄtigē pt ſcꝫ· p occiſi
onē· p mutilacōnē p vulneracōnē ā vberationē
p carceracōnē aut violentā detencōnē· Ideo cir
caħ pt ſic īterrogari· Si occidit aliquē hoīem li
berū· cū liberū corpus nō recipiat extimacōnē ꝛ
dānū illatū ſit / ex ↄmiſſione ſiet extimatio int-
eſſe etiā extrīſeci· ff· de actio· emp· l· iulianus· et
ſic homicida tenebitur ad mercedes medicoꝝ
et alias expēſas in curacōne factas / tenebitur
eē alē filios ā ꝓpinq̊s et paupes q̊s opibꝫ ma-
nuū ſuaꝝ occiſus ſuſtētabat vel aliter ſbueniē
bat· Ex hijs elicitur ꝙ ſi occiſus reipƀ· erat ne
ceſſarius et ex eius morte reſpublica dānū paſ
ſa eſt· occiſor tenetur ei ad ↄdignā ſatiſfacti-
onē· Si vero occiſus erat ſeruus nō liber idem
dicēdū qd de rebꝫ alijs ut ſiat extimacō ſm va
lorē ſerui· ff· ad· l· aquil· l· ij· hec Rich· et Sco· in
· iiij· di· xv· cō· w· in ſpe· ti· de iniur· v· ſequitur·
¶ Si dāmificauit aliquē mutilādo ei manū vel pe
dē et hmōi. Nā ut dic̄ Sco· ubi· ſ· q· iij· ꝓ hmōi
nō ē ſtatuta pena in eccīa n̄ pecuniaria q̄ dꝫ cor-
rn̄dere nō ſolū ad expēſas medicoꝝ in curacō-
ne illius ſꝫ eē ad ſatiſfactōnē dāni ꝛ impediti lu
cri ꝓ toto tpe quo uſurus erat illo mēbro quo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

abſciſus eſt hn̄do ꝯſideracōnē ad artificiū ſeu
exerciciū atꝫ induſtriā hoīs mutilati. Et vide
tur plus ponderāda mutilatio paupis q̄z diui-
tis ſi multū indigebat membro abſciſo ad ne-
ceſſariū victum. Tenetur etiā truncator diues
a ſe alē trūcatū ſi alimoniis eget et ſatiſfacē cō
ſanguineis illius quos dampnificauit | puta ſi ille
cui eſt manus abſciſa alebat prēm et matrē fi-
lios et alios qd nūc facē nō pt carētia membri
abſciſi | ꝓterea talis abſciſor ad equalia tene-
tur ad arbitriū boniviri | ꝯcor. Rich. ubi. ſ. Nō
tn̄ fiet extimatio cicatricū nec deformitatis cor-
poris ex̄ de iniur. c. j. Si dāpnificauit aliquē vul
nerādo vel verberādo tenetur ad expenſas medi-
coꝝ et ad opas quas tali pcuſſiōe amiſit. ex̄ de
iniur. ſi rixati. et originaliter ſumitur Exo. xxi.
ꝯcor. Ric. ubi. ſ. Si aliquē dāpnificauit iniuſte
carcerādo ſeu detinēdo. Nā tenetur ad ſatiſfa-
ctionē iniuriaꝝ ad iudiciū ſapiētis. Et ultra hoc
tenetur pcuſſor ſeu iniurie illator ꝓ anima oci-
ſi orare | elimoſinas facē et aliquā pegrinacōnē
aſſumē in quantū pt et ceteris pcuſſis ſeu leſis
ꝓ iniuria veniā petē et ſibi eos recōciliare.

¶ De dampno ſpūali et morū.

¶ Circa hoc Scot. ubi ſupra dicit qꝫ in bonis na
turalibꝫ aīe nec morū pt quis directe aliū dam
nificare ſꝫ bn̄ indirecte dupliciter. vel in acquiſi
tis v̄tutibꝫ q̄ p vicia corrūpūtur. vel in acquiren
dis quaꝝ acqſitio multipliciter impedit̄. ſ. in-
ducēdo reuocādo ſcādalizādo et ſeducēdo. et
ideo hoc ordine ꝓcedatur interrogādo. Si in-

duxit aliquē ad pccm̄ ſuadēdo ↄſulēdo vel p̄ci-
piēdo ħ eſt moꝛtale. et qꝛ ſic fuit occaſio ꝑdicōis
illius et abſtulit ꝟtutes et gratiā ab eius aīa/
iux̄ illud aug. Si fratri tuo male ꝑſuades occi-
dis ſcʒ illū quo ad aīam de pem̄. di. i. noli. Ideo
ſm̄ Sco. tenetur reſtituē dānū mō ſibi poſſibili
inducēdo eū efficaciter ad pniam et ꝟtuoſos
moꝛes ꝟbis et oꝛōībʒ et hmōi. Si reuocauit a-
liquem a melioꝛi bono puta a religione. nā ſm̄
Sco. ubi. s̄. q. ii. ſi retraxit aliquē iā ꝓfeſſuʒ te-
neṫ agē ut redeat ad religionē et ſi nolit re-
dire tenetur aliū eq̄ idoneū religioni ꝓcurare/
qꝫ ſi nec hoc pt̄ tenetur ipē intrare ſi ſit ꝑſona ido
nea ⁊ habilis ad intrādū. Si vero retraxit aliquē
diſpoſitū ad religionē ne intraēt nō tenetur ad
tātā reſtōnē religioni ad quātā tenetur i p̄mo
caſu. qꝛ intēeſt multū inter hr̄e ⁊ ꝓꝑe eſſe ſʒ tene
tur ad aliq̄lē reſtōnē alteri⁹ equiualētis ad in-
greſſum religionis/ Et iſtud intelligo verū qn̄
ipm̄ retraxit intēcōe dānificādi religionē. ſec⁹
aūt ſi intēcōe utilitati ꝓꝑe ſiue ſpūali ſiue tpali
ↄſulēdū nō ſuggerēs aliq̄d falſū nec in fraudē
qꝛ tūc nō tenetur ad aliq̄d religioni ſʒ tenetur
ꝑſone quā retraxit ut in ꝑſuaſionibus et aliis
bonis ſpiritualibʒ ad bona eq̄ualentia bonis il
lis quibʒ illū retrahēdo dānificauit. cō. coꝛ. rich.
ubi. s̄. q. iiii. Idē vid̄ʒ dicēdū de ꝓfeſſo tacite qḋ
de expſſe ꝓfeſſo. nā talis obligatur religioni
ſaltē i gn̄e. Si aūt q̄s auṫēt aliquē a religiōis
ingreſſu nō ſimpliciter ſʒ ab ea ubi diſſolute vi-
uitur intendens ꝓuidere ſaluti illius in nullo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tenetur. ar. xxiij. q. v. de occidēdis. Si aliquē
dampnificauit ei malo exēplo ſuo ſcādalū pben
do. hīc ſepe faciūt mali p̄lati ſb̄ditos ſuos pp̄iſ
laſciuijs et alijs malis moribꝫ ſuis. mulieres ſu
is ſupfluis ꝛ vanis ornamētis fucis ꝛ tripudijs
et q̄cūqꝫ alij pblice peccātes. tales enī grauiter
peccāt p̄cipue cū credūt alios ī diūſa vicia ꝓpt̄
eoꝝ malū exēplū ruere. nec curāt aliq̄d. et tenē
tur ſatiſfacē pblice bonis exēplis ꝛ moribꝫ q̄ꝫ:
tū pnt. nō tn̄ ꝓpter h̄ tenētur ad aliquā pblicā
pniaꝫ ſm albtū. Si dāmficauit aliquē ſeducē:
do | puta vgmē. De h̄. s. p̄cepto. vi. et exo. xxij.

Preceptū. viij. ē de ꝓhibicō e falſi teſtionij.

Octauū p̄ceptū eſt. Nō falſū teſtimoniū di
ces. Quo p̄cepto ſm aug. ꝓhibetur gn̄a
liter oīe mēdaciū pniciosū iocoſū ſiue officio:
ſū ex libidine mor̄li dcm | de q̄ ſapie. j. dr̄. os qd̄
mētitur occidit aiam. Mēdaciū vero officioſū
et iocoſū ex libidīe venīali dictū nō ꝓhibetur
hīc nec in alijs p̄ceptis ꝓhibetur culpa venialis.
| Dicit tn̄ aug. q nullo caſu mētiēdū eſt. qꝛ diffi
le ē ſcire an ꝓcedat a radice mor̄lis libidinis
vel venīalis. Poterūt g̊ ſic fieri interrogacōes
circa hoc p̄ceptū. Si dixit falſū teſtimoniū cō:
tra aliquē in iudicio mor̄lr peccauit ſm tho. ſa
ſe. q. lxx. et ultra pccm mor̄le tenetur leſo de oī
dāno. xiiij. q. vi. ſi res. et. ij. q. i. notū. Idē ſi cer:
tū aſſeruit illud de quo dubitauit et eſt piurus
in utroqꝫ caſu. nō tn̄ tenetur ſignificaē ſe falſū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dubitauit et eſt piurus in utroqꝫ caſu · nõ tñ te-
netur ſignificaē ſe falſū dixiſſe ꝓpter piculū ex q̊
ille punitus ē· Si ex iudiciū dixit mēdaciū p-
niciosū ↄtra honorē dei veritatē fidei vel in nõbi-
le d ānū ꝓximi ſpūale vel tpale | puta dixit for-
nicacõꝫ nõ eſſe pccm uſurāꝛ hmõi | ſeu negauit
q ipē vel alius dꝫ alteri dareꝛ ipē nouit mortalr
peccauit · Si i iudicio interrogatus a iudice ſuo
iuridice mēdaciū dixit ſeu veritatē tacuit mortale
ē ſm aug · et alex · de al · ſup h̄ pcepto · Si in p̄di-
cacõe ſtudioſe mētitus ē mortale ē · ſecus ſi ex ſur-
repcõe · Si ſciēter mēdaciū dixit i ↄfeſſiõe mor-
tale ē · ſ · de ncc̄rio ↄfitēdiſ · Si dixit mēdaciū ioco-
ſū · i · cā ſolacij vel officioſū · i · ad ↄn̄dā inde ali-
quā utilitatē ſpūalē vel tpalē ſine alteri⁹ nocu-
mēto veiale ē tā i viro pfcõ q̄ꝫ imꝑfcõ ſm alex ·
ubi · ſ̄ · Si teſtimoniū tulit ꝓ pecunia mortalr pecca-
uit et tenetur ei reſtituē q̊ dedit ñ dederit ad cor-
rūpendū cū · xiiij · q · v · nõ ſane · pt tñ accipe in-
teſſe ut ſi pdit opam ꝓpter h̄ · Si aſſiduitate et
mala ↄſuetudie mētiatᷣ eē ioco ſe ſm hoſti · i ſū-
ti · de pe · et re · § · q interrogacõ eſ · mortale ē · De detra-
ctõe ↄn̄ter hee interrogacões pn̄t fieri · Si impo-
ſuit altēi falſo aliqđ cīmē v̄bo cātilena vel libello
famoſo p ſe vel p aliū mortalr peccauit et tenetur
ad reſtõnē fame ſm Ray · recognoſcēdo erro-
rem ſuū et declarādo illis corā quibꝫ detraxit et
in alijs locis in q̊bꝫ ſentit illū infamatū ſe falſū
dixiſſe ñ ex h̄ infamatus mag⁹ infamaretur vel
imminēt ei ingēs piculū vite vel aliqđ magnū

incōuenīēs ſeq̄retur et ultrā ſʒ tenetur infamā-
to veniā poſtulaē ſi nouit ſe infamatū ab eo ⁊ te
netur cū eo ɔponē de iniuria et ſʒ p ſe ſi audet vel
p aliū ſi nō audet. Si crimē alteri⁹ verū ſʒ occul
tū manifeſtauit mortaliter peccauit et tenetur ei ad
reſtōnē fame inq̄ʒtū p̄t ſine p̄iculo ut .s. vel niſi
illd̄ crimē p̄us occultū poſtea p aliā viā fuerit pu
blicatū. ſi crimē occultū alteri⁹ maifeſtauit nō in
tēcōe diffamādi vel al's nocēdi ſʒ ex q̄dā leuita
te vel loq̄citate non vid̄r mortale n̄ p accns ex illa
maifeſtacōe ſeq̄retur ei⁹ infamacō ut q̄ audi
entes inde de eo ſcādalizati ſūt. cō. tho. ſa ſe. q.
.lxxiiij. Si ad pccm alteri⁹ qd̄ narrauit addidit
aliq̄d nōbile ultra pccm tenetur ad reſtōʒ fame/
ſi illd̄ importat infamiā. Si narrauit crimē alteri
us corā aliis nō expſſe aſſerēdo nec tāq̄ʒ certū
dicēdo ſʒ ꝓut audiuit referēdo nil addēdo lʒ
peccet et p̄iculoſū ſit talia audita referre nō tn̄
tenetur ad reſtōnē fame ſm Sco. in .iiij. ſʒ ſi ſʒ fiēt
intēcōe mala .ſ. ledēdi ꝓxim vel infamādi non
vid̄r poſſe excuſari a mortali. Si accuſat⁹ in iudi-
cio de crimie qd̄ ɔmiſit ſʒ occulto negauit ſe illud
ɔmiſiſſe ⁊ ſic indirce crimē impoſuit accuſatori et
calūniā oſtēdēs eū in ſʒ eē mēdacē ſm Sco. ubi
.s. nō tenetur retractaē negacōnē ſuā q̄ negauit
i p̄blico verū crimē tenetur tn̄ reſtituē famā accu-
ſanti dicēs ſic nō h̄eatis eū ꝓ calūniatore credē
dū ē q̄ habuerit bonā intēcōʒ et hmōi. Si accu
ſauit i iudicio vel denūciauit p̄lato crimē verū al-
terius nō zelo iuſticie ſʒ odio mortaliter peccauit. Si

vero ei vel etiã alijs pſonis q̄ poſſint peccanti ꝓ
deſſe et ꝓudẽ· denũciauit etiã ſi crimẽ ſit ocul⸗
tũ nõ peccauit imo meritus ẽ· xxij· q· v· ħ vider·
Si bona fcã ab alijs dixit fcã mala intencõe ꝓ⸗
pter odiũ peccauit moꝛ'r· Jdẽ ſi tacet ea odij cã
cũ ſit neceſſariũ dicẽ ad liberãdũ ꝓximũ et hoc
verũ pſerti in foro cõſcie· de ſen· excõ· quãto· et
q̄· e· dilecto· li· vi· Si cũ delcãcõne abſq3 reſiſten
tia audiuit detractores vel induxit eoſ ad detra
hedũ ꝓpter odiũ eius cui detrahitur nõ minus
peccat q̃3 detrahẽs· ſi vero pccm ei nõ placuit ſed
ex timõe vel negligẽtia ⁊hmõi nõ ↄtradixit| veî
ale tm vid' niſi ei ex officio incubuit ħm tho· ha

Preceptũ· ix· de nõ ↄcupiſcen | ħe· q· lxxiij· de uxorẽ ꝓximi·

NOnũ pceptũ eſt· nõ ↄcupiſces uxorẽ alie⸗
nã· Hic notãdũ ꝙ q̃uis pccm voluntatis et o⸗
peris vnũ pccm ſint in radice· ſc3 in libidĩe et in
tẽcõne| duo tñ ſũt in effcũ deordiacõis ħm alex·
de ales pte· iij· ſup ħ pcepto· ideo ſic· vi· pcepto
decalogi ꝓhibetur actus exterioꝛ mechie· ita
ħ ꝓhibet actꝰ interioꝛ ↄcupiſcẽtie ꝓut ẽ in cõ⸗
ſenſu rõnis· nõ aũt ꝓut ẽ in pmo motu ſc3 ſug
geſtione vel delectacõne ꝓhibetur ſimpliciter
ħ ħm quid· Poteſt g° hic interrogari· Si ↄcupiuit
aliqñ ↄmittẽ aliqd pccm carnale cũ muliẽ alie⸗
na· Rã ſi deliberate et cũ ↄſenſu rõnis ad ħ ↄſen
ſit moꝛliter peccauit etiã ſi nullus effectus ſecu
tus ſit· Math· v· Qui viderit mulierẽ ad cõcu
piſcendũ eã iam mechatus eſt eã in corde ſuo

Idē ē ſi ꝯcupiuit peccare cū maſculo ·et ꝙ ut in-
quit ambro· in tētio opi nomen impomit ſeq̄tur
ꝙ q̄lis ē cōcupiſcētia talis ſit ſpēs pcc̄i· exēpli
gr̄a· Si ꝯcupiuit ꝯmiſceri carnaliter cū ſoluta
ꝟgīe ſtuprū ꝯmiſit· ſi ꝯiugatā| adulteriū· ſi mo
malē| ſacrilegiū · ſi ꝯſangneā| inceſtū · ꝓptea de
ſingulis hmōi ꝯcupiſcētijs deliberate et cū cō-
ſenſu rōnis factis oportȝ ſpecifice ꝯfiteri cū de-
bitis circūſtātijs· nā totiēs peccauit mortalr quo-
tiēs ꝯcupiuit fornicari cū aliq̄ ut· ſ̄· factis aliq̄
bus intuallis· Sȝ ſi ꝯſetur ꝯtinue ī talibȝ deſide
rijs p ſpaciū tpis erit ſolū vnū pcc̄m mortale· ſȝ
tanto g̃uius q̄ȝto diutius in eo pſeuerat· Idē ſi
mutat cogitacōnē de vna pſona ad aliā vel de
vna ſpē ad aliā ſpēm cū eadē pſona ſp de nouo
peccat mortalr · vn̄ ſi cētū mulieres videret vnā
poſt aliā et ſingulatim eas deliberate carnaliter
ꝯcupiſcēt cēties mortalr peccaret· ſȝ ſi vna cogita-
cōne eas appetēt vnū ſolū pcc̄m eſſȝ hn̄s in ſe
tot pccōrū defōrmitatē· Si pſtitit ꝯſenſū ſolū in
delcācōe cogitacōis carnalis lȝ nō intēdēt ullo
pacto puenire ad actū| mortalr peccauit ſm oēs
theologos ꝯiter· et no· durā· in ſū· li· i· pte· viij·
ti· de luxuria· q· xx· Si oblectatꝰ ē moroſe i cogi
tacōibȝ carnalibȝ abſqȝ tn̄ ꝯſenſu ꝛ deliberacōe
rōiſ· nāī hȝ ē varia opi· doc· mic· ſ li· math· v· ſup
illō· q̄ viderit ꝛc̄· dicħ eē veiale pcc̄m · Idē tho·
bo· vēo ſcōo ſen· di· xxiiij· ponēs duplicē ꝯſen-
ſū expſſum ſcȝ et interp̄tatū dicit ꝙ nō ſolū eſt
pcc̄m mortale| qn̄ ratio ꝯſentit expſſe ſȝ etiā qn̄ hō

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

conſentit nō expſſe dū negligit reprimere de=
lectacōnē adūtens piculū retente cogitacōis
Nā ipe ſibi ē cauſa diſcrimis qd nō pt eſſe abſ=
qz ɔtēptu ꝑpe ſalutis et ɔſequēter mortale· co.
pe· Alex· vero de ales· in· ij· q· ij· expſſe aſſerit de
lectacōnē carnalē moroſam eſſe moꝛtale pccm·

¶ Decimū et ultimū pceptū de nō cōcupiſcēdo rem pximi·

Decimū pceptū eſt· Nō ɔcupiſces rem ali
ena· hoc pcepto ꝓhibetur omis ɔcupiſcētia rei
aliene pariformiter ut dictū ē in pcedēti pcep=
to de ɔcupiſcētia carnali ideo ſic poterit intro=
gari· Si ɔcupivit deliberate hre nō mō licito rē
alienā / et quid et quō ut habeatur ſpēs pcci q
neceſſaria ē ɔfiteri cū debitis circūſtātijs ut ſup
pcipue ſi ē qd nōbile qd deſideravit hre illicite
vel p modū illicitū moꝛle eſt ⁊ eiuſdē ſpēi pccm
ut ſi deſideravit occulte tollē ē furtū· ſi violēter
rape rapina ē· Si rē ſacrā eſt ſacrilegiū· et ſic de
alijs / nō tn̄ tenetur reſtituē· Si cū aliqn abſtu=
lit aliqd alicui vel dāpnificavit in animo deſidera
vit tollē quid magnū moꝛliter peccavit ut ſepe
ɔtingit mercatoribz et artificibz qui plus ſe de=
cipe cupiūt qz actu decipiāt·

¶ De vicijs capitalibz et eoꝝ ſpēbz· ¶ Ca· iij·

Sic p fundamēto nō ſm alex· de aleſ· ij· p=
te ſū· q· xxxv· ar· i· q circa hec vicia pt hō
duobz modis corde peccare moꝛliter· pmo mō
cū adūtēter et deliberate cū ɔſenſu rōis delcātur

cogitare ſup eo qđ ē pcći moꝛtlis puta foꝛnicā-
cōis homicidij rapie furti et hmōi q̄rēs delcācoꝝ
pcći cogitati. nā h̄ ē moꝛtle lꝫ nō itēdat actu il
lud ɔmittē et ē eiuſdē ſpēi cuius ē illđ qđ dſat
in mēte. Scđo mō peccat q̄s moꝛtlr cū cogitādo
id qđ ē moꝛtlis culpe illud appetit actu ppetraē.
et ſi nū q̄ꝫ ſeq̄tur effcūs. nā in h̄ voluntas p fcō
reputat. Poterit g̊ ſic fieri itrogacōes et pri
mo circa ſupbiā q̄ ē initiū oīs pcći. ecclaſtici. x.
et ſcđm gg̊. hꝫ q̄tuoꝛ ſpēs. Si bona naturalia ſpū-
alia vel tpalia q̄ hꝫ ſibi attribuit et nō a deo hre
recogſcit. Si bona ipa a deo recognoſcēs meri-
tis ſuis pncipalr recepiſſe extimauit. Si ea bo-
na q̄ nō habuit ſibi attribuit vel pluſ q̄ꝫ habuit
Si reputauit vel ṙputari appetiuit ſe ceteris me
lioꝛē alios ɔtēnēs. nā in hijs q̄tuoꝛ ſpēbꝫ ſp eſt
moꝛtle als ē veiale. Si extimauit ſe dignū hono
re vel dig̊tate et mente deliberata appetiuit oꝛe
ptulit ſeu ope pcurauit pncipalr ppter hono-
rē vel utilitatē tpalē moꝛtlr peccauit. Si appeti-
uit dig̊tatē vel officiū ecclaſticū ſeu ſeclare ad
qđ ē indign⁹ ⁊ inept⁹ ut qꝛ ē ignoꝛās vel ēmio
ſus moꝛtle vidr. Si appetiuit ſeu q̄ſiuit ad hmōi
puenire ec ɔtrafaciēdo p̄ceptis dei ſi opoꝛtuiſſꝫ
moꝛtle ē. Si q̊ q̄ mō q̄ſiuit honoꝛē i aliq̄ re ita m-
oꝛdiate qꝛ ibi ɔſtituēit finē moꝛtle ē als veniale
Si pſumēs de vtute ſua et ſup vires ſuas tēpta-
uit ea q̄ nō ɔueniūt eius ɔdicōni arti vel ſciētie
qꝛ ſi h̄ fec cū piculo expſſo coꝛpali ſeu ſpūali ſui
vel alterius moꝛtalr peccauit. Si alterius facta

dubia in malã p̃te deliberate iudicauit ſine indi-
cijs maifeſtis | moꝛtꝛ peccauit. ſi deliberate iudi-
cauit de moꝛli alꝛs veialiter ſi iudicauit de veiali.
Si ptinaciter ⁊ ſciẽter ꝯtẽdit aduſus alterũ cõ-
tra veritatẽ et in rebꝫ alicuiꝰ importãtie moꝛle
vid̃r. Si curioſe ſcrutaaꝰ ẽ ea q̃ ſũt ſup̃ capaci-
tatẽ ſuã ut de trĩtate p̃deſtiacõe ⁊ hmõi | qꝛ q̃n
qꝫ p̃t eſſe moꝛle ꝓpter piculũ. Si ex cõtẽptu nõ
obediuit deo | et ceteris ſupioribꝫ ſuis ſpũalibꝫ
et tpalibꝫ i p̃ceptis iuſtis q̃ ptinẽt ad eoꝝ iurĩdi-
ctõnẽ moꝛlr peccauit. Si vilipendit recepta dei
bñficia vel murmurauit de eis vel ĩ eoꝝ cõtẽptũ
aliqd̃ pc̃cm ꝯmiſit qꝛ moꝛle ẽ ⁊ pc̃cm ingr̃titudis
Si deuiauit vel receſſit ab obediẽtia p̃pe ⁊ ſcẽ rõ-
ne eccle adherẽs alicui antipape ſciſmatico vel
alicui ſecte ꝛprobate moꝛle ẽ ⁊ excõicacõ. Si tñ
eſſent duo electi et quilibꝫ eoꝝ credẽt ſe papã
eſſe et ſic credẽtur a ſuis ſequacibꝫ neuter eoꝝ
poſſꝫ dici ſciſmaticus et ꝯſequẽter excuſarẽtur
populi ſi diſpoſiti foꝛẽt illi adherere quẽ ꝓ cer-
to ſcirent eſſe verũ papã | et valẽt geſta p utrũ-
qꝫ in locis ubi tolerãtur. xxiiij. q. i. c. i. in glo. fi.
et. e. q. c. de dec. in glo. ij. Si fuit nimis ptinax in
ſententijs ſuis diſcrepãs a ꝯmuni iudicio cete-
roꝝ ẽ piculoſũ et p̃t qñqꝫ eſſe mortale qñqꝫ ve-
niale. ſꝫ ſi diſcoꝛdauit ſe ab alijs in hijs q̃ oꝛdi-
nãtur ad dei honoꝛẽ vel ꝓximoꝝ utilitatẽ ꝓ eo
qꝛ male afficitur ad eos vel ut pre ceteris oſtẽ-
dat ſe ſapiẽtioꝛem mortale eſt. Si irreuerenter
ſe habuit ad eccleſie ſacra et alia dīna et deriſit

ea moꝛtale ē. Si ꝯtēpſit vel deriſit bonos viros
et ſimplices vel deo ſuire volētes ut ſic eos re-
trahēt moꝛl'r peccauit. Si irriſit aliquē intēdēs
ex h̄ iniuriā eius vilificacōnē et nō bilē pturba-
cōnē moꝛl'r peccauit. ſecꝰ ſi ex leuitate ā cā ioci.

Inanis glia eſt inoꝛdia- De inani glia.
tus humane laudis appetitus. et ex gn̄e
ſuo ē veniale. ptn̄ eē moꝛle dupl'r. ſ. rōne finis
ꝓpter quē laus appetit'. et rōe opis in q̄ laus q̄
rit'. Poterit ḡ de ea ſic interrogari. ꝑo ſi opa ſua
ḡ gn̄e bonoꝝ ut ieiunia elīnas oroēs ⁊ hmōi
fecerit pn̄cipal'r ad laudē hūanā vel ꝓpter lu-
crū ſic phariſei q̄ deuoꝛabāt domos viduaꝝ ſi-
mulātes lōgā oꝛonē. math. xxiij. moꝛle ē. Si q̄
ſiuit gliam et laudē ex ope pcci moꝛlis peccauit
moꝛl'r|ſi h̄ egit mēte delibeāta. idē ſi ſe laudauit
de ope moꝛlis pcci. Si gliam q̄ſiuit de ope indif
ferēti ut hr̄e diuitias vel veſtes pcioſas ē venia
le|dūmō de ſe nō ſint ita inoꝛdiate ꝙ ꝑbeāt oc-
caſionē ſcādali. Idē ſi ſe iactauit de hmōi ope
indifferēti. Si ita inoꝛdinate appetiuit laudē et
gliam ꝙ ꝓpter eā cōſeqn̄dā patus extitit etiā
ꝯtra dei p̄cepta facē moꝛl'r peccauit. Si adinue-
nit nouitates veſtiū oꝛnatuū vanitatū et hmōi
ḡuiter peccauit. Et ſi fuit cā inducēdi aliꝙ̄s ma
lā ꝯſuetudinē oīa pcca inde ſecutura impu-
tabūtur ei. Si edificia ſūptuoſa et picturis cu-
rioſa ultra cōdecētiā cū ꝓꝑijs inſignijs ad eiꝰ
gliam pn̄cipal'r fieri fecit ibi finē ſuū ꝯſtituēs
moꝛle ē videt'. Si uſus eſt veſtimētis pcioſis vel

mulier uſa eſt veſtibꝫ rechamatis et caudatis planulis altis coronis capitis fucis et alijs or=natibꝫ ad oſtētacōnē et inanē gliam moꝛtle ē· ſi adeo in eis oblectata eſt ut nō curaret ꝓpter hꝯ trāſgredi mādata dei vel eccie nec de ruina ꝓxi mi etiā ſi ſciret eum inde ſcādaliſari· Si vero ut placeat viro ſuo vel ne ꝯtēnatur ab alijs ſeu ex leuitate talibꝫ de ſe uſa eſt nō vidꝫ moꝛtle niſi ſit ibi nōbilis exceſſus ut veriſilr poſſit eē occaſio ruine alijs. Si adhibuit nimiā diligētiā et ſtu=diū et ꝯſūpſit multū tp̄s ad ornādū ſe| vel ſi ex ceſſit in portatura veſtiū q̊ ad numerū q̊ ad p̄ci=oſitatē q̊ ad formā| nō ſ͠m morē p̄rie ultra ſta=tū et ꝯdicōnē ſuā p̄t ibi de facili eſſe moꝛtle· Si ſi mulauit ſanctitatē hr̄e p opa exteriora cū ma=lus ſit| ſi hꝯ fecit ad ꝯſequēdā laudē hūanā ibi ꝯſtituēs finē| vel intendēs aliq̄d qđ ſit ꝯtra ho=norē dei ſeu utilitatē ꝓximi ut diſſemiare erro=rēs adipiſci indigne ecciaſticā dignitatē deci=pere ꝓximū ſpūalr vel tp̄aliter| puta ut citiuſ ei detur elīme qͥ viro ſcō ut faciūt ceretani et mul ti q̄ſtuarij· in hijs oībꝫ moꝛtlr peccauit ⁊ h̄n re ſtituē tenētur ſ͠m innoc· Si iactauit vel lauda=uit ſe alios ꝯdēnādo ut phariſeus publicanū| moꝛtle vidꝫ· Si laudes hoim vel reuerētie ſibi ex hibite deliberate ei placuerūt p̄ncipaliter ad ꝓ priā gliam moꝛtle vidꝫ·

¶ De Inuidia·

INuidia ex ſupbia oritur· et ē odiū felicitatis a=liene ſeu triſticia de alienis bōis| ⁊ ex ſuo gn̄e ē pccm moꝛtle· qꝛ direcē ꝯtrariatur caritati q̄ non

De inuidia

emulatur .j. cor. xiij. pt tn̄ eſſe veniale cū ↄſiſtit i p̄mo motu abſq₃ ↄſenſu rōnis. Et ſm̄ greg. h₃ qn̄q₃ filias q̄ ſūt odiū / exultatio in adūſis / triſticia in pſperis / ſuſurratio et detractio. pt addi ꝛ blaſphemia. Poterūt g° ſic p ordinē interrogacōnes fieri. Si inuidet alicui puta p̄latus de maiori p̄lacōe ꝛ dig̃tate. Officialis exiſtēn in dignitori ꝛ in meliori officio. Doctor alteri doctori de maiori ſcia vel ↄcurſu. Scolaris altei ſcolari de acutiori ingenio. Mercator alteri mercatori de maiori credito. Ciuis altei ciui de maiori honore et reputacōe. Artifex altei de artificijs ↄcurſu lucro ꝛ hmōi. Mulier altei muliēi de marito / pulcritudie / filijs ꝛ ornamētis. In hijs oīb₃ ſi adeſt ↄſenſus rōis ē mortale q2 ↄtra caritatē pximi cū doleat de ei⁹ bono. ſi tn̄ dolēt de bono tpali alteri⁹ q2 videt illō redūdare i detimētū aie ſue vel ↄitatis talis dolor non ē pccm̄. Si odiuit deū q2 flagellauit eū vel impediuit mala deſideria ei⁹ vel q2 phibuit pcca carnalia et hmōi mortale ē. Si odiuit pximū optās ei aliqđ nōbile malū mēte deliberata mortale ē ſiue malū ſit ſpūale. corpale vel tpale. Si vero malū ei optauit non ut malū ſꝫ pp̄ter bonū ei⁹. puta infirmitatē paupertatē ꝛ hmōi ut. ſ. bon⁹ efficiatur vel ſaltē ne peior fiat et alijs nocere neq̄at ħ nō ē odiū. Si odiuit vnū vel plures et q̄ꝫto tpe in odio pſeuerauit. nā quotiēs odiū mēti eius de inimico occurrit et ipe nouo ↄſenſu rōnis i illud cōſenſit totiēs mortaliter peccauit. Non tn̄ debet petere

veniā ab illo quē odiuit ſi odiū ſecretū fuit. Si
exultauit aīo deliberato de malo ꝛ dāno. ſeu de q̈=
nis aduſitate ꝓximi ex inuidia | moꝛtale ē. Si cō=
triſtatus ē ex inuidia de bono et ꝓſpitate ꝓxi=
mi moꝛtale ē ſi adeſt rōnis ꝯſenſus. De detractōe
vide. s. ṗcepto. viij. Si dixit blaſphemiā i ſpm̄
ſcm̄ de q̄ hētur math. xij. q nō remittitur nec in
h ſeclo nec ī futuro qꝛ ꝯmittitur ex malicia. Et
hꝫ ſex ſpēs | quaꝝ ṗma ē inuidētia fraťne gr̄e.
Scđa impugnacō veritatis agnite ſcꝫ cū q̄s cō
tradic̄ veritati fidei quā nouit. t̄cia pſūpcō de im
punitate cū ſcꝫ q̄s peccat aſſidue | et tn̄ pſumit dei
punicōꝫ euadē. q̈rta ē obbſtiacō mētiſ. ſ. i pccis
ꝯmiſſis. qn̄ta deſperacō. ſ. cū q̄s credit deū nolle
vel nō poſſe ei pcē ec̄ penitēti vel nolle ſaluaē eū
Sex̄ impenitētia finalis cū ſcꝫ q̄s firmit̄ ꝓpoit
nō penitere in futurū. De Ira.

Ira q̄ oritur ex inuidia ḃm aug̈. eſt ulciſ=
cendi libido. et ex ſuo gn̄e ē moꝛtale pccm
qꝛ ꝯtrariat̄ caritati q̄ nō irritatur nec cogitat
malū. j. coꝛ. xiij. Et h verū qn̄ ē a volūtate delibe
rata. i. cū ꝯſenſu rōnis. Et hꝫ filias ſex ḃm gg̈.
ſcꝫ Rixā. tumoꝛē mētis. cōtumeliā. clamoꝛē. in=
dignacōnē ꝛ blaſphemiā. De quibꝫ p oꝛdinē ſic
intꝛogari pt. Si ꝓpter aliquā iniuriā dānū illa=
tū vel nocumētū in ſe vel in ſuos ꝯmiſſum aꝑpe
tiuit deliberate vindcām ſeu punicōnē offenſoꝛis
q̊quo mō vel p ſe vel a deo vel ab alio hac ſola
intēcōe ut ſe vindicet et ſatiſfaciat aīo ſuo irato
moꝛtale ē. Si vēo fit ſine ꝯſenſu rōis vel q̄d minū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

veniale ē|ut quotidie accidit curā familie ge=
rētibꝫ. Si ex ira rixā fecit cū aliquo pcutiēdo in=
iuicē. nā ſi ħ fit aīo nocēdi vel iniuriādi ſeu vīdi
cādi in adultis moꝛtale ē. ſecus ſi aīo ſe defendē=
di tm̄ cū moderamīe inculpate tutele. Si tumo
re mētis inflatus varios modos ſe vīdicādi ex
cogitauit ꝛ hijs multū mētē implicauit pt̄ eſſe
moꝛtale et veniale ſm̄ ꝓceſſuꝫ. Si dixit alteri vba
ꝯtūelioſa aīo iniuriādi dicēdo ei defectū culpe|
ſcꝫ fur ā adulter vel homicida ꝛ hmōi. vel defe=
ctū pene. ſ. ruſtice|ſerue ꝯtracte|cece et filia. ħ
tn̄ ꝓpe dr̄ ꝯuiciū vel defcūs indigētie. ſ. impro
perādo iniurioſe bn̄ficiū qđ ei ꝯtulit. nā in hijs oī
bus moꝛtale ē|ſi ex liuoꝛe odij ſcꝫ cā dehonorādi
et ulciſcēdi ſm̄ tho. ſa ſe. q. xx vij. ar. ij. Si dix
it vba iniurioſa ſeu ꝯtumelioſa familie ſue diſ
cipulis vel ſibi ſb̄ditis correctōis cā nō ē pccm̄
ň excedat vel ň dicēt aliqđ vn̄ ſeqretur eis infa
mia vel ſcādalū ul' qđ eſt qđ nō ble falſū. nā tūc
eſt moꝛtale vel veniale ſm̄ exceſſuꝫ. Verūtn̄ ſi pla=
tus ſb̄dito|pr̄ filio|vir uxori|mgr̄ diſciplo|do=
minꝰ ſuo dicit vba ꝯtūelioſa ex correctōe ꝛ ex=
cedit modū|ſm̄ aug. nō tenetur petē veniam a
talibꝫ. lxxxvi. di. qn̄. et. c. facietaſ. Si vero odio
et liuore vīdicte vel multū iniurioſe diceret te=
nētur veniā petē ꝛ recōciliare leſū ꝑuate vel pu=
blice ſm̄ ꝙ cōtumelia illata fuerit ſm̄ Ray. Si
tn̄ pꝰ ꝯtumeliā q̄ iniuriā recepit domeſtice ꝛ fa
miliarit' ꝯůſat' cū eo q̄ ſibi ꝯtūeliā intulit cū ex
ħ videatur remiſiſſe iniuriā ꝛ recōciliatū foꝛe nō

tenetur iniuriãs veniã petẽ ſm durã· in ſu· Si ex
ira vocẽ exaltauit ↄtra aliquẽ inordiate clamã-
do ſeu ↄfuſe ↄtra eũ cõuiciãdo | peccauit plus et
minus ſm q̃ntitatẽ exceſſus· Si ex indignacõe
quã habuit erga aliquẽ reputãs ſe ab eo inde-
bite iniuriatũ ſbtraxit ei ſigna caritatis extrĩ-
ſeca et oñdit ei ſigna exp̃ſſiua rãcoris interio-
ris mořľr peccauit q2 cõtra caritatẽ egit· Nã ut
dicũt theologi ex iniurijs illatis q̊ q̊ mõ tria ſo
lẽt oriri leſo· Primũ ẽ rancor in affcũ· Scdm rã-
coris ſignũ in effectu · terciũ ẽ actio ↄtra iniu-
riãtẽ· p̊mũ ſcʒ rãcorẽ q̊libʒ tenetur ſtati dimit-
tere etiã ſi nõ rogetur · Scdm tenet̃ dimittẽ et
veniã ↄcedẽ veraciter eã petẽti· i· parato emẽdaẽ
ſm facultatẽ ſuã · Terciũ aũt nõ tenet̃ dimittẽ
niſi fcã ſatiſfactõe ·nec tenetur de nccitate ſalu
tis ille cui irrogata ẽ iniuria querẽ amiciciam
ſeu recõciliacõnẽ iniuriãtis ne ei ſit occaſio ma
li puta q2 ex h̃ iniuriãs ſupbiret vel audẽtiam
ſumẽt talia faciẽdi niſi in caſu· ſ· cũ credẽt ꝓba-
biliter q2 ꝑpter h̃ liberaret aĩaʒ ei⁹ a mořli odio
Lcʒ eẽ iniuriato ſbtrahẽ ſe ab ei⁹ familiaritate
ꝓ maiori ſui pace · ſʒ ei loq̄lã oĩno tenẽ ſiue ob
uiãdo ei al's diutẽ aut toruo vultu eũ reſpicẽ et
hmõi nũq̃ʒ lʒ q2 ſũt indicia odij mořlis· Si blaſ
phemauit aliquẽ aĩo delibẽato non bono fine ſʒ
ut eueiret illi talis blaſphemia i malũ ei⁹ mořle
ẽ· Si vero ex ſbito motu ire nõ delibate veiale ẽ
ſiẽ ↄtigit q̊tidie parẽtibʒ maledicẽ filijs· Si ma
ledixit creturas irrõnaleſ· nã ſi fec̃ in deteſtacõʒ

creatoris vel in damnū dn̄i cav mortale eſt ali
as veniale ē. Si blaſphemauit aias parētū ſuo
rū defunctorꝝ vel etiā alioꝝ vidꝫ morˀle. Idē ſi ex
ira ſeipm̄ maledixit. Si blaſphemauit diabolū
Si ptialis fuit guelfus vel gibilinus et ita ob-
ſtinato aio vel ptiali qꝛ appetiuit damnū exiliū
vel extᵉminiū ꝯtrarie ptis ꝑ phas ⁊ nephas/ pa
ratus etiā in hn̄s q̄ ſūt pcc̄i ſequi ptē ſuā morˀlr
peccauit et ē in ſtatu dānacōis. Et ſi v̄bo ſigno
vel facto ptialē ſe oſtēdit morˀliter peccauit.

De accidia.

Acidia Accidia que ſm̄ damaſcenū Eſt triſticia aggrauās animū hoīs ut nichil ei agē libeat. ex ira oritur. et ſm̄ genus ſuū eſt mortale ſm̄ tho. ſi ē ex rōnis ꝯſenſu in hn̄s q̄ ꝓpter deum ciuilibꝫ imminēt faciēda/ puta cū aliquis cōſentit in fugā honorē et deteſtacōnē boni diuini carne cōtra ſpm̄ omino ꝓualēte. Si tñ eſt abſqꝫ racōis ꝯſenſu veniale ē. Et ſm̄ greg. xxxi. mor. accidia hꝫ ſex filias ſcꝫ maliciā/ rācorē/ puſillanimitatē/ deſperacōnē/ torporē/ et mētis vagacōnē. Ideo poterit ſic interrogari. Si ita ꝯtriſtatus ē et attediatus qꝛ habuerit in horrorē bona diuina et ſpūalia ſeu opera virtuoſa ad que tenetur ex dei p̄cepto vel eccl̄ie ſeu alterius ſui ſupioris. nā hoc eſt mortale ſi affuerit ꝯſenſus racōnis. Si adeo ꝯtriſtatus ē qꝛ nollet eſſe creatus nec mundo natus vel eſſe ſicut animal irracionale vel vellet mori qualitercūqꝫ ſiue bene ſiue male qꝛ exiret hinc. Nam quodlibet horum eſt

mortale ut .ſ. Si ita ɔtriſtatus ē de aliq̄ caſu ad
uſo/ puta de morte amici ꝙ penitet eū bn̄ feciſſe
vel ꝓponit āmodo a bono deſiſtē mortale ē. Si cō-
triſtatus ē ex ɔſideratiōe bonoꝝ q̄ hn̄t alij q̄bꝫ
ipſe p̄uatus ē et ꝓpter hec dona ſibi a deo data vi
lipēdēs deueit in tediū bn̄ opādi mortale ē ſi ē ex
ɔſenſu rōnis als nō. Si ita ɔtriſtatus ē de aliq̄
caſu aduſo ꝙ incurrerit ꝓpter ħ infirmitatē p-
diderit ſomnū dimiſerit cibū vel hmōi videt̄
mortale ſi in ħ potuit ſe iuuare et noluit/ in reliq̄s
vero q̄ nō ſūt p̄cepti vel ec̄ ſi ſint p̄cepti ħ abſqꝫ
ɔſenſu rōnis veniale ē hmōi triſticia. Si ɔtēpſit
ſeu indignāter ſuſtinuit corrigētē eū vel ad bo-
na ſpūalia inducē volētē ut ꝓpter ħ eum odio
hēat mortale ē. Si ſubtraxit ſe ab hijs bonis q̄ de
facili poterat opari timoē deficiēdi ut a ieiunijſ
et hmōi ɔiūter ē veīale niſi als tenētur. Si ſte
tit ocioſus nil boni opans et tps pdēs veniale
videt ſm ſe niſi ocio addatur aliud viciū qđ ſe-
pe accidit. Si ex vagatiōe mētis fuit ſomnolen-
tus diſtractus ꝛ inquietus in orōne p̄dicatiōe
et officijs diuīs vel ec̄ ex dīna cogitauit vana
et inutilia. ħ ɔiūter veiale ē niſi addatur aliud
ſpēale pccm vel ſi volūtarie ſeu negligētia accu
rata euagetur p totū officiū ad qđ tenetur ex p̄
ceptio.

De auaricia.

Auaricia que ſm tulliū ē inordinatus ap-
petitus hn̄di. Tripliciter ɔmittitur .ſ. in-
iuſte acquirēdo. tenaciter retinēdo. et inordia-
te amādo. Et in hijs tribꝫ auaricia eſt peccatū

mortale. cū cōtrariatur caritati dei vel ꝓximi ut ſi ꝓpter amorem diuitiaꝝ quis nō vereatur fa‑cere cō tra amorē dei vel ꝓximi. vel cū amor et appetitus tpaliū bonoꝝ ē ita inordiatus ut cōſti‑tuatur in eis ultimus finis. alˀs ē veniale ſm tho. ſa ſe. q. cxviij. Et ſm greg. xxxi. mor. ex ea. vij. pcca oriūtur. ſ. obduratio. inquietudo violēda fallacia| piuriū| fraus et ꝓditio. Sȝ qꝛ plura de ptinētibȝ ad auariciā tacta ſunt ſupˀ pcepto ſe ptio et ultio et ī. c. ſe. de opibȝ miſcdie pauca q̄ reſtāt nec alibi poſita. ſi bꝛeuiter ānotabo.

¶ Illicita acquiſitio.

¶ Si ex immoderato appetitu lucri hincinde diſ‑currēs maiorē ſollicitudinē adhibuit ērca tpalia q̄ȝ ſaluti necēria mortˀle ē. Si ex auaricia ꝓdidit ciuitatē caſtrū ſiue terrā auferēs ab eo cuiꝰ ſuit et ꝓditorie alteri tradēdo q̄ ibi ius nō hȝ mortˀr peccauit et tenetur de omibȝ dāinis inde ſecutis Si tradidit dn̄m ſuū vel amicū in manibȝ inimi ci occidēdū detinēdū vel impediēdū a negocijs ſuis mortˀr peccauit ⁊ teneṫ ad om̄e intˀeſſe. Si pe cunias vel alia bō dn̄i ſui vel amici ꝓcurat deuei re ad manꝰ inimicoꝝ vel malicioſe pduc eū ali cubi ut ſpolieṫ mortˀle ē| ⁊ teneṫ ut. s. Si ſecreta dn̄i ulˀ amici ſui iniuſte rūelat peccat mortˀr. xiij di. nerui. ſecꝰ ſi ſecta iniq̄ cōiuracōes ulˀ ꝯtractꝰ ꝯ̄ rēpub. vel i alioꝝ piculū nōb ſe ⁊ nocumtū ꝓ‑ uidit ex caritate ſm rich. i. iiij. di. xxi. tho. alex. ⁊ ſco. ibiđ. Si nō ſuauit ſidē ꝓmiſſaȝ pacta ⁊ cō uēcōes licitas mortˀr peccauit ⁊ teneṫ ad intˀeſſe

Nā etiā hoſti ſeruanda eſt fides dū ſeruatur ab eo·xxiij·q·i·noli·Si vera ſigilla corrupit vel ſi-gillū līe clauſe aperiēdo fregit | mortale ē· ex̄ de fi·inſtru·inter dilcōs·et de of·deleg̊·cū oli·ij·idē vid̄ ſi ſolū legit līas alteri⁹ clauſas·niſi ponēt ſpem in ratihabicōe dirigētis vel ei⁹ cui dirigatur·Si aliq̄d illicite ꝛ turpiter acq̄ſiuit ut p lus-dū taxillorū cartarū et hm̄oi fortune ludos | mortale ē·ſi ex cupiditate luſit·eciā ſi nō ducat̄ in ꝯſuetudinē ſm·w·et tenetur reſtituē ut ī·Nā talis ludus ꝓhibitus ē·ff·de alea·p totū·i aut·de ſan·epiſ·§·interdicimus·et ex̄·de vi·et ho·cler·clerici officia·et·xxxv·di·eps·Si vero nō luſit ex cupiditate ſ; cā recreacōis ꝓ eſculēto et poculento tm̄ | nec ultra vnū ducatū eciā ſi ludēs fuerit multū diues | nec ludēs ſit cleicus | nec ludatur tpe luctus | nec ꝯtra legē ludit·i·cū dolo | nec ludē nolētē ꝓuocet·hijs omibꝫ cōcurrētibꝫ talis ludus alee nō vid̄ ꝓhibitus ſm durā·in ſū·cō·rich·m·iiij·di·xv·ar·iiij·q·viij·ubi dic̄ hec oīa reqri in ludo ſcachorū ad h̄ ut liceat·h̄ excepto q̄ ludus ſcachorū nō ē eciā ꝓhibitus clicis·Si tali ludo aliq̄d acq̄ſiuit ab hijs q̄ alienare nō pn̄t ut ſūt furioſi ꝓdigi minoreſ·xxv·ānis ꝛ pcipue pupilli mēte capti ſurdi muti ꝛ ceci et q̄ ꝑpetuo morbo laborāt·ſerui empticij·q2 q̄cquid hn̄t eſt dn̄orū·Religioſi qui ꝛ ſi qua habeāt ad uſū ſuū vel p adminiſtracōnē illa tn̄ donare nō pn̄t et multo minus illicite alienaē·ex̄ de dona·c·ceterū·cō·Jo·an·de of·vicar·cū in gn̄ali·Clerici

q̄n ātū ad res ecc̄ie · xvi · q · i · q̄m · filiĳ familias nō
emācipati n̄ peculiū caſtrēſe vel q̄i habeāt | uxo=
res n̄ habeāt res ꝓpias ut paternalia · Qui ig̃r
ab hĳs p ludū acq̄ſierit reſtituē omnino tenet̃
tutoribꝫ vel curatoribꝫ vel p̄latis ā dn̄is eoꝝ ſm
oēs doctores n̄ ſit forte q̄d minimū · Si ludēdo
vicit p fraudes puta utēdo falſis taxilliſ vel al'r
decipiēdo reſtituē tenetur de iure dīno ei q̄ ami
ſit vel hn̄ti curā ei⁹ ſm tho · ha he · q · xxxĳ · ar · vĳ ·
Si ei quē attraxit ad ludū p vī vel nimiā impoꝛ
tunitatē aliq̄d vicit ſiue attraxit i p̄ncipio ludi ſi=
ue i medio cū ille vellꝫ ludū dimittē tenet̃ ei re=
ſtituē ſm tho · ubi · s̄ · Si acquiſiuit ſeu vicit p lu

Nota infra

dū alee ubi viuitur ſb legibꝫ imp̄ialibꝫ vel etiā
municipalibꝫ ꝓhibētibꝫ hmōi ludū et mādāti
bus ꝙ poſſit repeti qd̄ pditū ē ut · s̄ · et ſuātur q̄
ad utrūqꝫ · tūc lꝫ circa h̄ ſint varie opi · doct · Azo
tn̄ et glo · et arch · in · c · eps · xxxv · di · et ex̄ de vi ·
et ho · cle · clerici officia · dicūt ꝙ tali iure duran
te i ſuo robore ſic acquiſitū ē ſimpl'r reſtituēdū
ei q̄ pdidit · cō · hoſt · in ſū · de pe · et re · ubi dicit ꝙ
fere oēs doc · ſic tenēt hāc opi · tenēt etiā tho · et
rich · in · iiĳ · di · xv · Si vero acq̄ſiuit ſeu lucratus
ē in hmōi ludis ſine fraude ab eo q̄ pt aliena=
re et qui volūtarie luſit et in locis ubi hoīes le=
gibꝫ impialibꝫ nō ſunt aſtricti | nec ibi ſint alie
leges mūcipales · i · ſtatuta pifoꝛmiter talē lu
dū ꝓhibētia ul'ſi ſint | p diſuetudinē abrogate
ſūt | ſic hodie in italia fere ubiqꝫ abrogate ſunt
leges impiales ſm Sco · in · iiĳ · di · xv · tūc nō te

netur reſtituē ei nec p̄t repeti. nō tñ poterit tale
lucrū cū tuta ɔſcia retinē ſʒ p̄t et dʒ paupibʒ ero
gari ut no. do. an. de bu. i. c. qꝛ pleriqʒ. de ĩmmu.
ec. Quod aliqui intelligūt eſſe de necitate p̄cepti
Alij vero ſolū de honeſtate ɔſilij niſi forte quā=
tū ex ludo factus ē locupletior et ſibi remāſit
de lucro facta recōpenſacōe pditi et lucri. Pri=
ma opio ē ſecurior ideo ſp ɔſulēda ē pſerti quā
tū ad id qd ſibi remāſit de lucro ut p̄dixi ꝛ deīn
de alia paulati et p interualla tpm ꝓut melius
poterit. nō tñ ad hʒ cogēdus nec nolēti hʒ facē qꝛ
nō credit ſibi necriū ad ſalutē abſolutio dene=
gāda ē | et ſic de ɔſuetudie obſuatur ſm Jo. an. i
d. c. clici officia. Si attractus ad ludū vicit ei q̄
attraxit eū et ī loco ubi ꝓhibitus ē talis lud⁹
ut ſ. nō tenetur reſtituē illi qui amiſit. qꝛ nō ē
dign⁹ recipe. nō tñ p̄t licite tenē tali iure poſitio
durāte ſʒ tenetur illd ī elimoſinas dare ſm tho.
ſa ſe. q. xxxij. idē ec ɔſulerē tali iure poſitio nō
durāte vel ec ſi vicit ubi talis lud⁹ nō ē ꝓhibit⁹
Si ſup aliq̄ re vel fcō occurrēte aliqn̄ oppoſuit
ſe alti⁹ opioi affirmās ſic vel ſic eſſe vel tale q̄d
vēturū fore infra ctos dies ꝛ alio ɔtrariū aſſerē
te ɔuemūt inuicē ut ille cui⁹ opio vera repiret
cētū ducatos ab alio lucretur tale lucrū ē turpe
et illicitū ꝓcedēs ex auaricia et vidr hre ſilitu=
dinē aliqʒ ad ludū ex eo qꝛ ſbicitur futuro euē
tui nō tñ tenet necrio reſtituē ſʒ dʒ d ɔſilio pau
pibʒ erogari. ar. xiiij. q. v. nō ſane. Si q̄ſiuit lu
crū ꝓ aliq̄ turpitudie pū metricio ultra moꝛle

pccm lucrū debꝫ pauꝑibꝫ erogari . nō tn̄ de ne-
cessitate ſꝫ de ꝯsilio ſm tho . ſa ſe . q . xxxij . Idē vi
detur de acq̄sito ex adultio ſm monal . in ſu . l ; q̄-
dā dicant ꝙ dꝫ dari ei in cuius iniuriā datū ē . i .
marito ſi uxor eius adulteriū ꝯmiſit vel ecōtra-
rio ſꝫ ꝑmū deri⁹ credo . Si acq̄ſiuit aliq̄d ꝑ torne
amēta lꝫ moꝛl'r peccauerit et debeat acq̄ſitū ero-
gare pauꝑibꝫ nō tn̄ ad ħ de nccītate tenet̄ ſm
Rich . in . iiij . di . xxiiij . ar . ij . Si diebꝫ feſtiuis lu-
cratus eſt ſcribēdo vel aliud manuale faciēdo .
nā ultra pccm debꝫ illud lucrū pauꝑibꝫ erogaē
ut quidā dicūt / ſꝫ ħ vīdꝛ potius de ꝯſilio q̄ꝫ de pce
pto . Si tpe meſſiū vel vindemiaꝝ emit bladuꝫ
vinū vel frcūs ut alio tpe vendat carius nō ex
iſtēs talis rei negociatoꝛ nec ulla alia nccītate
vel utilitate pēſata ſꝫ ut ꝯgreget ita ꝙ ceteri co
gātur ab eo emē et ipe poſſit ad libitū vēdē pec
cauit moꝛl'r nō tn̄ tenet̄ hmōi lucrū reſtituē cer
tis ꝑſonis ſꝫ debet pauꝑibꝫ erogari ſm Ray . ſꝫ
ħ verū ē de ꝯſilio ſm . w . niſi ex tali ēpcōne aliq̄
foꝛēt dāmficati qd̄ ꝓbabl'r extimari vīdꝛ q̄n no
tabilē quātitatē reſpcū loci emiſſet . Idē de hijs
qui emūt monetas vel alias res ut cariſtiā in-
ducāt . ¶ Iniuſta retentio .

Si ſciēter et aīo retinēdi retinet ea q̄ reſtituē te
net̄ moꝛle ē . Si hn̄s ſupflua q̄ ad ſuſtētacōneꝫ
nature ipius et familie ſue et nō ſb̄uenit ꝓxio
indigēti cui imminēt ꝓbabilia ſigna extreme
nccītatis moꝛl'r peccauit ſm rich . in . iiij . di . xv .
Si hꝫ ſupfluū q̄ ad naturā ⁊ decētiā ſtatus ſui ⁊

nō ſubuenit hn̄ti ꝯuem indigētiā artā et extre-
mā | nec diſponit alˢ eq̄ bn̄ diſpenſare bona ſua
moꝛtˡr peccauit · et ſi nō p̄t om̄ibꝫ ceteris paribꝫ
magˢ indigētibꝫ ſbuenire tenetur ſm eūdē · cō.
S co · ibidē et latius de ſb loquitᵘʳ · Si alias in qui-
bus potuit nō fuit liberalis erga paupes et in-
digētes vel ſbuenire tardauit ſeu exaſpauit e-
os vel etiā nimis ſūptuoſa ſeu delicioſa ſine ur-
gēte cā q̄ſtuātibꝫ ⁊ male utētibꝫ elemoſinas mi-
niſtrauit pccm veniale ē · Si ꝯducēs aliquē ope-
rariū in opus vel miniſteriū qꝺ cūqꝫ nōbilitˢ par-
uo p̄cio ꝯduxit vel mercedē opis ei dare multū
diſtulit cū potuit ſeu de ꝯuento p̄cio defalcauit ā
loco pecunie debite ſibi res dedit q̄s oportuit
eū vendē cū pdita in om̄ibꝫ hῖs ultra pccm te-
netur ad om̄e dānū qꝺ ptulit.

¶ Inordinata affectio.

¶ Si appetitu ꝯpleto appetiuit alienū ita inordi-
nate ꝙ ſi facultas adeſſꝫ ope ꝯpleret etiā cū dei
offenſa moꝛtˡe eſt · Si iuſte acquiſita ita inordi-
nate diligit ut eis inhereat ut fini · cuius ſignū
eſt ſi ne ea pderet patus eſt facē ꝯtra dei vel ec-
cleſie p̄ceptū | moꝛtˡe ē cū ꝓponat creturā crea-
tori | alias veniale ē · Si ꝓdigaliter expēdit ſb-
ſtātiā ſuā in edificiῖs ſūptuoſis equitaturis cō-
uiuiῖs delicioſis et frequētibꝫ ornamētis et hu-
iuſmodi moꝛtˡe eſt | ſi fuerit nōbilis exceſſus ul-
tra ꝯdicōnē ſtatus ſui alias in modico ē veniale

¶ Dicto de q̄nqꝫ pccīs ſpūalibꝫ nūc dicendū de
duobꝫ carnalibꝫ et p̄mo.

De gula

De Gula.

Gula que ſm aug. eſt immoderata cibi et potus auiditas / et ex ſuo gñe veniale ē. Et ſm greg. hꝫ ſeptē filias. ſ. ſcurrilitatē / multiloquiū / ineptā leticiam / hebetudinē mētis / immūdiciā / caſtrimargiā / et ebetatē. Et peccat̃ p eā qnqꝫ modis in h̄ v̄ſu ɔtētis. Pre ꝓpere laute nimis ardēt' ſtudioſe. De quibꝫ ſic pt īterrogari. Prio ſi horā ɔmedēdi ſine cā rōnabili p̄uenit veniale eſt excepto ī diebꝫ ieiunij p̄ceptis tūc eni nōbiliter horā p̄ueīre ſine cā mortale ē. de cō. di. j. ſolēt. cō. rich. in. iiij. di. xv. ar. iij. q. viij. Si ɔmedit vel bibit nimis laute excedēs mēſurā ſue ɔplexionis in q̄ꝫtitate cibi et potus. nā ſi h̄ fac ꝓpter appetitū / veniale ē. Si vero adūtēter et ex certa ſcia ſe nimiū īngurgitāt hīc a pleriſqꝫ fit ī carniſpriuio mortale ē. et no. arch. ī. c. q̄drageſima. di. iiij. Si nimis ardent' ⁊ feſtināt' ɔmedit ſi h̄ fac. ſolo appetitu cibi neccrij lꝫ hēat delcāconē et voluptatē in cibo veiale ē. ſꝫ ſi ex h̄ patus eſſꝫ trāſgrēdi p̄ceptū dei vel eccīe puta abſqꝫ necitate ſoluē ieiuniū vel ɔmedē carnes tpe ꝓhibito ut ſatiſfacēt gule delcācōi mortale ē. Nō eni uſus ciboꝝ ſꝫ ɔcupiſcētia ī vicio ē. Si nimis ſtudioſe cibaria et vina p̄cioſa q̄ſiuit ⁊ ꝑparauit ut cū varijs ſaporibꝫ ⁊ diūſis modiſ. Nā ſi ēca h̄ poſuit finē ſuū nō pcēdo expēſis ultra ɔdicōnē ſuā nec laboribus alioꝝ ut ſatiſfaciat delcācōi gule mortale eſt al's veiale. Si ꝓpter gulā ſciēter uſus ē cibo nōbilit' nociuo ex quo veriſilr credidit incurrere

magnā lesionē corpis mortale videtur. Si comedit carnes in quadragesima vel aliis eccie ieiuniis vel sextis feriis aut sabbato p totū ānū nō urgente causa infirmitatis vel de cōsilio medici peccauit mortalit'. Si bibit usqʒ ad ebrietatē nō aduertēs nimietatē vel potētiā vini sufficiētē ad inebriādū vel de hoc dubitās pbabilit' peccauit mortalr̄ scdm tho. 2a 2e. q. cl. Itē si ebrietas sit frequēs vel assidua. xxv. di. crimis. Si induxit aduertēter aliquē ut se inebriaret sollicitādo eū ad bibēdū vel ponēdo sal in vino ad hūc finē mortalr̄ peccauit. Si eē cā medicine inebriauit aliquē vel psuasit ad hoc mortalr̄ peccauit. ex. de pe. et re. cū infirmitas. Si induxit vel psuasit aliquē ut absqʒ rōnabili cā frāgēt ieiuniū eccie mortalr̄ peccauit. Si tabnas sine rōnabili cā vel ꝯuiuia dissoluta freqntauit de facili pt ibi esse mortale. si ex nimia replecōe ꝓrupit in vba ociosa et scurrilia seu inania veniale ē. Si habuit ineptā leticiā. i. lasciuiā carnis demōstrauit in mēte p gesta corpis extrīseca inordiata ut solʒ fieri in iocis et choreis q̄ sp sūt cū mortali in qnqʒ casibʒ. pmo cū fiūt ex libidie. Scdo cū fiūt in eccījs ꝛ locis deo dicatis qꝛ q̄i sacrilegiū ē. Tercō cū fiūt a clicis vel a religiosis cū mlieribʒ rōne scandali. Quarto cū fiūt cū tāta inani glia qꝛ ibi ꝯstituitur finis. Qnto qn tales chorisantes nō curant de scandalo pximi inductiuo etiā ad lasciuiā mortalis culpe. Adde scdm w. chorisantē de ꝯsuetudie lʒ nō faciat corrupta intēcōe peccare mortalr̄.

De pollucione

Si ex nimia repletione accidit ei in sompnis im-
mūdicia ſeu pollutio p̄ter intētionē / venale eſt.
Si vero hac intencōne p̄ncipalr̄ ſe repleuit ut
ſcʒ hr̄et pollucōnē ſiue in ſompnis ſiue in vigilia
mor̄lr̄ peccauit. etiā ſi cā ſanitatis fecerit. p̄t tn̄
pollutio ↄtingē in vigilia abſq̄ mor̄li ſi ↄtigat
ſine ꝓcūcōne p̄ter volūtatē. De luxuria.

De luxuria

Luxuria que ex gula ſepe oritur ē inordi-
natus appetitus delectacōis veneree. et
ex ſuo gn̄e ē mor̄le. q2 ↄtra illud p̄ceptū ē. Nō
mechaberis. exo. xx. Et ſeptē modis diſtingui-
tur. Primꝰ modus ē cū ↄcupiſcētia carnis cō-
ſiſtit ſolū in p̄mo motu / et h̄ eſt venale. Scōs ē
cū ſequitur cōſenſus in delcācōnē lʒ nō in opus
et h̄ eſt mor̄le. Tercius cū ↄſentitur etiā in opꝰ
ſiue ad actū veniat ſiue nō / et hic iterū ē mor̄le.
Quartus cū ↄcupiſcētia tenetur nō ſolū corde
h̄ etiā paſcitur viſu. math. v. Qui viderit ꝛc̄. et
de hiis omibʒ dcm̄ ē. ſ. p̄ceptis. vi. et. ix. Et hic
hoc reſtat interrogare ſolū de duobʒ ultimis. ſ. de
colloquio laſciuo et tactu. Si q̄quo mō v̄bis et
colloquiis laſciuis ꝓcurauit inducē mulierem
ad q̄dcūq̄ pccm̄ carnale ſiue cātionibʒ ſiue al̄s
mortaliter peccauit. Si lr̄as ſcripſit miſit porta-
uit vel recepit ꝓuocātes ad laſciuiā adūtenter
mor̄liter peccauit. Si fecit cātiones vel ſonetos
cantauit vel legit ſeu audiuit cum delectacōne
hmōi v̄ba laſciuia turpia ꝛ inhoneſta ad ꝓuo-
cādū ſe vel alios ad laſciuiā mor̄le eſt. Si rece-
pit xeniū vel miſit ex amore libidinoſo mor̄lr̄

peccauit. Si aſſociauit aliquē quē nouit ire ad peccādū vel turpit᷑ agēdū ſeu ad faciēdū ſerenatas vel matudinatas mortalr peccauit. Idē vider ſi aſſociauit aliqs mlieres ad choreas vel alia ſpectacula illicita ꝛ ꝓhibita. Si fuit mediator int᷑ aliqs ad hmōi turpia ꝯplēda. vel poſuit aliqs mediatores inter ſe ꝛ alios i hmōi turpibꝫ mortaliter peccauit. Si oſculatus ē vel āplexatus vel alſ tetigit mulierē nō ſuā. vel eč maſculū cū libidinoſa delcācōe. mortalr peccauit eč ſi nō ꝓſeqtur ulteri⁹ ad actū turpē / ſm tho. ſa ſe. q. cliiij. Cō. in oibꝫ p̄dcis oēs theo. nā exq̊ ꝯſenſus i delcācōnē carnalē ē pccm mortale / ſeqtur ꝙ qcqd hō agit ex ꝯſenſu talis delcācōis ad h̾ ut eā nutriat vel teneat ut ſūt aſpcūs tactus āplex⁹ ꝛ libidinoſa oſcula vel qcqd ē hmōi totū eſt pccm mortale. Et ſi vno tpe ꝯtinuētur hñtur ꝓ vno peccato ſolū ħ tāto g̃uius q̃to plura hmōi occurrūt. Si vero diuſis tpibꝫ vel intuallis fiāt / ſūt diuſa pcca ideo in hmōi intrrogandū ē ſingillati de necc̄ijs circūſtātijs ſcꝫ ubi ꝯmiſſum ē pccm. qn quoc̄ēs ꝛc̄.

De ſeptē opibꝫ miſcdie ſpūalibꝫ q in hoc vſu continētur. Cōſule. caſtiga. ſolare. remitte. fer ora.

Si conſuluit et docuit ignorātē pcipue ad ſalutē neceſſaria / ut p̄cepta dei ꝛ eccie / articulos fidei ꝛ hmōi. Nam ad hoc vider teneri ſaltē quo ad familiā ſuam quātū poteſt bono modo. Si

ipſe p̄dicta neglexit addiſcē et ad p̄dicacōnē ire p̄cipue exiſtēs i ꝺeota| mortale vid̄r. nā taliū ignorātia neminē excuſat. i. q. iiij. ℂ notādū. ſi fuit negligēs ad correctōnē fratnā cū tenētur .ſ. de pecō occulto mor̄li et ſparet inde emēdacōnē fris. nā eo caſu omittēdo eā omnino mor̄lr peccauit. Secus aūt ſi tardauit ꝓ maiori oportunitate. Si nō ſuauit ordinē euāgelicū in fraterna correctōe ā corrigēdo nimis aſpe vel loco ꝛ tpe indebito pt eſſe mor̄le ꝛ veniale iux̄ exceſſuꝫ Si tpe infirmitatis neglexit ꝓcūre ſibi ꝛ familie ſue ſacra eccie. et ſi q̄s abſq; eis ex ſua negligētia vel dilacōe defunctus ē p̄cipue ꝓles ſine bapmo mor̄le vid̄r. Si fuit durus et tardus iniurias remittē qn̄ debuit vide. s̄. Ira. Si ꝙtū licuit tolerauit malos et pſeqn̄tes natura et cōdicōe rudes moribꝫ et ꝯſuacōe inſolētes. nā in h̄ ꝯſiſtit ois pfectio. Jaco. j. Si orauit ꝓ ſalute oim̄ ꝓut tenet̄. nā q̄libꝫ de necitate dꝫ orare p̄mo ꝓ ſalute xp̄a ſm̄ Criſo. Scd̄o ꝓ iuſtis ut in dei grā pſeuerēt et ſaluētur Jac. j. orate ꝓ inuicē ut ſaluemini. Tercio ꝓ pccōribꝫ etiā inimicis ꝓpriis ut ꝯūtātur. nā quilibꝫ in ꝯuī ſaltē tenetur orarē ꝓ inimiciſ. math. vij. al's qui excluderet eos a ꝯmuī ōione mor̄lr peccaret ſm̄ doct. Quarto ꝓ defunctis q̄ ſūt in purgatorio ut a penis citius liberētur. et cū btis viſione dīna fruātur. ij. Macha. xij.

¶ De. vij. opibꝫ miſcdie corpalibꝫ q̄ in h̄ vſu cōtinētur. Viſito poto cibo redimo colligo cōdo.

¶ Pro hoꝝ declaracōne ſciēdū q̄ hec miſcḋie opa
ſūt oībꝫ tanq̄ꝫ obligatoria et cadūt ſub p̄ce=
pto de dilectōe ꝓximi. ad cuius p̄cepti dilecti
onē ptinet ut nō diligam⁹ tm̄ ṽbo neqꝫ ligua ſꝫ
opē ⁊ veritate. j. Jo. iij. et q̄ vnuſquiſqꝫ alteri fa
ciat qḋ ſibi ab altero vult fieri. Math. vij. que
cunqꝫ vultis ⁊c̄. Sꝫ qm̄ h̄ p̄ceptū ē affirmatiuū
ideo lꝫ obliget ſp nō tn̄ ad ſp ꝓ loco et tp̄e iux=
ta qḋ exigit ratio et ordo caritatis / qui vult q̄
exponatur corpus ꝓ aīa ꝓximi et ſbſtantia ꝓ
eius ſalute corporali. Poterit ergo ſic interro
gari p̄mo ſi expoſuit corpus ꝓ aīma ꝓximi ex
iſtentis in p̄iculo dānationis / exempli gratia
cū ſeducētur a fide ab hēticis ſeu infidelibꝫ ſi po
tuit eū a tali p̄iculo liberaē ſine p̄iculo ꝓꝓe aīe
lꝫ cū p̄iculo vite corpalis et nō fecit / mortalr pec=
cauit. ſm tho. et alios doc. Si aliqñ ſciuerit ali=
quē in extrema nccītate poſitū / ab oībꝫ dereli=
ctū / dolere ſitire clamare anxiari auxiliū poſtu=
lare et a nemīe ſbueniri / ut ſepe ſolꝫ eueire tp̄e
peſtis / ꝓpter qḋ ip̄e mēte fragilis ī tāta anxieta
te poſit⁹ ⁊ deſpat⁹ impatiēter tolerat. nā h̄ caſu
cū veriſilr nō tm̄ de corpe ſꝫ eē de ei⁹ aīa dubitet
q̄libꝫ talē hoīem dereliquēs nec ſbueniēs etiā ſi
talis eſſꝫ ſu⁹ inimic⁹ capitalis hoīcida ē. lxxxvi
di. paſce. ⁊ mortalr peccat ſi nō diligit ꝓxim ſuū
ſic ſeip̄m. Si ſcīueit vel videit aliquē ī extrema
infirmitate corporali degētē ab oībꝫ derelictū
nō tn̄ deſpatū ⁊ nō ei ſuccurreit ore dulcit̄ ꝯſulā
do ⁊ corpe obſequiū quātū potuit p̄ſtādo mortalr

peccauit etiaȝ ſi talis fuerit inimicus capitalis ꝓut miſtice exo·xxiij·pceptū ē· Si videris aſi nū odiētis te·i· corp⁹ inimici tui iacere ſb onē ·ſ·infirmitatis nō ptrāſibis ſȝ ſbleuabis cū eo·

¶ Quo ad ſubſtātiā·

¶ Sed̄o ſi cū potuit non viſitauit infirmos vel tribl'atos ſbuemēdo eis tpalibȝ ſbſidijs vel ꝓuidedo eiſ d̄ medicis ⁊ medicis cū indigerēt nā ad ħ tenet̄ q̄libȝ ꝑ poſſe iux̄ mod̄ ħ inferi⁹ ānotatū·et q̄ de ſba nō p̄t ſbueire ſtudeat vel dulcibȝ v̄bis eos ↄſolari·nā qn̄ qȝ melius ē v̄bū q̄ȝ datū·eccl'aſtici·xviij· Si paupi eſuriēti et ſitiēti cibū ⁊ potū miniſtrauit nā ad ħ tenetur q̄libȝ cū p̄t eē ſi tlis paup foret ei⁹ inimicus·Ro·xij·ſi eſurit inimicus tu⁹ ciba illū ſi ſitit potū da illi· Et yſa·lviij·p̄cipit̄·frāge eſuriēti panē tuū et nomie panis intelligitur oīs cibus· Sȝ ſignanter dic̄ tuū nō alienū· qꝛ elimam de alterius ſba facere nil aliud ē q̄ȝ pecm pec̄o addē et deū ad deteriora ꝓuocare·ꝓū· Qd̄ tn̄ nō attendūt multi qui potius ſinūt res in domo putreſcē q̄ȝ velit egenis diſpenſare· Si nudū cū potuit veſtimento cooperuit·Mā luce·iij·dicitur · Qui habȝ duas tunicas det vnā nō hn̄ti ħm Jero· ꝑ vna tunica intelligitur veſtimētū qd̄ ē hn̄ti et eius familie neceſſariū·pro alia vero tunica intelligūtur cetera que ſibi et eius famlie ſunt ſupflua Et de hijs p̄cipitur·Jſa·l viij·pauperē nudum veſtiri cū videris nudū opi eū et carnē tuā ne deſpexeris· qd̄ p̄ceptū male ſuāt q̄ multiplices

veſtes ⁊ multipharias ſericas pcioſas tenēt in ſcrineis clauſas. nec curāt ſi paupes laceratis veſtibꝫ frigore cruciētur. cōtra q̄s clamat btūs Ambro. xlvij. di. ſecuti. Nudoꝝ ē veſtimtū qđ tu recludis ⁊ tunicā quā in ↄclaui ↄſuas. Si peg'nos i domū ꝓpriā hoſpicio collegit. Nā ad hoc multipliciter inducimꝰ exēplo ſcōꝝ. Gen. xix. Job. xxxi. Proinde apłus heb. xiij. ait. Hoſpitalitatē nolite obliuiſci. Quia tn̄ hodie multi trutani ceretani ⁊ latrūculi diſcurrūt animaduertēdū eſt diligēter ne qn̄qꝫ reſpiciatur hoſpicio lupus ꝑ agno et ꝑ peg'no fur vel latro. nā ut ait Jero. Nō minoris criminis ē poſſe decipi q̄ꝫ decipe. Si captiuos ⁊ ꝑ debitis carceratos inopes redemit magnuꝫ ē opus miſcđie. xij. q. ij. cū redēptor. et pcipue cū iniuſte et ſine culpa retinētur. cōtra multos crudeles exactores q̄ cū non pn̄t ꝓpter inopiā debitoꝝ ſuoꝝ ſua debita exigere delectātur eoꝝ cruciatu et corporali afflictōe eos etiā ꝑ minimo in carceribꝫ tenētes et omnibꝫ bonis ſuis ſpoliātes qđ eſt valde deteſtabile ⁊ graue peccatū. nec licet quacunqꝫ cauſa debitori inopi auferre veſtimēta a dorſo ſeu a lecto ⁊ quibꝫ neccrio ipe vtitur et vxor ⁊ filij eiꝰ. exo. xxij. Nec cōtra hoc valet vlla lex vel conſuetudo q̄ foret ↄtra legem dei. Facit ad h̄ extra de ſoluc. odardus. et ibi p doctores. ¶ Si ſepulturam mortuis exhibuit pcipue cū nemo alius adeſſꝫ qui hoc faceret ut quādoqꝫ ſolet contingere tempore peſtis. Nā ⁊ h̄ numeratur

inter operā miſericoꝛdie· Nunc autē ut ſciatur
quando quis ex precepto teneatur ſubuenire
et elimoſinā facere indigenti duo conſiderāda
ſunt· ſcilicet facultas habentis | et miſeria indi-
gentis · Si igitur quis habet aliquid ſupfluū
vltra illud qđ eſt nccriū ſuſtētationi nature ꝓ-
prie ac familie ſue ⁊ nō ſubueit exn̄ti in extrema
nccitate· ſ· qn̄ apparēt ꝓbabilr ſig̃ extreme ne-
ceſſitatis future ⁊ hoc ipe nouit· moꝛ̄liter peccat
ſm Tho· Rich· ⁊ Durā· in ·iiij· diſ· xv· et Henri·
in quotlibeto· De nccrio vero ad ſuſtētacōez na-
ture ꝓpe ⁊ familie ſue· ſ· ſine quo nō pt viuē ipe
et ipius familia nemo tenetur elimoſinā facē
ſm Tho· Rich· et Durā· vbi ſup̄· qꝛ eēt ꝯtra oꝛdi-
nē caritatis ⁊ ꝯñter pccm· niſi q̃s daret alicui ꝑ-
ſone vtiliori | ecclie vel reipublice q̄ ſe vel fami-
liā ſuā· et ideo ſubtrahit ſibi de nccrio vite ut il-
lius vitā ꝯſeruet· ad hoc tn̄ non tenetur ex p̄ce-
pto· Si quis hꝫ aliq̃d ſupfluū nature ſuſtētacō-
ni | neceſſariū tn̄ decētie ſtatus · de tali nccrio te-
netur ex p̄cepto dare elimoſinā ⁊ ſubuenire ꝓ-
ximo · non tamē exn̄ti in extrema nccitate ſꝫ e-
tiam exn̄ti in arta· ſi immineāt ſigna ꝓbabliter
extreme egeſtatis · ut videtur innuē illud· ſ· io·
· iij· Qui habuerit ſubſtantiā huius ſeculi ⁊ vi-
derit frēm ſuū neceſſitatē habere et clauſerit vi-
ſcera ſua ab eo quomodo caritas dei manet in
illo· Quod videtur ſonare nō ſolū de extrema
ſꝫ etiā de notabili et verecūda nccitate· Proinde
luce· xi· dr· Qđ ſupeſt date elimoſinam · Et hoc

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tenet richar. ꝛ durā. Scūs Tho. ſa ſe. q. xxxij.
dic ſꝫ eſſe nō de pcepto ſꝫ de ↄſilio. cuius dcm nō
vidꝫ bn̄ tutū. ſꝫ poſſꝫ forte ſaluari qn̄ daet elioſi
nā de tli nccrio ↄdecētie ꝓꝑij ſtatuſ ꝙ ꝓpter eiꝰ
carētiā cedēt ei ad magnū dānū ꝛ piculū corpo
ris ꝛ aīe. ſi hꝫ aliquid ſupfluū vtriqꝫ nccitati. ſ.
nature et ꝓꝑrij ſtatus ↄdecētie ꝛ nō ſbuenit ma
gnas nccitateſ ꝛ miſeias patiētibꝫ ꝛ ſi nō extre
mas nec multū artas ſibi notas ſm duran. pec
catū eſt

**De introgacōibꝫ ptinētibꝫ ſpeāliter ad ſta
tū officiū vel ↄdicōnē cuiuſlibꝫ ↄfitētis. Titu
lus quartus. Et primo ab impuberibꝫ ꝛ pube
ribꝫ vtriuſqꝫ ſexus. Capitulū primū.**

Hic notādū ꝓ intelligentia dicēdoꝝ in ſꝫ
capitulo. ꝙ tā puer qꝫ puella pn̄t peccaē
mortaliter a ſeptēmo ꝛ ſup̄ cū tūc ſint doli capa
ces ut notāt doc. ex̄ de delic. pu. c. i. Hic g° inter
rogari pt de infraſcp̄tis. nō tn̄ quilibꝫ de omībꝫ
ſꝫ ꝓut etas ſexus vel ↄfitētis ↄdicō requiſierit.
Primo ſi ſcit formā ↄfitēdi ſcꝫ. ↄfiteor deo omī
potēti. ꝛc. Pr nr̄. Aue maria. decē pcepta decalo
gi ꝛ ſymbolū aploꝝ et credat ea q̄ in eo ↄtinēt
et ſi neſcit doceat ea vel ſaltē iniungat ꝙ addi
ſcat. Deinde dcō ↄfiteor ut ſup̄ ↄfeſſor introget
eū a quāto tpe citra nō eſt ↄfeſſus. et ſi ↄfeſſus
eſt integre ſinglis āıs ſic tenetur q̄libꝫ a ſep
tēmo ꝛ ſup̄. et ſi fecit penitētiā ſibi iniūctā. Dein
de inducat euꝫ ad confitendū p ſeipm oīa pcca

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſua q̄ recolit cōmiſiſſe a cōfeſſione p̄cedēti citrā
quo facto ꝯfeſſor ſupplēdo qđ obmiſit īterroget
Si audiuit miſſaꝫ integrā in feſtis p̄ceptis ſicut
tenet̄ . de ꝯſe· di· i· omes· et· e· miſſas· et ſi ibi ſte-
tit honeſte reuerēter ⁊ ſine ſtrepitu ſicͨ decet· Si
tn̄ ꝓhibitus eſtꝫ a ſupiore ſuo ut a pr̄e vel mr̄e
ut ſepe ꝯtigit puellis nubilibꝫ · excuſat̄ a pcc̄o·
ex q̊ p eū nō remāſit· ſꝫ q̄ eū vel eā ſine racōnabli
tā ꝓhibuit mor̄liter peccauit · Si ad p̄dicacōes
et ꝯ̄ma officia cū potuit libēter prexit/ ⁊ ſi nō/ in-
ducatur in futurū q̄ꝫtū eſt poſſibile· qꝛ nl̄ poteſt
talibꝫ vtilius ſuaderi· Si tp̄s feſti fere totū occu
pauit in ludis ⁊ iocis ⁊ vanīſ· qꝛ pccm̄ ē ⁊ ꝯtra do-
ctrinā apl̄i· coloſeñ· iij· Si placitauit in eccl̄ijs ⁊
locis ſacris vel ibi aliq̄d inhoneſte egit · qꝛ ꝓhi
bitū eſt· de immu· ec· dec· li· vj· et in cle· graui· de
cele· miſ· Si excōicatus fuit· puta qꝛ pcuſſit cle
ricū· Nā ſi hoc fec̄ animo irato vel iniuriādi/ a ſe-
ptēmo ſup̄ excōicatus ē· extra· e· c· i· ⁊ ſi iniuria
leuis ē ⁊ modica poterit abſolui ab ep̄o ſuo· ex
· e· peruenit· Et ſimiliter ſi fueit q̄uis ſꝫ ante pub
tatē· etiā ſi poſt pubtatē de hoc poſtulet abſolui·
extra· e· c· fina· Si vero fuit grauis vel enormis ⁊
poſt pubertatē ⁊ qui pcuſſit eſt maſculus · abſo
lutio p̄p̄e reſeruatur · Si vero femina pcuſſerit/
abſolui poterit ab epiſcopo indiſticte· extra· e·
mulieres· et· c· ea noſcitur· ⁊· c· q̄ꝫuis·/ Si ſcient̄
pticipauit cum excōmūicatiſ· qꝛ ſi participauit
in crimine/ vel poſtquā monitus fuit ne partici
paret vel participauit in ſacramētis ſeu diuinis/

vel etiā in ɔtēptū ecciastice diſciplie moꝛtliter
peccauit· ut notāt tho· ⁊ rich· m· iiij· di· xviij· alˢ
ꝑticipacō ſimplex ē venialevel nullū pccm in
multis caſibꝫ. Sup hijs tñ quedā innouata ſūt
p ɔciliū baſilieñ· vide in ſupplemēto· clericus·
·iij· i fi· Si fuit aliqñ excōicatus a iudice puta
ꝓ ɔtumacia furto dāno infecto ⁊ hmōi· Nā re=
gulariter abſolui opoꝛtet ab excōmūicatoꝛe fa
cta ꝑus ſatiſfacōne ſi pt· Si ingreſſus ē aliqͦd
monaſteriū ſciēs eſſe ꝓhibitū ⁊ ingredientes
eſſe excōmūicatos· Nā talis nō poterit abſol=
ui niſi de aūcte epi ſi monaſteriū eſt ſb eius cu
ra· Si vero monaſteriū eſt oꝛdis ſcē clare ab=
ſolucō reſeruatur ꝑpe· Si ē oꝛdis ꝑdicatoꝝ re=
quiritur aūctas gñalis eiuſdē oꝛdis· Si vero
ignoꝛāter intrauit ⁊ nō mala intētione vidꝛ ex=
cuſari nec fuerit ignoꝛantia craſſa vel ſupina· de
cōſti· ut aiaꝝ· li· vi· Sꝫ ſi intrauit cā male agēdi
lꝫ habuerit iuſtā cāꝫ ignoꝛādi credo ꝙ incidit
ſm pe· de pal· Si iurauit piurauit vel ſciēter mē=
tiri ɔſueuit vide· s̄· ꝑcepto· ij· et· viij· Si blaſphe
mauit deū ſcōs vel aliā creaturā· nā hoc etiaꝫ in
impubere pt eſſe moꝛtle ut dic Greg· i· iiij· dya=
logoꝝ· Si vouit votū abſtinētie ⁊ pegrinacōis
et hmōdi· de hoc habetur· s̄· ꝑcepto· ij· Si quis
votū ɔtinētie vel religiōis emiſit añ ānos pub
tatis lꝫ ſi habꝫ vſū rōis quātū eſt in ſe obliget
ex voto ſuo poterit tñ reuocari a pre vel tutoꝛe·
Si vero annos pubertatis excedat obligatur
nec poterit reuocari ſm Tho· ſa ſe· q· ultia· Itē

dico ſi puber ſponte intrat monaſteriū· qꝛ nō po
terit exire· xx· q· i· Sic· et· q· ij· puella· Si vero im
pubes intrat ꝑ ſe ꝛ añ etate ꝯpria pt extrahi a pa-
rētibꝫ vel tutore · dcō · c· puella / Et ſi pr ꝛ mr diſ-
creparēt in volūtate ꝛ vnus vellet reuocare ꝛ alt
nō· q̄d agēdū ſit vide dñm An· de bu· plene· i· c·
Si q̄s· de regl'a· Si vero ab alio ponitur in mona-
ſterio ꝛ ipe nō ꝯſentit / pt egredi qn̄ voluerit· xx·
q· i· puelle· et· q· iij· c· pn̄s· Si vero cōſentit / nec
ipe poteſt exire nec parētes reuocaē añ legitiaꝫ
etatē· qꝛ qđ ſemel placuit amplius diſplicē nō
pt· ſꝫ q̄cito puenerit ad legitimā etatē pt egre
di· dcō· c· pn̄s· et ex̄ de regl'a· cū ſimus· niſi faciat
ꝓfeſſiōeꝫ tacitā vel exp̄ſſaꝫ· de regl'a· c· i· li· vj· ſꝫ
oia nōt· glo· xx· q· i· in pn̄· et dn̄s An· de bu· vbi
ſupra· Si alias quoquo mō ſit religioni obliga
tus ꝓfeſſionē tacitā vel exp̄ſſaꝫ in gn̄e vel in ſpe
cie· vide hic infra· e· ti· c· ij· Si parētes honora-
uit ꝛ in eoꝝ nccitatibꝫ ſeu infirmitatibꝫ ſeruiuit
et ſbuenit· p̄cipue cū ipe lucroſus foret ꝛ ipi in-
digerēt· nā ad hoc tenetur· vide ſ̄ p̄cepto· iiij·
Si parētibꝫ obediuit· nā ſcđm Alex· de Ales· in
tercia pte ſume ſup· iiij· p̄cep· filius tenetur obe
dire pri in omībꝫ ꝓbabiliter ꝑtinētibꝫ ad neceſ
ſitatē vel vtilitatē rei familiaris ꝛ diſciplinā bo-
norum morum ſcilicet ad ſalutem nccrioꝝ· In
ceteris non tenetur· Et ſic intelligitur illud co-
loſen· iij· Filij obedite pētibꝫ vr̄is ꝑ oia· Si fuit i-
obediēs ꝛ ꝯtumax p̄ceptori ſeu mgro ſuo / vel a-
lias fuit i ſcolis inſolēs rixoſus ꝛ ꝯtumelioſus

ergā mgr̄m vel ſocios p̄t eſſe mor̄le ⁊ veīale ſm
q̄ātitatē exceſſus. Si fuit ſupbꝫ et malicioſus. et
ideo ɔtēpſit correctōes mgr̄i vel maioꝝ ut hodie
faciūt multi. Si fuit maloꝝ reportator ɔtra illud
eccia ſ. xix. Audiſti v̄bū adūſus ꝓxim tuū mo=
riat̄ apd te. Si detraxit ſeu detractoēs libēter au
duit. vide s̄ p̄cepto. viij. Si inuidus ⁊ guloſus
ſeu in victu inordiatus fuit. s̄. Gula Si iocoſe
aliqn̄ importūe moleſtauit aliquē lapides inuē
et hmōi ꝓiciēdo. nā tl'es ludi nō ſūt ſine culpa
et piculo ex̄ de homi. exhibita. Si ſtuduit ſciētijſ
ꝓhibitis vel libris illicitis ⁊ inhoneſtis ⁊ quibꝫ.
Si luſit ad carticellas aleas ⁊ hmōi fortune lu=
dos. vide s̄. Auaricia. Si pcuſſit vel vulnerauit
aliquē q̄ quoq̄ mō a caſu q̄ volūtarie occidit. de
h̄. s̄. p̄cep. v. Si ſemetipſuꝫ mortis piculo temē
expoſuit. puta natādo in locis piculoſ cū nataē
ſciēt. vel equitādo ſeu currē faciēdo equos pra
uos ⁊ hmōdi mor̄le vid̄r. Si aliqn̄ furtū fecit ſeu
bona parētuꝫ q̄ fratrū ſuoꝝ occulte diſtraxit ſeu
alias dilapidauit ⁊ male ɔſūpſit. nā ſi ē quid no
tabile qd abſtulit mor̄liter peccauit ⁊ eis ad re=
ſtitucōnē tenet̄ niſi pr̄ ei remittēt. Si aliqn̄ ab=
ſtulit fructus p̄cipue in mag̃ q̄ātitate in agris
vineis ſeu pomerijs alioꝝ ɔtra eoꝝ volūtatē. q̄
al's ꝓpter hmōi auferēdos dānū intulit nōbile
puta ſepes frāgēdo ⁊ hmōdi. nā furtū ɔmiſit et
mor̄liter peccauit ⁊ ad reſtōem tenet̄. Secus ſi
q̄d modici valoris abſtulit nec aīo dānificandi
ſm Tho. Si venator extitit ⁊ expoſuit ſe periculo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mortiſ vel magnū tps feſti in hoc expēdit ſeu ſa-
ta alioꝝ deuaſtauit ꝑt eſſe moꝛtale ⁊ ad reſtōez te-
netur ſi ē q̄d nōbile. n̄ ꝓbabiliter credētillos ꝑ
miſſuroſ. Si quoq̊ mō carnal̄r peccauit ꝑ ſeipm
ā cū alijs maribꝫ ⁊ feminiſ ⁊ quomodo. nam in
hoc etas anticipat. extra de deſponſacōe impu.
.c. de illis. In huiuſmodi tamen et in ſeq̄ntibuſ
confeſſoꝛ prudenter ſe habeat. ne innocens q̄d
ignoꝛat addiſcat. nec t̄n oculis clauſis ptran-
ſeat cū i hijs hec etas ſoleat ml̄tipliciter iuolui
Si cū mētrice peccauit pBlica vel nō pBlica. moꝛ
liter ſp peccauit. xxxij. q. iiij. mētrices. Si ↄcubi
nā tenuit vel tenet ⁊ ſi publice vel occulte ſp ē in
peccō moꝛli. ideo nō ē abſoluēd⁹ niſi ꝑus eā licē-
tiet penitus ab eo. Si fuit aliq̄n philocaptus de
aliq̄ muliē nubili ↄiugata ā vidua vel de pl̄ibꝫ.
et quāto tpe. et ſi ꝓſecutus ē eā ꝑ plateas ſepi
us habitacōez eius circuiēdo. nā ſine eius ſcan-
dalo ⁊ alioꝝ moꝛliter peccauit totiēs q̄tiēs h̄ fec
Si i eccl̄ijs q̄i ꝑ plateas p⁹ eā deābulādo impu-
dice reſpexit ſeu al's actitauit publice ⁊ p̄cipue
tēpe miſſaꝝ ⁊ diuinoꝝ officioꝝ. q̄d cedit ad max
imū dei ↄtēptū. moꝛliter peccauit ut ſ̄. Si eā v̄bis
literis ā nūcijs ſeu pollicitacōibꝫ ad eius ↄſen-
ſum induxit. moꝛliter peccauit ut ſup̄. Si noctur
nis vel diurnis tempoꝛibus ſolus vel comita-
tus ſine armis vel cum armis contra ꝓhibiti-
onē dominoꝛū iuit. et hac intencōe fecit ſerena
tas cum ſono vel cantu et cum ſcādalo eius vel
alioꝛum. moꝛtaliter peccauit. ut ſupra. Si ali-

qn̄ ꝓpter hoc cōcepit odiū erga aliquē qui eā dē
diligētꝛ ſollicitaēt quā ꝛ ipſe· et ſi qſiuit ipm of
fendē ꝛ q̄liter| moꝛ̄liter peccauit· ut ſ̄· Si hac de
cā piculo mortis ſe vel aliū aliqn̄ expoſuit eū do
p loca piculoſa· ā vbi ſi reptus fuiſſ; de facili oc
ciſus fuiſſ; ꝛ forte etiā occaſio mortis mulieis ex
titiſſ;· moꝛ̄liter peccauit ut ſup̄· Si aliqn̄ cū ea de
impudicis colloquiū habuit| caſtas honeſtas ꝛ
ꝛ̄ligioſas pſonas deteſtādo ā ec̄ eius virū ſibi ex
oſū reddē ſtudēdo moꝛ̄liter peccauit ut ſ̄· ſi ut eā
ad pc̄cm carnis inclinaret ſe falſo iactauit | vel
etiā vere ſe aliquā carnaliter ꝯgnouiſſe vel ali=
q̄d hmōdi inhoneſtū egiſſe· moꝛ̄liter peccauit et
ad reſtōez fame tenetur ſi pſonā noīauit falſaz
calūniā ei imponēdo ut ſ̄ p̄cepto· viij.| Si ut eā
ad tactus| oſcula et amplexus facilius inducēt
vel ſe ab eo carnalit̄ cognoſci pmittēt ſponſalia
cū ea ꝯtraxit vel ꝯtrahē pollicitus ē· vltra pc̄cm
moꝛ̄le tenet̄ ·ut ſ̄ p̄cepto· vj· et ꝫ·c·ſe· Et durā·
dic· Oīs ꝯcupiſcētia actuſ affatus vel aſpcūs ꝛ
hmōi hac de cā intētiōe deliberata fcūs moꝛ̄le ē·
ut; ſ̄ in pc̄co luxuie in ſi· ubi ec̄ hn̄tur pl̄a de q̄b;
ſi videbitur poterit h̄ interrogari· et ſ̄ p̄cepto
·vj· et· ix· Si donaria hac intētiōe corrupta de=
dit vel accepit· vltra moꝛ̄le d; ſic accepta de ꝯſi=
lio dare paupib; qꝛ ē turpe lucrū· Si ꝓpter hoc
fecit expenſas in ꝯuiuijs feſtis ꝛ hmōi| moꝛ̄liter
peccauit· Si ut abilius cū mulieib; poſſ; loqui ſe
aliqn̄ veſte tranſformauit moꝛ̄liter peccauit ꝛ p̄
cipue veſte muliebri qꝛ ꝓhibitū eſt· xxx· di· Si

qua mulier. Si vero veste monachali vel religiosa/ prohibetur sibi et equaliter puniri debet. extra de vi. et hone. cle. cum decore. Et si habuit in socium religiosum sub seculari habitu transformatum/ excoicatus est ipse cum eo. extra ne cle. vel mo. ut periculosa. li. vj. Si consueuit girouagari solus vel comitatus per plateas aliqua lasciua intentione/ puta oblectandi se ex aspectu mulierum vel incitandi seu attrahendi ad sui concupiscentiam quoquo modo eas nutibus aut verbis. quia in hijs omnibus et huiusmodi semper est mortale ut supra eodem durum. Si consueuit inter vanos et lasciuos iuuenes pertinaciter se habere et faciliter de alijs oblectare et alias inso lenter se habere/ socijs contumelias inferre et ad malum incitare/ vel ociare. quia mortale peccatum est si hac intentione deliberata vel ex consuetudine fiat. Si puella nubilis fuerit vel tra multa de predictis que etiam ad eius statum et condicionem pertinent potest interrogari/ si aliquando iuit ad spectacula vel coreas aut ad maiumma .i. cantilenas que solent fieri in lombardia in plateis et vijs publicis cum magna insolentia et lascivia. et qua intentione ad huiusmodi iuit. et si cantileis nomen dei vel sanctorum intermiscuit vel aliud turpe seu inhonestum egit. Nam si sit doli capax et sic corrupta intentione fecerit mortaliter peccauit. Si vsa sit fucis aut alijs vanis ornatibus et illicitis. de hoc infra capitulo sequenti/ Si habet primam tonsuram vel quatuor ordines minores/ interrogetur quando ordinatus fuit. nam ante septennium non licet. extra de presbendis. super inordinata. Et no. Jo. an. in. c. si eo. de rapto. super verbo. etatem. Hic tamen non tenetur ad horas canonicas. ut no. glo. i cle.

gui. de cele miſ. ſꝫ ſi vult privilegio clericali gaudere optꝫ deferre raſurã i modũ corone / tõſurã et hitũ honeſtũ. ut ibi i cle. qm̃. de vi. et ho. cli. et Geſmi. e. ti. clici. ꝗ. li. vj. dic. nec ſufficevidꝫ vnũ portaẽ ſine alto ſi ẽ bñficiatꝰ / nã ſi ẽ ſeptẽnis ã maior idoneus reputatur ꝓmouei et i bñficõ ſimplici in titulari. ut no. i. d. c. ſup inordiata. et i. d. c. ſi eo. et ibi p Jo. an. et p Arch. qd verũ ẽ ſi rite bñficiũ habuit et mõ debito nec ſimõiace et cũ intẽcõe clericãdi. alſ nõ. añ vẽo ſeptẽniũ nõ dꝫ ꝓmouei q: tũc inablis ẽ ad ordies miores puer. / Ad bñficiũ vẽo curatũ puer inablis reputat. j. q. v. pueri. et ad canoniã et pbẽdã. ex de pbẽ. c. ſi. et multo mag ad pſonatũ vel digtatẽ. Ad pẽſionẽ vero q datur ꝓpt pr̃ocinij defenſiõeꝫ puer nõ ẽ idoneuſ Et no. dñs An. de bu. i dcõ. c. ſup inordiata. Taliter tñ bñficiatus etiã ſi bñficiũ ſit ſimplex ruralẽ et nõ ↄpetẽs tenetur dicẽ horas canõicas. ex de cele. miſ. c. i. et ibi p glo. et doc. Idẽ nõt Jo. de lig. et Jo. de imo. in cle. j. e. ti. ubi etiã dicũt q in mioribꝫ bñficiatus abſenſ occaſiõe ſtudij vel alias ex cã rõnabili / excuſat ab horis dicẽdiſ. Si tñ in eccia faciat dici p aliũ. Ab. ſy. ſentit cõtrariũ in dcõ. c. i. Et ſi nõ dic p ſe horas nec p aliuꝫ dici faciat. ultra pccm tenetur ad fructuũ pceptoꝝ reſtõeꝫ ſm Archi. xliij. di. c. i. Et no. Geſmia. c. fina. de Reſcriptis. li vj.

De coniugatis et curam rei familiaris habentibus. Capitulum ſecundũ.

Jde [illegible]

PRo declaracōne .ī. dicēdoꝝ circa ꝯiugatoſ
ſciēdū· ꝙ· xiȷ· ſūt q nō ſolū impediūt ſꝫ eti-
am dirimūt mrīmōiū iā ꝯtractū· ut in hijs ꝟſi-
bus ꝯtinētur· Error| ꝯdicō| votū| ꝯgtio| crimen|
Cultus| diſpitas| vis| ordo| ligamen| honeſtaſ·
Si ſis affinis| nec forte coire neq̄bis· Hec ſociā
da vetāt| ꝯnubia iūcta retractāt· Duo vero ſūt
q impediūt ſꝫ nō dirimūt· de q̄bꝫ extāt ꝟſus· Ec-
cleſie vetitū| necnō tps feriatū| Impediūt fieri p-
mittūt fcā tenei· Ubi nō ꝙ ex pdcis impedimē
tis quorundā trāſgreſſio obligat ad moꝛle· ut
ſūt ea q̄bꝫ mrīmōiū ꝯtrahi ꝓhibeť· Quedā ſūt
quoꝝ trāſgreſſio nō ſolū obligat ad moꝛle ſed
etiā ipo fcō maioris excōis vinculo plectit· ut i
cle· eos· de ꝯſan· et af· vbi nōtur ꝙ ſciēter ꝯtra-
hētes mrīmōiū in gˢdibꝫ ꝓhibitis· ſ· ꝯſangˢnita
tis ꝛ affinitatis cū moniali| cū ꝓfeſſis tacite vel
expſſe religiōez approbatā| vel cū clico in ſacris
ꝯſtituto ipo fcō excōicacōꝫ incurrūt nec pn̄t abſol
ui niſi pus ab iuuicē ſepētur· Et oēs pticipeſ ꝯſulē-
tes ſciēter ꝯſentiētes auxiliāteſ vel fauētes i hoc
eādē ſniaꝫ incurrūt ut ibi· Poterūt igitur ēca hꝰ fie
ri introgacōnes plus ꝛ minus· et a q̄bꝫ videbiť
Primo ſi ꝯtraxit ſciēter mrīmōiū in aliq̄ caſu ꝓ
hibito· qꝛ moꝛle pccm ē| ut ſ· niſi igrātia ꝓba-
bilis nō affectata excuſaret· pu̅ qꝛ ꝯtrahētes i-
gnorabāt ſe ꝯſangˢneos vel affines· Secus de i-
gnorātia iuris· pū qꝛ ſciebāt inter eos gradū ſꝫ
nō putabāt eſſe gradū ꝓhibitū· Et ſi alter eoꝝ
tm̄ hoc ſciebat ille ſolus erit ligatus· ut no· glo·

in dcā cle· eos · Et vt breuiter ſhatur aliq̄lis no
ticia de dcis impedimētis / aliq̄d dicet̄ de ſmglis
¶ Error· Nō oīs tn̄ error impedit mr̄imōiū· ſʒ er
ror pſone ꝛ ɔdicōmſ· Nec iſti de ſui natura dirī-
mūt mr̄imōiū ſʒ ex ɔſtōe eccīaſtica ſm Rich· in
·iiij· di·xxx· Exēplū pſone· cū ſcʒ q̄s cōtrahit cū
maria credēs eſſe katherinā· Error vero fortūe
vel q̄litatis nō impedit· ¶ Cōditio· Et intelligi
tur de ɔdicōe ſuili· exēpli grā· cū q̄s cōtrahit cū
ancilla credēs ſe ɔtrahē cū libera / vel econūſo·
Secus ſi ſuus ɔtrahat cū ſua quā credit liberā·
qꝛ mr̄imōiū tenʒ· ꝛ multo fortius tenʒ ſi ɔtrahit
ſuus cū liƀa credēs eſſe ſuā ſm Ray· ꝛ Tho· et
Inno· ¶ Votū· Si ſolēniter votū emiſit caſtita
tis á religionis p pfeſſionē expſſam vel tacitā
fcām alicui de religionibʒ approbatis tl'e votuʒ
ſolēne impedit mr̄imōiū ɔtrahēdū ꝛ dirimit p9
ɔtractū· ut i· c· q votū· de vo· ꝛ vo· re· li· vj· Idē ſi
votū ſolēniter emiſit p ſuſcepcōʒ ſacri ordinis·
nā ꝛ h9 votū impedit mr̄imōiū ɔtrahēdū ꝛ dirimit
p9 ɔtractū· ut i· c· rurſuſ· ex̄· q cli· vl' vo· et vl'tra h9
i vtroqʒ cau̅ incurrit excōis ſnia ut ſ̄· Si ɔtraxit
mr̄imōiū p9 votū ſimplex caſtitatis vel intrāde
r̄ligiōiſ tʒ mr̄imōiū ut i· c· q votū· de r̄gl'a· li· vj·
et ibi glo· id gemi· ibidē· ꝛ do· an· de bu· i· c· memi
mus· ex̄· q cli· vel vo· Scd̄m tn̄ Rich· in· iiij· di·
·xxxviij· ar· vij· q· i· Primo talis peccat morta-
liter contrahendo· ſcd̄o poſt contractū mr̄imo-
nium conſummādo· quia adhuc licitū ē ſibi nō
ɔſūmare ſi vult religionē intrare · Cōcor· Sco-

ibidē addēs q̄ peccāt etiā moꝛtaliter poſt ↄſūma-
tionē totiēs q̄tiēs debitū req̄rit· lȝ reddē teneat̄
exact⁹ ſiue exigat̄ expꝛ̄ſſe ſiue interꝑtatiue· nam
aliter nimis onerosū eſſȝ vxoꝛi ſi opoꝛtēt ſp exs-
ꝑſſe petē· Con· tho· ibid· Et hec vera intellige niſi
fuit diſpēſatū an̄ ↄtractū mr̄imōiū p̄ ꝑpam de ↄ-
trahēdo ꝛ exigēdo debitū· vel poſt iā ↄſūmatuȝ
p̄ copulā de exigēdo· quā diſpēſacōnē ꝑt ep̄us
facē ut no· Jo· an· et dn̄s An· de bu· in· c· ruſus·
ex̄ q̄ clici vel vo· Ad de etiā q̄ q̄ ↄtraxit mr̄imōiū
poſt votū ſimplex de intranda religiōe ſi vxoꝛ p̄
moꝛiatur tenetur iterū r̄ligiōeȝ ingredi ſm̄ Jo·
mo· et no· Jo· an· in· c· qđ votū· de vo· et vo· redē·
li· vi· in nouella· et in mercur̄· et Gemi· ibidē· et
no· glo· ſi· xxvij· q· i· nuptiarꝝ· Et Archid· ibi· Si
hn̄s votū ſimplex intrādi religiōeȝ ↄtraxit mr̄i-
momū cū alia q̄ etiā hȝ ſile votū ſimplex· nā licȝ
moꝛtaliter peccauerit vt'qȝ tn̄ mr̄imōiū tenet· Non
obſtat q̄ neuter poſſit exigē debitū q̄ꝛ ꝑt vter-
qȝ reddē· Jmo ſi q̄s vouiſſȝ an̄ ↄtractū mr̄imōiū
nūq̄ȝ reddē ſi vxoꝛē ↄtigēt ducē tenet mr̄imōiū
nec tenetur ſuare votuȝ ut no· glo· xxvij· q· i· de
viduis· ij· et Archid· in· c· qđ votū· Cō· dn̄s An·
de bu· in· c· dudū· de ↄuer· ↄiu· ¶ Cognatio tri-
plex ē· ſ· ſpūalis | carnalis | et legalis· Quelibet
harꝝ impedit mr̄imōiū ↄtrahēdū | ꝛ dirimit iā
ↄtractū ut ſequit̄· Cognacō ſpūalis q̄ eſt ꝓpi-
quitas q̄dā ꝓueniēs ex ſacro regn̄acōis ſpūs-
alis ꝛ dr̄ ↄp̄rnitas ꝛ ↄtrahitur p̄ cathecīſmū ba-
ptiſmū et ↄfirmationē q̄ impediunt ac dirimūt

mrĩmoĩuz ut immediate ſeq̃tur/ Catecíſmus q̃
ẽ inſtructõ q̃dã ſuſcipiẽde ꝓfitẽde obſuãdeq̃z
fidei catholice veritatis ad quã fidẽ omẽs tenẽtur
impedit tñ mrĩmoĩu ꝯtrahẽdũ ſʒ nõ dirimit iã ꝯ-
tractũ. ut in. c. ꝑ cathecíſmũ. de ꝯg̃. ſpi. lí. vj. ⁊ ibi
ꝑ Arch. ⁊ Jo. an. Baptiſmꝰ. ꝑ baptiſmũ ꝯtra-
hitur ꝯg̃tio ſpũalis triplici actu. ſ. baptizãdo/ te
nẽdo ⁊ leuãdo. Prio actu. ſ. baptizãdo impedit
inter baptizãtẽ ⁊ pſbrũ vel aliũ virũ ⁊ baptizataʒ
puellã. Inter baptizãtẽ mulierẽ ⁊ baptizatũ pu
erũ. inter baptizantẽ virũ ⁊ mrẽz baptizati vel ba
ptizate. inter baptizãtẽ mulierẽ ⁊ p̃rez baptizati
vel baptizate. inter baptizatũ ⁊ vxorẽ viri bapti
zãtis p̃us ꝯgnitã. inter baptizatã ⁊ virũ mlieris
baptizãtis p̃us ꝯgnitũ. inter baptizatũ ⁊ ꝯcubi-
nã viri baptizãtis p̃ꝰ ꝯgnitã. inter baptizatã ⁊ ꝯ
cubmariũ mulieris baptizãtis p̃us ꝯgnitũ. inter
p̃rez baptizati ⁊ uxorẽ vel ꝯcubinã baptizãtis p̃ꝰ
ꝯgnitã. inter mrẽz baptizati et virũ vel ꝯcubina
riũ mulieris baptizãtis p̃us ꝯgnitũ. Qd autez
dixi contrahi ꝯpaternitatẽ ꝑ actũ fornicarium
tenet Thomas in. iiij. diſ. xlij. ar. iij. q. ij. Ad hoc
. xxxij. q. iiij. in eo vbi dicitur. Qui adheret me-
retrici vnum corpus efficitur cum ea. Et. xxx. q.
. iiij. Si quis vnus. gloſa Vgolini hoc idẽ tenz.
et Innocẽtius in. ca. martinus. ex̃ de cogna. ſpi.
Et lʒ alij ꝯtrariũ ſentiãt/ p̃me tñ opi. adherẽduz
ẽ tãq̃ꝫ tutiori vel cõſulẽdus ꝑpa. Inter baptiza-
tum ⁊ filias baptizãtis. Inter baptizatã ⁊ filios
baptizãtis indiſticte ut ſup̃. Scdo ex baptiſmo

ɔtrahitur ɔp̄rnitas tenẽdo . s . inter tenẽtẽ virũ
⁊ tẽtã puellã . int' tenẽtẽ mlierẽ ⁊ tẽtũ puerũ . int'
tenẽtẽ virũ ⁊ m̄rez tẽti vel tẽte . int' tenẽtẽ mlierẽ
⁊ p̄rez tẽti vel tẽte . int' tẽtũ puerũ ⁊ vxorẽ vel ɔcu
binã tenẽtis p̄us ɔgnitã . inter tẽtã puellã ⁊ vi
rũ vel ɔcubinariũ mulieis tenẽtis p̄us ɔgnitũ
Inter p̄rez tẽti ⁊ vxorẽ vel ɔcubinã tenẽtis p̄uſ
ɔgnitã . inter m̄rez tẽti ⁊ virũ vel ɔcubiariũ mu-
lieris tenẽtis p̄us cognitũ ſiue maſculus ſiue
feia teneat' . inter tẽtũ ⁊ filias tenẽtis . inter tẽtã
⁊ filios tenẽtis indiſticte ut s̄. Terciõ ɔtrahit'
piformiter leuãdo ſic ⁊ tenẽdo ⁊ inter eaſdẽ p-
ſonas . Et lz alij doc . ɔphendãt hos ḡdus bre-
uius ponẽdo aliqui p̄les aliq̄ paucores . nã do .
An . de bu . in . c . martin9 . enũat . xij . et Jo . an . xx .
ut ibi recitat dñs an . Ego autez h̄ poſui magis
ſpecifice ad clariorẽ intelligẽtiã . Et nõ q lcz le-
uãs ã tenẽs ad baptiſmũ nõ tangẽt pueruz de
induſtria h̄ ſolũ pãnos q̄bz inuolutus ẽ nolẽs
ɔtrahẽ ɔp̄rnitatẽ ɔtrahit tñ ut no . archid . io .
an . ⁊ Genn . i . c . ſi . de ɔḡ . ſpi . li . vi . Idẽ de eo q̄ ac
cedit ad tenẽdũ h̄ nõ rñdet ne cõtrahat qz tñ
cõtrahit ut no . collec . e . ti . ¶ Cõfirmacõ . Per
ſacr̄m eni ɔfir̄tiõis duplici actu ɔḡtio ſpualis
nõ ſolũ ipediẽs h̄ eẽ dirimẽs ɔtrahit' . ſ . ɔfirmã
do ⁊ tenẽdo . Quo ad p̄mũ actũ ɔtrahit' inter
ɔfirmãtẽ ɔfir̄tũ vel ɔfirmatã . int' ɔfirmãtẽ ⁊ pa-
rẽtes ɔfirmati vel ɔfirmate . int' ɔfirmatũ ⁊ filios
vel filias ɔfirmãtis . int' ɔfirmatã ⁊ filios ſilij vel fi
lias cõfirmãtis . Inter confirmatũ et vxorẽ vel

cōfirmati vel ↄfirmate ꝛ vxoꝛē vel ↄcubinā ↄfir=
mātis ṗus ↄgnitā. Et in hijs ↄcluditur q̊ ad cō
firmātē/ de quo habetur i. c. nedū. de cog̃. spi. li. vj.
Quo ad scd̄z actū ↄtrahit᷑. inter tenētē virū vel
mulierē ꝛ tētū puerū vel puellā. int' tenētes ꝛ parē
tes tēti vel tēte. inter tētū ꝛ filiā tenētis. inter tē=
tā ꝛ filios tenētis. inter tētū ꝛ vxoꝛē vel ↄcubinā
tenētis ṗus ↄgnitā. inter tētā ꝛ virū vel ↄcubi=
nariū mulieris tenētis ṗus ↄgnitū. Int' parētes
tēti vel tēte ꝛ vxoꝛē vl' ↄcubinā tenētis ṗus ↄgni=
tā dato ꝙ tenēs sit vir. inter parētes tēti vel tēte
et virū vel ↄcubinariū mulieris tenētis ṗus co=
gnitū/ Cog̃tio nālis siue carnalis hꝫ tres spēs.
scꝫ ↄsang̃nitatē ꝛ affinitatē ꝛ publicā honesta=
tē/ Cōsang̃nitas q̄ est viculū duaꝝ ꝑsonaꝝ ab
eodē stipite vel stirpe carnali compagine descē
dentiū habꝫ triplicem lineam. Prima est ascen=
dentiū. qui sunt pater mater/ auus auia/ ꝓauus
ꝓauia. et successiue vsqꝫ ad adā/ Secūda est de=
scendentiū. qui sunt/ filius filia. nepos neptis. ꝓ
nepos proneptis. ꝛ sic successiue vsqꝫ ad vltimū
hominē. Et inter istos ascendentes ꝛ descendē=
tes prohibicō de contrahendo matrimoniū se=
cundū saniorē intellectum est perpetua. ut tenet
Johānes andree in apparatu arboris de ↄsan.
et affinitate/ Tercia est collateralium. qui sunt/
frater/ soꝛoꝛ/ filius vel filia fratris vel soꝛoris. Et
inter hos durat prohibitio vsqꝫ ad quartum
gradum a stipite inclusiue remotum. ut in ca=
pitulo. Non debet. de consanguinitate et affini.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et ſufficit q̄ vna ex partibꝫ tranſcenderit quātū gradū licet alia nondū applicuerit ad illuꝫ ſꝫ fuerit in primo ſecūdo vel tercio gradu. ¶Rā quoto gradu remotior pſona diſtat a ſtipite id eſt a cōmuni parēte toto diſtat a quolibꝫ alio p aliā lineā deſcendēti ab eodeꝫ. ut in. c. qd dilectō. et. c. fi. e. ti. et ibi plene p glo. ⁊ doctores De affinitate ⁊ publica honeſtate dicetur infra ſuis locis. ¶Cognacō legalis. que ē quedaꝫ ciuilis ꝓpinquitas legaliter introducta cōtrahitur p adopcōeꝫ ⁊ arrogacōeꝫ ⁊ impedit matrimoniū ɔtrahēdū ⁊ dirimit iā ɔtractū ſm veriorē ſententiā doc. ex̄. e. c. i. triplicit᷑. Primo int᷑ prem adoptantē ſeu arrogātē ⁊ arrogatuꝫ ſeu adoptatū filiū vel filiā nepotē vel neptē. et hoc ſp impedit ⁊ dirimit. qm pr̄ adoptator non pt ɔtrahē cū filia adoptiua vel nepte etiā poſt emancipacōnē. xxx. q. iij. ita diligē. ¶Scdo inter collaterales ſcꝫ inter filios naturales legitīos et adoptīos. et hoc impedit durāte adopcōne et nō vltra. extra. e. c. vnico. et. xxx. q. iij. p⁹ ſuſceptū. Et q̄uis quidā dicant inter pdcōs hodie nullū eſſe impedimētuꝫ. tutior tn̄ ſentētia ē qd ſup̄ dixi. qd etiā tenēt hoſt. et guil in ſpe. e. t. Filij vero adoptiui bn̄ pn̄t licite mr̄imoniū ɔtrahere inter ſe. ut notat glo. in dcō. c. vnico. Cōdn̄s Antho. de bu. cum gloſa ⁊ doctores ɔūiter ibidē ſcꝫ q̄ adoptati inter ſe pn̄t ɔtrahē. ¶Tercio inter adoptātem ⁊ vxorē adoptati ⁊ inter filiū adoptiuū ⁊ vxorē pr̄is adoptātis. et ſꝫ omi

tpē impedit mr̄imōiū. iſti. de nup. c. i. ꝛ. ij. ꝛ no.
do. c. moderni d. c. vnico. Crimē. Tria ſūt cri
mia q̄ nedū impediūt mr̄imōiū ɔtrahēd. ſ; etiā diri
mūt iā ɔtractū. ut i. c. trāſmiſſe. ex̄ de eo q̄ ɔg. ɔ;
ſan. vx. ſue. Primū ē machinacō i mortē alti⁹ cū
effcū/ aio ɔtrahēdi mr̄imōiū cū ɔiuge ei⁹ ſi vir fu
erit ſiue mulier occiderit vxorē alicuius ut illū
accipiat in virū. Et intelligit occidē nedū ꝓpo
actu ſ; etiā ɔſilio ɔſenſu auxilio fauore mādato
ordiacōe ſeu ꝑticipacōe quōcūq;. dūmō ſecuta
ſit mors. et tlis machiacō impedit ꝛ dirimit mr̄i
mōiū ꝑ ſe licz nō intueuerit adultiū ſm Inno. et
Hoſtienſez. Alij dicunt hoc verū quando ambo
machinati ſunt in mortem occiſi. ſecus autem
quando alter tantū machinatus eſt in mortez
q2 tunc non impedit ſine adulterio. ꝛ hoc tenet
Hert. dyc. in. c. ſi. ex̄ de eo q̄ dux. i ma. quā pol.
p adul. et Jo. an. in. c. i. de ɔū. in ſi. in nouel. ꝛ col;
lec. ibid. Rich. ꝛ Sco. in. iiij. di. xxxv. et hec videt
opio verior ꝛ ɔūior. Scdz ē fides ꝑſtita adulterē
qn̄ ſcz ligati mr̄imonio ſiue vtq; ſiue alter ſit li;
gat⁹ ſtāte legitio mr̄imōio ꝓmittūt ſibi mutuo
iurādo vel fide ꝑſtādo q2 mr̄imōiū ɔtrahēt p⁹ mor
tē ɔiugis ſeu ɔiugū. Nā ſiue an̄ ꝑdcām ꝓmiſſi;
onē ſiue p⁹ intueniat pollucō adultina/ impedit
et dirimit. ut. ẽ. xxxj. q. i. Si q̄s viuēte. ꝛ i. c. ſup
eo. ꝛ. c. cū hret. ex̄ de eo q̄ dux. i ma. Terciū eſt ſi
de facto ſciēter ɔtraxerint mr̄imōiū. et viuente
altero coniuge ſecuta ſit adulterina cōmixtio
inter illos ſiue an̄ ɔtractū ſiue poſt. ut in dcō. c.

cū hr̄et· ēt i·c·ſigſ̄icaſti·et·c veniēs·⁊·c·ſi·ē·ti·
De nuda aūt ꝓmiſſiōe cū adulterina pollucōe
an impediat ⁊ dirimat varie ſūt opi·vide Ric·
in·iiij·di·xxxv·ar·iij·q·iiij·et Sco·ibi·¶ Cul-
tus diſpitas·ſ·qn̄ fidelis ɔtrahit cū infideli ut
iudeo vel pagano·nō tenet mr̄imōiū· Nā h̄ eſt
ꝓhibitū iure dm̄o·exo·xxxiiij·et deut'·vij·xx-
viij·q·i·§·ex hijſ·et·c·caue· Secus ſi fidelis cō-
trahit cū heretico·ꝙ licꝫ peccet ſi ſciēter cōtra-
hat non tn̄ ꝓpter hoc ē mr̄imoniū dirimendū
ex̄ de diuorc̄·quanto·et p̄ ricħ·et theologos in
·iiij·di·xxxix· Tenetur tn̄ fidelis recedē ex p̄-
cepto ab hētico vel ecōuerſo ſi in notorio crimi-
ne hereſ̄ pſeuerat·ut in·c·queādmodū·de iur̄-
iurā·¶ Vis· Siue violētia vel metus impedit
mr̄imōiū ɔtrahēdū ⁊ dirimit iā ɔtractū·ut in
·c·cū locū·et in·c·ɔſultationi ex̄ de ſpon· Sꝫ nō
ōis vis ⁊ metus i͞pedit ⁊ dirimit· Vbi nō ꝙ du-
plex ē coactō·ſ·abſoluta q̄ fit p vi ⁊ iſta exclu-
dit tōliter ɔſenſū animi i quē nō cadit coactō·
Alia ē coactō ɔdicōnata ⁊ iſta fit p metū cū·ſ·ti
more alic⁹ mali ab ex̄ ɔſentit ec̄ ab intra ⁊ ſic nō
cōſentit nec vult ſimplr̄ ſꝫ p̄ cedēte cā impellēte·
Et iux̄ h̄ ſciēdū·ꝙ q̄dā ſūt in q̄bꝫ non exigitur
nuda volūtas alic⁹ nec cū q̄litate libtatis·et i
hmōi metus ipo iur̄ nō inficit ꝙ coacta volū
tas volūtas ē·xv·q·i·merito· Quedā ſūt i q̄bꝫ
exigitur liba volūtas cū q̄litate libtatis·et tūc
coacta volūtas cū nō ſit libera inficit·xv·q·vi·
aūcte·xxij·q·iiij·int'ceta·⁊·xxiij·q·v·ſigſ̄icaſti·

alſ· notificaſti· et ibi p glo· Caſus aūt in q̃bꝫ li-
bera ꝛ dircã volūtas exigit̃ poit glo· in· c· abbaſ
ex̃ de his q̃ vi metuſue cã fi· ꝛ in· d· c· ſignificaſti·
Quoꝝ p̃mus ē mr̃imōiū· ut i· c· cū locū· ꝛ· c· cō
ſultacōi· ꝛ· c· gēma· et· c· fi· s· de ſpon· nãi cã mr̃i
mōiali q̃liſcūꝫ iuſtuſ metus q̃ pt cadē in ꝯſtãtē
virū intueniat ſiue culpa ꝯtrahētis ſiue nō mr̃i-
mōiū ꝯtractū nō tenet / nec obligatus ē q̃ lꝫ fac
ec ſi iurat· Reliq̃s caſus vide ibi· ſ· m· d· c· abbaſ·
Que aūt hēant in ducē iuſtū metū creãtē excu-
ſacōnē ꝛ ꝯſenſū excludētē nōt glo· in· c· cū dilcs·
ex̃ de hiſ q̃ vi me· ve cã fi· ſup v̓· nec metū mortiſ·
¶ Ordo· ſ· ſac· Nã ex̃ n̄s i ſacris ut ſbdiaconus ꝛ
ſup̃ impedit̃ mr̃imō· ū ꝯtrahē· ꝛ ſi ꝯtrahat dirimi
dꝫ· xxxij· di· ſi q̃s coꝝ· ꝛ· c· de illo· et ex̃ q̃ cli· vel
vo· c· i· ꝛ· ij· et· c· rurſus· ꝛ p totū· Q̃d ſi deſcō ꝯtra
hat excōicatus ē· uti cle· eoſ· de ꝯſan· ꝛ af· et fit
irregl'aris· ut i· c· ij· ex̃ q̃ cli· vel vo· Greci tn̄ in ſa
criſ ꝯſtituti pn̄t vti mr̃imōio iã ꝯtracto ſꝫ nō pn̄t
ãplius ꝯtrahē· ¶ Ligamē· Nã qñ q̃s alti ꝯiugi ē
alligatus ec ſi ſolū p mr̃imōiū ꝯtractū p v̓ba de
pn̄ti ea viuēte aliã accipe nō p̃t· ut i· c· lꝫ· de ſpō·
du· q̃ꝫ iuis ligatus ſolū mr̃imōio p v̓ba de pn̄ti
ꝯtracto an̄ carnalē copulã poſſit r̃ligiōeꝫ ingre
di· ut i· c· verū· et in· c· ex p̓blico· de ꝯū· ꝯiu· ec m-
tuta ꝯiuge remanēte i ſclo q̃ pꝰ ꝓfeſſionē taci-
tã vel exp̃ſſaꝫ ingreſſi ꝛ nō an̄ poterit cū alt̓o viro
ꝯtrahē· Si vero poſt ꝯtractū mr̃imōiū ut ſup̃ alt̓
coniugū ſe abſentauit in regiōeꝫ lōginquã re-
manēs non poteſt cum alio cōtrahere niſi prius

certificatus fuerit de morte alterius. ut ex de ſpo. c. in pſentia. Secus aūt ē in ſpōſalibꝫ de futuro ut in. c. de illis. e. ti. Quod autē dicat̄ certificatus no. glo. in. c. qm̄ freqnter. Si autē. ex vt lit. nō ↄteſt. ſup̄ꝰ. pſumat̄. ¶ Honeſtas. ſ. publica. eſt ꝓpinqtas ex ſpōſalibꝫ ꝓueniēs trahēs robur ab inſtōne eccie ꝓpter eius honeſtatē. ſm Rich. in. iiij. di. xlj. Cū eni aliqs ↄtrahit ſpōſalia cū aliq muliere, orit̄ ex illis ſpōſalibꝫ pblice honeſtatis iuſticia impediēs ⁊ dirimēs mrīmoīū in p̄o gn̄e uſqꝫ ad q̄rtū gradū ut. ſ. nullꝰ ↄſangneus ſpōſi poſſit hr̄e illā ſpōſaꝫ in vxorē. nec aliq de ↄſangnitate ſpōſe poſſit hr̄e ſponſū illū in virū vſqꝫ ad q̄rtū gradū. de deſpō. inpu. ↄtinebat̄. et. c. iuuenis. ⁊. c. ad audietiā. ex de ſpon. Et hec vera ſūt ſi ſpōſalia ſint pura. i. ſine ↄdicōe. et ētaꝫ alſ fuerint nulla rōne ↄſangnitatis affinitatis ā alterius ſ cuiuſcūqꝫ impedimēti. dūmō nō ſint nlla rōe ↄſenſus. nā tūc nullū oritur impedimētū. ut i. c. vnico. e. ti. li. vj. in glo. xxvij. q. ij. Si qs deſponſaueit vxorē. ⁊ ibi glo. ⁊ archi. Si vēo ſit dubiū de ↄſenſu. ſ. an ↄtrahētes vere ↄſenſerit. bn̄ orit̄ pblica honeſtas. ex de ſpō. iuuenis. ſupꝰ. dubia. et no. Rich. ubi ſ. ⁊ Inno. extra. e. ad audietiā. ubi etiā dic̄ ideꝫ ſi frigidus ↄtrahat cū aliq monachus vel ſacerdos. nā ex eoꝝ ſpōſalibꝫ oritur publica honeſtas. ut ſupra. xxvij. q. ij. Si quis. Hanc materiā bene tractant dn̄s An. debut̄. in dicto capitulo. iuuenis. et Jo. andree in ca. i. de deſpon. impub. li. vj. in nouella. Si ſis affinis.

¶ Affinitas · q̄ eſt ꝓxitas pſonaꝝ ex carnali co
pula ꝓueniēs om̄i carēs parētela · ſm̄ Goſ · cō-
trahit̄ ex mr̄imōiali coitu ꝛ ec̄ fornicario · xxx · q ·
· iiij · c · Si q̄s vn⁹ · xxxij · q · iiij · c · i eo · xxxv · q · iij ·
· c · Nec eā · et · c · de inceſtuoſis · ꝛ · c · ex̄ ordiaria · et
durat vſq₃ ad q̄rtū graduꝫ incluſiue ſolūmō in
p̄mo gn̄e affinitatis · exēpli gr̄a · iohēs cōtraxit
mr̄imōiuꝫ cū maria / oēs ꝯſang̃nei iohīs ſūt affi-
nes marie i eod̄ ḡdu in q̊ ſūt ꝯſang̃nei ipi iohīſ
et oēs ꝯſang̃nei marie ſūt affines iohīs in eo de
ḡdu in q̊ ſūt ꝯſang̃nei ipi marie · Conſang̃nei
aūt vtriuſq₃ ptis iter ſeip̄os nullā affinitatē hn̄t
ut · ī · c · qd̄ ſup hijſ · s̄ · de ꝯſan · ꝛ af · ſi forte coiē ne
q̄ūis · Impotētia eni coeūdi ē viciū aie vl̄ corpiſ
ul̄ vtriuſq₃ q̊ q̊s impedit̄ altei carnalit̄ ꝯmiſcei · Et
ſpēs h⁹ impotētie pn̄cipal̄r ſūt due · Pria ē nāliſ
ut impotētia pueri vel frigiditas ſenis ſeu etiaꝫ
frigiditas ꝯplexiōis ul̄ artacō mulieis · Et hec
ſi ē ꝑpetua ut i frigido nō ſolū impedit mr̄imōiū
ꝯtrahēdū ſ₃ ec̄ dirimit iā ꝯtractū · xxxiij · q · i · c · i ·
et · ij · ꝛ · c · laudabilē · ex̄ de frig̃ · ꝛ male · Si vero ē
tp̄alis ut i puero / tādiu impedit q̄₃diu ineſt · De
nāli tn̄ impotētia q̄ ē in ſene dic̄ glo · i · c · qd̄ ſede
q bn̄ p̄t ꝯtrahē · ut i · l · ſcim⁹ · C · de nup · ꝛ · xxvij ·
· q · i · nuptiaꝝ · Scd̄a ē accidētalis / ut caſtracō in
viro vel deſtructō matcis ā alia ineptitudo i mu
liere / vel ꝯūe impedimētū p maleficiuꝫ · de q̄b₃ in
iuribus ſupra allegatis habetur · ¶ Eccleſie ve-
titū · ¶ Hoc v̊bo ꝓhibētur mr̄imōia clādeſtina ·
de quib₃ hētur extra de clamdeſt · deſpōſa · c · ij · et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

.c. cū inhibicō. et. xxx. q. v. aliter. ⁊ oīa alia mrī-
monia ꝯtra ecc͞ie inĩdcm ꝯtracta. Et lȝ ꝯtrafaci-
entes huic p̄cepto peccēt moꝛ̄liter. tȝ tn̄ mrīmo
mū nec dirimit. ¶ Recnō tps feriatū. Ubi nō.
ꝙ mrīmōia ꝓibētur a p̄ma dn̄ica aduētus vſqȝ
ad epiphaniā ſm̄ Ric. in. iiij. di. xxxij. ar. v. q. i.
Et a dn̄ica. lxx. uſqȝ ad octauā paſce incluſiue.
⁊ a tribȝ diebȝ an̄ aſcēſiōeȝ vſqȝ ad octauā pēth.
excluſiue. xxxiij. q. iiij. nō opoꝛtȝ. et tribȝ. c. ſe. et
ex̄. de ferijs. capellan⁹. Hijs tn̄ tpibȝ nō ꝓhibet̄
ꝯſenſus mrīmōialis q̊ ad ꝯtrahēdū mrīmōiū vl̄
ſpōſalia. nā quocūqȝ tpe ꝯtrahi pn̄t. ut i. dcō. c.
capellan⁹. Sȝ ꝓhibetur oīs nuptialis ſolēnitas
et actus copule carnalis in pn̄cipio ⁊ ſic tradu-
ctio ſpōſe in domū ſpōſi. Et trāſgrediēs qdcūqȝ
hoꝝ trium peccat moꝛ̄liter. ¶ Deinde interoget ſi
poſt nuda ſpōſalia de futuro ꝯtracta ꝯtraxit ho
cum alia ſpōſalia etiā de futuro. nā peccauit moꝛ̄
liter. nō tn̄ ꝓpter hoc ſoluta ſūt prima etiam ſi
ſecūdo fuerint iuramēto firmata niſi ſecuta fue
rit carnalis copula. extra. e. is qui. et. c. ſi inter.
ſcd̄m Richardū vbi ſ̄. et Hoſt. Idē dn̄s An. de
butrio. in. c. ſicut ex literis. e. titulo. Si p̄mo cō-
traxit ſponſalia de futuro cū aliq̄ | deinde cū alia
cōtraxit p verba de pn̄ti. nā lȝ p ſcd̄a de pn̄ti ſolu
luta ſint p̄ma de futuro etiā ſi fuerit iuramn̄to fir-
mata. peccauit tn̄ moꝛ̄liter. ex̄. e. ſi inter. et. c. ſic.
et ibi p dn̄m Antoniū de bu. Si poſt matrimōiū
contractuȝ per vba de preſenti contraxit cū alia
etiam de preſenti | moꝛtaliter peccauit. nec tenet

niſi illa cū qua prius ɔtraxerat ingreſſa fuerit re
ligionē approbatā ꝛ ibi ꝓfeſſa· vel niſi ppa diſpēſa-
ret ex cā rōnabli· qđ facē pt· ex̄ de ɔū· ɔiu· ex pu
blico· et ibi glo· Do· an· de bu· ꝛ doc ɔiūter in· c·
ex pte· ii· ꝛ de diuor· q̄nto· Rich· in· iiii· di· xxvii·
ar· iii· q· iii· ꝛ ɔiūter oēs/ Si mrīmoniū ɔtraxit cū
debita intēcōe· ſ· ꝓcreādi ꝓlē| ſuādi fidē ꝛ ɔtra
hēdi inſeparabilē aīoꝝ ɔiūctōez· nā ſine hijs bōis
mrīmoniū ɔtrahi nō pt· xxvii· q· ii· oīe· Glo· ibi
guil· tn̄ dic̄ qꝫ ſi aliqs ɔtrahit mrīmoniū intēcōe
adulterādi nilominus ten; mrīmoniū niſi ſꝫ deduca
tur i pactū· Arch· vēo in d· c· oīe· dic̄· qꝫ lꝫ ɔtra
hat mrīmoniū ſine intēcōe ꝓlis vel ſine intēcōe
fidei ſuāde nō tn̄ cū intēcōe euitādi ꝓlē nec fran
gēdi fidē mrīmoniū ē· Sꝫ ſi direcē ɔtrahat cū intē-
cōne euitādi ꝓlē vel frāgēdi fidē tūc non ē mrī-
moniū· xxxii· q· ii· ſolꝫ· ꝛ extra de ɔd· ap· c· ſi· in bo-
no aūt ſacri ſp amm⁹ ē neccri⁹· qꝛ ſine mutuo cō
ſenſu mrīmoniū ēe nō pt| cū ɔſenſus ſit de ſba ma
trimonij· de ſpō· tua nos· et· c· cū apd· Ric· ubi ſ·
di· xxxi· ar· ii· q· i· optie diſtīguit· ſi ſciēs ſe excō
mūicatū maiori vel ec̄ miori excōicacōne ɔtraxit
vidꝫ mortle| qꝛ excōicacō ſepat a ſacris· Jdē vidꝫ
ſi exn̄s i mortli ɔtraxit mrīmoniū· in vtroqꝫ tn̄ cāu
mrīmoniū tenet· ex̄ de eo q̄ dux· i ma· c· ſigificaſti·
et ab· ſy· ibi· ſi p⁹ ɔtractū mrīmoniū pꝫba de pnti
aū vel p⁹ ɔſūmacōez ɔgnouit aliq̄ ɔſangneaꝫ
vxoris ſue in q̄rto g̅du vel citeriori non pt abſqꝫ
mortli pecō debitū exigē· extra de eo q̄ ɔg· cō· vx·
ſue· c· i· ꝛ ſi· n cū eo diſpēſet· ut no· Jo· an· i· c· ii·

tráſmiſſe·et·c·tue·e·ti·ꝛ dñs An·de bu·ibi·red=
dere tñ ſp tenetur· Si ſpõſus exñs ſe nimiũ rela=
xauit cũ ſpõſa vbis laſciuis ꝛ tactibꝫ impudicis
ſeinuicẽ ꝓuocãdo· qꝛ in hmõi defacili pñt occur
rere multa moꝛ̃lia p̃cipue ſi fuerit volũtas inoꝛ=
diata| vel ſi ꝓpter h̃ intueneit pollucõ i altõ ipo=
rũ· Si ↄ̃guit vxoꝛẽ añ bñdictõnez nuptialẽ de q̃
hetur·xxxiij·di·c·ſi·moꝛ̃le ẽ ſm guil·ubi ẽ ↄſue=
tũ bñdcõ ez adhiberi·ñ ſiẽt cũ diſpẽſacõe epi ex
iuſta cã· Jõe dic̃ ſi omittãt̃ alie ſolẽnitates ẽca
mr̃imõiũ ↄſuete· Cõ· Ala·gof·ꝛ vi·et no collec·
ex̃ de ſpõ·c·i·ubi ſb̃dit· Alb̃·tñ dic̃ ꝙ h̃ ↄcĩn ẽ mi=
mis durũ· et h̃ id vid̃ ſentiẽ Jnno ꝛ do·an·de bu·
ibidẽ·nã ↄſuetudo vĩ legis vel canõis obtiet| ꝛ ca=
nõ vel lex nõ obligat ad moꝛ̃le ñ ↄtieat p̃ceptũ
vel ꝓhibicõnẽ·de el̃c·gñali·li·vj| Si vir ſpõſaꝫ
adoꝛ̃nuit veſtibꝫ ꝛ iocalibꝫ p̃cioſ ſeu aliꝫ vaniſ ꝛ
ſupfluis oꝛ̃mẽtis ꝛ q̃bꝫ |et ſi traduxit ad domũ cũ
magnis expẽſ ꝛ apparatibꝫ ac põpiſ vltra ↄdecẽ
tiã ſtatus ſui·nã peccauit ſm q̃titatez exceſſus·
Si debita intẽtione ſp ↄ̃guit ↄiugẽ·nã ſi cã ſuſci=
piẽde ꝓlis ꝛ ad dei gloriã educãde| ã cã reddẽdi
debitũ| nullũ ẽ pccm| imo meritoriũ ſm oẽs doc·
De primo·j·Thimo·v· Volo iuniores nubẽ fi=
lioſ ꝓcreare·ꝛc̃·De ho·j·coꝛi·vij·dr̃· Vxori vir
debitũ reddat ꝛ c̃· Si vero cã remedij ſeu vitãde
foꝛnicacõis nõ ſolũ in ſe ſꝫ etiã i ↄiuge veniale ẽ
ſi ſiſtat ĩfra limites mr̃imõij·ſ·actu vel hitu·vicꝫ
ꝙ cũ alia nõ facẽt· Sec⁹ ſi ita exit fines mr̃imo
nij ꝙ etiã ſi non eſſꝫ vxoꝛ facẽt idem·tũc eni eſt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

moꝛ̃le ſm Rich. in. iiij. di. xxxiij. ar. iij. q. iij. Cõ.
Tho. ibidē. Sȝ ſi ↄguit eā cā delcācōis ſeu ſaturā-
de libidis. tūc ſi libido ꝑueniat volūtatē ex fra-
gilitate ſeu infirmitate carnis ꝓueniēs ⁊ ex hͦ
q̄ritur ↄiugalis delcātio ſḃ deo tn̄ ut ſcȝ dei amoꝛ
ꝑponatur illi delcātiōi / hͦ ē eē veiale / q̄ȝtus nō fiat
p̄dcis tribȝ de cauſ̄. Si vēo ꝑueīitur libido a volu
ptate ut cū q̄s de induſtria vtit̄ calidis ⁊ incētī-
uis / vel cū excitat in ſeipō motus libidis ꝓpter
ſatietatē delcācōis / hͦ ē ꝓhitū ⁊ illicitū ſm Alex.
de Ales. iij. pte ſū. di. xxxvi. et hic vid̛ ſentiē ꝙ hͦ
ſit moꝛ̃le. Cōcoꝛ. iay. ⁊ hug̛. Si ↄguit ↄiugē ap
plicādo aīm ⁊ appetitū deliberatū ad aliā mlierē
moꝛ̃le ē / Si ↄguit vxoꝛē ꝓpter coꝛpalē ſanitatē
pn̄cipalr̄ / nō excuſatur a pc̄cō ſm Tho. i. iiij. di.
.xxxij. Si ↄgnouit vxoꝛē ex̄ vas nāle ſp ē moꝛ-
le ſm Alexā. vbi ṡ. ⁊ oēs doc. ꝙ hic ꝓles gn̄ari
nō pt. xxxij. q. vij. c. adult'ij. Si ↄguit ↄiugē in
vaſe ꝓpo nāli / ſȝ mō cōtra naturā / puta lateralit̄
ā ſtās erectus / vel cū mulier ſupgreditur viruȝ
ā vir ad eā accedit retroꝛſū moꝛe iūmētoꝝ. nā hͦ
ſm Alex. de Ales. ubi ṡ vid̛ eſſe moꝛ̃le ⁊ tāto g̃-
uius q̄ȝto plus diſcedit̄ a mō nāli. Alber. vēo ⁊
Tho. i. iiij. di. xxxj. dicūt ꝙ nō ſp ē moꝛ̃le ſm ſe
qn̄qȝ tn̄ pt eſſe ſignū moꝛ̃lis ↄcupiſcētie / qn̄ ſcilȝ
nō ſuffic̄ eis moduſ a natura oꝛdīat᷒. Poteſt di-
ci ꝓ ↄcoꝛdia opi. ꝙ ſi ↄiuges ſe carnalit̄ ↄgl'cāt
ſȝ mō nō nāli ſuato tn̄ debito vaſe ⁊ hͦ faciāt nl'la
cā ſḃſiſtēte / ſȝ cā ſolius voluptatis amplius ſic
q̄rende moꝛ̃liter peccāt p̄cipue in duobȝ vltimis

modis. Si vero ſubſit cã aliq̃ ꝛ ſi nõ om̃io ſuffi-
ciẽs ut ꝙ aliter ꝯmiſcei piculũ ẽ aborſus lz hoc
caũ melius foret abſtinẽ | attamẽ excuſari videt̃
a mortali ꝛ forte etiã a veniali in p̃mis duobꝫ modis
ñ ſciẽter extra ſemẽ effunderẽt. tũc eni eẽt mortale
ꝯcor. Ray. et glo. ei9. / Si tẽpe mẽſtruoꝝ debitũ
exegit vel reddidit. nã vtrũqꝫ vider̃ mortale ꝛ ꝓhi
bitũ leuit. xij. Tũc eni ſcḋm Jero. ſolẽt gñari fetus
leproſi ꝛ morboſi ut no. Arch. di. iiij. Ad ei9. Tñ
dic ꝙ lz ſup h̃ vaꝛie ſint opi. tñ ſatis eq̃ vider̃ opi.
Tho. i. iiij. di. xxxij. ubi dic̃ ꝙ ſi fluxus mẽſtrua-
lis ẽ innãlis in ordiatus ꝛ q̃i ꝯtinuus nõ ẽ ꝓhitũ
exigẽ. ſz ſi ẽ naturalis ꝓhibitũ ẽ mulieri petere.
Si vero vir petat ſciẽter | dꝫ euꝫ p̃cibꝫ auertẽ. ſz ſi
ignorãter | dꝫ aliq̃ꝫ occaſiõeꝫ p̃tendẽ vel infirmi
tatẽ allegare. Si tñ nullo mõ vult acquieſcẽ dꝫ
reddẽ. Alex. tñ de Ales dic̃ h̃ veruꝫ qñ timetur
ꝓbabl̃r de fornicacõne viri | al̃s nõ. Jdẽ dicẽduꝫ
vider̃ ſi añ purificacõeꝫ poſt ptũ exigit̃ uel red-
ditur. Si debitũ exegit vel reddidit tẽpe p̃gna
tionis. Nã ſi p̃ſumitur vehemẽter de piculo par-
tus | nõ licet exigi nec reddi ſcḋm Alex. Cõcor.
Guil. Si in ſolẽnitatibꝫ ꝛ ieiunijs debitũ exegit
vl̃ reddidit. nã hoc videtur ꝓhibitũ. j. cor. vij.
Dic ꝙ hñs tẽporibꝫ exactus nõ peccat ſi reddat
inuitus. Qui vero exigit aliqua infirmitate vel
concupiſcentia ductus ſine contẽptu tamẽ tẽ-
poris ſeu eccleſiaſtice exhortationis excuſatur
ſecunduꝫ Thomã et alios communiter. Gloſa
tamen ſuper capitulo. j. xxxiij. q̃one. iiij. dic̃. ꝙ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

hĳs diebꝫ cā ſaturāde libidinis ↄiugē ↄgnoſcē
eſt moꝛ̄le. lꝫ alĳs tp̄ibꝫ ſic ↄgnoſcē ſit ſolū veni-
ale. ſm eā. vide ibi plene. Si alter alteri exigēti
debitū reddidit. nā vtꝗ ad hoc tenet̄. j. coꝛ. vij.
Sꝫ vir nō ſolū tenetur reddē vxori exp̄ſſe petēti
ſꝫ etiā ſi tacite vel p ſigna hoc appareat. al's ꝗ alteri
abſq legitīa cā denegauerit moꝛ̄liter peccat ſm
doc. Negare tn̄ licite p̄t alter alteri debitū reddē
Primo ſi ante duos mēſes p9 ↄtractū mr̄imo-
niū vir exigat debitū. xxvij. q. ij. inſtitutū. Idez
Tho. ꝛ Al. Scđo nō tenetur reddē alti publice
in adulterio exn̄ti vel occulte. qꝛ in vtroq caſu
talis pdidit ius debitū exigēdi. Nec tenet̄ red
dere in loco ſacro ꝓpter reuerentiā dei nec in pu
blico ꝓpter ſcandalū pximi ſm Alex. ubi ſ. nec
ſi pbabiliter timeret nō bile nocumētū ꝓpe pſo
ne vel ↄiugis ꝓlis in vtero exn̄tis. Negaē aūt
debitū ex ira vel indignacōe ut qn̄q ↄtīgit non
vidz poſſe excuſai a moꝛ̄li. Si quoq mō de indu-
ſtria ↄgſcēdo ↄiugē ꝓlē euitauit ul' hac de cā alt'
alteri debitū negauit moꝛ̄le ē. Si alter ↄiugū ab
altero in adulterio publice ↄmoꝛāte debitū exi
git vel reddit moꝛ̄le ē ſm ↄmunē opi. doc. xxxij.
. q. i. c. i. et ſe. Si vero adulteriū eſt occultū circa
hoc varie ſūt opi. doc. vide Rich. in. iiij. di. xxxv.
Ab hn̄tibꝫ curā familiarē. Si ſcit ar. i. q. ij.
ſe quoq mō excōicatū a iur̄e vel a iudice. vel al's
pticipauit cū excōicatis p̄t eſſe veniale ꝛ moꝛ̄le.
ut i. c. p̄ceđ. Si vir viuit de licito exercicō ꝛ de ſba
p ſe vel p p̄deceſſores ſuos licite acꝗſita familiā

ſuā paſcat á de vſuris dotē vxoris hʒ· vide de hoc
s̄ p̄cep· vij· Si vir vxorē dilexit ꝛ debite cū ea ſe
habuit vt p̄cipit apl's ephe· v· an e cōtrario deſpe
xit eā vel de ea nimis zelotipus ꝛ ſuſpicioſus fuit
et ſic ꝓ minimo ac ſine rōnabli cā verberauit ſeu cō-
tumeliā intulit· Si ſe ab ea ꝑ multū tpus abſqȝ
eius libo ꝯſenſu ꝛ ſine vrgēti nccītate abſenta
uit· Si filios ꝓcreatos ꝛ filias baptizare ꝛ ꝯfir-
mare fec̄ tēpibȝ debitis· et ſi ex dilacōe nimia a-
liq̄s mortuus ē ſine baptiſmo / morꝉle eſt· Si vir
nō ꝓuidit in agmi ſ nccītatibȝ vxori ſ filioꝝ ac a-
lioꝝ ſuoꝝ ex auaricia p̄cipue i infirmitate morꝉ
liter peccauit· j· thy· v· Qui ſuoꝝ max· Si vir bo
nā diligentiā circa curā ꝛ regimē vxoris filiorū
ac familie adhibuit vt v'tuoſe viuāt ꝛ ut dei mā
data ꝛ eccīe ſciāt ꝛ obſeruēt / p̄cipue de ꝯfeſſione
ꝯmūione / miſſe audicōe / vite honeſtate ꝛ hmōi
Et ſi filios diligēter educauit ac bonis moribȝ
et doctrina q̄ɀtū potuit informauit· Qð ſi ĉca h̓
n ꝯbiliter defecit morꝉle ē· Si ad choreas ꝛ alia va
na ſpectacula vxorē vel filias ire ꝑmiſit / ſeu va
nitates ꝛ orꝉtus ſupfluos hr̄e vel facē ꝯſenſit· qꝛ
eſt ꝑnceps pccoꝝ eaꝝ · Rō· j· Si dotē ꝛ eius bō
na abſqȝ eius libera volūtate diſtrahit· qꝛ nō
poteſt· ex̄ de dona· int' vi· ꝛ vx· ꝑ v'raſ· ꝛ de emp· et
ven· pueīt· Si decias p̄diales ꝛ pſonales ſoluit
nā ad h̓ tenetur ni in duobȝ caſibȝ· ſ· ubi ē ꝯſuetu
do vel indigētia miſtroꝝ dei q̄bȝ ſm legē diuinā dȝ
ſuſtētacōȝ ſm Alex· tercia pte ſū· di· l v· ar· i· Si
dilexit virū ſuū ꝛ ſi fuit ei ſbiecta ꝛ obediēs in li-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

citiſ vt tenet̃ ephe· v· Muliẽs viris ſuis ſbdite
ſint ſic dn̄o · qm̄ vir ē caput mulieis· xxxiij· q·
· v· ē ordo· et q̃tuoꝛ· c· ſe· Si vxoꝛ viro irreuerẽs ꝛ
male r̄ndẽs fuit vel ꝯtẽdẽdo eū ꝓuocauit ad ira
cūdiā vel ad dei ꝛ ſcōꝝ blaſphemiā· h̄ moꝛtle vid̄r
p̄cipue cū ſcit viri ꝓmtatē ad h̄· Si irreuerẽs fu
it ꝛ diſcola erga ſoceros ꝛ ꝯg̃tos ꝛ male tracta
uit eos | ſeu viro reddẽ ſtuduit exoſos· moꝛtle vi
detur p̄cipue in h̄ vltio caſu· Si viruꝫ domiciluꝫ
trāſferẽtẽ ſeq̄ noluit | g̃uit peccauit· nā ad h̄ tene
tur· n̄ ꝓbablr̄ dubitaẽt de morte ſua vel ꝙ vellet
eā exponẽ ad ſcoꝛtū ā ire vagabūdꝰ· de h̄ plene
ex̃ de ſpō· de illis· et de ꝯiu· lepro· c· i· ꝛ ibi do· An·
de bu· et alij doc· Si dotez ex vſuris habuit vel de
bonis viri male acquiſitis ꝯſūpſit· tenet̃ · ut ſup̄
p̄cepto ſeptimo· Si ex n̄s ſterilis illicite operam
dedit vt concipet filios pū per medicinas ꝛ re-
media ſuperſticōſa maleficoꝝ ꝛ hmōi· moꝛtliter
peccauit· ut ſupra p̄cepto primo· Si ex adultio
filiū genuit vel alienū partū ſibi ſuppoſuit· nā in
p̄mo caſu vltra moꝛtle pcc̄m tenetur ipi viro ſatiſ
facere de omībꝫ expenſis factis illi filio putati-
uo vel eius heredibꝫ ſi vir ſit defunctus· In ſecū-
do vero caſu· ſi de viri conſenſu alienū ſuppoſuit |
abſoluta eſt mulier · Sed ſi eo ignorāte fec· te-
netur ut in primo caſu· non tamen tenet̃ mulier
quoquo mō crimē ſuū reuelare viro nec etiā fi-
lio ſm̄ Sco· in· iiij· di· xv· q· ij· Et ibi allegat op
timas rōes· Si volūtarie vel culpa ſua ſe diſpdi-
dit aut aboꝛſū procurauit ſeu etiam infantulos

in lecto tenuit| qd nõ licet. vel ibi culpa ſua aut negligẽtia oppſſit. de hͣ vide ſ̃ pcepto. v. Si cũ potuit noluit lactaẽ pprios filios ꝛ nutriẽ pecca uit. et ↄtraria ↄſuetudo pua ↄſuetudo vocatᷣ. di. .v. ad ei⁹. Si ſe depilauit ſeu vſa ẽ fucis ꝛ alyſ fi gmẽtis| crinibꝫ tortis criſpis ā mortuis| bõbice nimio| circa dorſum odoriferis planulis altis et hmõi. qꝛ in hys pt eſſe moꝛle ā veniale ſm intẽ tionẽ ā exceſſuꝫ. Si vtitur veſtibꝫ ex forma ſua illicitis vel inhoneſtis puta rechamatis a pte in ciſis| aptis| ſcalatis multũ caudatis ꝛ hmõi. Si nimiã diligẽtiã ꝛ ſtudiũ adhibuit ad ſe oꝛnãdũ et multo tpe ſe ꝛ alios pter hͣ occupauit ꝛ pci pue in feſtis. illicitũ eſt. Circa pdca ut melius poſſit diſcerni oꝛnatus illicitus a licito diſtiguẽ dũ eſt inter oꝛnatũ fucacõis ꝛ oꝛnatũ veſtium ꝛ hmõi. Nã fucacõ cũ ſit ſpẽs fictõis ſeu adulte rina fictõ| non pt eſſe ſine pcco ſm Aug⁹. in. c. fucare. de cõſe. di. v. nõ tñ ſp eſt pccm moꝛle ſm Tho. ſa ſe. q. clxix. qd ꝛ nõt. Inno. in. c. i. ex̃ ne clici vel mo. ꝫ ſolũ qñ ſit p laſciuiã vel in dei ↄtẽ ptũ. Nã aliud ẽ fucis facici pulcritudinẽ nõ ha bitã fingẽ| qd nõ licet. aliud ex aliq̃ cã extñſeca puenientẽ turpitudinẽ occultare puta ex infir mitate ꝛ hmõi| qd licitũ ẽ. qꝛ ſm aplm. i. coꝛ. xij. Que putamus ignobilioꝛa ẽẽ mẽbra hys hono rẽ abũdãtioꝛẽ circũdam⁹. Oꝛnatus vẽo veſtiuꝫ ꝛ hmõi de ſe nõ ẽ illicit⁹ ſm Alex. de ales ſup. ij. ſen. vbi dic̃ qꝛ ſm notabilitatẽ pſone ꝛ ↄſuetu dinẽ terre ꝛ dignitatẽ officij ſe oꝛnare veſtibus

ꝑcioſis|ita tñ ꝙ abſit libido in volũtate ⁊ ſcãdalũ in exteriori oꝑe. Hiis ꝑſuppoſitis ꝓ vero fundamẽto poteſt dici. ꝙ hmõi ornatus ec̃ nõ nuptis mulieribꝫ ẽ mortale ſi fit ad ꝯplacẽdũ virorũ aſpectibꝫ ⁊ ad cõcupiſcẽdũ. Vñ Criſoſ. inq̃t. Si ſe mulier decoraueit et ad ſe viſus hoim ꝓcurauerit|extremã vindictã ſuſtinebit. Si vẽo fit ex quadã leui vanitate vel iactãtia: ut ꝗꝛ ſi bñ indute fuerint nobiliores forte reputẽtur ſaltẽ. ẽ veniale pcc̃m. In ꝯiugatis autẽ idẽ dico ſi ex ꝑdictis cauſis ſe ornẽt. ꝗꝛ ſilr peccãt. Sꝫ ſi ornẽt ſe hac intencõne ut placeãt viris ſuis|ne ꝑ earũ ꝯtẽptũ labãtur in adulteriũ. nõ ẽ pcc̃m. i. cori. vij. Quia tñ circa hãc materiã varie ſũt doc. opi. ꝓinde Aug᷒. ad Poſſido. ſcribẽs ſic inq̃t. Nolo ut de ornãmẽtis auri vel veſtis ꝓperã hẽas in ꝓhibẽdo ſñiã ꝫ ñ in eos q̃ nec ꝯiugati ſũt nec ꝯiugari cupiẽtes. cogitaẽ debẽt quõ placeãt deo illi. at qui ſũt mũdi cogitãt q̃ ſũt mũdi. ſ. quõ placeant vel viri vxoribꝫ vel muliẽs maritis. Et hec oĩa no. Jo. an. in mercu. in reglã ⁊ q̃ ſiũt. de re. iu. li. vj.|Si mulier nimis inclita ⁊ negligẽs fuit in hiis q̃ ꝑtinẽt ad eius regimẽ circa filioꝝ ⁊ familie ac reꝝ domus gubernacõez ⁊ ꝯſuacõez. Et ſi prouidit eis iuxta merita quorũlibet tam in ſanitate q̃ꝫ in infirmitate vel econtra. Si ex cõſuetudine habꝫ maledicere filios vel eos q̃ mediatoẽs fuerũt ut copulaẽtur tali viro pcc̃m ẽ. ut ſ̃ ꝑcepto. ij.|Si vir ſeu mulier filios ac familiã cũ oportuit corrigẽ neglexit. nã ad hꝫ tenetur. aliaſ

im̄putabūtur eis pcc̄a eoꝝ ·lxxxix· di· inferio⸗
rū· et· c· facietis · Si aliq̄liter aliq̄uis eoꝝ dedit
nōbile ſcandalū vel malū exemplū filijs ꝗ̄ fami
lie | puta inhoneſte eis pn̄tibꝫ quoq̄ mō ſe hn̄do
vel filiabꝫ iā adultis ſecū dormētibꝫ carnaliter
ſe ꝯgnoſcēdo· ꝗ̄ in hijs q̄ ſūt pcc̄i mo͛lis eis cō
ſentiēdo mo͛le ē· Si vxor occulte de pecunijs ſeu
rebꝫ viri i notabili q̄ntitate dedit ꝯſanguineis ſu⸗
is vel alijs pſonis aut ludis fucis ꝛ vanitatibꝫ
expendit ꝯtra eius volūtatē furtū ꝯmiſit ac mor
taliter peccauit ꝛ reſtituē tenet̄· Si tam̄ occulte
abſtuliſſꝫ viro exn̄ti | furi raptori vel vſurario vt
dn̄o reſtituat ꝛ hoc cū effcū faciat | excuſat̄ a fur⸗
to ſimul et a pcc̄o· ff· depoſiti· l· bona fides· ut nōt·
hoſt· in ſū· ti· de pe· et re· ⁋· q̄ pena· v̄ſi· quid ergo·
et collec· ex̄ de vſur̄· Si q̄s· Et multo magis ex⸗
cuſatur ſi ipa vxor pticipauit vel cōſenſit quoq̄
mō in taliter acq̄ſitis· ſ· p furtū | rapinā | vſuraꝫ ꝛ
hmōdi ſm̄ guil· Idē dico de omībꝫ q̄ ꝓ alijs ali
quid male acquiſiert· q2 pn̄t illis inuitis vel po⸗
tius ignorātibꝫ accipe vſqꝫ ad q̄ntitatē pecunie
male acquiſite ꝛ reſtituē hijs q̄bꝫ debet̄· qđ verū
credo in ꝯſcie foro | niſi imminēt piculū ſcādali
frat͛ni· ut q2 ꝓximo innocēti ꝓ furto imponi poſſꝫ
vel piculū ꝓprie infamie ꝓꝑe pſone vel vite aut
picl'm ꝓꝑe aīe· q2 ſi forte exigētur ab eo iuramtū
an rē oblatā vel pecuniā habuiſſꝫ· ꝗ̄ de ea aliq̄d
ſciret· de facili piurium incurrēt· Si q̄n receſſit a
domo patris furtiue ſecū aſportauit de bonis ei9
ad virū | q2 tenet̄ oia ei reſtituē ſi ꝓ dote habuit

ſuā legitimā vel vltra. niſi obtineret ab eo liberam
remiſſionē. Si vē eo poſt mortē pr̄is inteſtati nu-
pſit ꝛ aliq̄d a domo fratrū aſportauit / de iure ↄ̄ui
nō tenetur reſtituē. niſi ↄpūta dote aſportauerit
vltra ↄtingentē ſibi porcōnē totius pr̄ne hredi
tatis / vel niſi ſtatutū aliqđ nuptiale obſtaret /
vel niſi renunciaſſȝ cū iuramēto pr̄ne hereditati
certificata de p̄iudicō. nā tūc eis reſtituē tenēt
ſecundū iura. ¶ A viduis. ¶ Si caſte in vidui-
tate vixit ꝛ honeſte ↄ̄uſaēōis fuit vt vidualis ſta
tus req̄rit. Si poſt mortē viri tutrix vel curatrix
filioꝝ remāſit. Nā ſi eoꝝ bona male curauit ā diſ
traxit / tenetur ad om̄e dānū qđ ꝓceſſit eius do-
lo negligētia ſeu culpa. ut i. l. q̄cq̄d. C. ar. tute.
Jtē ſi nōbiles elimoſinas de eoꝝ bonis fecit. Si
fec̄ vel exegit ꝓ filijs ↄtractuſ vſurarios ſeu ali-
as illicitos / tenet̄ ad reſtōnē. ut s̄ p̄cepto. vij.
Si ab heredibȝ viri ſui ꝓ dote nō ſoluta alimēta
vel aliud emolumtū recepit reſtituē tenet̄. ut dr̄
s̄ p̄cep. vij. Si depoſuit dotē penes cāpſorē mer-
catorē vl̄ artificē intēdēs pcipe aliq̄d vtilitatis
ad diſcrecōē ȝ eiꝰ ſaluo tn̄ capitali / uſura ē. vide
ſup̄ p̄cep. vij. Si trāſiēs ad ſcdas nuptias ā alſ
recedēs a domo viri aſportauit ſecū furtiue de bo
nis eius vel heredum vltra ea que ad ipſam de
iure pertinēt. tenetur ad reſtitucōnem vltra pec
catum. Si pro ſepultura / exequijs / vel officijs
viri vel filioꝝ dedit aliq̄d temporale ſymōia ē. p̄ci
pue ſi interueniat pactum ſeu conuentio. i. q. ij.
quāpio. Si tn̄ pſona ſecularis que dat pecuniā

A viduis

no̅

ꝓ hmōi ſpūalibꝫ celebrādis ſit ſimplex ꝛ inmi⸗
tēs mori ſeu ꝯſuetudiṁ ṗrie ex ſimplicitate tľr
loq̄tur ac ſi vellet ea emē| vid̄z pie interṗtāduꝫ
eius ſcīn̄. ſ. ꝙ dedeit ꝑ moduꝫ eccleſie. erit tamē
admonēda ne amplius ſic loquatur.

A pn̄cipibꝫ ꝛ rectoribꝫ ſecularibꝫ. Ca. iij.

Circa pn̄cipes ꝛ rectores ſcl'ares de .ij. ſcp̄tiſ
ſiei pn̄t introgacōes magis ꝛ minus ꝓut
ſtatui ꝛ ꝯdicōi eoꝝ expedire videbiť. Prio. ſi re
gimē digtatē ſeu dn̄ıū ciuitatiſ vel caſtri ſibi u⸗
ſurpauit vel obtinuit abſq̄ʒ vllo titľo. nā tľis tāq̄ʒ
tirānus ꝛ raptor teneť oēm cenſū ꝓuētū ꝛ lucrū
inde ꝑceptū reſtituē. et ſalariū qđ inde recipiūt
officiales ꝛ rectores ei⁹ ab eo rapiā ē. ideo ꝛ ipi
ad reſtōeꝫ tenētur| n̄ forte illi officiales in omeꝫ
euētū erāt ncc̄rii ꝛ vtiles ꝓ ꝯſuacōe reipu. illiuſ
ciuitatis vel caſtri ut ptātes ꝛ alij iuſticie admi⸗
ſtratoēs. Et tľis tirānus carēs titľo dn̄ij ſp ē in
moꝛľi ꝛ geſta ꝑ eū i ṗo iuř ſūt nulla ut no. Inno.
et do. an. de bu. extra de elc̄. nl̄. ꝛ de reſt. ſpo. i lrís.
ꝛ ibi plene ꝑ eos de hac matꝛia. Si ꝑ ſe vľ ꝑ a⸗
lios manuſ violētas iniecit i pſonas ecc̄iaſticaſ
ſeu religioſaſ. nā pcutiēs ſi abſq̄ʒ ſupioꝛis obedi
ētia vel ec̄ de ei⁹ mādato ꝛ ē laicus excōicatus ē.
.xvij. q. iiij. ſi q̄s ſuadēte. cape tn̄ vľ tenē ec̄ laico
licet de mādato ṗlatoꝝ ſuoꝝ ut hmōi pſonas
ecc̄iaſticas ab alioꝝ iniuria inferēda ꝯpeſcat i ṗ
latoꝝ abſentia ꝛ q̄ʒ citius pt rēſignet de ſen. ex. c.
ut fame. ꝛ. c. vniūſitatiſ. ꝛ. e. t. c. ſi clicoſ. li. vj.
Si coegit pſonas eccľiaſticas bō immoblia ſeu

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

iura eccian laicis quolibz ſubmittē ſeu alienare
excōicat⁹ ē ſi admoitus nō deſtiterit. de re. ec. n a.
h ↄſultiſſiō. li. vj. Si aggrauauit eccias ſeu viros
eccíaſticos tallijs vl' collectis ↄ alijſ exactōibz. q3
ſi monit⁹ nō deſtiterit excatus ē donec ſatiſfecerit
ex de imu. ec. nō mi⁹. ↄ. c. aduſus. Et h verū ē. ſic
de bōis xp̄is clicoꝝ q3 ec ipi⁹ eccie ut no. glo. ex
de vi. ↄ ho. cli. c. ſi. Optie ēca h diſtiguit do. an. de
bu. ibid. Si extorſit p vi vl' metū abſolucōez ſeu
reuocacōnē excōis ſuſpēſiōis vel intdci / nec valu
it abſolucō ↄ noua exↄūicacōz icurrit. ex de his
qui me. ve cā fi. c. abſolucōis. li. vj. Si fecit / ſua⸗
uit ſeu ſuaē fec leges ā ſtatuta ↄ imūtatē ecci⸗
aſticā / excōicat⁹ ē. ex de ſen. ex. gue. ↄ. c. nouerit.
Si fec ſtatuta q ſoluāt uſure ā ſolute nō reſti
tuātur ſeu ea nō deleuerit excōicatus ē. ut in cle.
grauí. de vſur. Si publicos vſurarios aliemge⸗
nas ↄ nō inde oriūdos ad exercēdū fenus i ter⸗
ris ſuis admiſit vel admiſſos non expulit infra
tres mēſes. excōicatus ē. ut in. c. vſurarꝝ. de vſu.
li. vj. Si emunitatē eccie nō ſuauit / extrahēdo p
vim ↄfugiētē ad eā ā ad aliū locū ſacrū / grauiter
peccauit. xiiij. q. iiij. Miror. Et dz puniri ſic p cri⸗
mine leſe maieſtatis ſm Inno. et no. p Johā. de
lig. et Jo. de imo. in cle. i. de pe. et re. Si eccias ↄ lo
ca ſac ſeu religioſa violauit vl' pphanauit p in⸗
cēdiū vel effractōez eoꝝ / ſaclegiū ↄmiſit. ppt' qd
excōicat⁹ ē ipo iure. ex de ſen. ex. tua nos. et. c.
ↄqueſti. Cōcor. Inno. ↄ do. An. de bu. ibid ↄ dicūt
hoc verum ſolum in duobus caſibuſ. In ceteris

vero ſacrilegii ipo iure nō ſūt excōicati ſʒ excōi-
candi. Cōcor. Rich. m. iiij. di. xviij. Gof. Durā.
et Jo. de lig. Si bona vel pdia ecc'iaſtica inuaſit|
vſurpauit ſeu tenuit abſqʒ ɔſenſu epoꝝ ſeu re-
ctoꝝ earundē ecc'iaꝝ excōmiūcatus eſt. niſi ea
eccl'iis reſtituerit. xij. q. ij. Quicunqʒ. et. c. ſe. Si
abſtulit aliq̄d de bonis eccl'ie ſeu de ptinētibʒ ad
iuſ ſac̄dotū| ut calices| paramta ⁊ hmōi dn̄o ſe-
mel cōſecrata| mortaliter peccauit| et ut ſacrilegus dʒ
excōicari. xij. q. ij. nulli liceat. Si dedit licentiā
grauādi vel moleſtādi quoq̄ mō in pſona ul' re
bus iudices eccl'iaſticos ꝓpter ſʒ q̄ ab eis fuerit
ſnia excōis ſuſpēſiōis vel int'dcti i aliquos dn̄os
rectores ſeu officiales ꝓmulgata| excōicatuſ ē
ut in. c. quicūqʒ. de ſen. ex. li. vi. Si fuit hēticus
fautor ā defenſor eoꝝ| excōicatus ē ipo iur̄. xx-
iiij. q. i. c. i. et. ij. ex̄. e. ad abolēdā. et. c. excōica-
mus. j. et. ij. et al's multiplici pena puitur i iure.
Si miſit ꝓhibita ſarracenis ſeu de ſuis portubʒ
ut eis deferātur extrahi pmiſit| ā eis auxiliū vl'
fauorē pſtare pſūpſit| ipo fcō excōicatus ē. ex̄
de iudeiſ. ita quorūdā. et. c. ad liberādā. Si xpi-
anoſ naufragiū patiētes rebʒ ſuis ſpoliauit| niſi
reddiderit excōmicatus ē. extra de rap. excōica-
tioni. vide de ſʒ etiā s̄ pcepto. vij. Si fecit vl' ɔceſ
ſit repſalias ɔtra pſonas eccl'iaſticas gn̄al'r ſeu
ſpeāliter niſi infra mēſeʒ reuocauerit excōicatus
eſt. ut in. c. et ſi pignoracōnes. de iniur̄. ⁊ dā. da-
li. vi. Et in regula. Nō debʒ. e. li. in mercat̄. p Jo-
an. Si ad eccl'ias in quibʒ pronus fuit idoneos

nō pn̄tauit ſ; ineptos ideotas vel ↄcubiarios et
al's malos pn̄tauit vel ſbditos ſuos eccia℞ pro
nus t'les eligē ac pn̄tare pſuaſit mortalit' peccauit
Si recepit pecuniā ut pn̄taret aliquē cū eſſ; pro-
nus vel ut ſupplicaēt ppe ſeu epo ꝓ bn̄ficō alicui
ↄferēdo| excōicatus ē excōicacōe ppali. vide .ī.
.c.x. Si noua pedagia guidagia ⁊ hmōdi poſuit
ſeu inſtituit vel eā antiq̄ augmētauit. q̄ nō licet
ñ de impatoris vel regis vel lata. cō. lnia ⁊ aūcte
ve' ex ātiq̄ ↄſuetudīe c⁹ initñ nō extet memoria
introducta ſint. ex de v̄. ſig. ſup q̄buſdā. Et ↄtra
formā p̄dcā; faciēs excōicat⁹ ē excōicacōe ppli.
ut hētur in excōicacōib; ꝓceſſus curie. et tenet̄
ad reſtō; oim̄ q̄ exegit illis a q̄b; accepit ſi ſciū
tur. alioqñ erogētur i pias cās. Si vēo aūcte p̄
d cā ex cā irrōnabli noua inſtituit vel ātiq̄ ⁊ ↄſue
ta augmētauit ⁊ de hac aūcte appeat ut ibi| tūc
ſi ip̄e fec' id ꝓpt' q̄d impoſitā ſūt ⁊ i futurū intēdit
facē| pū reficē pōteſ tenē ſtratā pblicā| ſecurā ma
nutenē iuſticiā ⁊ hmōi| licite p̄t exigē ab adue
niētib; vel trāſeūtib; noua ⁊ ātiq̄ adaucta. al's ſi
ꝓpter defem iuſticie. vel q̄ ex negligētia ſeu cu-
piditate nō ten; ſecura itinera nolēs expendere|
viatores in pſona offendūtur vel reb; expoliā
tur ā aliq̄d dānū patiūtur tenet̄ eis ad plenari
am ſatiſfactōnem ſcd̄m Hoſtien. xxiij. q. ij. de.
Et quod ſupra dixi q̄ licite poteſt exigē vecti-
gal intelligitur ſolum ꝓ reb; que negociacōiſ
gratia deferuntur. nō autem pro rebus que ad
vſum propriū vel ad vtilitatem fiſci aut gratia

De nouis &c

ruris exercēdi portātur. C. de vec. et cō. l. vniuſi.
et glo. in d. c. ſup q̄buſdā. qđ verū ē de iur. ſʒ de ꝯſu
etudine ſʒ nō ſuat̄. lʒ hoſt. in ſū. e. ti. dicat ꝙ hec
ꝯſuetudo ē irrōnabliſ. nec p̄t facē ꝙ debeat̄ uecti
gal ꝓ p̄dcis rebʒ. qđ vidʒ verū q̄ ad forēſes. ſʒ q̄
ad incolas forte p̄t tolerari tlis cōſuetudo. ſ. ꝙ
ſoluatur vectigal eē ꝓ rebʒ ad vſū ꝓpriū ptinē-
tibʒ ſaltē de fructibʒ nouis terraꝝ q̄ ſupponunt̄
ad ſupportādū onera loci de q̄bʒ nullū adhuc fo
ret ſolutū vectigal ab eiſ. Secus aūt de hijs q̄s
emerēt ꝓ q̄bʒ ſemel ſolutū fuiſſʒ. Et ſic vidʒ ſen-
tire Jo. de imo. in cle. ſi. de cēſi. Si fuit rebellis ꝯtū
max ꝛ inobediēs ſupioribʒ ſuis i hijs q̄ de iur̄ te-
netur p̄cipue p̄pe vel epo | nō curādo ſnias excōiſ
ā int̄dicti cū excōicatus ſeu int̄dcūs eſſʒ diuis ſe
ingerēdo vel alios ſuaē nō pmittēdo. ē excōica
tuſ. ut in cle. g̃uiſ. de ſen. ex. Si bellū ſciēter aſſū
pſit iniuſtū ſeu de q̄ ꝓbablr̄ dubitauit mortlit̄ pec
cauit. Nā ſm oſt. ex eo ꝙ bellū non appet clare
iuſtū p̄ſumitur iniuſtū ex pte mouētiſ. ex̄ de iur̄
iurā. ſic. iij. et tenet̄ ad reſtōez oīm dānoꝝ inde
ſeqn̄tiū. lʒ ſbditus i bello dubio excuſet̄ ut s̄ p-
cep. vij. ubi de ſʒ plene. Si belluʒ iuſtū cū aūcte
ſupioris mouit ꝛ ea q̄ in iuſto bello de iure ſuari
debēt ſuauit ꝛ ꝓ poſſe ſuari fecit. nā alias pec-
cauit ꝛ tenet̄ ad reſtōʒ oīm ablatoꝝ. ex̄ de reſti.
ſpo. oli. ꝛ ibi Jnno. Si fidē ꝓmiſſaʒ eē inimicis vi
olauit vel treugaſ nō ſuauit | mortle ē n̄ ipi fidē p⁹
violaſſēt. xxiij. q. i. noli. Si obſides ſuoſ nō liba-
uit | mortle ē. Si a ſbditis exegit vel extorſit vi vel

De obedientia inferiorum

De bellis — ...

metũ collcãs ſeu ſeruitia indebita in pſonis uel
rebꝫ ſuis ꝗ̃ alias quoq̊ mõ grauauit indebite ⁊
ↄtra pacta ac ↄsueta|cũ eis rapinã ↄmiſit. vide
plene in piſa. c. Talia. Si bona immobilia ꝗ̃ iura
ↄmunitatis vel ſubditoꝝ quoquo mõ ſibi vſur-
pauit vel aliquẽ iniuſte ꝓſcrip̃ſit ⁊ eius bona ↄfi-
ſcauit|mortale ẽ ⁊ tenetur de omĩ dãno. Si decedẽ-
tibꝫ ſine filijs nõ pmiſit teſtari vel legaẽ ad pla
citũ. vel decedẽtibꝫ inteſtatis noluit ſuccedẽ eos
ad quos ptiebat de iure hẽditas ſꝫ ſibi eã vẽdi-
cauit|tenetur omĩa eis reſtituẽ. niſi ibi eſſꝫ ↄſue-
tudo pſcripta ſcðm hoſt. Si leges ſtatuta vel de-
creta grauia ⁊ iniuſta fec|vel ꝙ fierẽt cã efficax
extitit. Nã ſi ſint ↄtra ius naturale ipo iurẽ nõ te-
nẽt. di. viij. q ↄtra mores. xxxij. q. iij. flagicia. et
hmõi ↄditor ſtatutoꝝ vel legũ ⁊ eius hẽdes te-
net reſtituẽ dãnificatis omẽ dãnũ qð ex eis ↄti-
git ſcðꝫ durã. Si officia regiminis vendidit|grauit
peccauit. nã hꝫ ſtrictiſſime ꝓhibetur. C. ad. l. iul.
repe. l. fi. Si vẽo mutuũ accepit ab officialibꝫ ſꝫ
pacto ſeu ↄuẽcõe ꝙ ſibi ſatiſfaciat de officiõ|u-
ſura ẽ. qꝛ ꝓ mutuo ipi officiales acceperũt offi-
cij ptãtẽ. vñ ⁊ ipi tenẽtur reſignare officiõ ⁊ reſti-
tuere q̃cq̃d habuerit vltra ſortẽ. ⁊ ipẽ dñs q̃ de
dit eis occaſionẽ peccãdi pticeps ẽ criminis ſcðꝫ
tho. ⁊ i piſa. ubi ſ̃. Si officiales tirãnos ⁊ cupidos
in terris ſuis ſciẽter poſuit|vel exq̊ eos ſe male
hrẽ i officijs ſuis intellexit|nõ remouit ſeu ꝓui
dit cũ potuit ſine dãno reipu. ⁊ ſine piclo ꝓpe p-
ſone|tenetur i ſolidũ reſtituẽ omẽ dãnũ qð ipi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

officiales intulerit iniuste ſbditis ſuis ſm Seo.
in. iiij. di. xv. Si in officijs publicis poſuit iudeos. nā h' phibet'. liiij. di. nulla. xvij. q. iiij. cōſtituit. Nec licet eos ſuare collectis vltra ɔſuetū ſm Tho. nec expellē. ut i. c. qd ſup hijs. ex de vo. no. Inno. et Jo. an. Si nimis durus ⁊ vindicatiuus fuit ſeu homicidia mutilacōes ⁊ hmōi ſeua iniuſte vel ec̄ iuſte nō tn̄ iuſticie zelo ſ; potius ex vidcā ⁊ odio pcurauit vel pmiſit. nā vtroq; cau

De penis ⁊ pen…

eſt moꝛtle. et in pmo tenetur de omi dāno. Si penas vel emēdas in pecuniā ppter cupiditatē vel odiū ⁊ nō ppter correctōes delinqntiū extorſit vl' ultra debitū accepit| vel penas corpales ā mortis in pecuniariā ppter cupiditatē ⁊ auariciā cōtra iuſticiā ɔmutauit. q2 moꝛtle ē ⁊ tenetur de iuſto dāno. Si iuſticiā vendidit vel munera vnq̄ accepit vel impediuit| ſeu ut debuit miſtrare noluit ā latrones fures ⁊ hmōdi malefcōres in terris ſuis inualeſcē ex eius defcū pmiſit ā ſuſtinuit ſeu nō obuiauit| tenetur de omi dāno. Si ex n̄s ipe vaſall9 alti9 nō ſuauit ei fidelitatē i hijs q̄ de iure debuit iux forma iuramti. q2 moꝛtle ē. Si i terris dnij ſui ſuſtinuit iniuſtas mēſuras ⁊ pōdera ā iniuſta pcia rer venaliū ſciēt. q2 moꝛtle ē ⁊ tenei vibi ſ; modo pt obuiaē. Si pupillos viduas ⁊ paupes nō defēdit ɔ oppſſoēs ſuos ut tenet'. lxxxiij. di. error. ⁊. lxxxvij. di. per totū. Si ābitioſus fuit inoꝛdinate aſpirans ad dignitates ⁊ dn̄ia. vel ſic ad ea afficitur q2 ne ſtatum perderet ſeu ut ampliaret peccare mortaliter paratus foret.

vel hāc vitā nunq̃ʒ finē vellet moꝛ̄liter peccāuit
Si ptialis ē vel ptiales ſuos fouit ꝛ ſuſtinuit| moꝛ
tale ē. Si nimis ſūptuoſus ꝛ curioſus fuit in edi
ficijs veſtitu ꝛ appatu cibo⁊ equo⁊ ꝛ familie. in
cantibꝫ auibꝫ ꝯuiuijs ſpōpis ꝛ hmōi. Si nimis ſe oc
cupauit ꝛ familiā i venacōibꝫ ꝛ aucupijs p̄cipue
diebꝫ feſtiuis obmiſſis miſſa ꝛ ōmis| ꝛ ꝓpter hoc
ſbditos ḡuauit vel eo⁊ ſata vel nemoꝛa vaſta-
uit. vltra moꝛ̄le tenetur de illato dāno. Si duel-
la haſtiludia toꝛneamēta ꝗ̄ alia ſpectacl'a aie vl'
coꝛpi piculoſa fieri fec' vel pmiſit moꝛ̄lit' peccauit.
Si hiſtriōibꝫ ſupflue tribuit ꝛ hmōi turpes pſo
nas i curia tenuit| q2 nō licꝫ. vide ꝗ̄. e. ti. c. xij. Si
de honeſtate moꝛum et caſtitate familie ſue non
curauit ſꝫ impudice ſe hn̄tes cū maſclis ꝛ femiſ
retinuit nec cū poſſꝫ coꝛrexit| moꝛ̄lit' peccauit. Si ē
ꝯiugatus interroga ut in p̄cedēti caplo.

¶ A iudicibꝫ oꝛdinarijs ſeu delegatis laicis vel
eccl'iaſticis ꝛ alijs pſonis q̄ in iudicijs ꝯcurrūt|
aſſeſſoꝛibꝫ actoꝛibꝫ reis ꝛ teſtibꝫ. ¶ Ca. iiij.

Circa iudicē ſecularē oꝛdiariū ſeu delega-
tū pnt hic fieri īterrogacōes. Prio ſi iurdcōeʒ ſeu
ptātē iudicādi ſibi vſurpauit. nam ſic iudicādo
moꝛ̄lit' peccauit. cū tlis ptāſ nullā tribuat auc̄tē
et ſilr peccauit ſi fines mādati ſue ptātis ſciēter
vel ignoꝛātia craſſa excellit. Si timoꝛe| cupidita
te| odio| vel amoꝛe vl' alia iuſta cā iniuſte iudica
uit. nā ſi h' ſciēter fec' moꝛ̄lit' peccauit ꝛ tenetur i
foꝛo iudiciali ꝛ ec' penitētionali leſo ad oīe int'-
eſſe ſi ille ꝓ q̄ ſniam tulit iniuſtaꝫ nolit vel non

poſſit ſatiſfacē· ex̄ de iniur· ſi culpa· ij· q· vj· Hoc etiā placuit in glo· Cō· Ray· Hoſt· ⁊ Guilħ· Si iniuſte ⁊ male iudicauit p ignorātiā· nā ſiue ſit ordiarius ſiue delegatus ſiue arbit· ſi ex igrantia craſſa h̄ fec| ut qꝛ p ſe neſciebat qđ ɔũiter ſcire debebat nec apitis inueſtigaē curauit· ā ſi ſciebat| ſtudere tn̄ ⁊ videre materiā neglexit vel aſſeſſorē aſſumē noluit| ſeu mi⁹ ydoneū aſſūpſit· i foro penitētiali tenet ad oīe intēſſe pti leſe ut i pmo caū ſm Ray· et guil· Si vēo ignorātiā pbabli ꝑhabita oī debita diligētia ſtudēdo· ſ· acpitos ɔſulēdo ⁊ ml de ɔtigētibꝫ ad rei veitatē inueſtigādā obmittēdo male iudicauit| excuſatuſ ē ab obligacōe reſtōiſ· Et ēo caū ſi h̄ de ɔſilio aſſeſſoris fec| ipe aſſeſſor i ſolidū tenet pti leſe· ſiue male cōſulueit ſciēter ſiue igrātia vel negligētia ſua· ff· qꝛ q̄ ſeq iur· l· ij· Cō· Ray· oſt ⁊ guil· Si accepit pecuniā vt male iudicaēt· nō ſolū tenetur vt s̄ ad oīe intēſſe· h̄ eē pecuniā ſic acceptā tenetur reſtituē| nō ei q̄ dedit cū turpit dedeit h̄ ei i cuius iniuriā accepit· i· q· i· iubem⁹· et c· ſe· Si accep pecuniā vt iudicaēt vl ut nō male iudicaēt| tenet reſtituē ei q̄ dedit· n̄ dediſſh vt aīm iudicis corrūpet· ij· q· iij· q̄ recte· ⁊ ibi glo· ⁊ arch Cō· oſt· ⁊ ray· Si cū tenetur iudicaē noluit ⁊ ꝓpt hoc aliq̄s amiſit ius ſuū| tenetur reſtituere totā litis extimacōnem ei q̄ ꝓpter hoc leſus ē· xxiij· q· ij· Dn̄s· et· qōne· v· Admiſtratores· Cō· vl· Si ex̄ns iudex inferior a principe penam a iure taxatam non tōliter relaxauit ſeu diminuit· cū

de iure nō poſſit peccauit ⁊ tenetur ſatiſfacē ꝯuita
ti vel accuſatori / cuius quicquid intereſt ut reus puni-
atur propter aliquā iniuriā ſibi illatā ſm Tho. ſa
ſe. q. lxvij. Cō. hoſt. Si iniuſte reo auxit penā a
iure taxatā / tenetur ei reſtitué ſi ſoluit ſm Tho. et
Ray. Si iudicauit ſcd̄ʒ allegata ⁊ pbata cō tra
tn̄ veritatē quā ipſe nouit. Lʒ Tho. ubi ſ. et ſcd̄a
ſe. q. lxiiij. dicat in h caū iudicē excuſari ſi nō pt
aliter innoxiū liberaé. attn̄ ꝯtrariū tenʒ Alex. de
ales. i. iij. pte ſū. di. xlj. ar. iij. q. i. ⁊ Rico. de li. exo
. xxiij. Cō. hoſt. Vl. ⁊ Gwlh. Gemi. i. c. cū et ni. de
ſen. et re iud̄. li. vj. dic q opi. tho. pt pcedé ubi
agitur de pena retractablī ī ſnia q̄ poteſt retra-
ctari p viā appellacōis. Secus vbi agitur de pe
na corpali q̄ eſt irretractablis. et hec opio vid̄r
ſatis iniuri rōni. Si iudex ſine indigētia ī frau-
dē accepit aſſeſſorē. nā tūc de ſuo ei pvidé tenetur
ut in. c. ſtatutū. de reſcp. li. vj. ubi declaratur per
Archid̄. et Joan. qn̄ dicatur in fraudē aſſumere
aſſeſſorē. Si exn̄s iudex ordinarius accepit ali
quid a ptibʒ / mortaliter peccauit ⁊ reſtitué tenetur
ut ſ. qꝛ non licet iudici iuſtū iudiciū vendé nec
aliq̄d p ſalario accipe. xj. q. iij. nō lcʒ. nec ec ſu-
ptuſ. Delegatuſ vero nl pter expēſas peté poteſt
et modica xenia. i. eſculēta ⁊ poculēta. ut ibi. et
ex de vi. et ho. cli. cū ab omi. ⁊ p ſpe. ti. de ſala. ¶. i.
Cōcor. Piſa. iudex. j. ¶. iiij. Si exn̄s miſter iudi
cis executus ē eius ſniam iuſtam. Nā ſi hoc ſcit
certitudialiter nō excuſatur a mortali. nec debet
obedire. Si vero dubitat. tunc enim excuſatur

obediēdo·xj·q·iij·q̄d ergo·et·xxiij·q·i·q̄d cul=
patur·⁊ no·Tho·ſcđa ſcđe·q·lxiij·Cōcor·ray·

¶ A iudice eccïaſtico ordinario ſeu delegato·

Si officiū aſſumpſit iudicādi neſciēs iura·g̃uiter peccauit·Nā ⁊ ſi laico illiterato dūmō h̄eat cōſuetudinē ⁊ pitiā iudicādi poſſit cā ɔmitti·nō tñ eccïaſtico iudici h̄ poteſt ɔmitti·niſi ſit pitus mediocri ſaltē iuris ſcia·C·de iudi·ēti iuris·di·xx·c·i·Si ꝓ iuriſdcō e a ptāte eccïaſtica obtinēda dedit aliq̄d tēpale·nā cū tale ius ſit ſpūale/non eſt dubiū ꝙ mor̄liter peccauit ⁊ ſymoniā ɔmiſit·ex̄ ne p̄la·vices ſu·c·ij·et·iij·Et idē eſt ſcđm Hoſt·ſi ɔueīt de tercia quota ꝓuētus ſeu lucri Licitū tam̄ eſt epō ⁊ cuilibȝ alteri p̄lato pure et ſimpl'r ɔmittē vices ſuas·et deinde tali eius vicario ɔſtituē certū ſalariū·ut no·glo·in dcō·c·j·et abbas ſy·ibi·Si ex̄ns ordinarius vel delegatus contra cōſcientiā ⁊ iuſticiā in grauamē alterius ptis in iudicō·quicquid fec̄ ꝓ gr̄a vel ꝓ pecunia·ſuſpenſus ē p annū ab execucōne officij·extra de ſen·⁊ re iudi·cū eterni·libro·vj·Si ſentētias excōmunicacōis ſuſpenſiōis vel interdicti nimis defacili fulminauit·nā hoc non licet niſi ꝓ ɔtumacia ⁊ pcc̄o mor̄li·xj·q·iij·Nemo·et·c·Si a nobis·Et ſi ſine monicōe legitima p̄miſſa vel ſine ſcp̄tis ſeu alias ɔtra ordinē iuris·g̃uiter peccauit ⁊ eſt ſuſpēſus ab ingreſſu eccleſie per menſem vnū·extra de ſen·excō·ſacro·

¶ A iudice tam ſeculari q̄ȝ eccleſiaſtico·

¶ Si ordiē iudiciario nō ſuato iudicauit / g̃uiter
peccauit. nā nullus ē ꝯdēnādus ṅ iudicio ordina-
biliter hito ꝗ ꝯuicatur ꝗ reū ipe ſe ꝯfiteat᷑. niſi
als crimē foret manifeſtū. ij. q. i. c. his oībꝫ. Si
ptē ꝯtrariā quoq̄ mō iniuſte g̃uauit / dilacōnes
ꝯtra ius ꝗ qōnes ſeu inq̄ſicōes ad q̄s rn̄dere nō
tenebatur fecit. Si doloſe locū appellandi dedit
aut poſt appellacōnē legitimā in cauſaȝ ꝓceſſit
ſeu allegacōes friuolas fecit vel admiſit. Si di
ebus feſtiuis exercuit iudicialia. ꝓhibitū ē. ex
de fer. c. i. Si paupibꝫ viduis ꝛ orphanis nō ſb-
uenit / ut tenetur. Nam ſi ſciēter deliquit in quo-
libet p̄dictoꝝ videtur eſſe mortale.

¶ Ab accuſatore ſeu actore.

Quomā accuſator ſeu actor requiritur i iu
dicio. nā iudicis ē nemīnē ſine accuſatore
dānare. ij. q. i. multi. Ideo ab eo pt ſic intrroga
ri. Si aliquē accuſauit de crimie. nā ſi calūnioſe
egit inponēdo ei falſū crimē ex malicia / vel pe-
tēdo ei aliq̄ bona tāq̄ȝ ſibi debita q̄ tn̄ nouit ſibi
nō deberi. in vtroqȝ caſu peccauit mortlit. et de omi
dāno inde ſecuto tenetur leſo mō ſibi poſſibli. ſi-
ue leſus fueit in tpalibꝫ ſiue i fama vel i pſona.
xiiij. q. v. nō ſane. in fi. et. c. cā. q. vi. ſi res. tn̄ ſe
manifeſtare poſt fcm̄ vbi vite imminēt piculum
nūq̄ȝ tenet᷑. Si i ꝓgreſſu cāe crimialis pecunia
corruptus / ꝗ rei accuſati vel amicoꝝ eius p̄cibꝫ
inductus inordiate deſtitit a pſecucōe cāe incho
ate. ſ. colludēdo cū reo ꝛ nō inducēdo legitimaſ
ꝓbacōes q̄s hȝ ꝯtra eū / mortliter peccauit. quia

impedit bonũ reipublice q̄d ꝓcuratur p puniconē
criminũ ſm Tho. ſcda ſe. q. lxviij. Secus ſi eſſz
in cā ciuili vbi agitur de tēpalibꝫ ⁊ de indēnitate
ſiue acq̄ſite iuř ipſius actoris. nā quilibet pt re-
nūciare iuri ſuo. vij. q. i. q̄ꝫ piculo ſuꝫ. Si hn̄s in-
ſtā cām ſiue crimialē ſiue ciuilē p indebita me-
dia eā ꝓſecut⁹ ē, vtēdo mēdacijs i iudicō, falſiſ
inſtrumētis ⁊ teſtibꝫ ac ꝓbacōibꝫ alijs ne pderet
eā. q̄ꝛ lꝫ mořliter peccauerit ſm Tho. ubi ſ̄. qōne
lxix. et. xx. q. ij. faciat. nō tn̄ tenetur ꝓpter hoc
ad aliq̄d alteri pti cū ētus forꝫet vel ſaltē pſume
ret hre cām iuſtā ⁊ ſic in veritate tandē repit. Et
hoc verū in cā ciuili. Secus autē in crimiali. q̄ꝛ
niſi certus ſit de crimine ⁊ poſſit legitie ꝓbare, ſi
accuſaret nō excuſaretur a mořli. Si q̄nq̄ꝫ aliq̄d
obtinuit ex iniuſta ſnia data ꝓ eo a iudice. Nā
ſm omēs doctores ſi habuit malā ꝯſciaꝫ dū pē-
debat litigiū, reſtituē obligatur. nec ſnia eū defē
dit vel ſi p falſos teſtes vel falſa inſtřa vel falſaſ
allegacōes ſciēter obtinuit. tenetur vt ſ̄. ut i. l.
i. C. Si ꝓpter falſas. Si vero tēpe late ſentētie
fuit bone fidei ſed poſtea habuit certā noticiā q̄ꝛ
ſnia ꝓ ſe data fuit iniuſta, q̄ꝫuis ſnia ex q̄ iā trāſ
iuit in rē iudicatā ⁊ ꝯdēnatus non ſe appellauit
videatur excuſare eum pro quo data eſt ſecū-
dum Hoſtiēſem in ſuma. ti. de ſnia. C. ij. Tamen
q̄ꝛ hoc ē ꝯtra iūs naturale, ⁊ q̄ꝛ nemo dꝫ locuple
tari cum alterius iactura vel damno. de reg. iuř
Locupletari. libro ſexto. ideo ſecūdū theologoſ
talis tenetur reſtituere ſic habita. Et ſic notat

Inno·et do· An· de bu·ex̄ de immu·ec· q2 pleriq3·
¶ Areo· ¶ Si aliq̄n accuſatus ſeu impedit⁹ ſup aliq̄ re iuridice a ſuo iudice dixit falſitatē vel tacuit veritatē·nā ſiue h̄ fuerit in cā ciuili cū agētur de re tpali·ſiue i cā c̄minali cū accuſaētur de aliq̄ crimie 7 aderāt ſemiprobacōes·vel cū inq̄rebat̄ ſup crimie de q̄ erat infamatuſ peccauit mortaliter ſm Tho·2a 2e·q·lxix·ſecuſ aūt ſi de h̄ requirētur a nō legitio iudice/ vel ec̄ a legitio h̄ nō iuridice· Si accuſat⁹ vel impedit⁹ calūmioſe ſe defēdit ·ſ·falſitatē dicēdo/ vel veritatē tacēdo quā dicē tenet̄ ut s̄·ā al's fraudē 7 dolū adhibēdo·mortalit̄ peccauit ec̄ ſi cām iuſtā habuiſſ3· Et ſi iuramētū calūnie p̄ſtiteāt ut i cā c̄miali fieri d3·ex̄ de iura·ca· inherētes·piurus ē·no·tho·2a 2e·q·lxiij·Si poſt ſniā3 ↄtra eū latā ſe appellauit cā afferēde more ne ↄtra eū iniuſta ſnia exeq̄tur peccauit mortalit̄·q2 ↄtra iuſticiā egit·ideo puniēdus ē 7 leſo tenetur de dāmis 7 expēſ·ij·q·vj·p3·ↄcor·Tho·Sec⁹ autē ſi appellauit credēs hre iuſtā cā3· ¶ A teſte· ¶ Si in iudicō req̄ſitus ſciēter dixit falſitate3/mortalit̄ peccauit ſm tho·2a 2e·q·lxx·7 ē piuruſ·nā teſtiſ ſp iurat dicē verū/al's nō credētur ei q̄3tūcūq3 religioīs foret·ex̄·e·nup·iij·q·ix·hortamī· Poteſt tn̄ in criminali cā remitti iuramētū de ↄſenſu p̄tiū·niſi in cā m̄rimoniali·extra·e·tuis· Tenetur inſup ſciēter falſū teſtificās in foro ↄtentioſo de omi dāno leſo inde ſecuto·ij·q·i·votū·et·xxiiij· ·q·vj·Si res· Si rem ſibi dubiā teſtificādo certam aſſeruit mortaliter peccauit et eſt periurus ſi

iurauit ſe ſcire qđ neſcit · et tenetur ad reſtõez ſi
exinde q̃s dãnificatus ẽ iniuſte · Debꝫ igr̃ certũ
ꝓ cto aſſerẽ ⁊ dubiũ ſb dubio ꝓferre · Cõ · Tho ·
Si tñ ex labili memoria cõtingẽt ꝙ quis credẽt
ſe certitudinaliter ſcire qđ neſcit / vĩdr excuſari a
mortali ⁊ a reſtõne ſm Tho · ubi s̃ · Ar · xiiij · q · v · de
occidẽdis · Secus ſi ex imp̃meditacõne ⁊ negli-
gẽtia · Si ꝓ teſtimõio ferẽdo pecuniã accep mor
liter peccauit · xiiij · q · v · nõ ſane · et ſi hoc fuit i cã
ſpũali ſic eſt mrĩmõialis / de decimis ⁊ hmõi / ſy-
moniã cõmiſit · Poteſt tñ teſtis accipe expẽſas
ab eo ſolũ q̃ eũ ꝓducit / ſi forte ꝯtigit ex teſtio-
nio ferẽdo dietã vel opã ul' lucrũ ⁊ hmõi dimit-
tere vel ꝑdẽ · Accipiẽdo autẽ illicite pecuniaꝫ ꝓ
teſtiomo / reſtituet ei a q̃ accepit · niſi ille dederit
ad corrumpendũ teſtem · Nam tũc debetur ei in
cuius iniuriã accepit vel paupibꝫ ·

Ab aduoc̃tis iuriſ ꝯſultis ⁊ ꝓcuratoribꝫ · C · v ·

PRimo interroget cõfeſſor ab aduocato · Si
aduoc̃uit ꝓhibitꝰ a iure · nã ſi ſciẽter hoc fec
vĩdr peccaſſe mortlit · Si ſciẽt defẽdit cãꝫ iniuſtaꝫ
vel deſperatã · mortlit peccauit ⁊ tenet ad reſtõꝫ al
teri pti ſm Tho · ſa ſe · q · lxxj · Sꝫ ſi ex igrãtia ſua
nõ ꝯguit iniuſtã eſſe cãꝫ ⁊ ideo eã defendit · excu-
ſat eo mõ q̊ igrãtia excuſari pt · Si vẽo igrãter
ab inicõ iuſtã ſuſcep ⁊ poſtmođ in ꝓceſſu iudi-
cij ꝯgueit eã talẽ · oĩno reliquẽ dꝫ ⁊ cliẽtulo ꝯſu-
lere ꝙ deſiſtat ⁊ cedat vl' ꝯponat cũ aduſario ꝯũi
ꝯcordia ſine fraude · ut in · l · rẽ nõ nouã · C · de iud ·

Hec Tho. et Ray. In cauſa vero dubia licite po
teſt procinari ſcḋʒ Guil. Si fideliter ⁊ legaliter
in quātū iuſticia pmittit cām ſui cliētuli fouit et
defendit nichil de ↄtingētibꝫ omittēdo. nam ad
hoc tenet̄. Et ſi ꝓpter ſuā imprudētiā vel negli-
gentiā notabilē / q2 noluit ſtudere ⁊ laborāe ꝓ-
ut cā expoſcebat amiſit eā. mor̄liter peccauit ⁊ te
netur ad reſtōneʒ dām inde ſecuti cliētulo ſuo
. ff. de offi. pſidis. l. vtilitas. Idē Ray. et Hoſt.
Si ꝓdidit aduerſario ſecreta cliētuli ſui / vel a-
lias dolo malo fec̄ ei pdere cām iuſtā. mor̄lit̄ pec-
cauit ⁊ tenetur vt ſupra. ff. de iudic̄. l. filiusfami-
lias. Si in aduocādo debito mō vſus ē. Nā non
licet ꝓponē vel aduocare ꝓcaciter / ↄuiciādo vel
vociferādo. et tales ꝓcaces aduocati q̄ nō rōe
ſʒ probris putāt eſſe decertāduʒ reddūtur infa-
mes. iij. q. vij. Si q̄s adeo. Si falſa iura / leges /
vel gloſas allegauit / ſeu falſa inſtrumēta ā fal
ſos teſtes vel corruptos ac falſas rōnes ſeu ꝓ-
bacōes iuris vel facti induxit vel ꝓduxit. mor̄li
ter peccauit. Si quoquo mō adūſario ſui clien-
tuli bonā cām abſtulit vel in aliq̄ eū grauauit pe
tendo dilacōnē ſupfluā / faciēdo poſitionē du-
plicē vel cauilloſam. vel p inſtructōem falſi te-
ſtis. vel q2 induxit clientulū ſuū vt negāet veri-
tatem ⁊ huiuſmodi. In oībꝫ hijs ſecundum
Hoſtiēſem tenetur in ſoliduʒ aduerſario quo
ad veruʒ intereſſe. Idem dicendū de iuriſconſul
to ⁊ ꝓcūtore ſi ſciēter opē vel ↄſiliū dederit in cāʒ
iniuſtam et eorum ope vel conſilio obtenta eſt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

victoria cãe· alias nõ· extra de re· iu͛· nullus. li.
·vj· Si inĳt vllũ ↄtractũ vel vllã pactõnẽ fec cũ
colligatore quẽ in ꝓpriã recepit fidẽ· Nã hoc ꝓ
hibitũ est· ĳ· q· vĳ· Si q̃s adeo· Si ſalariuz im-
moderatũ recepit/ peccauit ⁊ reſtituẽ tenetur ſm
tho· Nã q̃tuis licite poſſit petẽ moderatuz ⁊ de eo
paciſci ſiue ab ini͛ cõ ſiue finita cã· xiiĳ· q· v· c· nõ
ſane· nõ tñ inmoderatũ petẽ pt· Et attẽdit͛ mo
deramẽ ſalarĳ ſm Alex· de Ales in· ĳ· pte di· xl-
iiĳ· ſcðm q̃titatẽ cãe laborẽ aduocãtis ſciam et
facũdiã aſſeſſoris vel aduocati ⁊ ↄſuetudinẽ regi
onis· ĳ· q· vĳ· apud vrbẽ· Cõ· tho· Si pactũ in-
ĳt cũ cliẽtulo de q̃ta pte litis/ puta de decima vel
cẽteſima· nã h͛ nõ licet ⁊ ꝓhibet͛· ĳ· q· vĳ· ¶ ar-
cent͛· Si diebꝫ feſtiuis ſe occupauit i ſtudio ⁊ ta-
lĳs ad officiũ aduocacõis ptinẽtibꝫ nõ ꝓ elion-
na vel intuitu pietatis ſꝫ lucri cã vel ↄmodi tpal͛
pccm ẽ· Si aduõ͛uit ↄſuluit vl ꝓcurauit ſciẽter i
cã vſuraria mo͛lit͛ peccauit· et ſi ei͛ ope vel cõſilio
aliq̃s ſniatur ad ſoluẽd vſuras ul͛ q͛ ſolute nõ
reſtituãtur/ vid͛ ipe tenei· Si i cã paupũ ⁊ miſe-
rabliũ pſonaꝝ iuſta procinũ pſtitit· nã ad h͛ te
net͛ eo mõ q͛ ad alia opa miſcdie· de q̃bꝫ· lxxxvj
di· nõ ſatis· Hec fere oia interrogari pñt a iure ↄ-
ſultis ⁊ pcũtoribꝫ· ¶ A nõrĳs· ¶ Ca· vi·
Si officiũ tabellionat͛ exercuit impitus ⁊ i-
exptus ſ exñs· nã ſi ex nõbili igrãtia male dicta
uit inſtra vel teſtamta ſeu debitas ſolẽnitates et
clauſulas obmiſit q̃bꝫ validãtur ↄtractus ⁊ in-
ſtrumẽta ꝓpter quod exorta ſunt litigiã et bona

pdita moꝛͣliter peccauit ꝛ tenetur de oi dāno inde
ſecuto. Idē ē ſi ſʒ accidit ex eius nōbili negligē-
tia. Si falſificauit aliq̄ inſtrā ꝗ ſcͥpturas ſuas vl
alienas addēdo vel minuēdo | moꝛͣlit peccauit | ꝛ
tenetur de omi dāno inde ſecuto. Si rogatus i te
ſtamtis eoꝝ q̄ nō erāt mētis ſue ↄpotes ſʒ a ſen-
ſu alienati ſciēter notauit teſtamtū eoꝝ tāq̄ꝫ u-
ſū rōnis hn̄tiuʒ. nā peccauit moꝛͣliter ꝛ tenet ut
ſ̄. Si quoq̊ mō fec̄ ↄtra ſtatuta q̄ qn̄ creatus fu
it nōrius obſuare iurauit. Nā ſi ↄtra fecit piur⁹
ē. Si aliq̄ ſtatuta dictauit vel i ſcͥpturiſ redegit
ꝗ redigi fec̄ ſup approbacōne vſuraꝝ vel ↄ̄ eccia-
ſticā libtatē. nā in vtroqꝫ caſu moꝛͣliter peccauit.
ꝛ excationē incurrit. ut i cle. ex gͥui. de vſur. ꝛ ex
de ſen. ex. noueit. ꝛ. c. gͥuē. Si ſciēter fec̄ inſtrm
de vſur vel in fraudē vſuraꝝ | ſm hoſt. piurus ē qꝛ
cū creātur nōrij iurāt nō facē. ꝛ ↄn̄ ter infamis
effcūs ē | nec deceto poteit teſtificari nec inſtrā ↄfi
cere. ex de teſti. lcʒ ex q̄dā. C. fi. nō tn̄ tenet reſti-
tuere pecumā habitā ꝓ laboꝛe ſuo q̄ꝫuis illicito.
Sʒ ſi ↄtractui feneratico dedit cām efficacē indu-
cēs ptes ad talē ↄtractū. tenetur vt ſ̄ dcm̄ ē de
ꝓſeneta ꝑcepto. vij. Si malicioſe occultauit vl
nō exhibuit inſtrumēta ſeu ſcͥpturas publicas
ꝗ teſtamēta ſeu ↄmunes rōnū libros deſtruxit
et hmōdi vel altei dedit. nā vltra peccatū tenet
de omni dāno leſis ex hoc | cum pſtet cām efficacē
C. de edendo. l. Is apud quē. Si diebʒ feſtiuis
abſqꝫ neceſſitate ſʒ lucri cupiditate ↄfecit inſtrā
copiauit vel extēdit ſcripturas cū differre poſſʒ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

moꝛ͠le vidꝫ et ꝓhibitū. ex̄ de feꝛ. c. i. Si immodeꝛ=
ratū p̃ciū extoꝛſit ⁊ ultra cōſuetū ꝓ ſcp̃turis vel
mercede ſua / nō licꝫ. de h̄ m ſpe. plene ti. de ſalaꝛ.
.§. ij. Si exn̄s nōrius epi / ꝓ ſcribēdis noibꝫ oꝛ=
dinādoꝝ vel al's ab eis p̄cepit ⁊ ē ſalariatus / ſy
moniā ↄmiſit. ex̄. e. c. i. Si aūt non ē ſalariatus
tūc ſi id qđ ei ſoluitur ↄueīt ei ↄſiderato laboꝛe
et q̄ſitate negocij / licitū eſt. alias nō. ut ibi no.
dn̄s An. de bu. et clarius.

¶ A doctoꝛibꝫ mḡris ſeu ſcolaribꝫ. ¶ Ca. vij.

Si officiū docēdi ſeu doctoꝛatū illicite obti=
nuit pecuniā ꝓmittēdo vel tributa dando /
moꝛ͠lit̃ peccauit ⁊ ꝓhibet̃. ex̄ de mag. ꝓhibem⁹.
⁊ exigēs ēmē ↄcuſſiōis ↄmittit. ex̄. e. c. i. ⁊. c. q̄n=
to. Jō. oſt. ⁊ gof. Si ḡdū vl' mḡriū nō ad vtilita
tē aiaꝝ ⁊ honoꝛē dei ſꝫ ad ſui oſtētacōēꝫ ⁊ gl'iā q̄ſi
uit p̄ncipal'r / moꝛ͠le ē. Si doctoꝛ p'blice docēs le=
ges vel phiſicā ſciēt̃ admiſit ad lcōēꝫ ſuā religi
oſos ā ſacḋotes ſcl'areſ uel ec̄clicos ſ̄ꝫ i dig'tate
ↄſtitutos. excōicatuſ ē. ex̄ ne cli. vel mo. ſup ſpe.
Si legēs in q̄cūꝫ facl'tate p'blice ſciēter admiſit
ad lcōēꝫ religioſū ſine ꝯpe religiōis hitu / incur
rit excōicacōꝫ. ut i. c. p̃icl'oſa. ne cli. vl' mō. li. vj.
Si ſcolaēs ētraxit vel ſb̄traxit alijs doctoꝛibꝫ vel
mḡris ſb̄ q̄bꝫ audiebāt. nā ſm Jo. de lig. ſi h̄ fec̄
i odiū doctoꝝ ⁊ ſcolaēs iā intrabāt illoꝝ ſcolas
tenet̃ eiſ ad reſtōēꝫ ſalarij ⁊ honoꝛis ſibi ſb̄tra=
cti. ſi aūt nō dū intrauerāt / dic ut s̄ p̃ cepto. vij.
h̄etur de eo q̄ retraxit volētē religionē ingredi.
Si mutuauit pecuniā ſcolaibꝫ ad h̄ p̄ncipaliter

intraret ſcolas ſuas· vſurã ↄmiſit ·et ſi ex hoc cõ
ſecutus eſt aliqꝫ vtilitatẽ q̃ poſſꝫ pecuniã extimari
ut qꝛ accreuit ſcolis ſuis maiorẽ ↄcurſũ pſona-
rũ ꝛ effcũs ẽ doctor maioris fame/ tenet̃ erogaẽ
om̃e illud lucrũ paupibꝫ· ut no· Jo·an· in regl'a
pccm· de re· iur̃· li· vj· in mercur̃· Jo· de lig̃· et Jo·
caldri· m· c· nauigãti ex̃ de vſur̃· Si mg̃r exiſtẽs
ſcolaribꝫ collectã impoſuit vel ab eis aliq̃d exe-
git· nã ſi hꝫ ſalariũ publicũ ſufficiẽs vel bñficiuꝫ
magiſterio ãnexũ ꝛ p docẽdo a ſcolaribꝫ exigit
pmiũ/ ſymoniã ↄmittit ſm Hoſt· qꝛ vendit ob-
ſequiũ ſpũle ad qđ tenet̃ ex officeõ· ex̃· de ſymo-
nemo· i· q· iij· videtes· et· c· nõ ſolũ· Spõte tñ ob-
lata recipe poteſt· Si vẽo nõ hẽat ſalariũ ſuffici
ens nec bñficiũ· poteſt accipe collcãm p laboris
bus ſuis· xxxvij· di· de quibuſdaꝫ· in glo· ar· xij·
·q· ij· caritatẽ· et· c· quicũꝫ· ꝛ· c· ſe· Et vidr̃ Hoſti·
innuẽ qꝛ etiã poſſit exigẽ· nõ tñ a paupe· nec vt
ſcolares expellat de ſcolis/ ã accipiat libros aut
res eoꝝ· ſꝫ potius inopiã ſuã eis exponẽdo· Cõ·
innocẽ· Abbas ſy· de mg̃riſ· c· pe· aliter ꝛ melius
diſtiguit· Si didicit vel docuit ſcias phibitaſ ut
ẽ ſcia nigromãtie/ artis notorie vel libros cõti-
nentes turpia vel inhoneſta ſeu poetaꝝ figmẽta
videtur mořle ꝛ phibituꝫ· xxxvij· diſtinctõe·
Ideo· Si ſcienter vel ex ignorantia docuit er-
rores notabiles· mortale eſt ·et tenetur ſatiſfa-
cere modo poſſibili/ retractando que docuit · Si
ſe iactauit de doctria/ vel aliijs detraxit ꝛ inuidit/
ſe eis pferẽdo ã ſectas inter ſcolares nutriuit·

ſeu aliquid ad emulacōnē alioꝝ m̄groꝝ fecit ꝛ
eis ſcolares ſubtraxit ꝗuiter peccauit ꝛ tenet̄ . ut
. ſ̄ . dcīn ē de doctore . Si nō adhibuit debitā dili:
gētiā ēca ꝓfectū ſcolariū in ſcia ꝛ moꝝ diſcipli:
na nō curās qꝫ vꝰtuoſe ꝛ honeſte viuāt | vel nō cō
peſcēs eos a vicijs in q̄tū potuit | vel docēs eos
nō vtilia ſꝫ curioſa ꝛ faciēs nimis vacacōes . In
hmōi notabilis negligentia moꝛle vid̄r . Si fuit
nimis rigidus ꝛ crudelis in corrigēdo | pcc̄m ē .
qꝛ leuis tm̄ caſtigacō ei pmiſſa ē . de ſen . excō . cū
volūtate . et ex̄ de homic̄ . ad audiētiā . Si verba:
uit clericū in mioribꝫ ꝗuiter ſeu nō cā diſciplīe
etiā leuiter | ā exītem in ſacris excōicatus ē . d cō
. c . cū volūtate . Si ſtudio vacat ꝛ ſcie aliquo fi:
ne illicito pn̄cipalr̄ ut ꝓpter ambicōnē | honoreꝫ
lucri cupiditatē ꝛ hmōi pcc̄m ē . Si ſciētijs ꝛ diſ
putacōibꝫ ſupfluis vel etiā piculoſis ſe occupauit
vel etiā negligēs fuit ſtudē lcōibꝫ ncc̄rijs . Si
actus ſuos i eccījs fecit . nā ꝓhibitū ē . de imu .
ec . decꝫ . Si iuramēta ul' ſtatuta vniūſitatis ſpñas:
uit . nā al's moꝛle ē . Si pōpis diſſolucōibꝫ ꝯuiuij:
is ꝛ hmōi ſe mordiate ꝛ ultra ſui ſtatus ꝯdecētiā
dedit vel alios ad h qꝫ mō induxit . Si ex ſecta:
vel ptialitate p̄cticauit voces rectoris eligēdi |
vel ſubtraxit ſcolares altius doctoris ut audiāt
ſub ſuo . nā moꝛlit' peccauit ꝛ tenet̄ ut ſ̄ . Si obedi:
ens fuit p̄ceptori ſuo vel doctori in hijs q̄ tenet̄
nā alias peccauit . Si diebꝫ feſtiuis i ſtudēdo vel
ſcribēdo ſe occupauit pn̄cipalit' cā lucri vel tpa
lis vtilitatis . nā nō licet . niſi ut hētur ſ̄ pcepto

·iij· Si vt intereſſꝫ actibꝫ aliquoꝝ omiſit miſſaꝫ
audire in feſtis· vel omiſit ieiunia eccłe / ꝯfeſſio=
nes / et hmōi· moꝛle eſt·

¶ A medicis / phiſicis / et cirogicis· ¶ C· viij·

Si ſe ad pcticādū poſuit i medicina ſine ſuf=
ficiēti pitia· Nā ſi ꝓpt̕ h' dedit medicinā vel
ēmediū no ciuū infirmo moꝛlit̕ peccauit· qꝛ nō li
cuit ei vſurpaē q̄ alienū ē ħm oſt· in ſū· ti· de ho
mici· et ex̄· c· tua nos· ubi h' ec tꝫ Inno· ꝛ do· An·
de bu· Fac ex̄ de iniur̄· Si culpa· Si ex̄ns pitus ꝛ
ſufficiēſ ꝛ neglig̃ēter ſe habuit ad infirmū· nā ſi
ex nōbili ei9 negligētia omiſit aliq̄d nccriū in=
firmo ꝛ ex h' eius infirmitas iualuit· peccauit vt
ſup̄· qꝛ negligētia piter ꝛ ipitia ſūt i culpa· lxxx=
iij· di· c· i· Si curādo infirmū nō ē ſecut9 artis tra=
dicōes ſꝫ capitis ſui opionē· nā ſi ex hoc ꝯtingit
infirmo aliq̄d mali9 nōbilis tenet̄ ꝛ peccauit ut ſ̄
ħm h oſt· ubi ſ̄· Si nō adhibuit debitā diligētiā
ēca curā infirmi pſonalit̕ eū viſitādo / ſig̃ inteio=
ra vidēdo / medicias dietaſ ꝛ regimē vite oꝛdinā
do· in culpa ē ꝛ peccauit· ut no· oſt· ꝛ do· an· de bu·
in d cō· c· tua noſ· Si dedit medicinā infirmo du
bitās an deberet nocere vel ꝓficere· moꝛliter pec=
cauit· qꝛ nullo modo debet dare n̄ ſcd̄m artem
conſtet ſibi ex ſcientia q debeat ꝓficere· Nam in
dubijs tutioꝛ via eſt eligenda· Et no· Innocē·
et dn̄s Antonius de bu· d cō· c· tua nos· Si ſcien
ter omiſit dare infirmo medicinā opoꝛtunā· nā
peccauit vt ſupra· Et ſi ſtudioſe quoq̄ mō agg̃=
uauit infirmitatez gr̄a maioris lucri pcipiendi·

vel fecit infirmū recidiuaē· ultra mořle ğuiter ē
pu͡m medus ƀm Inno. hoſt. et do. An. de bu. vbi ſ.
Si adhibuit debitā diligētiā in ordinādo medi-
cinā infirmo. Nā ſi ꝓpter defcm corrupcōez vel ve
tuſtatē ſpēꝝ vel reꝝ i medicinā poſitaꝝ infirm⁹
incurrit piculū ⁊ ipe diligētiā oēz quā debuit nō
adhibuit i rebꝫ medicinalibꝫ eligēdis| nō excu
ſatur ƀm Inno. hoſt. et do. An. de bu. ubi ſ. ſecus
ſi adhibuit. Si hn̄s apotecā aromatū coegit di
recte vel indirectē infirmos q̄s habuit in cura ſua
emē ab eo medicinalia vel ab alio cū q̊ ↄueīt p-
ticipare ptē lucri. Nā ſi ꝓpter h̄ ſecutū ē infirmiſ
aliq̄d dānū corpale | ut q̄ alibi emiſſent res me
liores ⁊ vtiliores. vel tpale| ut q̄ habuiſſēt mi-
nori p̄cio. tenetur de oī dāno. Si ƀuauit p̄ceptū
eccīe q̄d p̄cipit̄ medicis ſcꝫ ut cū eos ad infir-
mos vocari ↄtigeīt ipos ante oīa moneant ⁊ ad
ↄfeſſionē inducāt. ſ. cū effcū antequā ad curā ma-
nū apponāt. Nec ſufficit ſuadere ñ cū effcū infir-
mus obediat. ut no. oſt. Jo. an. ⁊ do. An. de bu. i
. c. cū infirmitas. ex. de pe. et re. ubi dicit hoſt. q̄
medicus hmōi ↄſtōis trāſgreſſor peccat mořlit.
Si dedit ↄſiliū vel medicinā vel al's ſuaſit aliq̄d
ꝓ ſalute corpoꝝ q̄d vtatur in piculū aiaꝝ. pu-
ta q̄ q̄s fornicet̄ ut euadat cet̄as infirmitates.
vel mediciaꝫ dedit p̄gnāti ad occidēdū puerū ꝑ
ↄƀuacōe mrīſ. ul' potū inebriātē ⁊ hmōi. nā mořle
ē et ꝓhibitū. uti dcō. c. cū infirmitaſ. in ſi. Si ex
torſit ſalariū immoderatū a diuitibꝫ| vel etiā cu
rare renuit infirmos paupeſ. nā ad hoc tenetur

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

alias mortaliter peccat. lxxxiii. di. c. i. vbi dic glo.
q medicus tenet curare gratis nō solū pauperē3
sed etiā diuitē q̄ nollet aliq̄d dare. et siue conualuerit
diues siue moriatur poterit medicus expēsas repe=
tere vt ibi. et plene i spe. ti. de salar. ¶ postremo.
Si paupibz vel religiosis vel q̄buscūq3 aliis aliq̄d
dolose vel ad expientiā cū piclo dedit. nā mortaliter
peccauit. Si nimis de facili psuasit infirmis vel de=
bilibz frangē ieiuniū vel comedē carnes i diebz p
hibitis absq3 rōnabli cā / pccm ē. Si vero hō psua
sit sanis p psuāda sanitate vel alia cā nō rōbili
mortale vid3. Si emulacōne detraxit aliis medicis
vel aliis dānū intulit / tenet. Si statuta sue vniu=
sitatis iurauit z postea trāsgressor eorū fuit.
nā toties piurus fuit z mortalit peccauit. Si visitā=
do muliēs infirmas z cā infirmitatis / tāgēdo eas
de industria z intēcōe libidiosa pcessit ad aliq̄d
inhonestū. mortale ē. Si exns cirogicus incidit a=
liquē. nā si sm artē clare cognoscit vtile esse illi inci
di i aliq pte corpis / nō peccauit incidēdo. lv. di. si
q̄s absciderit. et. c. se. Secus si dubitat de incisiōe
vel eē de incisoē q nesciat bn facē. q2 tūc abstine
re d3 z potius dimittē infirmū sine incisiōe in manu
dei / q̄z cū dubio incidē sm Inno. z dnm An. de bu.
vbi supra.

¶ Ab officialibz consiliariis z aulicis pncipū. ¶ C. ix.

Si existens officialis pncipis seu comi=
tatus iuster z fideliter in officio suo se ha
buit neminē concutiēdo. Nā si erat suffici
enter salariatus q̄cq̄d extorsit p improbitatē

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝑtextu officij ſui tenetur reſtituere ſeu paupibꝫ e-
rogare. Si vero nō erat ſalariatus ⁊ ſm morē vel
ꝯſuetudinē officij ſui aliquid accepit videt̄ excuſari
.xiiij. q. v. nō ſane. ⁊ ibi glo. ⁊ Arch. Si de impoſi-
ticone pncipis ab eius ſubditis aliquid plus debito
ſcienter exegit vel extorſit ad reſtōez tenet̄ etc ſi
nil ad eū puenerit. xxiij. q. i. militare. Cō. Inno. i
c. qꝫ pleriqꝫ. de imu. ec. Si quātū potuit obuiauit
malis ⁊ ꝓxion dāmis. nā qn̄ alicui ꝯſtat de iniu-
ria ſeu dāno alteri illato ⁊ obuiare pt ſine piculo
ꝓpe pſone ⁊ ſibi hꝫ ex officiō incūbit. ſi nō obuiat
mortaliter peccat. n obuiare ꝯgeret ad reipu. ma-
ius malū. et tenetur i ſolidū de omi dāno. lxxx
vj. di. facientiſ. Cō. Sco. i. iiij. di. xv. Si caſtrū ter-
rā vel villā fidei eius ꝯmiſſaz abſtulit dn̄o ſuo le-
gitio poſſeſſori ⁊ ꝓditoie tradidit alteri nullū ius
ibi hn̄ti. nā tenet̄ ei de oibꝫ dāmis inde ſecutiſ ex
de iniure. ſi culpa. Si exn̄s officialis ſeu vicariuſ
ptātis capitanei vel alterius rectoris iniuſtū ali-
quid ꝯmittentis i officiō ſuo nō reſtitit vel ꝯtradixit
ei ꝓ poſſe. videt̄ vltra peccm tenei de oi dāno leſis
. C. de ap. l. qm̄. ij. et hꝫ ibi tenz bal. Si exn̄s ꝯſilia-
rius ꝯſiliū dedit fraudulentū pncipi ꝯuitati ā alti
pſone puate. nā ſi fuit cā maleficiū vel q̄i et ex
tli ꝯſilio ſecutū eſt dānū etc al's ſecuturuz tenet̄
leſis ꝯtra quos datū e ꝯſiliū plene ſatiſface. ff.
de re. iur. l. ꝯſilij. et. c. nullus. de re. iur. li. vj. Et ibi
p Dinū ⁊ Jo. an. in nouel. Si vero fraudulenter
ꝯſuluit circa ꝯtractū vel q̄i tenetur ei cui ꝯſiliuz
dedit. ut in. l. Rō ſi cū ſcires. Et nōtur in dicta

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

regula·nullus· Secus autē ſi nō fraudulētēr· pꝫ
ti ſi al's nō erat ſecutū ut ibi. Si cū ꝓponētur ali-
qn a pn̄cipe vel ɔ̄uitate in eoꝝ ɔſilijs q̄bꝫ ipe ha
buit inteſſe aliq̄d ſtatuēdū ſeu deliberādū qđ ce
deret in dānū reipu· vel etiā alti⁹ pſone priuate
ut de imponēdo collctās ā alia onera indebita cle
ricis vel laicis· Nā ſi expſſe ɔſenſit tenetur de oī
dāno inde ſecuto leſis· Si vero nō cōſenſit ſꝫ tn̄
nō ɔtradixit expſſe ꝛ pблice ex puſillanimitate
vel ne ceteri reputēt eū infidelē pn̄cipi vel illi ſta
tui· ħ caſu lꝫ mortaliter peccet nō tn̄ hm quoſdā ſa
tiſfacē tenetur· niſi ɔtradicēdo obuiare potuiſſꝫ
illi malo ſeu ḡuamini· vel n̄ ad eū pueneit ɔmo
dū pticlare ſeu burſale· qꝛ tūc vide͛ efficaciter cō
ſentire· imo etiā tacens ſic exq̄ vocatur ad ħ ut
cōſulat inuoluitur pena ꝛ pcc̄o cū hijs q̄ expſſe
ɔſenſert· ut no· Inno· c·i· de his q̄ fi·a ma·p·ca·
Si quoquo mō in lr̄is vel fauoribꝫ pn̄cipis ali-
cui bona ſua vel iura vſurpauit ā aliaſ impeduit
puta ne creditores potuerit ſuos debitores ɔue
nire vel cām ſuā ꝓſequi· ꝛ hmōi· Nā vltra pcēm
tenetur de omī dāno leſis inde ſecuto. Si adula
tus ē pn̄cipi laudādo eū de bono qđ in eo nō ē·
ā ſi eſt malo fine laudauit· vel laudauit de ma-
lo· nā ḡuiter peccauit· Et ſi laudādo eū de malo
ut de rapia devidicacōe ꝛ hmōi ille motus ē ad
aliqđ malū faciēdū ꝓpter illā laudē qđ al's ꝓba
bilit' nō feciſſꝫ· tenetur de omī nocumēto cū ipe de
derit ad ħ cām efficacē q̄ vim hꝫ ɔſenſus· Ad hoc
·lxxxiij· diſ· Si inimicus. Si poſſeſſiōes locoꝝ

pioꝝ vel ecciaꝝ maliciꝭ ſeu aſtutiꝭ circũueni
endo ↄduxit puo pcio in gͣuamē ecclie vel pau
perũ. ultra pccm tenetur de omi dāno ſatiſfacē.
Si poſſeſſiões vicinas vel ſuis ↄtiguas vſurpa:
uit / ampliādo terminos ſuaꝝ. vel al's quoq; mō
occaſionē adinuenit ut dñi eaꝝ cogerētur ſibi
eas vendē vel locare. puta moleſtādo eos dirce
vel indirecte / vel eis ↄminādo / ſeu apud pn̄cipē
calūniādo. ultra moꝛle tenetur leſis de dāno. Si
petiit a pn̄cipe bona dānatoꝝ. nā ꝓhibet. vide
in. c. fi. de ſepł. li. vi. Si ꝓ pecunia data intceſſit
apd pn̄cipē ꝓ accuſatis vel carceratis vt liberēt
Nā ſi tl'es ſūt culpabl'es ⁊ meito puniēdi gͣuiter
peccauit iuſticiā impediēdo. et tenetur pecuniā
paupibꝫ erogare. ar. xiiii. q. v. q̄ habetis. Si ve
ro ſūt innocētes ⁊ ipe intercessoꝛ nō ē ſalariat⁹
poteſt eā retinē. Sꝫ ſi ſalariatus ē / debꝫ eis a qͣbꝫ
pecuniā habuit reſtituē. niſi foret ei liberaliter
data ⁊ donata precipue poſt liberacōnē et abſqꝫ
pacto pcedente.

De ciuibus. Ca. x.

A Ciue pmo qrendū eſt vtrū ocioſe viuat ⁊
ſi ſolū de ꝓpriis ꝓuētibꝫ: an etiā alicui exer
cicio intēdat licito. Nā ocioſus huius ꝓicitur in
tenebras exteiores / Mathei. xxv. Si locādo poſ
ſeſſionē pecuniā ruſtico mutuauit ut eam colat.
Nam ſi ꝓpter mutuū aliq̄d emolumēti plus iu
ſto ab eo recipiat. vſura eſt. Secus aūt ſi ꝓpter
mutuū in nllo gͣuetur ruſticus lꝫ tlis pſtacō fiat
ei in adiutoriū vſqꝫ quo poſſeſſionē laboraueit.

Si mutuauit frumētuꝫ vel aliud gn̄ū ruſtico qn̄
erat vile recepturuſ tātūd̄ alio tp̄e · ⁊ cū reddit̄
ē cari⁹ · nā ſi mutuauit in tēcō e vt lucret̄ uſura ē
ſecus ſi vt ruſtici nccitati ſbueniat · Idē ſi dedit ei
certā pecuniā tp̄e q̊ frumtū erat cariſſimū ſꝫ pa-
cto ꝙ ēto tp̄e reddat̄ ei tm̄ frumti q̄ꝫtū poterit
tūc h̄ri ꝓ illa pecuia · q̄z lꝫ tūc maiorē q̄ꝫtitatem
frumti h̄ret ꝓ illa q̄ꝫ habuiſſꝫ tp̄e date pecuie · nō
ē tn̄ ibi vſura nec pccm̄ · n̄ in tēcō p̄ua fuit · xiiij · q ·
· iiij · / Si q̄s clicuſ · ⁊ ibi Arch̄ · / Si colonos ſuos g̃-
uauit in debite / recepit vl̄ carcerauit · vide ſ̄ t · iij ·
Si decias ſoluit integre vt tenet̄ · vide ſ̄ · ti · iiij ·
· c · ij · Si depoſuit pecuias apd̄ cāpſorē vl̄ artificē
vide ſ̄ p̄cep · vij · Si dedit aīalia i ſocidā · vide ī ·
· c · ſe · Si abſqꝫ nccitate rōnabli mutuo accep ſb
uſur̄ ec ſi ab eo q̄ erat parat⁹ / nō lꝫ · tho · Si infide-
lit̄ ſe habuit i fideicōmiſſis / tutela / ſeu admiſtra-
cōne paupū vl̄ pupilloꝝ / tenet̄ ec de leui culpa ·
Si exn̄s p̄ronus ꝓ pecuia aliquē p̄ſentauit / ſy
monia eſt · ut in · c · de iure · extra de iure p̄ro · et in
· c · querelā · de ſymo · ¶ A mercatoribꝫ cāpſoribꝫ
et p̄ſenetiſ ¶ C · xi ·

Circa h̄ · c · ſciēdū ꝙ ne-
gociator dr̄ q̄ rē ꝯpat vt integrā imutuādās
qꝫ vēdēdo lucret̄ · Et h̄ ꝓhibet̄ clicis ⁊ religio-
ſis · ex̄ ne cli · vl̄ mo · p totū · Laicis v̄o mercai lꝫ
cū debitiſ circūſtātijſ · vn̄ pn̄t ſic interrogari · Si
ferrū lignamia arma ⁊ alia q̄cūqꝫ mercimōia de
detulit i alexandriā vel ad alia loca ſarracenoꝝ
terre egipti vel ad aliā terrā ſoldano ſubiectā
ſine licētia pape · quā licētiā veneti ſoluꝫ quo ad

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

victualia dñr gñaliter hre vt fertur quodã ꝑ-
uilegio martini. v. incurrit excõicacõz ꝑpalẽ. ex
de iudeis. c. ita qꝛũdã. ⁊. c. ad liberãdã. Si negoci
atur sine debito ⁊ honesto. nã ſm alex. d al. iij. p.
ſu. ec laico mercari nõ licet/ niſi ꝓpt duo. Prio ꝓpt
necẽitatẽ vt. ſ. poſſit ſibi ſatiſfacẽ ⁊ ſue familie ſm
ꝯdecẽtiã ꝓprij ſtat⁹. Scdo ꝓpt pietatẽ vt. ſ. lucre
tur ad ſbueniẽdũ paupibꝫ vel diſtribuẽdũ ad
alias pias cãs pũ ad ꝓuidẽdũ reipu. ne ſcꝫ res
necẽrie ad vſũ ⁊ vitã ciuiũ vl' pꝛie deſint. et lucruz
inde expctat nõ qꝛ finẽ: ſꝫ qꝛ ſtipẽdiũ laboꝛis. ad a-
liũ vero finẽ mercari moꝛle ẽ pcipue vbi mercã-
di finis pncipalr i lucro põit. Cõ. tho. ſa ſe. q.
. lxxvij. Si ꝯueit ſeu pactũ fec cũ alijs mercato-
ribꝫ ꝙ oẽs vẽdãt ẽto pcio tl'es merces vel ꝙ ipe
ſo lus vẽdat ⁊ nõ alij certã reꝝ ſpẽz ſeu mercãtiã
illicitũ ẽ pactũ ſm hoſt. ⁊ a iure ꝓhitũ. C. de mo
nopol. l. vnica. ubi dꝛ ꝙ tlis exercẽs monopoliũ
bonis ꝓprijs ſpoliatus exilio ꝑpetuo dãnet᷑. Et
tenet᷑ ad intereſſe ſi qs ex ſꝫ dãnificatus ẽ. Si qñz
cũ pſciueit naues ꝯducẽtes arõta ã alias mer
cãtias foꝛe ſbmerſaſ inarrauit ſeu emit oẽz mer
cantiã ciuitatis illius ſpẽi ſbmerſe. nõ licꝫ. Nã ſꝫ
dꝛ monopoliũ. et ideo talis incidit in penã pdi-
cte legis. Si exercent mercantiã que de ſui na-
tura illicita eſt et mala. ſicut ẽ vſuram facere et
huiuſmodi. vel qua vt plurimũ hoies vtantur
ad moꝛtale. vt ẽ mercãtia aleaꝝ taxilloꝝ ⁊ car-
tarum/ ſeu naybꝛꝝ vel frapatoꝝ pannoꝝ. non
videtur poſſe excuſari a moꝛli/ faciendo/ tenẽdo

vendēdo vel quoq̄ mō ea alienādo τ oīa pecca q̄ eo⁊ occaſiōe ꝑpetrātur ei tā q̄ꝫ coopatori impu-tātur . ii . q . i . notū . et iđo tlis nō ē abſoluēdus . n̄ illā dimittat mercātiā . de pe . di . v . falſas . τ duo-bꝫ . c . ſe . Cōcor . Tho . ha ſe . q . clxix . ar . ij . in fi . Si mercātiā exēcuit diebꝫ feſtiuis n̄ ꝓ rebꝫ necc̄ riis moꝛle ē . qꝛ exo . xxj . ꝓhibet oīe opus ſuile . ſic ē negociari . vide de h̄ s̄ pcep . iij . Si exēcuit mer cātiā in eccia vel loco ſacro ꝓhibitū eſt τ pccm . xlij . di . nō opoꝛtꝫ . et . xvj . q . vij . c . et hoc . hic ē qꝛ dn̄s eiecit de tēplo oēs vēdētes τ emētes math . xxj . Si negociādo vſus ē piurijs mēdaciis vl' iu ramētis τ hmōi . nā hoc ē pccm q̄n̄ꝫ veiale q̄n̄ꝫ moꝛ le . vide s̄ pcep . ij . τ . viij . Si mercātiā ſuā ſciēter plus iuſto p̄cio vēdidit vel altiuſ miori emit . nā ſi p̄ciū illius mercātie ē p rcōres ciuitatis ſtatu tū τ taxatū . nō licꝫ augē vendēdo nec minuē e-mēdo . Si vēo nō ē ſic taxatū licꝫ cuiqꝫ vendē vel emē rē ſic ꝯīiter vēditur i loco vbi vendit' tpe ꝯtract⁹ . et illđ ē iuſtū p̄ciū . ut no . glo . i . c . in ciui tate . ex̄ de vſur' . et ibi do . An . de bu . Si ig' ſciēter ut p̄dixi plus iuſto p̄cio vēdidit vel miori emit moꝛlit' peccauit . τ tenetur ille q̄ pl⁹ habuit reſti-tuere ei q̄ dāmficatus ē ſi ſit q̄d nōbile ſm Tho . ſcđa ſcđe . q . lxxvij . τ Sco . in . iiij . di . xv . Idē ē ſi ignorāter τ ex erroꝛe extimās rē tm̄ valere . qꝛ lꝫ nō peccet tenetur tn̄ ſatiſfacē leſo cū aduterit de erroꝛe . al's tūc peccaēt moꝛliter . Et h̄ veruꝫ in-tellige niſi emptoꝛ vel venditoꝛ leſus ſit pſona ſagaciſſima nec ad h̄ neceſſitate vel pauptate

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

coactā· qꝛ tūc veriſile nō eſt ꝙ ſit deceptuſ ex=
q̊ adūtit de p̄cij exceſſu ꝛ tñ volūtarie cōſenſit· ꝛ
ſciēti ꝛ ꝯſentiēti nō ſit iniuria neqꝫ dolꝰ· de re· iur̄
Sciēti. li· vj· Si aūt exceſſus ſit q̄d minimū ꝛ ꝯtra
hēs bona fide credit illd̄ eſſe iuſtū p̄ciū lʒ rigidū
nec peccat nec tenet̃ ad reſtōez · Sʒ ſi ꝯtra ꝯſciaʒ
lʒ in modico ſciēt̃ exceſſeit· nō p̄t excuſai a pcc̄o
ſaltē veniali cū oīs decepcō ꝛ fraus ſit pccm̄· ꝛ dʒ
illd̄ paupibʒ erogaē· xiiij· q· v· q̄ habetiſ. Et ſic
declarat Jo· de ripol· ꝛ geral· odo· Nō ob· p̄dictis
·c· cū dilci· ex̄ de emp· et vē· ubi dr̄· ꝙ licet ꝯtrahē
tibʒ inuicē decipe vſqꝫ ad dimidiaʒ iuſti p̄cij· qꝛ
illa dec̄· hʒ locū iure fori tm̄ ad vitāda litigia· nō
aūt iure poli· ſ· dei· Et lex dīna nil iniuſtū relinq̄t
inpunitū· et reputat illicitū ſi in ꝯtractibʒ iuſti
cie eq̄litas nō ſuetur· Cōcor· p̄dcis Inno· ex̄ de
vſur̄· In ciuitātē· Dn̄s An· de bu· in· c· qꝛ pleiqꝫ·
de immu· ec· glo· ꝛ Archi· x· q· ij· hoc ius· Si ſolū
rōne termini rē vēdidit pluri q̄ꝫ valeat| vel mi=
nori emit rōne p̄mature ſolucōnis· nā in vtro=
qꝫ caſu vſura ē· Vide ſ̄ p̄cepto· vij· Si vendidit
rem plus q̄ꝫ valeat| qꝛ emptor ex re quā emit
multū iuuatur· Nā hoc eſt iniuſtū ꝛ illicituʒ· niſi
cū res que venditur in detrimētū cedāt vendito=
ris qui multuʒ illa re indiget ꝛ ſibi ē utiliſ· tūc
enim poterit vendere licite plus q̄ꝫ valeat ſcd̄m
ſe q̄ꝫ tū eſt damnū qd̄ incurrit ex eius vendicōe
ſcd̄ʒ Tho· ſcd̄a ſcd̄e· q· lxxvij· et Hco· i· iiij· di· xv·
·q· ij· ubi addit ꝙ idē ē in cōtractu pmūcōiſ ac=
comodati| ꝯductōiſ ꝛ locati· Si tñ emptor hoc

caſu libē voluerit aliq̄d plus q̄ȝ valeat res dare
q̄ȝ inde multū iuuatur ſeu lucratur p̄t recipi. Si no̅
aliqn̄ rē emit vt integraȝ īmmutatāq̄ȝ vēdēdo
lucret̄. nā ſm̄ Criſoſ. nō lȝ ſic lucri carius eā vē-
dēdo q̄ȝ emeit. n̄ eā cū laboē de vna regiōe ad a-
liā trāſtuleit vl' cū piclo ſuaueit ā industria ſua
meliorata fuit. ſȝ mō emē ut ſtatī lucret̄ cū ꝓpoſi-
to ſine oībȝ p̄dcis ꝯdicōibȝ / nec ꝯtificādo ēptorē
de valore ipi⁹ rei vendēde oīno illicitū ē. Et tl'es
negociatores a rep̄blica eiciēdi ⁊ exulādi ſūt ſm̄
ſco. ⁊ Alex. ubi ſ̈. ꝯcor. oſt. i fi. Si i ſuis mercā-
tijs dolū ꝯmiſit vel fraudē / rē vicōſaȝ exponēdo ve-
nalē. Nā cū ex h̄ det ēptori dām ⁊ picli occaſiōeȝ
dāni quib̄ ſi ꝓpt' eius viciū vel defcm̄ res ſit mio-
ris p̄cij ⁊ ip̄e nil de p̄cio minuit. piculi vēo ſi ꝓpt'
eius viciū v ſus rei reddat̄ impeditus vel noxi⁹
p̄ū cū q̄s vēdit equū claudicātē ꝓ veloci / domū
ruinoſaȝ ꝓ firma / cibū corruptū ā venenoſuȝ ꝓ
bono. Si vēditor nō detegit i ſpē ⁊ clare hmōi de-
fectus ⁊ vicia occulta. vendicō ē illicita ⁊ doloſa
⁊ ꝯtractus ē null⁹. xij. q. ij. c. q̄ſquis. i fi. ⁊ tenet̄
ad reſtōeȝ p̄cij ēptori equū ſibi reſtituēti. ut no.
Tho. ſcda ſe. q. lxxvij. ⁊ ſpe. ti. de ēp. et vē. C. an-
pe. Si vēdidit aurū vl' argētū alchīmicū ꝓ vēo.
vide. j. c. ſe. Si ꝯmiſit fraudē i ip̄a re vel ſpē rei ut de deceptionibus
vendēdo auricalcū ꝓ auro / lapidē nō p̄ciosū ꝓ p̄-
cioſo / vinū liphatū ꝓ puro / carnes hircinas ꝓ
caſtratis / unū aroma mixtū cū alio ꝓ puro / cerā
mixtā cū reſina vl' alio ꝓ pura / unū mediciale ꝓ
alio ⁊ hmōi. nā q̄ ſciēter h̄ fac ſi decipit vl' decipe

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De emptore

intēdit ꝓxim· pccat moꝛtalit' ꝛ tenetur ad restōꝫ ſi ē nōbile q̄d ꝑm tho· ubi ſ̄· Si vēo igrā ter vēdēt vnā rē ꝓ alia· nō peccat quid· ſꝫ cū de erroē ꝑpēde ret ſatiſfacē tenet· Et qd dcm̄ ē de vēditoē idē ē ꝛ de ēptoē q̄ ſciēter emit rē ꝓciosā quā vēditoꝛ credit eſſe vilē vl' modici valoris· qꝛ ꝛ ipe iniuſte agit ꝛ ad reſtōeꝫ tenet· Sꝫ adūte ꝓ clariori in telligētia ꝓdcoꝝ qꝛ vbi nullū piclm imminet ipi emptori | nec in vendēdo iuſtū ꝓciū multū exce ditur ꝛ emptoꝛ cēſetur in emēdo ſatis induſtri oſus ꝛ res venalis ꝓ libito ſibi examinādā expo nit· tūc vēditoꝛ nō tenetur defcūs rei venalis ſi bi manifeſtaē· ꝓcipue cū eos nō celat ñ ſoluūt de re ſua hēat iuſtū ꝓciū· Si fraude adhibuit vē dēdo vl' emēdo ēca q̄ntitatē rei· ſ· in pondē | nūo vel mēſura | vtēs pōderibꝫ vel mēſuris ꝓ ſupioꝛē vel ā tiquā ꝯſuetudinē nō approbatis vel aliter· Exē pli gratia de pondere· Si dedit· xj· vncias ꝓ vna libra carniū | aromatum | piſciū | lane | lini ꝛ hmōi· Exemplū de numero· vt ſi res quas dare debet in certo numero tribuit diminutas· Exēpluꝫ de menſura· ut ſi dedit decē brachia pāni linei vel la nei ꝓ vndecim | vel ſextariū grani diminutū ſeu metretam vini | olei vel liquoꝛis alterius non plenam· In omnibus hijs ſi ementes a iuſto precio fraudantur· omnes qui ſcienter ſic deci piunt moꝛtaliter peccant et tenentur ad ſatiſfa ctōnem dānificatis· vel ſi parū eſt dānū paupe ribꝫ· Si tamen huiuſmodi coꝛrupcō ponderū vel menſurarū eſt cōmunis et conſequēter omnibꝫ

notanõ vidꝛ ꝓprie ibi eſſe fraus nec moꝛle· tene
re aut vnã meſurã ad emẽdũ ⁊ alterã ad vendẽd
ſp ẽ moꝛle·n̄ illis cũ q̄bꝫ mercatur ħ innoteſcat
deuto·xxv· Si negociãdo fec̄ pmutacõez rei ad
rẽ| qđ vulgarit' dꝛ barato·pũ exñs lanifex v l'tra
pezeta dedit pãnũ vnũ laneũ extiatũ ab eo flor·
·c·altei mercatoi q̄ dat ꝓ illo ballã vnã lane ã-
glie extiatã ab eo flor·c·nãi hoc ꝯtractu pmũti
õnis p̄t intueme fraus duobꝫ modis·ã in q̄lita
te reꝝ ꝯmũtaꝝ ⁊ tũc ſi ẽ fraus ex pte vnius tm̄|
q ſcꝫ ſciẽter dat alti rẽ defectuoſaꝫ ipo ignorã-
te| cũ tñ recipiat ab eo rẽ bonã·moꝛlit' peccat et
tenet' ei ſatiſface ſi nõ bilit' leſit·ex̄ de iniur'·ſi cul
pa· Si aũt vt'qꝫ intẽdit alteꝝ decipe ⁊ ab vtroqꝫ
dat' altei defectuoſa res ꝓ bona vtroqꝫ ig'rante
fraude alteri9| vt'qꝫ moꝛlit' peccat ꝓpter malã in-
tentiõez·xxij·q·v·q̄ piurae· Quo vẽo ad ſatiſ-
factõez p̄t fi ei recõpẽſacõ vt vnus altei nõ tene
atur ſi decepcõ fueit eq̄lis· Si tñ vt'qꝫ ut p̄ctici
ſcarẽt ſic ꝯſuetũ fiei| nõ videbitur ibi fraus| nec al
ter alti tenei· de re·iur'·ſciẽti·li·vj· Aut decepcõ
interueit in pcio q·ſ·vnuſquiſqꝫ eoꝝ excedit i
extiacõe rei ſue· et tũc vidꝛ ſiſi mõ poſſe diſtigui
ut ſ̄· Si p ſe fraudauit vel p aliũ defraudari fecit
pedagia vel gabellas iuſte ⁊ licite impoſitas| pũ
occulte mercimõia introducẽdo i ciuitatẽ| ul' aſ
ſerẽdo vnũ aliud eſſe ã mioꝛis quãtitatis ut ſic
vel nl vel minus ſoluẽt·nã hic rapinã ꝯmiſit ſeu
furtũ ſcđm Raymũ·et tenetur reſtitue illis q̄bꝫ
ta debentur·Rõ·xiij·Reddite oĩbꝫ debita cui

vectigal vectigal. Verũ ad penas q̃ inflicte ſũt a iure cõi vel mũcipali ɔtra hmõi deceptões nõ tenetur in foro ɔſcie niſi prius ɔdẽnatus fuit. xij. q. ij. fraternitas in fi. Cõcor. Tho. ſcda ſe. Si ſolnit creditoribz pro mercimõijs emptis in termio ɔſtituto. nã ſi ſecus fec tenetur eis ad oĩe intereſſe. ex. de pig. ſignificãte. Si diſtulit mercedẽ reddere operarijs ſeu laboratoribz in opus ſuũ ɔductis vltra tps ɔſuetũ cũ eis vel aliq̃d de pcio cõuẽto ſbtraxit ſeu falſas monetas pro bonis dedit grauiter peccauit et tenetur eis ſatiſfacẽ de omi dãno et incomodo qd̃ ꝑpeſſi fuerit. Si ɔductis pro cẽto pcio nõ ſoluit iux̃ pmiſſa: ſꝫ dedit pãnũ vinũ et hmõi loco pcij. nã illicite egit. n̄ hoc fecerit cũ eoꝝ libera volũtate. Sꝫ hoc caſu ſi illi nõ indigẽt vſu rei illis date et necẽ habuerint eaꝫ vendere minori pcio. tũc ɔductor tenet̃ eis reſarciri qd̃ minus habuerit. Secꝰ autẽ ſi a pricipio opis ſꝫ pacto ɔduxit eos vt de laboẽ ſuo pti daret pecũiaꝫ pti pãnũ et alia victualia. Nã tũc ſi pãnũ vl̃ alia ſibi det pro pte ſolucõis ſm ɔſuetionẽ et vẽdat iuſto pcio. ſ. ſm q alijs ɔſuiter vendit lꝫ poterẽt reuẽdẽdo. nõ tenetur ɔductor. Idẽ eſſꝫ ſi vendẽt ſibi plus iuſto pcio q ſic ɔſuiter ſolet fieri et ɔducti a principio hoc ſciebãt et alias experti erant. Nam ſcienti et cõſentiẽti nulla fit iniuria. de re. iur. Scienti. li. vj. Si fideiuſſor fuit pro aliq̃ ſoluendi eius creditori. Nã ſi ex hac fideiuſſione aliquid accepit niſi intereſſe ſuũ ſi pertulit vſura eſt. ex. c. peruenit. Aſſecurare tamẽ p mare vel

p̲ terrā merces ſuſcipiēdo i ſe p̲iculū eaꝝ ⁊ rōe
p̲iculi ꝯuenire ꝙ mercatoꝛ ſibi tradat certū q̇d
ꝓ quolibꝫ cētenario valoꝛis ipaꝝ mercīū. lici-
tū eſt ſcd̓m Lau. de ridol. ¶ De ſocietate. ¶ De ſo[illegible]

S Ꝯtraxit ſocietatē cū aliq̊ ad ꝯūe lucrū et
dānū ⁊ infidelit̓ ſe habuit i ea ſb̄trahēdo vl̓
retinēdo aliq̄d occulte de ꝯūi pecūia ſeu lucro ſo
cietat̓. peccauit moꝛtalit̓ ⁊ rſtituē tenet̄. Si ꝯ̄xit ſo
cietatē h̄ mō. ſ. dādo pecuniā mercatori ad mer-
cādū vel artifici ad exercēdū. Nā ſi ꝯ̄xit cū pacto
vel ſine pacto: ʒ tn̄ hac principali intētione ꝙ
capitale ſit ſaluū ⁊ p̲te lucri h̄eat. ꝯtract⁹ ē vſu-
rariuſ vt no. glo. i. c. plerīqꝫ. xiiij. q. iij. Cō. Azo
⁊ Acur. ff. ꝓ ſoc̄. l. ſi nō fuerit. Si ꝯtracta ſocie
tate fuit diligēs i rebꝫ ſocietat̓. nā i ſocietate i-
putatur eē culpa leuis q̄ ſcꝫ ꝯſideratᷣ q̄n q̇s nō ē
ſic diligēs i rebꝫ ſocietatis ſic̄ erat diligēs i rebꝫ
ꝓprijs tp̄e inite ſocietatiſ. ff. ꝓ ſo. l. ſoci⁹ ſocio
et ſic reſtituē tenet̄. vide de hac materia plene
in ſū. piſa. c. ſocietas. j. et. ij. ¶ De ſocidis. ¶ De ſocida

S Ꝯcedit aialia in ſocidā ⁊ quoq̄ mō vel quo
pacto. nā h̄mōi aialia vel pecoꝛa multiplī-
citer tradi ſolēt. Si g̊ h̄mōdi tradit ad cuſto-
diam. ſ. alicui dando decē capita paſcentia ſub
certa mercede / vel etiam certa portione ꝓuen-
tus eoꝛum. tunc ſi dominus ſibi retinet periculū
animaliū ſcd̓m Guilhelmū eſt ꝯtractus locacō
nis ⁊ de ſe licitus. Secus ſi nō retinet periculum
ſibi. excepto tamē eo quod contingēt ex mera
negligētia cuſtodie qd̓ ſp̄ p̲tiet ad cuſtodiētē.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Si tradidit p mō dū mutui dādo alicui ꝛ ruſtico
xx· capita cū pacto ꝙ ſint firma i nūo vl̄ m p̄co
eoꝝ i oēꝫ euētū· tūc ſi accipit aliq̄d de lucro uſu
ra ē· ꝙ ceder̄ ei ſolū rōe mutui qd ꝓhibet̄ ·xiiij·
·q·iiij vſura· Si tradidit p mod ſocietat̄· ꝛ h̄ ↄtra
ct⁹ p̄t ec̄ ſi ei m̄ltiplicit̄ iuſte ꝛ iniuſte/ iuſte/ qd fit
q̄n i ſocietate vtuſqꝫ ↄuis ꝛ eq̄ ↄdico ad iudiciū
boni ꝛ p̄ ctici viri vt· ſ· eq̄lit̄ p̄ticipēt lucrū ꝛ dānuꝫ
ꝓporcōnablr̄· exēpli grā· vn⁹ hꝫ· xx· capita· ali⁹
totid vl̄ ec̄ ſolū· x· ꝛ ↄuicāt ea adinuicē ꝛ p̄iclm ꝛ
emolimtū ꝛ ec̄ expēſas eq̄lit̄ ↄuicāt ea adinuicē ſi
eq̄lit̄ ponūt i ſocietate l̄ ꝓ rata ſcḋm ꝙ q̄libꝫ poit·
al̄s ↄtract⁹ ē illicit⁹ ꝛ ↄtra iuſticiā q̄n· ſ· melior ē
ↄdicō vni⁹ q̄ꝫ alteri⁹· vide de hac mat̄ia plene i
ſū· piſa· uſura· ij· ¶ De caſibꝫ licitis ꝛ illicitis·

Irca cābia nōndū· ꝙ ad h̄ vt q̄s ex eis lu-
crū reportꝫ licite ōꝫ ꝙ t̄l̄e lucrū ꝓueit á rōe
cuſtodie á rōe p̄rie á rōe monete· ido p̄t ēca hoc
ſic īt̄rogari· Prio ſi cāpſor cābiēdo flor̄· i mo-
netā vel ecōu̓ſo/ qd d̄r cābiū minutū/ recepit vnū
denariū ꝓ flor̄· nā vt dic̄ Jo· de liḡ· in· c· ſi· de vſur̄
h̄ caſus nō vid̄r bn̄ excuſablis ab vſura/ n̄ atteto
īteſſe· ꝛ finalr̄ ↄcludit ꝙ vbi q̄s pl⁹ accipiat nō
ē bn̄ tutus i ↄſcia n̄ ec̄ illd pl⁹ rōne intereſſe vt ſ̈
recipiat̄· ſ· laboris itineis opaꝝ pēſonū ſalario
rū ꝛ ſcōꝝ q̄ ꝓ hmōi arte exēcēda ſb̄ıt̄· Si i hmōi
cābijs minutis ſciēt̄ miſcuit monetas falſas in-
ciſas vel dīminutas/ peccauit mo̓rliter ꝛ leh̄ ſreſti-
tuere tenetur ſi ē q̄d nōbile· al̄s ē paup̄ibꝫ ero-
gādū· Si fec̄ cābiū h̄ mō· mediolani ex n̄s aliq̄s

De cambijs

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

indiget pecunia venetiis et dat mediol. flor. c.
campsori q̄ hꝫ ex cābiū venetiis vt ꝯsignet seu red
dat ei venetiis p̄dcōs. c. ducatos in venetiis. ꝛ ꝓpt'
hoc campsor accipit ducatū vnū. ſm q̄ſdā videtur tur
pe lucrū. pᵒ. qꝛ campsor abſq3 piclo labore ꝛ expēſis
fac ſibi rn̄dere venetiis. ſcdo / qꝛ anq3 reddat e
os pt ex ſibi traditis ducatis i mediol. mercari ꝛ
lucri. Sꝫ ſaluo meliori iudicio q̄n tl'i cābiēti q̄ de hoc
fac artē imminēt expēſe vt i caū p̄cedēti. pt acci
pere moderatū lucrū p̄cipue rōe intēſſe ſui. ſecus
aūt de eo q̄ hāc nō exercet artē. Si cābiū fec hoc
mō pū in ciuitate mediol. exn̄s cū mille ducatoſ
venetos venetias vellet ferre ꝛ ibi cābire ſeu eoſ
expendē. inueit in mediol. cāpſorē hn̄tē tabulā
cābii i ciuitate venetiaꝝ cui tradidit eos tāq3 cā
biēs in venetiis ꝛ p ꝯn̄s ad forū cābii venetiaꝝ.
Nā lꝫ p̄dicti ducati veneti plꝰ valeāt venetiis q3
mediolani vbi tradidit eos. nō eſt tn̄ ibi vſura.
niſi traēs aliq̄d intēdat. qꝛ in cābiis pt intuem
re lucrū rōne p̄rie. Si fec cābiū alio ꝯūſo mō / et
dicitur cambiū p literas. In florētia exn̄s indi
get pecūia in venetiis ſ. et dat florētie cāpſori. c vi.
vel. c vii. florenos / ut per literas ſuas faciat ꝯſi
gnari ei vel alteri ꝓ eo centū ducatos venetos
nam licꝫ campſor inde lucretur tamē talis cō
tractus licitus eſt. tū qꝛ ratione p̄rie ſupuenit
lucrū. tū qꝛ cedit ad vtilitatē vtriuſq3. tū racō e
intereſſe ſcilicꝫ expenſaꝝ. et dicitur cambiū p li
teras. Si fecit cambium per venetias ſiue cābiū
ſiccum vel cambiū a libredi groſſorū. i. ducatoꝝ

pᵒ
2ᵒ

qđ ſit hoc mō· Ego egēs hic mediolani·x·libꝝ groſſoꝝ·i·centū ducatoꝝ recipio a te cāpſore mediolan̄·ibidē·c vi·vel pluſ vel min⁹ ſic tūc me diolani cābia currūt ꝛ valēt·x·libre groſſoꝝ·et inde ad vnū mēſez teneoꝛ tibi ad reſtōez tm̄ q̄ꝫtū infra·x·dies ꝯputādos a die celebrati ꝯtractuſ valebūt·x·libre groſſoꝝ i ciuitate venetiaꝝ q̄ aliqn̄ valēt pluſ aliqn̄ min⁹·Et ſic aliqn̄ lucrat̄ aliqn̄ ꝑdit cābiens·lꝫ ut in ꝑlibꝫ lucret̄·Nā hic ꝯtractus ē vſurarius·qꝛ cāpſoꝛ in hoc caſu p̄nci palit̄ intēdit lucrū ꝛ ſperat illas·x·libras groſ ſoꝝ recipe in maioꝛi valoꝛe q̄ꝫ dedeit·qꝛ ut plu rimū ſic ꝯtigit·al̄s nō mutuaret·lꝫ qn̄qꝫ etiā ꝯti gat illas in mīoꝛi recipe·et ſic ibi eſt vſura·cū in teruen̄iat mutuū cū intēcōe lucri·xiiij·q·iij·c·i· ar·e·t·i ciuitate·Cō·lau·de ridol·Si exn̄s theſau rari⁹ l̄ depoſitari⁹ alicui⁹ dn̄i vel ꝯūitatis ā officij vl̄ gabelle habuit recipe coꝝ pecuias ſ̄ intratas ut ꝑ loco ꝛ tp̄e diſtribuat alijs officialibꝫ ꝛ ſti pēdiarijs ſeu alijs ſalariatis iux̄ eoꝝ diſpoſicōꝫ nā ſi tl̄is recipiēdo hmōi pecuias vel nūando a quoq̄ꝫ exegit aliq̄d pū vnū denariuꝫ ꝑ floꝛeno et ē ſufficiēter ꝑ laboꝛe ſuo ſalariat⁹ tenetur ſic acq̄ſita vl̄ extoꝛta paupibꝫ erogaē·xiiij·q·v·nō ſane·nec i h̄ excuſaēt ꝯſuetudo cū foꝛet irrōbilis ꝛ ex nimia cupiditate introducta·ſec⁹ aūt ſi nō eſſꝫ ſufficiēter ſalariat⁹ de laboē ſuo·Si exn̄s de poſitari⁹ ut ſ̄ negociatus ē cū p̄dcis pecūijs ꝛ cū eis luctus·nā ſi tl̄is pecuia ſtet piclo ꝯūitatis vl̄ dn̄i lucrū inde ꝑceptū ptꝫ ad eos deducta tamē

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mercēde laboris ipsius / q̄ si ex hoc exercitio dāmificauit creditores ipsius dn̄i vel cōitatis nō ſoluēdo eis ſalaria ſua tp̄e ſtatuto vel nō integre. tenetur eis de omi dāno ⁊ ſimiliter peccauit. Si vero pecūia ſtat eius piculo vt cōiter ɔtigit. q2 tales ſolēt dare fideiuſſorē / ne dn̄s ſeu cōmūitas nec eoꝝ creditores ledātur. illud lucrū eit ſuū rōne induſtrie. Si qn̄qꝫ ɔtigit eum hr̄e pecuniā ſpeālē / quā timēs minorari volūtate pn̄cipis futuro tēpe mutuauit eaꝫ alicui hoc pacto vt reſtituatur ſibi in eq̄li p̄cio in q̄ erat cū ab eo mutuo daretur. Nā ſi fcō mutuo miorata ē p̄t recipe in illo equiualēti in q̄ erat qn̄ mutuauit. nec ɔtractus eſt illicitus ſcđꝫ Alex. de ales. Et no. in ɔtractibꝫ ſci bn̄hardini ſmōe. xl. ar. ij. ca. i. Si fec̄ ɔtractus vſurarios vel al's fraudulētos ⁊ illicitos / ⁊ q̄s. nā ſi ſciēter fec̄ mōꝛlit' peccauit ⁊ tenetur ſatiſfacē leſiſ. Si ſenſalis / ꝓſeneta vel mediatoꝛ fuit ſciēt' ɔtractuū fraudulētoꝝ. mōꝛlit' peccauit ⁊ reſtituē tenet̄. Idē ſi fuit mediatoꝛ ɔtractus vſurarij / cū diſtinctōe tn̄ q̄ hētur ī p̄cepto ſeptio. Si mediatoꝛ extitit in alijs ɔtractibꝫ licitis / pūt vendicōnis equoꝝ domoꝝ ⁊ hmōi ⁊ ſcienter male ɔſuluit emptori in eiuſ dānū ⁊ ſui ac venditoꝛis vtilitatē. mōꝛliter peccauit ⁊ tenetur ei ſatiſfacere. de reg. iur. nullus. li. vj. in nouell. Et idem eſt ſi male ɔſuluit vendēti. Si fuit mediatoꝛ in matrimonialibus contrahendis / et mendacijs vſus eſt in preiudiciū notabile alterius contrahentium. videtur mortale. xxij. q̄one. j. c.

Primū Si emit res raptas vel furatas ꝛ hmōdi vide·s̄·ꝑcepto·vij· Si ꝓpter lucruȝ exposuit ſe ſcienter piculo mortis | mortale ē· Si ſe trāſtulit ad ptes lōginquas vel p multū tēpus abſens fuit a ɔiuge ſua abſqȝ vrgēte necitate et abſqȝ eius licētia· nō vider abſqȝ piculo pcci mortalis·cū ꝓbabiliter pſtet ei occaſiōeȝ mali· ¶ Ab artificibꝫ mechanicis opariis ꝛ hmōdi· ¶ Ca·xij·

Si facit artē cuius artificiuȝ eſt indrēs ad bonū ꝛ malū vſū· ut facere gladios | lāceas | baliſtas ſagittas | ꝛ quedā venena q̄bꝫ vtimur ad ſanitatē ꝛ hmōi· Rā ſm Ray· ſi tlis hoc facit vel vendit ꝓpter hoc ut hoīes talibꝫ abutātur | vel ſi ſcienter vēdit vel donat eis quos ſcit abuſuros mortaliter peccat ꝛ ḡuiſſime·ij·q·i·notuȝ· Et oīa pcca q̄ occaſiōe illaꝝ reꝝ ab aliis ꝑpetrātur ſibi imputātur ꝛ reus eſt apd deū oīm aiaꝝ q̄ ꝓpter hoc pereūt· Si autē habuit bonā intēcōeȝ nec credidit illos talibꝫ abuſuros· vel hēs animū indifferētē nil ſup h̄ cogitabat | ā igr̄abat ꝙ eſſȝ illicitū tlia facē vel vendē·nō vider peccare·niſi forte ex q̄litate pſone vl' tpis ɔgnoſcēt | vel ꝓbablr ɔſcia ſibi dictaret ꝙ emēs nō q̄rit illā rē niſi ad malū ꝑpetrādū· qd tn̄ de facili credē nō dꝫ· Cō· hoſt· et Tho·ha ſcd̄e· q·clxix·ar·ij· Si vero facit artē oīno pnicōſaȝ ꝛ ad nullū vſū hūanū vtileȝ | ſerua qd dixi i pncipio capli p cedētis·vbi multa habētur que etiā tangūt artifices· Si in arte ſua mēdaciis ſcienter vſus eſt ꝛ cū intētione fallendi pximū·mortale eſt·xxij·q·ij·c·i·et tenētur

Ab artificibꝫ

nō

reſtituere leſis. Si autē nō intēdit nocere ſed ſe indemnē ſuuaē / de male ē ſcd'z Tho. ⁊ Rich. i. iiij. niſi aſſidue ⁊ ex mala ɔſuetudīe mētiatur. q2 tūc ſcd'm hoſt. mo2le eſt / Si vſus ē iuramētis vel piu= rijs. vide ſ. ti. iij. ꝑcep. ij. Si vſus eſt iniuſtis ſeu falſis mēſuris vel pōderibꝫ. vide ſ. c. ꝓcedēti. Si humectauit mercātias / ſicut qñꝫ fit in pipe / zinci= bero / croco / lana ⁊ ɔſilibꝫ q̄ pondē venduntur ut ma gis ponderēt. grauiter peccauit ⁊ dāpnificatis reſti= tuere tenetur. Si iniuſte diffamauit alioꝝ mer= ces opa vel artificia vt ſua melius vēdat / ⁊ eius apoteca maiorē ɔcurſū hēat. tenetur. Si nouitatū fuit curioſus inuētor. nā ⁊ ipſe peccauit ⁊ ceteris oc caſionē peccandi ꝑbuit ſcd'm Tho. ubi ſ. Prop= ter Criſoſto. inquit. Ab arte calceoꝝ ſutoꝝ ⁊ texto rū multa abſcidē oportet. Si in arte ſua fidei ſue ſe fiducialiter ɔmittētes decepit i q̄litate ſeu q̄ti= tate rei ā in ꝑcio. vidꝫ mo2le ⁊ eiſ reſtituē tenetur.

Ab aromatariis.

PRimo q̄rendū eſt. Si in ɔponēdis medici nis minus diligēter ſe habuit ā nō poſuit ea q̄ medicus ordinauit. vel nō poſuit ita bona ⁊ recētia ſicut oportuit. vel tanq̄ inexptus male cō poſuit. Nā ſi medicina fuit nocua vel nō pficua infirmo ꝑdictis de cauſis / cū ex hoc hēat ſeq̄ ne= ceſſario grauior egri infirmitas / vel mors atq3 medici infamia. nō vidꝫ excuſari a mortali. ⁊ te= netur de oi dāno / Si ſciēter vēdidit vnā rē ꝓ a= lia vt corruptā ꝓ bō / ātiquā ꝓ recēti / vilē ꝓ ꝑci oſa. mo2liter peccauit ⁊ leſis tenetur de omi dāno.

Si ſophiſticauit aromata ɔmiſcẽdo rẽs viles p̃-
ciosis | min⁹ bonas opũs ⁊ vẽdidit ꝓ puris. ut
ſolz fieri in ſiropis | ɔfectõibꝫ | electuariis | ſpẽbꝫ | ce-
reis ⁊ hmõi. nã vltra pc̃cm leſis ſatiſfacẽ tenet̃
eo mõ q̃ dc̃m ẽ s̃. c. xij. Si tñ hmõi mixtura non
ſit nociua ſꝫ ſit vt res reddat̃ mag᷑ delcãbilis ⁊ de-
trahatur de p̃cio q̃ꝫtũ ɔuenit | nõ vid̃r illicita. Si
ſciẽter exceſſit in p̃cio vẽdẽdo res viles ꝓ p̃cioſ̄
vel carius q̃ꝫ ɔñiter ſit ab aliis arõtariis. nã vl-
tra pc̃cm tenetur leſ̄ ſatiſfacẽ ſiẽ q̃d nõbile. alˢ
ẽ paup̃ibꝫ erogãdũ. Si docuit vel ſciẽt̃ vẽdidit
ea q̃bꝫ ꝓcreat̃ abortus. et ad ſꝫ effc̃m. vel vendi-
dit venena eis quos credidit abuſuros | mortle ẽ
Si vẽdidit ſciẽter rẽ defectuoſam alicui vl' expẽ-
dit monetã falſaꝫ credẽs ſic poſſe aliũ decip̃e. q2
in emẽdo eã vel i recipiẽdo monetã ip̃e eſt dece-
ptus. nã ſꝫ nullo mõ licꝫ ex quo defc̃m rei vel mo-
nete nouit. Si alicui mutuauit pecuias p̃ncipalr
ꝓpter ſꝫ ut iret ad apotẽcã ſuã. vſura ẽ. vide e. ti.
c. vij. Si in diebꝫ feſtiuis vendidit vel alios vẽ-
dere fec̃ ſeu p̃miſit indrñter | vel tenẽdo apotecã
apertã. nã hoc nõ licet niſi ꝓ imminẽti necẽitate.
Vide ſupra p̃cepto. iij.

A lanifice vel trapezẽta. Si dolũ in arte ſua
vel fraudem quoquo modo cõmiſit | faciendo
pannos lane nimis p̃cioſe et bonitatis. et ven-
dendo pro pãnis lane maioris p̃cij et bonitatis
vel minus tincture pro alia | vl minuẽdo de p̃-
cio. ultra pc̃cm tenetur reſtituere leſis. Si com-
miſit fraudẽ | faciẽdo trahere pãnos ad tiratoriũ

vltra modū debitū artis· Nā cū hoc cedat ad dā
nū emētis / ꝗꝛ pannus deficit a mēſura ſi poſtea
madidatur ⁊ tōditur ut moris ē· tenetur vēdēs
ultra pcēm emptori ſatiſfacē· Idē dico de hijs q̄
vendūt caligas fcās ex pāno mi⁹ debite balne
ato / q̄ poſtea cū eis emptor vtitur reſtringūtur
decurtāt͛ et cito lacerātur· Si tradēdo lanā ad fi
landū dedit·xiij· vnciaſ ꝓ libra fraudulēter / no
lēs tñ ſoluē niſi ꝓ filatu vnius libre peccat ⁊ te=
netur ſatiſfacē· niſi ita eſſꝫ de more prie· Si vendi
dit pānos laceratos ad tiratoriū lꝫ reemēdatoſ
ā male textos vel tīctos vel cardatos ꝓ bonis·
nā hꝫ nō licet· ñ demat de p̄cio q̄ntū importat ille
defcūs· alſ fraudē ⁊ dolū ꝯmittit / ⁊ tenetur ſatiſfa
cere vt ſ͂·e·ti·c·xij· Ad idē tenētur mediatores
q̄ ſciētes tl'es defectus faciūt vendē ꝓ bonis · Si
diſtulit ſoluere creditoribꝫ ſuis / vel mercedeꝫ
reddē oparijs· vide vbi ſup̄·

Ab aurifice et monetario·

SI fecit vel vendidit aurū vel argētū alchi=
micū ꝓ vero· vltra pcēm tenet͛ emptori ſa
tiſfacē de dāno· Cō cor· tho· ſcda ſe· q·lxxvij· Si
tñ expendētur tātū ꝓ tāto ſine aliq̄ falſitate for
me vl' mateie· nō vid͛ illicitū ſm dnm Pl·ꝯ·ſuo
Si emit ꝓ ſe calices ſacros non ꝯflatos · ꝓhi=
bitū ē·x·q·ij· hoc ius· Si cudit monetā vel moniſ
mata ſine ꝯſenſu principis· Nā ſine aūcte eius
nō licet ſcđm bar· C· de fal· mo· l· ij· et· iij· vel etiā
aūcte regis domini ſeu vniuerſitatis ſupiorem

nō recognoſcētis· vel q̄ in hoc tāto tpe pſcripſit
ꝙ initiū nō extat memoria· ex̄ de v· ſig· ſup q̄buſ
dā· Et q̄ ↄtra fac̄ grauiter peccat ⁊ multipliciť pu⸗
nit̄· Si cudēdo vel fabricādo monetā fraudē q̄⸗
q̄ mō ↄmiſit in mateia / forma / pondē vel valore·
Nā ſi in vno q̄z hoꝝ q̄tuor defcūs repitur / iuſta pe
cunia defraudatꝛ· vñ no· glo· in· c· q̄zto· de iuriur·
Si monetā fabricatā falſificauit tondēdo vel ti⸗
gēdo ſcꝫ monetā eneā in argentādo ſeu deaurā⸗
do ā monetas graues eligēdo ⁊ ↄflādo ⁊ alias trā
ſire pmittēdo / ſicut faciūt cāpſoreſ· Nā hij omes
ſūt infames et falſarij ⁊ multipliciter puniūtꝛ·
·C· de fal· mo· l· i· ⁊ de cō· c· q̄zto· Cōcor· ibi oſt· Si
alicui emit monetas dimmuti pōderis ꝓut ibi
currit ut ad aliū locū portaēt cū lucro vēditur⁹·
Nā ſi vbi eas vēdidit indrūter ſic expendūtur
ſic integre monete / nō videtur h peccare· cū nulli
inferat dānū· et ſibi ex induſtria ſua ⁊ labore q̄⸗
rat lucrū· ſic ↄtigit et de alijs mercimōijs q̄ pl⁹
min⁹ valēt i vno loco q̄z i alio· ¶ A tabnarijſ

Si vendidit vnā ſpeciē vini ꝓ alia vel poſt q̄z
expoſuit vinū venale ⁊ attraxit hoies miſcu
it illud aq̄ vel minus bono vino / grauiter peccauit
ñ ſbtraxerit de pcio quantū debuit· Si ad clarifi
candū vinū aliq̄d corporibꝫ nociuū miſcuit· Si
vendidit vinū meſuris iniuſtis / vel minus ple⸗
nas dedit· vltra pccm tenetꝛ reſtituē vel paupi⸗
bus erogaē· ut· s̄· e· ti· c· xij· Si poſt q̄z vendidit
vinū aut alia comeſtibilia occulte ſbtraxit ea
comedit vel bibit ad hoc ut etiā alia emāt vltra·

pccm reſtituē tenetur. Si diebꝫ feſtiuis vēdidit
pncipalr ꝓpter lucrū ſūmo mane etiaꝫ in q̄libet
maiori ſolēnitate apiēs tabnaꝫ. mortalit̄ peccauit
Si ſciēter vēdidit vinū ſe inebriare volētibꝫ | nō
curās de pcco dūmō lucret̄. mortale ē. Et idē ſi ꝓpt̄
lucrū pcipue diebꝫ feſtiuis ꝓcurat ꝙ ibi vēdat̄
q̄daꝫ ad potū ꝯcitātia vt magis bibat̄. Si in do=
mo ſua tenuit mētrices | latrones | ribaldos ꝛ ale
arū luſores | pſtādo eis naybos | carticellas ꝛ ta=
xillos ꝛ exigēdo ꝓ eis pecūias. mortale ē ꝛ efficit̄
pticeps oim pccoꝝ taliū. ij. q. i. notū. Si carius
et plus debito vendidit ſimplicibꝫ vel ignotis |
ā trāſeūtibꝫ q̄ꝫ aliis. qꝛ ꝓhitū ē. ex̄ de emp. et vē.
c. i. Si fidelis fuit i huādo res ſuas hoſpitibꝫ. nā
ad hꝫ tenet̄. ꝛ ſi amiſſe fuerit ſatiſfacē obligat̄
ſm bar. ff. de fur. aduer. nau. Et no. collec. ex̄ de
loca. c. i. ¶ A ſutore. ¶ Si retinuit ſeu oc=
culte ſbtraxit de pāno vel ſerico tela bombice et
hmōi. nā furtū ꝯmiſit. ꝛ ſi ſit q̄d notabile reſti=
tuere tenetur. niſi ꝓbabiliter pſona cuius eſt
mercedē laboris eius vel omnino nō dediſſꝫ vel di
minute. Si aliqn̄ ꝓmiſit aliquid facē: cū ſciret
non poſſe attendē. pccm eſt. Si diebꝫ feſtiuis ꝛ
noctibꝫ pcedētibꝫ laborauit vel laborare fec̄ aut
pmiſit | ſeu toto mane maiorū ſolēnitatū ſe occu
pauit inueſtiēdo nouas veſtes tā viros q̄ꝫ mu=
lieres. non videtur excuſari a pcco. Et ſi ꝓpter
hoc omittitur miſſa | eſt mortale. Si ſic veſtiendo
mulieres vel aliquid circa eas faciēdo ſe habu
it inhoneſte | vel alicui ſcandaluꝫ dedit. mortaliter

A ſutore

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

peccauit. Si in arte ſua aliquid illicitũ p ſe fec vel p alios | puta veſtes nimiũ caudatas | ſcalatas | impudicas et hmõi. nõ excuſatur a pccõ. Si famulos ſeu oparios quos mercede ↄduxit bñ et fideliter tractauit et eis pacta ſuauit. nã als tenet illis ſatiſfacẽ. Si puerũ quẽ ↄduxit gñuiter pcuſſit vel vulnerauit. tenetur de dãno. qr leuis tm̃ caſtigacõ tlibz pmiſſa ẽ. ff. e. itẽ qritur. Si per errorẽ veſtẽ alicuius dedit alteri. tenetur ei. ibidẽ.

Alocatore

Si ſcieter locauit aliquã rẽ vicõſam | pũ domũ ruinoſam | equũ claudicãtẽ vel als defectuoſũ ſꝫ ignorante ↄductore. peccauit mortaliter ſi inde ſecutũ eſt vel veriſilr ſeqͥ poterat nõbile dãnũ ↄductori. et tenetur ei de oĩ dãno inde ſecuto. Et ſilr tenetur ſi locauit rẽ vicõſaz igñorãter | lꝫ nõ peccauit. ff. loc. et ↄduc. l. Si ædes. C. i. et no. hoſt. et durã. i ſũ. ſuiſ. e. ti. et Jo. an. ex. e. c. i. Si nõbilit carius qͣ debuit rẽ ſuã locauit ↄſideratis ↄdicõibꝫ occurrẽtibꝫ peccauit plus et minus ſm qͣ ↄductorẽ gñauit. Si locauit opas ſuas i faciẽdo aliqͣ rẽ | et dãnũ intulit dño rei rẽ ipaz deſtruẽdo i totũ vel i ptẽ. nã ſi ſꝫ ↄtigit culpa ſua etiã leui ã illorꝫ qͥ eꝫ ope vl operã vtũt. tenetur de dãno dato ſm oſt. Secus ſi diligentiã adhibuit quam diligens paterfamilias adhibuiſſet. ff. e. Si merces. C. qui columnã. De caſu vero fortuitu nõ tenetur niſi p pactum expreſſus fueit | vel aliquibꝫ caſibꝫ expſſis cũ clauſula generali. ut no. Johãnes an. ubi ſ. Si locauit opas ſuas tantũ | vel locauit rem et

opā ſimul| vel accepit ſpēm ex innoīato ɔtractu
ut aliq̄d faciat in ea|| ȝ poſtea cau̅ fortuito impe
ditus fuerit· totā tn̄ mercedē accipiet| niſi mora
vel culpa ſibi poſſit imputari| vel n̄ tēpe q̄ nō po
tuit in ea opari alteri opatus ē a q̄ mercedē ha
buit vt no. Inno·et Jo·ubi s̄·et hoſt·in ſu·e·ti· Si
ɔductor male tractauit rē ſibi locatā vt equuȝ
vel boues nō paſcēdo ⁊ nimis fatigādo ⁊ hmōdi
tenet̄ ad arbitium boni viri ſm Ray·in ſu· Si co=
ductus ad opus alicuius ex feſtinātia vel negli
gētia nō fideliter ⁊ diligēter opatus ē| ſepe pau=
ſando vel morā trahēdo· tenetur ſatiſfacē de dā
no. Si ſeruiēs ſeu laborator ex n̄s alicuius mḡri
fideliter ſe habuit in omi ſibi ɔmiſſo· nā ſi aliq̄d
ei occulte ſbtraxit vel i aliq̄ decepit mortaliter pec=
cauit ſi ē q̄d nōbile ⁊ reſtituē ei tenet̄· vel etiā ſi
ſit quid minimū ⁊ fec animo dānificādi ſm Tho·
ſcda ſcde·q·lxi·et·xiiii·q·vi·c·ul· ¶ A piſtore·

Si fec panē nimis pōderoſū ita q̄ emētes ſint
decepti vel minoris pōderis q̄ȝ debuit| vel al=
terius farinā bonā accepit illis q̄bȝ faciebat pa
nē et poſuit minus bonā vel cū nimio furfure· q̄
peccauit ⁊ ad reſtōnē tenetur· ¶ A macellario·

¶ Si macellarius vendidit carnes corruptas p
ſanis· eſt mortale· Si vendidit vnā ſpēm p alia| ut
caprā p caſtrato ⁊ hmōi· ā diminutū pōdus| vt
·xi· vncias p libra· peccauit ⁊ tenetur de dānis·

¶ A cerdone· ¶ Si vendidit ſpēm corii p alia
minus bona in ſotularibȝ· peccauit ⁊ tenetur de
eo q̄d plus accepit rōne huius deceptōnis· Si

vendidit ſotulares maiori pcio ꝓpter ſolucōiſ
dilacōez. ¶ Ab hiſtriōe. ¶ Si fec repſentacō=
nes ſeu iocos cū vbis turpibꝫ vel actibꝫ turpia
repſentātibꝫ vel cū incātacōibꝫ. nā h illicitū ē et
mořle. Et tlia exercētes nō ſūt abſoluēdi nec ex=
municādi niſi oīno deſtiterit. Et de hijs loquit
.c. ꝓ dilcōne. de ꝯſe. di. ij. et di. lxxxvj. q donāt.
vbi dr. q q talibꝫ donāt ꝓ ope ſuo gviter peccāt
Facere autē ad recreacōnē ꝛ ſolaciū hoībꝫ ex
hibēdū dūmō fiat i locis tpibꝫ ꝛ modis oportu=
nis ꝛ a pſonis laicis. non videtur ꝓhibitū ſcdꝫ
Tho. ija ije. q. ¶ A muſico. ¶ Si vſus ē in=
ſtrumētis muſicis. nā qzuis de ſe vſus taliū ſit li=
citus ꝛ ꝯñter fabricacō ꝛ vendicō. pt tn multipli
citer eſſe pccm in vſu eoꝝ / ut ſi ad laſciuiā ꝓuo
candā vel nimiā ꝯplacētiā ſenſualē pcipue cū in
diuīs officijs pulſantur ballate ꝛ cātiones lai=
les: cū h cedat ad magnā dei irreuerētiā. q eni
ꝯuētio xpi ad belial: Sꝫ an h ſit mořle vel veiale
relinq dei iudicō. Si pulſat organa in feſtis ad
officia pñcipaliꝫ ꝓpter lucrū / turpe ē ꝛ illicitū.

¶ A ruſticis ꝛ agricolis ¶ Ca. xiij.

PRimo. Si quoquo mō excōicatus fuit
ut ꝓ dānis illatis vel furtis ꝛ hmōi / ſeu cū
excōicatis pticipauit. vide s. e. ti. c. i. Si ſcit et
credit oīa ſacramēta eccleſie / et ſi eſt con=
firmatus. De hoc ſupra parte. iij. ti. iij. caplo. ij.
Si ſcit oracōnem dominicā et ſymbolū apoſtolo
rū / et credit que in eo continentur implicite et

explicite vt h̃etur ibi de. c. i. Si obſuauit feſta ipe
cū familia ſua ꝛ in eis miſſaz integrā audiuit vt
tenet᷑. vide ſ̄ ꝓcepto. iij. Si obſeruauit ieiunia
q̄ꝫtū potuit. non tñ ad ea tenetur niſi vt ſ̄ ꝓcep. ij.
Si ſacdoti ſuo inobediēs fuit i hijs ad q̄ tenet᷑
ā ↄtra eū ſe ꝓterue habuit/ vel ei detraxit i re nō-
bili. moꝛtale ē. Si decias nō ſoluit integre ſcd̄ꝫ bo-
nā ↄſuetudinē loci/ ſeu q̄d vilius erat de indu-
ſtria dedit moꝛtale vid. Si furatus ē aliq̄d vicino
ſuo/ pu͂ aſpoꝛtādo fructus/ vuas/ nuces/ caſta-
neas/ pullos ꝛ hmōi. peccauit ſcd̄ꝫ intēcōnē quā
habuit ꝛ tenetur oīa reſtituē ſm Tho. Vuas au-
tē ↄmedē in vinea altius ꝛ ſpicas ↄterē nō vid
pccm. de ↄſec. di. v. diſcipłos. Si p aīalia ſua dā-
nificauit agrū vel vineā alic⁹ paſcēdo ea vel alś
ledēdo. nā vltra pccm tenetur vel aīalia dare ā
extimacōez dāni reſtituē. ex̄ de iniur. c. Si leſeit.
ꝛ. c. fi. Si alś quoquo mō nocuit ꝓximo ſuo vel
dānificauit p ſe vel familiā ſuā vel diſrūpendo ſe-
pes ā incidēdo arbores ꝛ nemoꝛa ꝛ aſpoꝛtādo li-
gna ꝛ hmōi. ꝛ ꝑcipue ſi mutauit termioſ agro-
rū vel poſſeſſionū/ addendo aliq̄d de terra vicini
ſui agro ſuo arādo vel aliaſ. In hijs oībꝫ pecca-
uit ꝛ reſtituē tenet᷑. ex̄ de iniur. c. fi. Si reg'lauit
facta ſeu negocia ↄītatis ꝛ infideliter ſe ha-
buit vel iniuſte ꝛ ex culpa ſua dānificauit ↄmūita-
te in gn̄ali/ ſeu aliquē de ↄmūitate in ſpeciali. q̄ꝛ
tenetur vt ſ̄. Si tenēs poſſeſſionē ad fictū male
tractauit ſeu nō diligēter curauit/ vel cēſuꝫ inte-
gre ꝛ debito tēpe dn̄o nō tradidit/ ſeu alia cū eo

cōnuēta nō ſuauit cū tn̄ potuerit· peccauit ꝛ ſatiſ
facē tenet᷑· Si p̄tiarius fuit ꝛ aliq̄d ſubtraxit de
fructibꝫ fingēs ſe minus recollegiſſe | vel alias
fraudē vel notabilē negligētiā in dānū dn̄i cōmi
ſit | ut nō ſcindēdo cultiuādo ꝗ̄ nō ſeminādo ter
rā vel fructus debito tēp̄e nō colligēdo | ꝗ̄ boues
nimis fatigādo adeo vt perierint vel nōbiliter de:
teriorati fuerit | p̄cipue ꝓpter ꝓpriū cōmodū· pec:
cauit ꝛ tenetur ei de dāno · Si aīalia tenēs in ſo:
cidā nō rn̄dit ex integro de lana fetibꝫ ꝛ hmōdi
ei q̄ ſibi dedit aīalia· qꝛ tenetur ꝛ ē moꝛ̄le· Si fa:
miliā ſuā gubnauit ſm̄ p̄cepta dei ꝛ ecc̄ie vt ha:
betur ſ̄·e·ti·c·ij· Si de flagellis dei et infoꝛtunijs
impatiēs fuit vel aliq̄d cōtra deū inoꝛdinate locu
tus eſt· nā ſi deliberate fecit moꝛ̄le ē· Si teſtimo:
niū falſū dixit p̄cio vel odio | et ſi vicino ſuo inui
dit ꝛ accuſauit eū apud dn̄m ſeu officiales iniu:
ſte ꝓpter qđ dāmficatus ē· peccauit moꝛ̄liter ꝛ te
netur ad reſtōez de dāno dato· vide ſ̄·e·ti·c·iiij·
De varijs ac falſis opinionibus q̄s habent ru:
ſtici ꝛ vetule multiplicíter | ut de incātacōibus
et diuinacōibus ꝛ ſimilibꝫ | de hoc dicitur ple:
nius ſupra in primo precepto · Si impleuit vo:
ta ſua vel non · vide ſupra p̄cepto ſecundo · Si
impatiens fuit in laboꝛibus | aut ex inertia ma:
luit mendicare q̄ꝫ laboꝛare · Si volūtarie occaſi:
onē laboꝛādi in die feſti ſibi ꝓparauit | ut ſecādo
fenum tali die qꝛ cogatur laboꝛare i die feſto in
curādo | cōgregādo vel recōdēdo· moꝛ̄le videtur·
De maledictōibꝫ | iniurijs | rixis | contētionibꝫ |

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

choreiſ ꝛ vanitatibꝫ | potacōibꝫ ſupfluis | ludis iuramētis | piuriꝭ ac mēdacijſ. vide de ſingulis ſupra in locis ſuis.

¶ A publicanis ſeu datiarijs. ¶ Ca. xiiij.

a publicanis

Si exercuit ſeu exegit p ſeipm vel p alios dacia ſeu gabellas illicitas. nā hmōi exactōnes iur̄ canōico ciuili ꝛ dīo ſūt reprobate n̄ ab impatoꝛe vl' rege vel latā. ↄcī. ſūt ↄceſſe vl' alias ex lōga ↄſuetudie c⁹ initij nō extat mēoria de ꝗ̄ a ē. ut. s. e. t. c. iij. plene hētur. ꝛ alr̄ exigens ſciēt moꝛ̄lit' peccat ꝛ reſtituē tenet̄. Si exegit vel extoꝛſit vectigal ꝓ eis rebꝫ ꝓ q̄bꝫ ſolui nō dꝫ | vl' ſi de eis ꝓ q̄bꝫ dꝫ ſolui exegit pl⁹ q̄ꝫ debuit. nā ſi vltra data ſtatuta ſeu ↄſuetudies rōbiles eiuſdē pedagij aliq̄d ſciēt' exegit moꝛ̄lit' peccauit et reſtituē leſis tenet̄. Si falſo ꝛ mēdacit' admuētiones fec̄ imponēdo alicui ꝙ pedagiū defraudauerit. nā vltra pccm tenet̄ ei ſatiſfacē de oi dāno inde ſecuto ꝛ de calūnia ſibi impoſita. Si vēo exegit penā ꝛ emēdā i quā q̄s iuſte incurrit ꝓ eo ꝙ decep ſeu decipe voluit pedagiū occulte deferēdo res obnoxias pedagio | nō ē illicitū dūmō nō exigat vl' extoꝛq̄at vltra q̄ꝫ ei de iur̄ pmittitur ſcdꝫ datū rōnablr̄e tn̄ eiuſdē. Si exegit p ſe vl' p alioſ pedagiū a clicis ec̄ p̄me tōſure tm̄ vel a religioſ ſeu pſois eccíaſticis ꝓ pſonis vel rebꝫ ꝓpꝛiis ſeu eccíaꝝ ſuaꝝ q̄buſcūꝫ q̄s nō cā negociacōis defert vel deferre faciūt excōicacōꝫ icurrit ut i. c. q̄ꝫq̄ꝫ. de cēſi. li. vj. a q̄ excacōe abſolui nō poterit. ſ. ab epō niſi ꝑus fcā reſtōne ſcdꝫ glo. ibidē in fi. nec

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſufficeret cautio ſꝫ requiritur actualis reſtõ · vt no · glo · in de · pſenti · e · ti · Cõco · S te · Jo · de lig · et Jo · de imo · Si vero ꝓ rebꝫ q̄s hmõi pſone ec⸗cleſiaſtice cā negociacõis defert nomie ſuo vl' etiā alieno vel deferri faciūt exigatur vectigal ſeu pedagiū · licitū ē · tn̄ ſtabitur iuramēto eoꝝ vel etiā nūcioꝝ ſuoꝝ · niſi pſonaꝝ q̄litas ħ diſ⸗ſuaderet ſi q̄ſtio ſit de clicatu · ſ · an deferēs ſit ſa⸗cerdos vel nō / vel q̄ res portetur cā negociacõ⸗nis vl' nō · Cõco · p̄dicti dec · Si exegit p ſe vl' per alios pedagiū ꝓ rebꝫ q̄s portāt laici ꝓ vſu ꝓꝓo · de hoc vide s̄ · e · ti · c · iij · Si exn̄s depoſitarius ſeu caneparius pecuniaꝝ exactaꝝ ꝓ pedagio infide⸗liter ſe habuit · Nā ſi occulte aliq̄d exegit a ſo⸗cijs vel ſb̄traxit ā retinuit ſeu al's quoq̄ mõ de⸗fraudauit · vltra pccm̄ tenetur om̄ia reſtituē ·

A rectoribꝫ ſeu adminiſtratoribꝫ hoſpitaliū et alioꝝ pioꝝ locoꝝ ac domoꝝ r'ligioſoꝝ · C · xv ·

SI nouit ſe nõ idoneū regiminī hmõi locoꝝ pioꝝ · Nā eoꝝ gub̄natio nõ p̄t ſine dei of⸗fenſa ꝯmitti niſi viris ꝓuidis idoneis ⁊ boni te⸗ſtimonij qui ſciant velint et valeant loca ip̄a ac bona eoꝝ ⁊ iura vtiliter regē / et eoꝝ ꝓuentus ⁊ redditus in pſonaꝝ miſerabiliū vſum fideliter diſpenſare · vt habetur in clemētina · q̄ ꝯtigit · de reli · domi · Si exn̄s rector ſeu adminiſtrator ali⸗cuius hoſpitalis ſeu loci pij ꝯfecit inuētariū bo⸗noꝝ omniū eiuſdē loci ⁊ iuramētū p̄ſtitit · Nam ad hoc tenetur · vt ibi · Et iurabit iuxta formam quā ponit Spe · in ti · de tutore · in princi · Si bona

A rectoribꝫ hoſpitaliū

ēt ꝯuētus hoſpitalis ſeu loci pn̄ quoq̄ mō in u-
ſus ꝓpꝛios ꝯūtit. nā h̄ nl'latenus licet. ut i d. c. q2
ꝯtigit. ſ. vltra victū ⁊ veſtitū. nec fructus etiā3 a
ſolo ſepatos fac̄ ſuos tl'is rector vt no. glo. ibi
de. et ſic in h̄ h3 mioꝛē ptātē q̄3 platus q̄ hmōdi
fructus fac̄ ſuos. ut plene dicetur .ī. c. xvij. Et
ſi ſciēter eos ꝯūterit in vſū ꝓpꝛiū aliter q̄3 p̄ dixi
moꝛlit' peccat ⁊ ad reſtōe3 tenet̄ ut no. i d cō. c. q2
ꝯtigit. et ibi p Jo. de imo. ⁊ alios doc. Si fuit ne-
gligēs recupare bō res ⁊ iura ipoꝝ locoꝝ a ma
nib3 occupātiū ſeu vſurpātiū. nā ad h̄ tenet̄. et
ſi nō fac̄ peccat. cū ⁊ negligēs acquirē q̄n p̄t tene
atur. xij. q. iiij. quicū3. Cōcoꝛ. Jo. de imo. ubi s̄.
Si ex negligētia ſua pmiſit collabi ⁊ diſpdi do-
mos ꝗ edificia ruinis defoꝛmari. tenet̄ ad emē-
dā. nā hoc ē ſignū euidēs male admiſtracōis. et
debēt hmōi repari de redditib3 locoꝝ q̄ ſupſunt
ut no. glo. ubi s̄. Si ea q̄ ad certū vſū ſūt oblata
ſeu relicta in vita vel i moꝛte ad aliū vſū ꝯuerterit
etiā piū. nā h̄ nō licet niſi auc̄te ſedis aplice p̄ci
pue q̄n p̄nt ꝯūti ad vſū deputatū3 ſm Lapū. Si
vero nō p̄nt ad illū vſū ꝯūti | poterit ad aliū ꝯūti |
etiā p inferioꝛē a ꝓpa ſcd̄3 q̄ſda3. vide nō. p Jo. de
imo. ubi s̄. ⁊ An. de bu. i. c. ſignificatū. de pben.

¶ A cl'icis ⁊ in ſacris oꝛdib3 ꝯſtitutis. ¶ C. xvj.

Circa clericos ⁊ in ſacris oꝛdib3 cōſtitutos
p̄nt ſic foꝛmari interrogacōes plus ⁊ minus
ſcḋm ꝯdicōm eoꝝ videbitur expediē. Primo | ſi
rite oꝛdinatus ē. Nā ſi exn̄s irregularis | pu͡ bi-
gamus | homicida | mutilatoꝛ | illegitim9 ⁊ hmōi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ẽt abſqꝫ diſpenſacõne ordĩacõnẽ recepit peccã
uit mo͛liter· nec hꝫ execucõnẽ ordinis niſi diſ-
penſetur cũ eo· al's ſi exequẽtur peccaret adhuc
mo͛liter/ Si fuit ordinatus ante etatẽ legitimã
mo͛liter peccauit ⁊ dꝫ ſuſpẽdi ab execucõe hui⁹
ordis vſqꝫ ad etatẽ legitiaꝫ· ex͂ de tẽp or· vel nõ
eſt· ɔcor· glo· in cle· gñalẽ· de eta· ⁊ q̄li· vide ibi·
Si fuit ordiatus ex͂ tẽp a ɔgrua/ dꝫ deponi· ex͂· e·
·c· ſane· Si fuit ordiatus p ſaltũ id ẽ vno ordie
ꝓtermiſſo aliũ ſupiorẽ recepit· vltra pccm dꝫ de
poni· ſꝫ ex diſpẽſacõe epi ſi nõ ex malicia ſꝫ fece-
rit pt ad ordinẽ omiſſum ꝓmoueri· di· lij· ſollici
tudo· et ex͂ de cl'i· p ſal· ꝓ· c· vnico· Glo· Ray·
dic̃ q̄ hoc caſu etiã ad ſupiores ordies pt ꝓmo
ueri p epm· ſecus vide ſi ex malicia/ Si p ſymo
niã ordinẽ recepit aliq̃d tẽpale dãdo vel ꝓmit-
tẽdo ꝓ ip̃a ordiacõe ordiatori vel alteri cuicũqꝫ/
ſiue ſit munus a manũ/ ſiue ab obſeq̃o/ vel a lin-
gua· Nã ſic excõicacõez ⁊ ſuſpẽſioez incurrit· a q̃
nõ poteſt abſolui vel diſpẽſari ṅ a Rõ· põ· ꝓterq̃
ĩn mortis articulo· ut pꝫ in ex͂uagãti Marti· v·
q̃ incip̃· Dãnabile· et alia Eugenij p̃pe· iiij· q̃ in-
cipit· Cũ deteſtab'le· Si ſcienter ordiatus fuit ab
ep̃o ſymõiaco lꝫ nõ ſimõiace· nã mo͛liter pecca-
uit ⁊ nõ recepit execucõnẽ ordis· ſꝫ ip̃o iure ſuſ
penſus ẽ ⁊ irreg'laris ſm Ray· nec pt p epm diſ
penſari· i· q· i· Si q̃s a ſymoniacis· Secus ſi igno
ranter· quia tũc poterit ab epiſcopo· ſꝫ nõ ab eod
Concordat hoſtiẽſis· Si exñs excommunicatus
maiori excõmunicacõne ordinẽ ſacrũ vel etiam

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nō ſacrū ſcienter ſuſcepit· mortaliter peccauit· nec
ordinis execucōnē recepit· Si vero ignoranter
ignorātia ꝓbabili· tūc ſi ē clicus ſecularis ſo⸗
lus pāpa diſpenſat· Si vero religioſus· abbas vel
ꝑlatus eius· extra de ſen· ex· cū illoꝝ· et ibi Glo·
et doctores ꝛ Rich· in· iiij· di· xviij· arti· iij· q· i·
¶ Si exiſtens in mortali pcco etiā occulto ordinē re
cepit· nā mortaliter peccauit ſm Ray· ſic recipiē⸗
do ordies ſic ꝛ alia ſacra· xl· di· Multe· lxxxv·
di· illos· Cōcor· Tho· et Pe· in· iiij· ſen· di· xxiiij· Si
ſciēs ſe excōicatū vel in pcco mortali exhibuit ſe
in aliq̊ actu vel officō ordinis| ut faciēdo accoli
tatū| ſbdyaconatū| dyaconatū· ā ſolēniter ali
qd̊ ſacrm miſtrādo· puta baptiſmū| ſacrā euca
riſtiā ſeu pniāz ꝛ hmōi· mortaliter peccauit· ꝛ toti⸗
ens quotiēs hmōi actū fec̄ ſm Tho· ꝛ Alex· Si
excōicatus maiori excōicacōe ſolēniter celebra
uit· nā ex h̓ efficitur irreglaris· xj· q· iij· Si quis
ep̄s· j· ꝛ· ij· Nec p̄t diſpēſari n̄ p pāpaz· de ſen· ex·
Is q̇· li· vj· Cōſtitutus tn̄ in minoribꝫ ſolū ſi mi
niſtrat ſeu exercet officiuꝫ ſuū ec̄ cū ſolēnitate
ſm q̊ſdā nō efficitur irreglaris· qꝛ illa duo· c· nō
loquūtur de eiſ· Sꝫ Hoſt· ſentit ꝙ ſi tlis ſe inge
rat ōmis tanq̄ꝫ in ſuo ordine vel officō nō tanq̄ꝫ
accolitus vel exorciſta· irregularis efficitur· ut
· c· cū medicinalis· de ſen· ex· li· vj· Ar· xxiij· diſ·
accolitus· et tribꝫ caplis· ſe· Idē collec· extra de
cler· excō· miniſ· Illud· Et Archi· xj· q· iij· Si q̄s
a ſuo· Et hec opinio verior vt habetur in Spe· ti·
de legatis· Si vſus ē ordine a quo erat ſuſpēſus·

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nā ſiue ſuſpēſus erāt a iudice ſiue a iure ⁊ miniſtra
uit in ordīe a q̊ erat ſuſpēſus| irreglaritatē incur
rit· xj· q· iij· Si q̄s eps· ⁊ p ſolū ꝑpaꝫ diſpēſari pt
ut in dcō· c· cū medicialis· Si exn̄s intdcūs vſus
ē ordīe· nā irreglaritatē ɔ̄xit| ſiue ei ſint intdcā
dīma ſiue ecc̄ie ingreſſus· ut i. c. Js cui· de ſen ex·
li· vj· Si celebrauit ſciēter ī loco intdcō nō exn̄s
ſup h̄ ꝑuilegiatus| nec ī caū a iure ɔceſſo· irregu
laritatē incurrit a q̄ niſi p rō· pō· diſpēſari poterit·
ex̄ de ſen· ex· is q̄· li· vj· Si vſus ē ordīe quē non
hēbat· Rā ſm ray· q̄ nullū hn̄s ordinē vel aliquē
hn̄s exercuit officiū altius quē nō habuit| in p̄
mo caū ſi nō velit ceſſare dꝫ excari ⁊ nūq̄ꝫ ordia‗
ri· ex̄ de nō or· mi· c· i· in ſo caū dꝫ depoī ab ecc̄i‗
aſtico ordīe quē hēbat· c· i· ⁊· ij· ⁊ ē irreglaris· ut
no· Sco· in iiij· di· xiij· q· ij· Si vſus ē ordīe in ir‗
regularitate· nā totiēs incurrit nouū irreglari‗
tatis vinculū| vel ſaltē trāſgreditur totiēs dei ⁊
ecc̄ie p̄ceptū· ex̄ de te· or· ſepe· li· vj· et de ſen· ex·
is q̄· et· c· is cui· eodē li· Si extitit notorius forni
cator altero de tribꝫ modis· Vt q̄ɔ̄ ɔfeſſus eſt in
iudicō p ſeipm vel ɔuictus| vel crimē adeo ma
nifeſtū ē q̄ nō p̄t vlla tergiuſacōe celari· nā tlis
ipo iure ſuſpēſus ē quo ad ſe ⁊ q̊ ad alios· xxxij·
di· c· p̄ter hec· et· lxxxj· di· Si q̄ ſūt· Et h̄ verū ſiue
talis fuerit in ſacris ſiue in minoribꝫ ordibꝫ ɔſtitu
tus vt no· Arch· xxxij· di· c· ad hec· Et ē ſuſpēſus
ab omībꝫ actibꝫ ordinū q̄ꝫdiu in vicio pſeuera‗
uerit· Et ſi interim officia ſua exequat̄ efficitur
irreglaris ⁊ hꝫ opus p Rō· pō· diſpenſari etiā ſi

a vicio ceſſaſſz ſm Inno. et Hoſt. ut no. Archi.
et do. An. de bu. Sed ñ lz a vicio ceſſauerit / ſi ãte diſ
penſacõez vtit̃ officio ſuo mortaliter peccat. Si aũt
hic ſuſpẽſus nõ ẽ executus officia ſua / indiget tñ
abſolucõe quã poterit tũc eps facẽ ſcdz Innoc.
Debz etiã talis ab alijs euitari in miſſa ⁊ diuinis
officijs. di. xxxij. nullus. et. c. pter hec. etiã ante
q̃ȝ ſit admonitus ſcdm ↄmunẽ opi. doc. quã te-
nẽt Tho. Ray. Guil. Inno. Hoſt. Io. caldrini. ⁊
do. An. de bu. Et hoc verũ ſcdm ea q̃ cõtinẽtur in
corpe iuris. ſ. q̄ a tali non debent audiri diuina nec
recipi ſacramẽta: niſi baptiſmus ⁊ eucariſtia in
extrema neccitate. xxxij. di. c. veruz. Circa hec tñ
aliqua innouata ſũt p cõciliũ baſilieñſe. vide in
Piſa. clericus. iiij. c. i. in addicõne. Si tonſuram
nõ portauit / vel nimis breuẽ. peccauit ſi intendit
vti priuilegio clicali ſcdm Rich. in. iiij. di. xxiiij.
ar. ij. q. i. Si exercuit officia vel ↄmercia ſclaria
maxime clicali honeſtati indecẽtia / ut miniſtra-
re in taberna / vel publice ſtare ad macellũ / aut
ſe tirannidi immiſcuit / ſeu arma portauit / ad a-
leas luſit / comã nutriuit / veſtez nimis breuẽ vel
de pãno rubeo aut viridi detulit. nam hec omnia
clicis ꝓhibita ſũt. ex̃ de vi. ⁊ ho. cler. p totuz. Si
nimis familiaris vel domeſticus fuit cũ mulieribz
pcipue extraneis / vel habitauit ſil' cũ eis. nã hoc ꝓ-
hibitũ ẽ. ex̃ de coha. cli. a nob. Si execuit officiũ
alicuius ordis ſacri ſine debitis ornamẽtis. ut faciẽdo
ſbdiaconatũ ſine manipulo / diaconatũ ſine ſto-
la vel celebrãdo miſſaz ſine veſtibz ab epo bñdcis

ſcꝫ ſine amictu| alba| cingl'o| ſtola| manipulo et planeta. Nã ſine hijs celebrãs ĝuiter peccat ſm Rich. ꝛ Sco. i. iiij. di. iij. Vbi tñ ꝯſuetũ ẽ cigulũ nõ bñdici nõ credit rich. ꝙ celebrãs cũ cingulo nõ bñdcõ peccet. Cõ. Arch. de ꝯſe. di. i. c. ꝯcedim⁹. et Gemi. de pe. ꝛ re. de ĝdacõ. li. vj. Si celebrauit ſciens ſine lapide ſacto ã ſine licẽtia ã ſine adiutore vel ſine miſſali ꝛ hmoĩ. nã in q̃libꝫ hoꝝ videt mortale ꝙꝛ ꝓhibitũ ẽ de ꝯſec. di. i. c. i. ꝛ. c. cõ cedimus. et de ꝯſe. di. iij. hoc q̃ꝫ nec excuſat ignorantia iuris. Si exñs ĩ ſacris obmiſit horas dicẽ canonicas. nã toties peccauit mortalit' quotiẽs ſciẽter ꝛ ex induſtria ſeu malicioſa negligẽtia obmiſit. vnã horã vel plẽs. nõ ꝙ tot ſint mortalia q̃t ſũt hore obmiſſe in die: ſꝫ ſi vnã obmiſit ẽ vnũ mortale. ſi duas vel plẽs eodẽ die ẽ etiã vnũ tñ pccm mortale: ſꝫ tãto ĝuius q̃to plẽs obmiſit. ꝙꝛ totũ officiũ vnius diei cadit ſb vno p̃cepto. et ſic obmittẽs officiũ vnius diei ſiue ĩ toto ſiue in pte traſgreditur ſolũ vnũ p̃ceptũ ſm Al. Sec⁹ ſi obmiſit ex obliuiõe vel infirmitate. imo ſm Inno. infirmi excuſant' a dicẽdo officiũ vel etiã ab audiẽdo ſi dircẽ vel occaſiõalit' eis poſſit obeſſe. Si dicẽdo officiũ diuinũ alijs exercicijs intrĩſecis ſeu manualibꝫ ſe occupauit ã mẽtẽ euagaẽ nõ curauit| traſgreſſor ẽ p̃cepti ecclaſtici. ex̃ de cele. miſ. dolẽtes. ubi diſtricte p̃cipit' clicis in ꝟtute obediẽtie ut diurnũ officiũ piter ꝛ nocturnũ quãtũ eis deus dederit ſtudioſe celebrẽt ꝛ deuote. Si fecit officiũ ſm ordinẽ rõne eccle vel metropolitane.

nā ad hoc tenētur clerici ſeculares ſcđm Guil-
et notat. Jo. de imo. in clemē. grauı. de cele miſ.

A ſacerdotibꝫ ſimplicibꝫ.

Si celebrauit miſſam in locis ab epo nō cō
ſecratis. nā hꝫ nō licet niſi ꝓ ſūma nccitate
pu ubi ecc̄ie ꝯbuſte ſūt | vel in itinē cū defuerit ec
cleſia. quia tūc licet celebrare ſb aere ſeu in tento-
rijs cū tabula tñ ꝯſecrata. de ꝯſe. di. i. c. Sic. et. c.
cōcedimus. Alias vero in domibꝫ oratorijs puatis
nō licet niſi ex priuilegio ppe vel ex rōnabli cā de
licētia epi. Cōcor. Rich. i. iiij. di. xiij. ar. iij. q. i.
Si celebrauit in mortali exñs | niſi prius de eo ꝯfeſ-
ſus lꝫ ꝯtritus. peccauit mortaliter. niſi in caſu de q̊
ſupra pte. iij. ti. ij. c. ij. Si celebrauit nōdū dictis
matutinis. peccauit mortaliter ſm guil. et hoſt. An
vero primā celebrare nō eſt mortale. niſi ſit cōtra
pceptū vel inſtitutū vel ꝯſuetudinē loci ſcđꝫ eū-
dē Guilh. Si celebrauit ad faciēdū veneficia vel
maleficia. mortale ē et ꝓhibitū. xxvj. q. v. quicūꝫ.
Si celebrādo nō ꝯſecrauit | ā ſi ꝯſecrauit ſacrm
nō ſūpſit | vel ſolū ſūpſit hoſtiā ſine ſanguine. Nā
hoc ꝓhibitū ē et mortale grauiſſimū. de ꝯſe. d. ij.
relatū. et. c. ſe. Si nō exñs ieiunus celebrauit.
mortaliter peccauit. vij. q. i. Nichil. et de ꝯſe. di. ij.
liquido. Si non in azimo cōſecrauit ſꝫ in fermē-
tato. grauiter peccauit agēs ꝯtra ſtatutū et ꝯſu-
etudinē eccleſie ſcđum Thomam. Si cum hoſtia
q̄ſi corrupta vel vino acetoſo ſciēter celebrauit

grauiter peccauit ſcḋz Tho. in. iiij. di. ij. Si omi-
ſit aquã cũ vino in calice ponẽ ex igr̃ãtia vel c̃ta
ſciẽtia. g̃uiter peccauit. de ↄſec. di. ij. c. i. et ſe. Si
euomuit ſacr̃m ex voracitate vel ebetate. mořle
eſt. de ↄſe. di. ij. Si q̃s p ebrietatẽ. Si ſtilla ſan-
guinis cecidit ſup terrã vel alicui ex calicẽ/ pt de
facili eſſe mořle. de cõſe. di. ij. Si p negligẽtiã. Si
poſt pollucõz noctur nã pcedẽtẽ ex cã mořli im-
mediate celebrauit ſine nccitate vidr̃ mořle etiã
ſi ↄfeſſus fuit de ea ſcḋz Tho. Si nimis raro cele
brauit/ pcipue ſi in ſolẽnitatibꝫ magnis ſine cã
rõnabili celebrare noluit. vidr̃ mořle ſcḋz Tho.
Si plures miſſas in die dixit in caſu nõ cõceſſo.
mořle ẽ. ¶ Caſus ↄceſſos ponit Hoſt. in ſũ. e. ti.
et dñs An. de bu. in. c. ↄſuluiſti. Si miſſaz cele-
brauit tardius q̃ꝫ debuit. mortale vidr̃/ pcipue ſi
nõbiliter exceſſit tẽpus ſtatutũ. de ↄſe. di. i. no-
cte. et. c. ſolẽt. Si corpalia/ veſtes ſacras ꝛ vaſa
miſterij ꝛ hmõi mũda tenuit ꝛ nitida. nã ad hoc
ex p̃cepto tenet̃. ex̃ de cuſto. eucar̃. c. relinq̃. Si
ſemel dedicata cultui dĩno aliqñ ↄũtit ad alios
vſus. nã hoc ꝓhibitũ ẽ. xiij. q. ij. q̃ ſemel. Si cõ
ſueuit mẽſaz bñdicẽr ꝛ poſt refectõez gr̃az actio-
ones reddẽ vt debet. xliij. di. Non liceat.

¶ A bñficiatis canonicis ꝛ curatis. ¶ Ca. xvij.

Circa canoicos ꝛ bñficiatos vltra multa in
p̃cedẽti caplo dcã q̃ etiaz eos tangũt/ pñt
de infra ſcp̃tis p ordinez interrogari. Primo. ſi
pro bñficiõ ſimplici vel curato/ officiõ vel digni-
tate eccliaſtica obtinẽda ſymoniã ↄmiſit. Nam

qui p talibz quolibz pecuniaz vel aliud qd pcio
extiari possit dederit vel recepit / q̃ in h mediator
extiterit. suspẽsionẽ ipo fcõ 7 excõicacõez incur-
rit siue symõia fuerit occulta siue maifesta. nec
ab eis pterq̃ in mortis articulo ab alio q̃ p sū-
mū pō. absolui poterit. Et sic pmotus elcũs vel
ꝯfirmatus p symoniã nl iuris acq̃rit in eis: sed
ipo iur tlis electio seu collacõ nulla ẽ. nec facit
fructus suos: s ad illoꝝ oim q̃ pcepit restõz sb
aie sue piculo ẽ astrictus vt pz i extua. Martini
. v. q̃ incipit. Multe. et in alia eiusdẽ q̃ incip. dã
nabile. 7 in alia Eugenij. xi. q̃ incip. cū detesta-
bile / Si bñficiū / officiū vel digtatẽ ecclasticã ob
tinuit oblata ab alio pecuia p eo. Nã si ipo scie-
te vel etiã igrãte symõia ꝯmissa ẽ cū epo seu col
latore bñficij / cū ex h collator excõicacõz incur-
rat vt s̈. collacõ nulla ẽ. Si vero pecuia data ẽ vl
pmissa alteri q̃ collatori / et pmotus expsse ꝯ-
dixit. nõ obest ei. ex. e. Sic tuis. Ad verū videt
quãdo pecunia data ẽ p ꝯfirmacõe post electõz
Ab. sy. tenet q nõ sit symõia. Secus si p elcõne
licz ꝯtradicat. nisi hoc fiet ab inimico volẽte p-
mocõez impedire. Cõcor. host. Si vero pecuia da
ta fuerit ab amico / vel promissa eo ignorante
et huiusmodi promissione interueniente post-
modum electus fuerit vel promotus / licet ipe
promotus nõ sit symoniacus ex quo hoc igno-
rauit. tamẽ renunciare tenetur bñficio. ex. e. de
symõiace. et. c. nob. Cõcor. Rich. in. iiij. di. xx-
v. ar. ij. q. iij. Et qñ symonia ẽ ꝯmissa p ipm vel

palīū eo ſciēte ꝛ nō ↄtradicēte· tenetur reſtituē
omēs fructus ꝑceptos· xiiij· q· vj· Si res· et ex̄
de reſti· ſpo· gūiſ· Gn̄aliter eni poſſidēs ſine titu-
lo tenet̄ ad oia dāna ꝛ luc̄ ꝑcepta vel ꝑcipiēda
· ff· de rei vē· ſi· mai⁹· deductis tn̄ expēſ q̄ ſiūt gr̄a
fructuū q̄rendoꝝ ꝛ ↄſeruādoꝝ q̄ deducūtur tā a
bonefidei q̄ꝫ a malefidei poſſeſſore/ ꝛ deductiſ ec
expēſis i ſuitiū vel vtilitatē eccīe factis· Cōcor·
Ray· ꝛ Tho· Et idē iuris ē de illo q̄ ꝛ ſi p̄us neſci
uit: tn̄ poſt q̄ꝫ ſciuit nō ſtati renūciauit· ex̄· e· de
ſymōiace· Si quo q̄ mō emit vel vendidit aliq̄d
officiū eccīaſticū vt vicariā/ ꝓpoſituraꝫ/ ſiue ꝑco-
nomatū/ ꝓcuracōꝫ· ſ· reꝝ eccīaſticaꝝ· admiſtra-
tionē/ aduocatiā vel caſtaldionatuꝫ ꝛ hmōi· Nā
in hijs omībꝫ dicūt Hu· ꝛ bar· brix· ſp ↄmitti ſy-
moniā ſi emātur ꝛ ħ qꝛ ꝓhibitū ē· ex̄· e· ad nr̄aꝫ·
· i· q· i· Si q̄s eps· Et dic dn̄s An· de bu· in· c· tua
nos· ex̄· e· qꝛ dare pecuniā vel aliud tꝑale ad cau
ſandū dacōnē iuris ſpūalis ſiue cū pacto ſiue
ſine pacto/ ſiue āte ſiue poſt ſymoniā inducit· i·
· q· i· Emēdari· Dic tn̄ in· c· veniēs· e· ti· q̄ dacōe
pecūie ſine ↄuēcōne nō ↄmittitur n̄ ſymōia mē-
talis ſm hoſt· q̄ ꝑ penitētiā abolet̄· Et ſuffic ſo-
la ↄuētio ad inducēdū ſymoniā dato qꝛ nō ſer
uetur ꝓmiſſuꝫ· ħ ille· Si obtinuit bn̄ficiū ꝑ p̄ces
carnales· Nā ſm hoc· ſi q̄s porrigit p̄ces ꝓ ſe ꝓ
obtinēda dig̃tate bn̄ficō ſeu eccīa hn̄te cura aīa
rū/ tl'es p̄ces inducūt ſymoniā etiā ſi al's eāt di-
gnus q̄s/ eoipſo qꝛ ſe in hoc ingerit ambicōſus·
et ↄ̄ñter indignus reputat̄· et hec opi· ē ↄmunior

ēt ſecurioꝝ/ quā tenēt hug. hoſt. Gof. Tho. ſa he .q. c. et in direc. iur. l. iij. e. ti. Si autē porrigit p̄ces ꝓ bn̄ficio ſimplici ⁊ indigeat nec indignus ē eo ꝓpt' aliqḋ crimē vl' impedimtū nō ē ſymōiac⁹ nec peccat ſm eos. ex̄. e. tua nos. Si vēo nō indigeat vel ſit indign⁹ peccat ſm Ray. ⁊ tho. i. q. ij. clicos. xij. q. i. illi aūt. ſatiſ ꝯcor. ab. ſy. de iur. pa. p vr̄as. Si altius p̄cibꝫ bn̄ficiū obtinuit ⁊ p̄ces ſiit carnaleſ. ut ꝙ ille q̄ p̄catur attēdit p̄ncipaliter ad parētelā. tūc ſm oēs doc. ſi p̄ces porrigātur ꝓ indigno. ſymōia ē. i. q. i. Sūt nōnulli. et. c. de ordinacōe. Si vero porrigātur ꝓ digno/ ⁊ elcōr ſeu collator hꝫ p̄ncipaliter reſpcīn nō ad p̄ces carnales: ſꝫ ad merita ⁊ digtatē ꝓmouēdi. nō ē ſymonia. extra de eta. et q̄li. tuā. i. q. i. latorē. Secus ſi principaliter facit fauore precū vel timore rogātis exſpectās ex hoc ꝯſequi laudē vel fauorem ab eo cuius precibus ſatiſfacit. ꝙ tunc ſymoniā ꝯmittit ſm Tho. ſcda ſcde. q. c. non tn̄ ex hoc bn̄ficio renūciaē tenetur. extra. e. c. ſi. In direc. etiā iuris. l. iij. e. ti. dicitur ꝙ ſiue quis ꝓ ſe ſiue ꝓ alio etiā indigno roget ſiue elcōres ſiue quoſcūqꝫ alios ſiue ꝓ digtate ſiue ꝓ bn̄ficō nō dꝛ bn̄ficiū ſymōiace hr̄e lꝫ iniuſtas fundēt p̄ces. n̄ intēdēt ex p̄cibꝫ ſe obligaē collatori bn̄ficij. vel p exaudicōꝫ p̄cū ip̄m quē rogāt exonerare ab obligacōe alicuius ſuitij ei p̄us exhibiti. Et ſic vīdꝛ cōcluſiue dicē/ ꝙ ſymōia per p̄ces inducta nō punitur ab ecc̄ia vel cenſura eccleſiaſtica iure. niſi ꝓpter hoc fiat aliqua pactō vel

conuentio etiaꝫ ſi pecunia daretur ſm̄ Innoc̄. Si
obtinuit bn̄ficiū ꝓpter obſequiū alicui pn̄ plato
pſtitū. Nā ſcd̄m do. e. ſi obſequiū fuit illicitū ⁊ in-
honeſtū | vt q2 ſuiuit plato in mercātijs ſeu ad
vtilitatē pr̄imonij ſui ſeu ↄſanguineoꝝ ſuoꝝ hac
intencōne pn̄cipali vt bn̄ficiū obtīeat | ⁊ platus
ꝓpter hoc pn̄cipaliter ↄfert. vt q2 ſymonia ↄmit
tit. i. q. i. ordiacōnes. et. i. q. iij. Saluator. Cōcor.
Tho. ⁊ Rich. in. iiij. Nō tn̄ tenetur bn̄ficiō renū-
ciare n̄ vt s̄ dcm̄ eſt de pcib2 intueneit pactō vel
ↄuētio. vel niſi eo al's indignus fueit | pn̄ q2 illi-
tus vel notorius fornicator ⁊ hmōi. Si vero obſe
quiū ſit licitū ⁊ ex n̄s dignus ſuiuit ſine pacto
nō eſt ſymōia n̄ h r̄etur reſpcūs pn̄cipalr̄ ad ob
ſequiū vt no. glo. in. c. cū eſſent. e. ti. ⁊ ãba. ibi cla
riuſ ⁊ Ab. ſy. Si elcūs a prōmiſ vel a collegio nō
petijt ↄfirmacōeꝫ ab eo ad quē ſpectat. nā ſi āte
ↄfirmacōnē adminiſtrauit | vel infra tres mēſes
poſt ↄſenſū elcōm de ſe celebrate pſtitū ipius e-
lectōis ↄfirmacōnem nō petijt. eoipo cadit ab
omi iure ex ipa elcōne ſibi queſito. de el'c. auari
cie. ⁊. c. q2 ſit. li. vj. Nec poſt tps trimeſtre pote
rit amplius ↄfirmari. ſuffic tn̄ petē ↄfirmacōeꝫ lʒ
nō obtīeat. ex q̊ p eū nō ſtat vt ibi no. glo. ⁊ Ge
mi. de h' plenius ibidē. Si de manū dn̄i tpalis vel
p potētiā eccīaſticū bn̄ficiū obtinuit. nā talis dr̄
intruſus. et cū nō intraueit p oſtiū fur ē ⁊ latro.
nec pt aliq̄d de tpalib2 vel ſpūalib2 diſponē nec
abſoluē ā ſacia prochianis illius eccīe miſtra-
re. et necē h2 reſig̃re vel diſpēſacōem ab eo q̄ pt

obtinere. ex. de elec. michil. et de rest. spol. In litis. et ibi plene p Inno. 7 do. An. de bu. Si ex'ns illegitimus absq3 dispēsacōne bn̄ficiu3 recepit. Nā h' est ꝯtra iura. ex. de elc. innotuit. ideo illud tenere non pt. In bn̄ficō tn̄ simplici epus cū eo pt dispēsare. S3 de curato vel dig'tate solus ppa. vt in. c. is q. de fil. psb. li. vi. Cōcor. Rich. in. iiij. di. xxv. ar. iiij. q. iij. Si bn̄ficiū vel ecclīā pmutauit cū bn̄ficō vel eccīa alterius. Nā si h' fit solo tractatu 7 ꝯuēcōe ptiū sine aūcte supioris ad quē spectat collacō illoꝝ bn̄ficioꝝ/ symōia reputat'. ex. de reꝝ pmū. cū v nūsoꝝ. 7. c. q̄situ. pcipue qn̄ essent diuse dig'tates vel p̄bēde diūsaꝝ eccliaꝝ vel etiā vnius ecc'ie. s3 vna h3 onus annexū. ut i de. sig'ficatū. de p̄bē. Secus si essent p̄bēde vnius ecc'ie pilis vel vniformis ꝯdicōis. et solū est diuersitas tēpalium. q2 tūc s'm Pau. pōt vnus canonicus cū alio canōico eiusdē ecc'ie pmutare sine aūcte supioris sic tēpale cū tēpali. Nā aliud ē canonia/ aliud ē p̄bēda. de p̄bē. relatū. Idē Inno. in. c. quesitū. Tutius tn̄ vidē s'm Host. in su. e. ti. et do. An. de bu. in dcō. c. quesitū. q2 nō fiat talis pmutacō sine aūctate supioris. Et āte sciam h' est tenēdū. post sciam vero satis forte pōt pcedē opinio Inno. ut no. Jo. de imo. in cle. ne ꝯcessiōe. e. titulo. vbi plene de hoc. Si aliquod officium vel beneficiu3 ecclesiasticu3 habens renunciauit illi eo pacto vt detur alteri putā nepoti suo/ aliquo sibi dato vel promisso. symonia est secūdu3 Goffredū 7 Host. viij. q. iij. Talia.

etiam ſi non ꝓceſſerit ad actū renunciādi: ſed ſolū ad actū paciſcendi. et vterqꝫ peccauit mortaliter. Nec ille cui ſic collatū eſt bñficiū illd retinere poteſt tale. nā renunciatio bñficij vel officij eccleſiaſtici debꝫ fieri in manibꝫ eius q̄ hꝫ illd conferre vel cōfirmare. extra. e. Admonet. et debet fieri pure et abſolute id eſt ſine pacto et ↄuētione extra de offi. dele. ex pte. j. Si hñs literas a ſede aplica ſup ꝓuiſione ſibi fiēda de aliquo bñficō renunciauit literis pro aliqua tēpali pecuia vel penſiōe interueniēte pacto. ſymoniā ↄmiſit ſm Innoc. et Hoſt. et talis ꝑuatur literis et penſione ſi quā recepit. Sed ſi ex officō iudicis vel bonis viris mediātibus pure renūciet et ex altera pte aliquid temporale datur ei. nō eſt ſymōia: cum. extra de renunc. Sane. et. c. veniēs. et extra de pact. cum pridē. Si platus exñs cōmiſit alicui vices ſuas ſeu iurdictōnem ſuā ſb annuo cēſu. nā cū tale ius ſpūale ſit ꝓ eo aliq̄d dare vel recipe ſymonia eſt. extra ne pla. vices ſu. c. i. et ſe. Et vt dic. Hoſt. ſic pro tali cōmiſſione iuriſdictōis nō licet recipe certā quātitatē pecuie multo minus licet recipe certā quotā id ē certā ptem prouentus. Cōcor. do. An. de bu. ibidē. c. ij. Si exiſtēs cleicus vel canonicus p̄bēdarius locauit prebendā ſeu fructus beneficij ſui vltra tps vite ſue. nā hꝫ nō licet ei n̄ fueit rector vel p̄latus eccleſie. vt no. Inno. in. c. querelā. extra ne p̄la. vices ſuas. et ibi p doctores. Si bñficiū vel eccliā male tractauit pmittēs eā ruere. aut

edificia collabi vel poſſeſſiões culpa vel neglige
tia ſua deteiorari· nā vltra pccm tenetur ſatiſface
ſi leſio gˀuis fueit vt no· in directoio li· i· ti· x vij·
Idē Hoſt· in ſū· ti· de peni· ꝛ re· §· q pena· Si male
ꝯſūpſit vel diſtraxit fructus ſui bn̄ficij· nā ſcd̄m
doctoꝛes fructus tl's ā erāt ad mēſaꝫ ſeu ꝓpꝰ
vſu deputati· et tūc lꝫ peccet male vtēdo vel ꝯſu
mēdo eos· tn̄ ad reſtōnē nō tenet̄ nec ip̄e nec il
li q̄ ab eo receperit ut in cle· illa· de exceſ· p̄la· ſu
ꝑ vbo· ad mēſam· Diuites tn̄ ꝛ potētes q̄ ꝑ extoꝛ
ſionē fraudē ſeu violētiā ꝛ hmōi de eis recipent
bn̄ tenētur ſm̄ Vl· et Tho· ſcd̄a ſcd̄e· q· Clxxx v·
Aut erāt fructus ſiue ꝓuētus bn̄ficij· et de hijs
ōmis p̄latus ꝛ quilibꝫ clicus hn̄s bn̄ficiū cū ad
miniſtracōe q̄ꝫ diu viuit ꝛ ſanus ē donare p̄t/ in
tellige de iā pceptis ꝛ recōditis moderate tn̄· ex̄
de donac̄· ceterū· Hoſt· vero in ſūma· e· ti· §· ꝛ q̄d/
et de pe· et re· dic̄ ꝙ ꝯſuetudo gn̄alis tenet ꝙ p̄
lati ſi ſani ſunt ꝛ ſui ꝯpotes p̄nt donare pecuniā
fructus ꝛ hmōi ꝓ ſue libito volūtatis· Cū autē
incipit infirmari nichil iuris hꝫ i eis· nec de iure
ꝯūi de ip̄is teſtari p̄t / licꝫ poſſit elimoſinā facē·
ex̄ de teſta· ad hec· Si tn̄ ꝯſuetudo ſpēālis vel ſta
tutū ecc̄ie q̄ nō nimis gˀuaret ecc̄iaꝫ diſponēt ꝙ
poſſꝫ teſtari ſecus eſſꝫ· qꝛ tūc poſſꝫ teſtari· extra de
teſta· relatū· ij· ꝛ de ꝯceſ· p̄bē· ex pte· ꝛ no· Gemi·
in· c· p̄n ti· de off· oꝛ· li· vi· ꝛ Jo· an· ibid̄ in mercu·
Cleicus vero nō hn̄s adminiſtracōnē ſꝫ ſimplr
et pſonaliter bn̄ficiatus poteſt de fructibꝫ vel ſti
pēdio qd̄ ei ex tli bn̄ficō aduenit in vita donare

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et in morte teſtari ad libitum. et gñalis conſue-
tudo q̄ ubiq; hoc approbat vt n o. gloſa in d c̄o
.c. p̄ſenti. Eccleſia tamē ei ſuccedit in eiſdē fru-
ctibus ſi decedat ab inteſtato. extra de teſta. re-
latū. ij. et ibi plene p dn̄m An. de bu. de hac ma-
teria. Aut erant redditus caplo ſeu clericis vel
miniſtris diſtribuēdi. et hos ſi p̄latus ſibi reti-
net vel alicui donat mortaliter peccat et reſtituē te-
netur. q2 nec dāda eſt elimoſina de alieno. xiiij.
q̄one. v. Neq;. Aut erant redditus ad dīuinū cul
tū ſpēaliter deputati ſeu paupibz erogādi ā ec
fidei ſue vt fidelit' diſtribuēt ſimplr cōmiſſi. et de
hijs ſi dat cauſa necitatis ſeu elimoſine vel etiā
pſonis honeſtis pro recompenſacōne p̄ro cinij
et laboris quē impendunt eccleſijs ſcdm quāti-
tatem laboris et induſtrie ſue bene et laudabliter
fac. xij. qōe. ij. Quicunq;. ij. Si vero datur cō-
ſanguineis ſuis nō indigētibz vel cā turpitudi-
nis ā fauoris humani et hmōi. ultra peccatū te-
netur reſtituē de bonis p̄rimonialibz vel p indu-
ſtriā acquiſitis ſi lz: niſi in ultimo caſu daret vt
redimēt vexacōnē ſuā. Et niſi ſic ip̄e ſatisfecerit
tenētur illi q̄ talia ab eo male acceperūt. Cō cor.
Thomas ubi ſupra. Si canonicus ſeu beneficia-
tus ex̄ns in cathedrali vel alia collegiata eccl'ia
recepit quotidianas diſtribucōnes q̄ loco p̄bē
de dātur int'eſſentibz horis canōicis cū ip̄e abſens
fuerit vel ec p̄ns: ſ; horis nō interfuerit nā tl's illi
cite recip̄ eas nec fac ſuas. immo ad oim reſtōez
tenetur. nec valz cōſuetudo i cōtrariū n̄ infirmitas

ẽt rõnabilis corpalis neceſſitas aũt iuſtã eui-
dẽs eccie vtilitas excuſaret· extra de cleř· nõ reſi·
·c· ↄſuetudinẽ·li·vj·et ibi plene p Gemi·| Si pñ
cipaliter vadit ad horas ꝓ lucro| qꝛ tm̃ hẽbit·
g̃uiter peccat ꝛ vidꝫ ſymõia mẽtalis·vt no·glo·
ibid in fi· Si debuimit eccie ſue celebrãdo ꝛ officiũ
ſuũ dicẽdo ſic debuit· Nã ſi nõ fecit| fructus bñfi
cij illicite pcepit ꝛ ad eoꝝ reſtõez tenet· ut no·
Jo·cal·extra de cele·miſſ·c·i·et Gemi·in·c·ſi·de
ſcept'·li·vi·Archi·xliiij·di·c·i· Et ſm eũ tlis pec-
cat mortaliter· Cõcor·Rich·Si debuimit eccie ſ; nõ
debito mõ| cũ ſc; in mortali culpa foret· Nã tlis ſm
Arch·vbi ſ̃ tenetur reſtituẽ fructus q̊s pcepit
q̃druplici rõne·vide ibi·Et idẽ dicit cal·de cele·|
miſſ·c·i·Do·An·et Car·ibi tenẽt cõtrariũ· Ab·
ſy·dic·qꝛ l; p̃ma opĩo ſit rigida· tñ tutior eſt in
foro aie| Si in beneficio fec̃ reſidẽtiã pſonalẽ·nã
vt dic̃ Jnno·extra de cleř·nõ reſi·c·cleicus·õme
bñficiũ reſidentiã req̃rit| ñ ↄtrariũ ↄſtet· Videt
tñ ſm Hoſt ꝛ Jo·an·poſt eũ qꝛ ſufficiat deſuire p
ſbſtitutũ idoneũ ſi ſic ſe hẽat ↄſuetudo· Qd verũ
intelligit Arch·xxxi·di·ſacerdotibꝫ·in p̃bẽdis|
nõ in dig̃tatibꝫ vel curatis· Et no·Gemi·in·c·ſi·
de ſcept'·li·vi· Ex cã tñ rõnabili pt eps ad tẽpus
diſpenſare ·vt in ca·licet canon·de elec·li·vi· Si
plura beneficia cũ cura habꝫ· Nã de iure ↄñi ha-
bẽs dig̃tatem ſeu pſonatũ qui idẽ ſũt| vel bene-
ficiũ curatũ ſi ſcdm tle recipiat abſq; diſpẽſacõe
ipſo iure vacat primũ·extra de p̃bẽ·de multa·
et de ↄſue·c·i·li·vi·| Sꝫ ſi primũ retinẽ ↄtẽderit·

ſecūdo expoliari poterit ut in decō·c·de multa·ubi dicit dn̄s An·de bu·hoc verū eſſe poſtq̄ ꝯſecutus ē bn̄ficiū ⁊ eius pacificā poſſeſſionē cū fructibus·et textur in·c·Si tibi cōceſſo·cū gloſa ſua li·vj·Licet tn̄ hr̄e pſonatū cū cura ſeu curatū beneficiū|et p̄bendā cui ānexa ē prochialis eccl'ia vel aliud bn̄ficiū curatū·nec ē cōtra p̄dcā|etiā ſi ſint in eadē eccl'ia dūmō deſeruire faciat eccl'ie annexe p idoneū vicariū ꝑpetuū·ut in·c·ſup eo·de p̄bē·li·vj·et ibi glo·⁊ Gemi·|Si hn̄s bn̄ficiū curatū vi occupat ſcd̄m etiā curatū ſeu ſe ſcienter iniuſte intrudit·in eo priuatus ē p̄mo·Secus ſi hn̄s eccl'iā curatā ⁊ poſtea violēter occupet p̄bendā vel ſimplex bn̄ficiū etiā ſi ei ē annexa alia eccleſia curata·ut in·c·eum q̄ de p̄ben·li·vj·et ibi·Si duas vel pl'es eccl'ias ſeu p̄bēdas hʒ·nā de iure ꝯmuī abſqꝫ diſpēſacōe nō licet n̄ in·v·caſibꝫ·Primus ē qn̄ eccl'ie ſūt ita tenues ꝙ neutra ſufficit ad ſuſtētacōnē·Scd̄s ſi vna depēdet ab altera·Tercius ē ꝓpter raritatē clicoꝝ·Quartus eſt ſi eccl'ia ānexa ē dig̃tati vel p̄bēde·Quītus ē ſi habet vnam intitulatā ⁊ aliā cōmēdatā·vide plenius in Piſa·bn̄ficiū·j·§·iij·|Eps tamē ſupplitate p̄bēdaꝝ ſeu bn̄ficioꝝ ſimplicium|vel etiā ꝙ quis hēat bn̄ficiū curatū ⁊ ſimplex diſpenſaē poteſt·vt no·gloſa in·c·litteris·extra de p̄bend̄·quod videtur etiā ſentire ibidem dominus Antonius de butrio quādo bn̄ficia ſunt in diuerſis eccleſijs·Secus ſi in eadem eccleſia·Gloſa in dicto caplō·j·de conſuetu·ſuper v̄bo·miſi v'meūz·

dicit q̄ ep̄us p̄t diſpēſare q̄ quis hēat vnū pſo natū vel officiū cū canōicatu ⁊ pbēdā etiā in eadē eccīa. q̄ autē hēat duas canonias eiuſdē eccīe diſpēſare nō p̄t/ q̄ꝫq̄ꝫ in diūſis poſſit. Et ſic videt̄ debē intelligi opi. Inno. extra de cli. nō reſi. c. ſi. Si plura bñficia etiā ſimplicia hꝫ cū nō indigeat ⁊ vnū vel pauciora ſibi ſufficerēt ſm ſtatū ſuum. nō licet. nec tlis vidꝫ i bono ſtatu ſm Ray. et Tho. etiā ſi hēat cū diſpēſatione epi vel p̄pe. q̄ diſpēſatio etiā p p̄pam fcā ſine iuſta cā nō excuſat q̄ ad deū. extra de voto. nō ē. et ibi glo. ⁊ dñs An. de bu. Si bñficiū curatuꝫ ā prochialis eccīe regimē recepit ante tpus a canone pfixū. Nā q̄ hmōi curā ſuſcepit anteq̄ꝫ. xxv. annū attigerit ipo iure puatus ē. nec p̄t ep̄s diſpēſaē q̄ ante pdictā etatē curā talē hēat: ſꝫ ſolus p̄pa. ut in. c. lꝫ canō. de elc. li. vj. ſup vbo. carē. Si ad prochial' eccīe regimē aſſūptus ē nō exñs ſacēdos. Nā ſi ſe infra ānū ↄputādo a die aſſigñ ſibi regiminis ad ſacēdotiū ſe ꝓmoueri nō fecerit/ lapſo āno puatus ē. ñ foret eccīa collegiata ut i. e. ſtatutū. ⁊. c. cū ex eo. de elc. li. vj. Pñt tñ epi diſpēſaē cū tlibꝫ cā ſtudij q̄ nō ꝓmoueātur vſqꝫ ad ſeptēmū niſi ad ordinē ſbdyaconatus. et illo intmedio tpe dꝫ de ſufficiēti vicario eccīe ꝓuideri qui curā exerceat diligēter. ut in deō. c. cū ex eo. Si ſcia ⁊ moribꝫ ſe ſentit idoneū ad hmōi curā ⁊ regimē. Nā ſi nō ē ↄpetēter lr̄atus et vita ⁊ moribꝫ ↄmēdādus ut dꝫ in. c. cū in cūctis. de elc. et. c. lꝫ canō. e. ti. li. vj. nō videtur in ſtatu ſalutis: niſi

renũciet· ut in·c·m̄ſi cũ pridẽ· ℭ· ꝓ defectu· ex̃ de renunc· Si ꝓ baptiſmo vel criſmate pecuniã exegit· nã ſymõia ẽ ⁊ ꝓhibitũ·i·q·i·c· dcm̄ ẽ· ⁊·c· baptizãdiſ· et ibi glo· ⁊ Arch· de h plene· Rich et Sco· in·iiij· di·v· Si ꝓ eucariſtie collacõe aliquid exegit· ſymõia ẽ ⁊ ꝓhibitũ·i·q·i· nullus· et·c· dictũ eſt· Si ꝓ celebracõne miſſe aliq̃d ex pacto accepit· Nã ſm Ray· ſi hñs bñficiũ vel ecciã in titulũ quã tenetur officiaẽ ⁊ aliq̃d exigat etiã p̃textu laboris vel ſũptuũ· ſymoniã cõmittit·i·q·i· iudices· et ibi gloſa· ⁊ Arch·i·q·iij· vendẽtes· Si tñ tlis ſacerdos paup ẽ / cogi pñt prochiani ei offerre vel aſſig̃re vnde ſuſtẽtari poſſit·xvi·q·i· Statuim9·xxxij·di· p̃ter hec· Si vero ad hoc nõ tenetur ⁊ deficit ei / ſũptus pt accipe·i·q·i· iudices· et de p̃bẽ· ſignificatũ· ubi hoc idẽ no· Jo·an· et do· An· de bu· Et licet h cau poſſit aliq̃d recipe / p̃ſupponitur tñ ſp q̄ p̃ſbr debeat g̃tis celebrare·i·q·ij· ſic epm· Q ſi ſumptus habꝫ nec ad hoc tenetur ã debꝫ celebrare gratiſ aut ceſſare· q2 lꝫ forte qñ nõ tenẽtur ad iſta aliquid recipe nõ eſſꝫ ſymonia eo q nõ tenetur q̃ſ ſuis ſtipendijs militare· eſt tamẽ turpe lucrum· Concordat Thomas ſcda ſcdẽ· q̃one·c· et Ric· in·iiij· Si ꝓ anniuſario celebrãdo ex pacto ꝯuenit de aliquid dando· ſymonia ẽ ⁊ illicitũ· Si tamẽ ex deuocõne aliquid ecclie detur / eccia tenetur ꝓ illis celebrare pro quibus datũ fueit ſm Rich· in·iiij· di·xv· arti·v· Vide de hoc plene extra de p̃ben· Significatum· ꝑ Jo· andree· et

dn̄m An. de bu.. Excuſari tn̄ videtur a ſymonia ſeculares q̄ iuxta morez p̄rie ꝓ anniuſariis ſeu miſſis celebrādis dāt certā pecunie q̄ꝫtitatē / q̄ꝫ- uis dādo ex ſimplicitate ꝓferāt v̄ba ac ſi hmōi emere vellēt. nā videt̄ in hoc potius eorū intentio pie poſſe interp̄tari q̄ dent ꝑ modū elimoſine / q̄ꝫ q̄ velint emē ſic verba ꝓlata ſonant. Si exe- git aliq̄d ꝓ ↄfeſſione audiēda / al's nō auditu- rus. nā tlis ſymoniā ↄmittit etiā ab eccia puni- endā. i. q. iiii. q̄ꝫpio. Si autē nō petierit aliq̄d: ſꝫ tn̄ p̄ncipalit' ꝓpter lucrū audiuit. ſymoniā mē- talē ↄmiſit. Si licētiā alteri ↄfitēdi ſuo p̄rochia- no dare noluit n̄ ꝓ pecuia. ſymoniā ↄmiſit ſcd̄ꝫ Ray. Si tn̄ pecuia exigatur in abſolucōe ab ex cōicacōe ſuſpēſiōe vel int'dcō q̄i ꝓ pena culpe p̄ce dētis ꝓ q̄ fuit excōicatus ſuſpēſus ⁊ int'dcūs. non eſt ſymōia n̄ intētio fueit corrupta ſ̄m Tho. ſcd̄a ſe. Pe. et Hoſt. Si pro ſepultura quicq̄ꝫ exegit ſymoniā ↄmiſit. Sꝫ nō. q̄ qn̄ꝫ accipit' noīe ſepul ture officiū eccĉiaſticū qd̄ impēditur ſepeliēdis et hoc q̄ꝛ ē q̄d ſp̄uale vēdi nō p̄t. i. q. i. dcm̄. xiii. . q. ii. p̄cipiēdū. Qn̄ꝫ ſepultura accipit' ꝓ loco ⁊ terra ab ep̄o cōſecrāta ſeu cimiteriata. et tlis locus nō p̄t vēdi ſiue ſit ſepultus aliq̄s ſiue nō. q̄ꝛ ſa cer eſt. xiii. q̄one. ii. Queſta. Quādoq̄ꝫ ſepul- tura dicitur tūba marmorea vel lapidea. et hec vendi nō poteſt ſi ibi ſit ſepultus aliquis. quia ex hoc factus eſt locus religioſus. tredecima q̄ſtione ſecunda. Queſta. ⁊ capitulo. Poſtq̄ꝫ. Secus ſi ibi nullus ſit ſepultus. Et ſic habes

ꝙ ꝓ exequijs mortuoꝝ michil pt exigi| nec pro
eis de aliq̄d dādo paciſci. Si tñ ſit ꝯſuetudo ꝙ
aliq̄d detur ꝓ ſepultura. pñt laici poſt ſepultu-
rā a clericis libē exhibitā ꝯpelli p epm ad ſuādā
laudabilē ꝯſuetudīnē. ex̄ d̄ ſymo. ad aplicā. Idē
no. Io. an. ⁊ do. An. de bu. ex̄ de ſepul. A do lēde.
ꝙ ſi clici aliqđ corpus ſepelire nollēt ñ fieret eis
cautio ab hredibꝫ defuncti de redimēdo ea q̄ ve-
mūt cū funē| ſymoniā ꝯmittūt. et multo magis
qn̄ pecūias exigūt nolētes al's ſepelirē. d. c. q̄ſta.
Facē aūt pactū de redimēdo lectū pānos equū
et hmōi etiā añ portacōez defuncti ad ecciā lici-
tū eſt ſm hoſt. qꝛ hec tpalia ſūt| dūmō non ne-
getur ſepultura| vel immiſceatur ius ſepulturē.
Si hns diūſa cimiteria apđ ecciā ſuā taxauit ꝓ
quāta pecuia q̄s ponatur in tli cimiterio. nā ſcđꝫ
hoſt. ſymōia eſt. ex̄. c. audiuimꝰ. et. c. Sic. Et
eođ mō ſi ꝓ pecunia crux ſpeālis portet ad funꝰ.
d. eō. c. audiuimꝰ. Si ſolerter ⁊ diligēter curā ſi-
bi ꝯmiſſam exercuit ⁊ quoquō ſe habuit in ſac-
mētoꝝ admiſtracōne| in infirmoꝝ viſitacōne| et
hmōi. Et primo| ſi eukariſtiā ⁊ criſma ſb fideli
cuſtodia clauibꝫ adhibitis ꝯſuauit vt pcipitur
ex̄ de cuſto. euka. c. i. Si ſepe eukariſtiā renoua-
uit vt debuit. Nā ſi ex h̄ ꝙ multū diſtulerit reno
uare aliq̄d eſt corruptū vel pditū| mortalit' pecca-
uit. Si cū debita reuerētia eucariſtiā miniſtrauit
ac infirmis detulit cū oportuit apte ⁊ cū lumīe
vt debuit. nam ſi ſecus fecit aut ex eius defectu
abſqꝫ ꝯmunione ⁊ ceteris ſacramentis aliquis

obijt grauiter peccauit. Si ſciēter exūti in moꝛli
q̄ ſenſu deficiēti q̄ infirmo vomitū patiēti cū ꝓba
bili piculo euomēdi eucariſtiā dedit. moꝛlit' pec=
cauit. Si audiuit cōfeſſionē alicuius nullā ſup
eo iuriſdictōnez hn̄s ſeu auctoritatē a iure vel
ab eius ſupioꝛe ⁊ eū abſoluit/ moꝛliter peccauit.
Idē etiā eſt ſi abſoluit ſubditū ſuū a caſibꝫ ſupi
oꝛi reſeruatis ſiue hoc faciat ſciēter ſiue ignorā
ter ſcd̄m Richar. ſi. iiij. nec valet abſolutio. et
tenetur in quātū poteſt ſine ſcādalo errorē ſuū
taliter abſoluto ſignificaē. Si ſcienter abſol=
uit a peccatis eum quē ſciebat excōmunicatū ma
iori excōicacōe. moꝛliter peccauit/ nec abſolucō
valuit ſcd̄m doctores ↄm̄uniter. Si ſciēter abſol=
uit nolētem a moꝛli diſcedere/ nec quod alijs
debꝫ ſatiſfacere. moꝛliter peccauit. Si audiēdo
cōfeſſiones nimis feſtinauit/ nec ꝓut opoꝛtuit
ſeu de quibus nō debuit interrogauit/ aut in ꝑ=
plexis caſibus peritioꝛes nō cōſuluit. nā in hijſ
de facili moꝛtaliter peccare potuit. Si in iniun=
gendis penitētijs indiſcrete ſe habuit/ ut q꜡ ni=
mis ꝑuas ſeu magnas vel ſcādaloſas dedit. Si
peccm̄ in cōfeſſione auditū ſine licētia ↄfitentis
quoq̄ mō reuelauit. moꝛliter peccauit. Si omēſ
ſbditos ſuos p⁹ ānos diſcrecōis ↄfiteri ⁊ ↄmūica
re fecī ⁊ nolētes q̄ꝫtū potuit ſuaſit induxit ⁊ coe=
git vel ſaltē epō denūciauit. nā ad hꝫ ex officiō te
netur. alſ grauiter peccat. Si ſine auctē epi vota
diſpenſauit vel commutauit. moꝛliter peccauit.

nec valuit talis diſpenſatio· extra de voto· c· i· Si
nimis facilis fuit ad diſpēſandū in ieiunijs ec-
cleſie / peccauit· Si m̄rimonijs clādeſtinis interfu-
it· Nā hoc ē ꝓhibitū· et ex hoc tlis ſacerdos trie-
nio ſuſpēditur ab officio ſacerdotij· ut in· c· cū in-
hibicō· e· ti· Si ſciēter ſcdas nuptias vel clāde-
ſtinas bn̄dixit· nā hoc ē ꝓhibitū ut in· c· i· ꝛ i· c·
vir autē· extra de ſecū· nupt· Et ſacerdos bn̄dicēs
ſcdas nuptias dꝫ ſuſpēdi ab epo ꝛ ſic ſuſpēſus nō
p̄t abſolui citra ſedē aplicā· ut no· Hoſt· i dcō
· c· i· Cui ꝯcor· Archid· xxxv· q· iij· In copulacō-
ne· Si rite baptizatū ec̄ a muliē ſciēter iterꝫ ba-
ptizauit· mortaliter peccauit· de ꝯſe· di· iiij· rebapti-
zare· Et ħ agēs ſi ē clicus debꝫ deponi· e· di· c· eoſ·
et· c· Quibus· Et ſi ē publicū efficitur irreglaris
ex̄ de apo· c· ex litteraꝝ· Concor· Rich· in· iiij· di· v·
ar· iiij· q· ij· Si baptizauit cū criſmate non nouo
id ē nō eiuſdē anni· nā ħ fieri ꝓhibet· p̄terq̄ꝫ in
mortis articulo· et ꝯ faciēs dꝫ puniri· e· di· Si qs·
Si ꝯgnouit carnaliter filiā ſpūalē quā baptizauit
vel in ꝯfeſſiōe audiuit / ā eius ꝯmatrē· grauiſſimū
ſcelus commiſit· Si honeſte ꝛ modeſte in ꝯūtiſa-
one ſua ſe habuit / vbo pariter ꝛ exēplo / in fide ꝛ mo-
ribꝫ ſubditos ſuos inſtruēdo / admonēdo ꝛ cō-
pellēdo iuxta poſſe ad bn̄ viuēdū / et vt p viā ſa-
lutis ambulēt· ſic tenet· ꝛ hetur extra de re· iur·
Quāuis· Si contumaces / concubinarios / vſu-
rarios et huiuſmodi notorios peccatores non
correxit et arguit publice et priuate quantum

eoꝝ ſaluti expedire ꝯgnouit grauiter peccauit.
nã ad hoc ex pcepto tenetur ſcd̃m doctores. Si
qꝫtũ bono mõ potuit ludos illicitos ꝛ malas cor
ruptelas in prochia ſua nõ extirpauit. grauit peccauit.
Si ſortilegas dĩnas ꝛ hmõi i prochia ſua
ſuſtinuit ꝛ non correxit. grauiter peccauit. xxvi. q.
v. puenit. et. c. cõtra. Si muliẽs xpianas in domo
iudeoꝝ ſeruire vel eoꝝ filios lacte nutrire permiſit.
Nã hoc phibetur ex̃ de iudeis. c. iudei. Si
indulgentias dedit cũ nõ poſſꝫ | vel ob queſtũ ecclesiã
ſuã maiorem indulgẽtiam qꝫ habuit ſciẽter
pronunciauit. mortaliter peccauit. ¶ Si queſtores
falſas indulgẽtias in eccleſia ſua pronũciare |
aut reliquias nõ veras ſeu ab ecclia nõ approbatas |
venerandas populo exhibẽ ſciẽter
permiſit. et huiuſmodi. Et ſi cum eis de quota
elimoſinaꝝ pticipauit ꝛ de pticipãdo pactũ fecit.
In omnibus hijs mortaliter peccauit ꝛ reſtituere
tenetur. xxiii. q. ulti. ve vltimã. c. pterea. ¶ Si
benedictõnem menſe et gratiaꝝ actõnem dicẽ
conſueuit vt debet. Si vſurarijs alienigenis ꝛ alijs
de ipſius terra non oriundis publice vſuram
exercẽtibus ad hoc domum ſuam locauit |
vel alio titulo conceſſit. Nam ex hoc ipſo facto
excommunicatus fuit. ut in capitulo. vſurarum.
de vſur. libro ſexto. Si induxit aliquẽ cum effectũ
ad vouẽdum | iurandũ ſeu promittẽdum vt ſepulturã
apd̃ eiꝰ ecciã eligat vl̃ electã iã vltius nõ
immutet. ipõ fcõ ſniaꝫ excõmunicacõis incurrit.
a qua ab alio qꝫ a papa pterqꝫ in mortis articulo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

abſolũi nõ poteit. vt in cle. cupiẽtes de penis. Si ſciẽter ꝛ ſpõte ꝑticipauit cũ excõicatis a ꝑͣpa ꝛ i-pſos ad officia dĩna recepit. excõicatus ē. ꝛ ab-ſolucõ ꝑͣpe reſuatᷣ. ex̄ de ſen. excõ. ſigĩficauit. Si falſauit lr̃as ꝑͣpe | vel falſis vſus ē ſciẽter | vel re-mouit etiã vnã ſolã lr̃aꝫ ab eis excõicatus ē. ex̄ de cri fal. ad falſarioꝝ. Si ſciẽter i cimiterĳs ſe-peliuit tpe int̃dci in caſibꝫ nõ ꝯceſſis a iure | vł ex-cõmuĩcatos pꝑlice ꝗ̃ noiatim int̃dcõs vel vſura-rios manifeſtos. excõicatus eſt. vt in clemẽ. i. de ſepul. Sepeliẽtes ꝗ̃ occidẽtes ſe | vel in mořli decedẽtes mořliter peccãt. ¶ Ab epis ꝛ ceteris prelatis ſupioribꝫ. ¶ Caplm. xviĳ.

Ab epis ꝛ alĳs ꝑlatis ſecłaribꝫ pñt q̃ri fere omia q̃ dc̃a ſũt ſ̃ de clicis bñficiatiſ ꝛ curatiſ. De-inde q̃ript. Si ſe ꝯgnoſcat idoneũ ſcia moribꝫ et vita. Nã epm oportꝫ hr̃e ſacrũ lr̃aꝝ pitiã | ꝛ ſcire erudimẽta fidei. cũ ex officĩo teneatur docẽ ꝑplm ſibi ꝯmiſſuꝫ ꝛ rõnẽ reddẽ omi poſcẽti eũ de fide ꝛ alĳs ad ſalutẽ ptinẽtibꝫ. Nec ſufficͨ ꝑlatis bona ꝯũſatio ꝛ moꝝ honeſtas: niſi addatur doctrine ſcia. xxxvj. di. c. ecce. et. xxxviĳ. di. c. oẽs. et ſi nõ eſt ſaltẽ ꝯpetẽter lr̃atus epſ pt ab officio re-mouei. extra de eta. ꝛ q̃li. q̄ꝫuis. Si ſciẽter aſſecu-tus ē dig̃tatẽ ſeu ꝑlationẽ. an ipo exñte irregu-lari | bigamo | illegitĩo | excõicato | ſuſpẽſo | homici-da ꝗ̃ notorio ꝯcubinario. nã in hĳs oibꝫ ſciẽter exñs | ſi ad ꝑlacõeꝫ ē aſſumptus nec ꝑ̄us diſpẽ-ſatus vel abſolutus | aſſidue in mořli manet. Si elcõeꝫ | ꝯfirmacõeꝫ | dignitatẽ. ſeu conſecracõneꝫ

ſymoniace obtinuit vel alias iniuſto titulo. nã
talis nõ eſt paſtor ſ3 animarum deceptor ꝛ excõica-
tus excõicacõne ipſo iure. et tenetur reſignare ꝛ oĩa
que ꝑcepit reſtituere. ut ſupra. c. xvij. Si ante cõ-
firmacõnem epiſcopatus vel alterius dignitatis
adminiſtracõni ſe ingeſſit ꝑ ſe vel ꝑ aliũ. Nã talis
ſi qđ ei ꝑ electõnem ius erat queſitũ eo ipſo ꝑua-
tus eſt. ut in c. auaricie. de elec. li. vj. Si de reli-
gione ad epiſcopatũ aſſumptus ẽ. nã talis ad-
huc tenetur voto ꝯtinẽtie ꝛ pauꝑtatis l3 factus ſit
diſpenſator bonorum eccie. Nec a voto obedientie
abſolutus ẽ. ſ3 ꝑ accidẽs nõ tenetur obedire | cũ
ſuꝑiorem nõ habeat. ſic ꝛ abbas mõſterij ſcđm Tho.
ſecunda ſecũde. q̃ne. lxxxviij. Tenetur etiam
portare habitũ ſancte religionis ꝛ ad alias ob
ſeruãtias regulares que non impediunt põtifi-
cale officium ſecundũ eũdem Thomã ibidẽ. q.
. Clxxxv. ꝛ Hoſtiẽſem. Si mõachum vel aliũ re-
ligioſum de monaſterio ad officium eccleſiaſticũ
traxit ꝯtra voluntatẽ abbatis vel alterius ꝑlati
ſui. Nã hoc eſt prohibitũ et graue peccatum. lv-
iij. diſtinctõe. c. i. et. ij. et. xviij. q. ij. q̃ſ3 ſit. ꝛ. c. ſe.
Si ꝯtulit ordinẽ vel bñficiũ ſymõiace. excõicati-
onẽ ipſo iure latã incurrit. ꝛ tenetur ad reſtõnẽ oĩm ꝑce-
ptorum. vt ſupra caplo. xvij. in principio. et extra
de iniurijs. c. finali. Si contulit beneficiũ retẽtis
ſibi fructibus vel aliqua ꝑte eorum. nã hoc eſt
ꝓhibitũ ꝛ ſymõia ſi fiat ex pacto vel ꝯſuetudine
extra vt eccl eſi. beneſi. ſi. dimi. cõ. caplo. vt no-
ſtrũ. et ex̃ de cenſi. iubem⁹. j. q. iij. Si q̃s ꝑlẽdas.

¶ De regreſſu in epm electo

Si vm̄ ↄtulit plura bn̄ficia· nā hoc eſt ↄtra iura· ·lxxxv· di· c· Singula· n̄ in aliq̄bꝫ caſibꝫ de quibꝫ s̄ in· c· p̄cedēti· Si aliquē ſciēter ordinauit infra etatē legitimā· mor̄le ē· ꝛ debꝫ ſuſpēdi a collacōe ordinū· ex̄ de tēp· or· c· vel nō eſt· Nec in etate p̄t ep̄s diſpēſare vt no· glo· in cle· Gn̄alē· de eta· et q̄li· Si ↄtulit ſciēter ordines p ſaltū| ā duos| ſeu q̄tuor miores ſimul cū ſbdyaconatu· mor̄le ē et ꝓhibitū· et debꝫ depom· lxxvii· di· c· i· et ex̄ de eo q̄ fur· or· ſuſ· c· cū hoc· Si ↄtulit ordies ſacros ex̄ tpa ↄſtituta· mor̄le ē ꝛ dꝫ p̄uari añcte ordinādi· ex̄ de tē· or· ſane· Si ordiauit alterius prochianū ſciēter ſine licētia ſui ſupioris· ſuſpēſus ē p annū a collacōe ordinū· ut in· c· eos· de tēp· or· li· vi· Si in ordinacōne aliq̄d obmiſit de ſbalibꝫ| p̄cipue in quibꝫ imp̄mitur caracter| mor̄liter peccauit ꝛ tenetur iterū totū iterare in alia ordinacōe· Si vero q̄d omiſit nō eſt ſubſtātiale| nō oportet rite factū iterari· ſꝫ q̄d obmiſſuꝫ fuit ſuppleri ī alia ordinacōe· Nec p̄us q̄ꝫ ſit suppletū dꝫ ordiatus exercē officiū· Vide theologos in· iiii· di· xxiiii· et in· c· p̄ſbit᷑· de ſacris nō itera· ꝛ ibi p doctores· Si fec̄ ordinātos diligēter examiari de etate ſciencia ꝛ moribꝫ· nā ad h̄ tenet᷑· al̄s peccat mor̄lit᷑· ·xxiiii· di· qn̄ ep̄us· Si ſciēter vel p ignorātiā ex̄cuſabilē indignū admiſit ad ordinē vel bn̄ficiū| mor̄liter peccauit ſm̄ Thomā ꝛ Albertū· Si promouit aliquē ſine titulo ad ordinem ſacrū· Nā hoc prohibitū eſt· extra de p̄ben· ep̄us· et· c· cum ſecunduꝫ· Si ſingulis annis renouauit in die

cene dni sacrū crisma qd conficitur ex oleo et bal-
samo. nā ad hoc tenetur. de consec. di. iiij. Si q̄s de
alio. Nec dz conferre sacrm̄ n̄ ieiun9 de conse. di. v.
ut epi. nec dz iterari. ibidē. c. dcm̄. et c. se. Si nō vi
sitauit vt debuit dyocesim suā singlis ānis. vel si sus-
stinuit cleicos in delictis suis absq3 correctōne
pecuia corruptus vel obtētu obsequij sibi p̄stiti
seu fauore carnali. g̅uiter peccauit. lxxxiij. di. si
q̄s epus. et. c. error. et. c. consentire. et ex̄ de off. or.
irrefragabili. et. c. nichil. et. lxxxiiij. di. puenit.
et. c. se. Si aliq̄d accepit vt correctōnē facēt vel
ut ab ea cessaret q̄ minus pccm puniret vel vt
vices suas committēt seu sup aliq̄ dispēsacōz facēt
nā in hijs et hmōi symoniā cōmittit si p pecunia
p̄cibz vel obsequijs fecerit sm Tho. scda scde. et
ex̄ de symo. nemo. Et idē si accepit aliq̄d vt ser
uet iusticiā. Si erga paupes fuit auarus. nā er-
ga eos tenetur esse liberalis et ipis qd sibi supest
erogare. lxxxvj. di. frēm nr̄m. et. c. nō satis. Si
fuit pr̄ refugiuz et defensor viduarum et orphanorum
et pauperū et aliarum psonarum miserabiliū. nā si nō
fec sic g̅uiter peccauit. lxxxvij. di. p totū. Si visi
tacōne sue diocesis fec vel fieri fecit p aliū et aliq̄d
exegit p̄ter pcuracōnē q̄ exigi dz solū in victu
alibus. prohibitum est. ut in. c. exigit. de cens. li.
sexto. Si delicta clericorum et aliorum subditorū lai-
corum punuit ex auaricia pena pecuniaria et nō
potius ad reprimenduz et compescendū eorum
delicta. mortaliter peccauit. Si in visitacōe sua
non diligenter quesiuit de quibz debuit precipue

de vita et hōneſtate ſacerdotūꝛ officiantiū· ſci-
licet quomodo ſe habent in officijs ſuis in cō-
fectōne ꝛ adminiſtracōne ſacramētoꝝ · Et ſi ri-
tum ꝛ formā ab eccleſia traditam ſeruēt· ꝛ quo-
modo ſe habēt in audientia cōfeſſionū ꝛ cura a-
nimaꝝ ſuaꝝ ſibi ꝯmiſſaꝝ · Et ſi tenēt eccleſiā mū
dam / et veſtimenta ſacerdotalia ꝛ altaris orna
menta ſicut tenētur· ut ſupra capitulo ·xvj· Nā
ſi in huiuſmodi inuenit eos notabiliter deliquiſ
ſe et non puniuit vel prouidit ꝙ aut illi ſe emē
dent aut de alijs loco eorū ſi illi ſunt incorrigi-
biles· grauiter peccauit· ꝛ omnia mala ꝛ damna
animaꝝ que inde ſequuntur ei imputātur· ex-
tra de iniurijs· caplō finali· Si ſuſtinuit in officijs
et beneficijs notorios concubinarios vel alijs
ſceleribus manifeſtis infectos / vt vſuris / ludiſ
tabernis / negocijs ſecularibus / venacōnibus
et huiuſmodi vacātes · Nam in hijs omnibus
nō poteſt excuſari a mor̄li ſi eos non punit cum
poteſt ſine piculo ſciſſure vel maioris ſcandali·
·xliiij· diſtinctōne· cōuerſacōnes· in gloſa ·xx-
iij· q· iiij· cū quiſqꝫ · Si laicos ſibi ſb̄ditos noto-
rios pccōres q̊s p ſe vel ex alioꝝ denunciacōne
nouit adultōs / vſurarios / inimicicias ſuātes nō
corrigit p cēſuras vl̄ p alios modos q̊bꝫ melius
p̄t· ḡuiter peccat· niſi omittat qꝛ nō ſperat emē-
dacō ſꝫ potius deteioracō ꝛ timetur de ſcādalo· ut
decō· c· cū quiſqꝫ· ꝛ· lxxxiij· di· nemo· ꝛ· c· ſeqn̄tibꝫ
Si malas ꝯſuetudies q̄s nouit i ſua dyoceſi niti
tur quātū p̄t auferre / ut vendē ꝛ laborare diebꝫ

feſtiuis. nō ↄſiterinec ↄmūcare ſemel in anno. tripudiare ſeu alia ſecularia in eccīis ⁊ locis ſacris fieri / violare eccīaſticā libtatē vel emunitatē. vt q̄ clerici ↄueniātur in iudicō ſeculari. vel q̄ debitores et malefactores de locis ſacris violēter extrahātur in caſibꝫ nō ↄceſſis ⁊ hmōi. Nā ↄtra hec oīa tenetur muigilare ⁊ obuiare ne fiant. et poſt ammonicōeꝫ nolētes deſiſtē excommūicare ⁊ punīē. al's ḡuiter peccat ſi timore vel negligētia omittit. xliij. di. Sit rector. Si in uigilauit ↄ̄ hereticos ſortilegos ⁊ dīmos / eos ad fideꝫ verā reducēdo. ā ſi ſe emendaē noluerint acrius puniēdo. nā ad h̄ tenet' ex officō. xxvj. q. v. c. cōtra. et c. ſe. et ex̄ de heret'. Ad abolendā. et i cle. ex ḡui. de vſur'. Si aliquē ꝑ rīis manibꝫ verberauit. nā hoc ei nō licet. xlv. diſt in. epm. Si bona eccīe male gubernauit / vel illa nō indigētibus tradidit ſeu al's mutiliter expendit. nā ḡuiter peccauit. x. q. ij. epus. ⁊ tenetur reſtituē. ut s̄. c. de curatis. Si res vel bona eccīe vel epatus alienauit ſine neceſſitate ⁊ debita iuris ſolēnitate ḡuiter peccauit. x. q. ij. c. i. ⁊ ſi. Si iura aliaꝝ eccleſiaꝝ nō ſeruauit / ſibi oīa vendicādo ⁊ paulati ius parrochiale ſbtrahēdo. nā hoc ē oīmo illicitū ⁊ ꝓhibitū. xvj. q. i. cōſtitutū. Si bona aliaꝝ eccīaꝝ vacantiū ſibi vſurpauit. Nā ḡuiter peccauit. cū debuerint in vtilitatē eccīe expēdi vl' futuris ſucceſſoribꝫ fideliter reſuari. Et ē ſuſpenſus donec plene reſtitueit. extra de ele. q̄ ſepe. li. vj. Si vltra moreꝫ ātiquū a ꝓrochianis p̄ſbris

ſue dyoceſ aliquid exegit vel eos gͣuauit · gra=
uiter peccauit · x · q · iij · cꝫ · et · c · ſe · et ex̄ de exceſ · p̄=
la · c · i · vbi idē no · ab · ſy · et plene de teſta · requi
ſiſti · Si habuit yconomū clericū qui p̄ſit rebuſ
eccīe ſb cuius teſtimōio res eccīe gubnētur · nā
ad hoc tenetur ſm iura · lxxxix · diſ · volumus ·
et · c · qꝛ in q̄buſdā · ꝛ · c · iudicatū · Als ſuſpēdi dꝫ
vt in · c · indecēter · e · di · Si aduocatos vel ſibi ſ=
uiētes nō debite remunerauit · ꝯtra iura fec̄ · xij ·
q · ij · quicūqꝫ · ꝛ · c · ſe · Si debita ſua vel a p̄decceſ=
ſoꝛe ſuo relicta occaſiōe eccīe ſue nō ſoluit · Nā
ad hoc tenetur ſm Inno · ex̄ ne p̄la · vices ſu · c · q̄
relā · Et idē Ab · ſy · ibi · Si excēptos vt q̄tuoꝛ oꝛ=
dines mēdicātes ꝛ alios hn̄tes p̄uilegiū exem
ptionis iniuſte moleſtauit vel coꝝ p̄uilegia nō
ſuauit | ad ſuū iudiciū traxit | vel als eos quoq̄
mō impugͣuit | grauauit vel male tractauit · gͣui
ter peccauit · nā contra iura fec̄ · Diſtricte eni p̄=
cipitur prelatis vt p̄dictoꝝ exemptoꝝ p̄uile=
gia ſeruēt ꝛ eos affectu beniuolo habeāt ꝯmen
datos · nec ſe ipis difficiles | gͣues | duros ā aſpe
ros ſꝫ potius fauoꝛabiles ꝓpicios benignos ꝛ li
berales ſtudeāt exhibē · ex̄ de exceſ · p̄la · c · nimiſ ·
· j · et · ij · et extra de p̄uileg̊ · dilecti · et · c · quāto · et
· c · in hijs · et · e · ti · c · volētes · li · vj · ꝛ in capitulo ·
dudum · de ſepulturis · et · c · religioſi · de p̄ui · C · ſa
ne · in cle · Si mōſteria moniałi diligēter viſita
uit · nā ad eius officiū p̄tiet ea ſinglis āns viſi=
tare etiā ſi ſint exempta · ut in clementi · attendē
tes · de ſta · mona · Si queſtores vel alios permiſit

mendaciter p̄dicare ſeu falſas indulgētias p̄-
nunciaē. vel ipſemet ꝯceſſit q̄ ꝓnūciauit indul-
gētias q̄s nō potuit. g̃uiter peccauit. ex̄ de penī-
ētre. cū ex eo. Si nō tenuit vicariū peritū ꝛ bonū
ad tractādū ꝛ diiudicandū cās in foro ꝯtētioſo
nā ad hoc tenetur p̄cipue qn̄ nō eſt ſufficienter
doctus in iure. Si fuit pſonaꝝ acceptator / ꝛ p̄-
pter hoc iuſticiā poſcēti nō exhibuit diſtulit vel
negauit / q̄ qḋ maius eſt ſentētiā iniquā ꝓtulit.
Nā in oībꝫ hijs mortaliter peccauit ꝛ ad ſatiſfa-
ctōnē tenet̄. ut ſ̈. e. ti. c. iiij. Si ſine iuſta cā vel
cāe ꝯgnicōe / q̄ ordie iuris iudiciario p̄termiſſo
aliquē excōicauit vel al's iniuſte g̃uauit. mortalit̄
peccauit ꝛ g̃uiter puniri dꝫ ꝛ ad intereſſe tenetur g̃-
uato. xxiiij. q. iij. de illicita. et ex̄ de ſen. ex. c. ſa-
cro. Si ꝓ minimis culpis ꝛ dāniſ eē patoſ corrigi
excōicauit. nā hoc ꝓhibitū eſt. xj. q. iij. epi. ꝛ. c.
nemo. Si cās difficiles minus diligēter p ſeipm
examiauit pōderauit ꝛ iudicauit / ut ē mr̄imōij
diuorcij. vel alijs delegauit p̄cipue idiotiſ ꝛ leui-
bus. nā hmōi nō debuit ꝯmittē / n̄ iuſta cā ꝛ ne-
ceſſaria impeditus. ꝛ tūc pſoīs in iure peritiſ et
expertis. extra de ꝯſan. et affi. ex literis. Si ꝓpās
iniurias dure vīndicauit. nā hoc eſt deteſtabile.
xlvi di. ſediciarios. Si teſtamēta ꝛ vltimas vo-
luntates p̄cipue in legatis ad pias cās nō fec̄
exeq̄. nā ad hoc tenetur. extra de teſta. ſi hredeſ.
Si diſpenſauit in votis vel iuramentis in quibꝫ
non potuit. vel ſi potuit / indiſcrete tamē et ſine
racōnabili cauſa. grauiter peccauit. vide ſupra

p̄cepto ſecūdo· Si incerta male diſpēſauit| vel
ſine racõnabili cā ꝓ minori quãtitate cū vſura⸗
rijs raptoribꝫ ⁊ hmōi ↄpoſuit· grauiter peccauit
vt ſupra pte prima· ca· i· in fi· Si ſ̄ꝑiorꝫ ⁊ alijs ſuis
ſupiorībꝫ ac ſacris canonibꝫ obediuit· nā ad hoc
tenetur· lxxxxij· di· obediētiā· et· xxv· q· i· p to⸗
tū· et cōtra faciēs grauiter puniri debꝫ· ex̄ de ex
ceſſ· pla· nimis· et duobꝫ· c· ſe· Si habitu vita et
moribꝫ exēplaris fuit| in vita ſobus·· Si ſuppel
lectilibꝫ pcioſis vtitur· Si in apparatu ⁊ ornatu
domus ⁊ equoꝝ ā familie nimis ſūptuoſus fuit
et nimis curioſus· Si eccłiā ſuā viſitauit ⁊ in ſolē
nitatibꝫ miſſaꝫ cātauit| dīnis officijs interfuit ⁊
deuote exſoluit| et ab alijs debite celebrari ⁊ cā⸗
tari fecit vt tenetur· Si ora cōm ꝑuater ⁊ lectōi ſa⸗
cre ſcp̄ture vacauit vt dꝫ· xxxvj· di· p totū· Si
exn̄s eruditus p̄dicauit populo| vel ſaltē ei de
vtilibꝫ p̄dicatoribꝫ ⁊ cōfeſſoribꝫ ꝓuidit· nā ad ſꝫ
tenetur· extra de offi· ord· inter cetera· Si exn̄s in
mortli viſus eſt ordine ſuo· qꝛ totiēs mortaliter pec
cauit quotiēs hmōi actū fac· ut tāgēdo res ſa
cras quaſi officiō ſuo fungēs et hmōi ſm Tho·
et Ab· Si mulierū familiaritatē qi peſtem vita⸗
uit ⁊ raro de domo exiuit· Si adulatores abhor⸗
ruit et huiuſmodi· Si in conuiuijs multū ſe oc
cupauit· Nā hoc ē epiſcopo deteſtab́le ⁊ ꝓhibi⸗
tum· et ex hoc eſt acriter corripiēdus· xliiij· di·
multis· et capitulis ſequētibus· Si detractores
ſuſurrones et huiuſmodi male loquentes li⸗
benter audiuit| vel tacuit nec correxit vt debuit

et potuit· nā hoc mortale vidr ſm tho· ha he· q· lxx-
iiij· Si ad mēſaȝ ſuā ſacras lcōnes legi fec· nā ſʒ
epis ⁊ ſacerdotibꝫ ꝑcipit· iiij· diſ· c· ꝓ reuerētia·
Si familiā honeſtā habuit ⁊ eā ṽbo ⁊ exēplo ſa
lubter gubnauit ⁊ erudiuit· nā de his rōnē red
dere oportebit deo in die iudicij· heb· vl· ⁊· xlvij·
di· C· ncce· Si exercuit officiū inquiſicōis ꝯ here
ticos ſvt tenet· nā ſi carnali amoē odio vel timo-
re ā cuiuſlibꝫ ꝯmodi tpalis affectōe vel obtētu|
mali cōſe ⁊ fraudulēter labē hētice pitatis| ſeu
qꝛ ipm i execucōe officij inqſicōis impediat fal
ſo alicui pſumpſerit imponere| vel quoquo mō
vexaē vel contra iuſticiā ⁊ ꝯſcientiā ſuā omiſerit
ꝯtra quēqꝫ ꝓcedere ubi fuerit procedendum·
ſuſpēſus eſt ab officō p triēniū· ut in clem· mul-
toꝝ· de hret· et ēca fi· Alij vero inqſitores epo in
feiores in hvt ꝯ delinqn̄tes eo ipo excōis ſniam
incurrt· a q niſi p r o· pō· p terqꝫ in mortis articlo
abſolui poterīt· Si locauit aliqꝫ domū vſurarijs
alienigenis ad fenus exercēdū· nā ipo iur ſuſ
pēſus ē ex de vſu· qꝫ qꝫ· li· vj· Jdē ſi pmiſit qꝛ hmōi
vſurarij in terris ſuis ⁊ eius iur dictōi ſbiectis
fenus exerceāt· n̄ infra tres mēſes eos expulerit
ut ibi· Si ꝯſecracōes altariū vel ecciaꝝ calicū ⁊
patenaꝝ aut bn̄dictōes corpaliū ⁊ veſtiū ſacrū
ſeu ꝯſecracōes abbatū vel abbatiſſaꝝ nō ſm for
mā ⁊ ecci e ritū| vel ꝓ pecunia fec· nā mortlit pecca
uit ⁊ ſymoniā ꝯmiſit· i· q· iij· Si quis ptēdas· Si
pro aliqua iuſticia vel gratia ſpūali aliqd acce
pit· mortale eſt ⁊ ſymoniacum·

De prelatis religioſorum. Capitulū. xix.

Prelati religioſorū pn̄t de multis interrogari q̄ ſūt ſupra. c. xviij. ut eorū ↄdicōni et ſtatui melius videbitur expedire. Deinde ſi ſimoniace religionē ingreſſus eſt vel ad eā aliū ſymoniace recepit. Nā p religionis ingreſſu ſiue virorū ſiue mulierū nō licet aliquid dare vel accipe q̄ñ precium etiā paupertatis ptextu. extra de ſimo. qm̄ ſymoniaca. Si tñ monaſteriū ſit tenue dicūt Vincē. Tancre. Ray. Jo. et Hoſti. q recipiētes volenti intrare pn̄t dicere nos libēter et gratis te recipimus ad cōſortiū nr̄m ſpūale. ſꝫ cū bona noſtra nō ſufficiāt nobis et tibi porta tecū vnde poſſis vivere. vel ſic. prouideas tibi vnde vivas. tūc enim ſi ingrediēs monaſteriū aliqua bona ↄferat nō ↄmittitur ſymōia. dūmodo pure fiat ſꝫ in fraudē nō dicatur et ſine aliq pacto. ar. i. q. ij. C. i. et. c. ſi q̄s ppt. Sꝫ bn̄har. inno. bar. bx. et Arch. dicūt q nec an̄ nec poſt pt aliq̄d peti. i. q. eos q̄. et. q. ij. ſi q̄s p̄ bēdas. et ſic dicēdo ſymoniā ↄmittūt tā recipiētes q̄ꝫ recepti. etiā ſi ignorēt. i. q. ij. C. ij. et ex̄. e. qm̄. Et ſꝫ opio tutior ē et quātū ad muliēs approbata. ex̄ de ſta. regl̄a. piculoſo. li. vj. ibi. diſtrictius inhibem⁹. Vide ibi glo. ſup vbo. abſqꝫ penuria. Poteſt dici ut notatur in directorio li. iij. ti. xvj. C. Quod ſi monaſteriū. vbi hec oīa referūtur. q ſi monaſteriū eſt ita tenue q abſqꝫ penuria non poſſint ibi plures vivere poſſunt recipientes dice-

rē vt ſupra· et hoc caſu verior eſt opinio prima·
nec ē ſymōia dū mō nl vltra addāt· Si autē abſ
qȝ penuria poſſint ſuſtētari lȝ nō ɔmode/ nō poſſet
p̄dcā vba dicē· ex· e· qm̄· et· c· nō ſatiſ· h ibi· Do·
An· de bu· i dcō· c· qm̄· recitat opi· vide ibi· Spō-
te autē oblata ſp licet recipe· Et ſi p̄mo ḡtis ſit
recepta puella ⁊ monaſteriū tenue ſit dic oſti·
q p̄nt mōiales agē ɔtra patrē ꝓ alimētis filie/
vel ſi pr̄ deceſſit agē p̄nt ad ptez ſue hereditatis·
vt in autēt· de ſan· epiſ· ℭ· nullā· colla· ix· Si ille-
gitime natus ē· Nā tlis ſi digmtatē vel p̄ratū
q̄ creatur in religiōe p elcōnē obtiet/ nō p̄t ſine
ppe diſpenſacōe retinē· de fil· pſb· c· ſi· Si trāſiuit
de ordie mēdicantiū ad nō mēdicātiū· nā tlis nō
p̄t in eo p̄ratū nec aliq admiſtracōnē aut re-
gimē animarū habere· extra de regularibȝ· ut ꝓ
feſſores· in clemētina· Si recepit aliquē ad reli-
gionē nō principaliter ꝓpter deū ſȝ ꝓpter tēpalē
vtilitatē ā alia ſiniſtra intencōe/ vel ſine debita
examinacōe/ vel ſi rcepit nō recipiēdū vel repu-
lit ſine cā ex ſua idoneitate recipiēdū· ḡuiter pec
cauit· Si in ordine mēdicātiū aliquē infra ānū
ꝓbacōis ad ꝓfeſſionē recepit· nā tlis mortaliter
peccauit ⁊ ipo fcō ſuſpēſus ē a recepcōe cuiuſli-
bet ad ꝓfeſſiōȝ in eodē ordie· ex· de regl'a· Nō ſo
lū· li· vj· Si tn̄ tli ſuſpēſione durāte aliquē recipi
at non irregularis fit· ut no· Johānes an· ibidē
Si exiſtēs de ordine mendicantiū locuȝ ſeu do-
mum ad habitandum recepit ſeu dimiſit ſine
licentia ppe· nam talis excōmūicacōeȝ incurrit

vt in c. cū ex eo. de excesſ. pla. li. vj. et in cle. cū-
piētes. de peniſ. Si abbas exn̄s p̄fuit diu̇ mō-
ſterijs. nā h̄ ē ꝓhibitū ex̄ de reli. do. c. fi. Si ſol-
licite ꝛ fidelr quo ad ſpūalia ꝛ tēpalia admiſtra
uit ꝓpter deū ſolū ſine ambicōe ꝛ alia ſiniſtra in
tencōe. alſ cū piculo aīe ſue admiſtrauit. Si ſci
ent' crimīoſos indignos ꝛ nō idoneos ſcia vel
ꝯſcia ad ꝯfeſſiōes audiēdas vel ad officia regi
minis vel p̄dicacōis ꝓmouit vel ſuſtinuit cū poſ-
ſit illos iuridice remouē. nō vid̄ꝛ poſſe excuſari
a mor̄li. lxxxiij. di. error. ꝛ capl̄ſ ſe. Si i viſitacō
ne ſb̄ditoꝝ iuris ordinē ſuauit. nā ad h̄ tenet̄.
ex̄ de accuſa. q̄lit' ꝛ qn̄. j. et. ij. et ex̄ de ſymo. lꝫ. ubi
dꝛ ꝙ ſi p̄latus errauit ꝛ exceſſit tenet̄ errorē ſuū
corrigē. ideo cauēdū ē diligēter p̄lato ne i cor-
rigēdo ſit nimis remiſſuſ vel nimis rigidꝰ. xlv.
di. diſciplia. ꝛ nō faciat p̄cepta indiſcreta ꝛ n̄ ꝓ
re ardua. nā ſi cogēt p p̄ceptū vel ſn̄iaꝫ ſubditū
ad aliq̄d in q̊ ſb̄ditus nō tenetur ei obediē. mor̄
liter peccaēt. Nec ſit nimis credulus i ꝓceſſu ac
cuſacōis vel inq̄ſicōis vel denūciacōnis crimīnū
nec p̄ceps in ꝓlacōe ſn̄ie excōis vel alteius ce-
ſure. alſ ḡuiter peccat. Si curā h̄n̄s monaliū di
ligēter ꝛ honeſte eas viſitauit ꝛ ad eaꝝ regulā
ſuādā efficacit' induxit ꝓuidēdo eis de cōfeſſore
idoneo ſcia ꝛ ꝯſciētia q̄ꝫtū potuit. ꝛ ꝙ penituſ ab
ſtieāt a familiaritate ſuſpecta quorūcūqꝫ viro-
rū laicoꝝ clericoꝝ ꝛ ec̄ religioſoꝝ ne exeāt clau
ſurā vel etiā admittāt aliquos intra mōſteriū n̄
ex rōnabili cā. ut p̄cipitur in c. piculoſo. de ſta.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

regłariū· li· vj· Si in diſpenſando in ieiunijs in
eſu carniū / in habēdo ſuꝑflua ad vſū in penitētijſ
taxatis ꝑ regulā ꝛ conſtōnes ꝛ huiuſmodi in-
diſcrete ſe habuit· nā ſi ſine rōnabili cauſa diſ-
penſauit ſic inducēdo regłaris diſcipline relax
ationē ꝛ religionis eneruando rigorē grauiter
peccauit ꝛ ipſe de hoc reddet deo racōez· Si nimis
ſe ſecularibꝫ negocijs ꝛ tēꝑalibꝫ implicauit per
curias principuꝫ diſcurrēdo / vel ꝓ minimis cū
alioꝝ ſcandalo litigādo ꝛ ꝓpter hoc a cura ſb-
ditoꝝ deſiſtēdo ꝛ ipſe ſpūalibꝫ oracōni ꝛ lectōni
minis vacādo· Nā in hijs omibꝫ ḡuius ꝛ leuius
peccauit ſꝫm q̄ntitatē exceſſus· Si nimis ſuptuo
ſus ꝛ curioſus fuit in edificijs mōſterij / eccie or-
namētis ꝛ hmōi· Nā ē deteſtabłr ꝓhibitū· xij·
·q· ij· aurū· et· c· glia epi· ex hmōi aūt exhaurit
ſepi9 in ꝑlato ois ſpūs ꝛ deuocō / Si moribꝫ ꝛ vita
fuit exēplaris / in ceſſu / habitu ꝛ geſtu modeſtus
in locucōe ḡuis ꝛ fructuoſus / cauēs diſcordias /
pacē nutriēs / oēs patiēter audiēs ꝛ tolerās / ſin
gularitates euitās / ↄūez vitā ſeqn̄s cū ꝑt / nemi
blandiēs / cūctis affabilis· ſuſurracōnes detra-
ctiones irriſiones confabulacōnes maledicti
ones et contencōes in ſe ꝛ in ſubditis eliminās·
Si malas cōſuetudines ſeu corruptelas contra
regulā ꝛ religionis decentiā induxit / aut ṗus
inductas non extirpauit quantum potuit· vt
ꝓprietatis vicium / fratruꝫ diſcurſū ad placitum /
familiaritates mulieruꝫ / eſum carnium vbi eſt
prohibitū ꝛ alia huiuſmodi· ꝑcipue cōtra tria

eſſentialia vota religionis · grauiter peccauit · Na
michil apud deū eſt dāmbilius officio p̄lacōnis
ſi ꝑfunctorie exerceatur · xl · di · Ante oīa · Debꝫ
igitur p̄latus omī circūſpectōne / diligētia / ſolli
citudine ⁊ timore ſic de ſibi ↄmiſſis curā gerē ꝙ
ſit irreprehenſibilis apud deū ⁊ hoīes · ꝙ ſi non pt
hmōi corruptelas et relaxacōnes extirpaē / nec
poſſe ſperat in futurū ꝓpter ꝑtinaciā ⁊ ↄtumaciā
ſeu rebelliōeꝫ ſbditoꝝ / eoꝝ curā dimittat · ij · q · i ·
· ℭ · quādo vero ·

A religioſis.

A Religioſis pn̄t qri ea q̄ hn̄tur s̄ · c · xv · de
clericis · et · c · ſe · ſi hn̄t bn̄ficiū curatū · Si ſūt p̄di
catoēs poteſt ab eis q̄ri / ſi p̄dicauit exn̄s i mortali
nā mortaliter peccauit toties ſic p̄dicauit ſm tho ·
Idē vidꝫ q̄tienſcūqꝫ ſcādaloſa p̄dicauit ā ſcan=
dalū vel ſedicōnē in plebe ↄcitauit · Si ſine licen
tia ſuoꝝ ſupiorū officiū p̄dicacōis exercē pſum=
pſit · mortale videtur · Si p̄dicauit pn̄cipaliter hac
intētione vt recipet pecuniā vel laudē ſeu fauorē
ꝓmerē · mortaliter peccauit ⁊ ſymoniā mētalē ↄmi=
ſit · i · q · iij · c · nō ſane · Cōcor · Tho · ⁊ Rich · in · iiij ·
di · xxv · ar · iij · q · ij · Et ſi ſup hoc paciſcatur ſymo
niā incurrit etiā q̄ ad ecciam · Si p̄dicauit mīnis
curioſa pn̄cipaliter ad ſui oſtētationeꝫ ⁊ manē
gloriā / ibi ↄſtituēdo finē ſuū · mortale ē · Si habēs
grāꝫ p̄dicādi a p̄dicacōe ſe abſtraxit / p̄cipue cū
a ſupioribꝫ ſibi iniungētur · peccauit · Si p̄dicādo
aliq̄ ad retrahēdū pſonas a ſolucōe deciaꝝ di=
xit · ipo fcō excōicatus ē · ut in cle · Cupiētes · de pen ·
Et idē de omī religioſo etiā nō p̄dicatorē vt ibi ·

ꝫ vt hẽat locū ꝫ excōicacō reqritur ꝙ talia vba
ꝓferātur m tēcōe retrahēdi a ſolucōe vt ſ̃ ꝛ obli
gatiſ ad decias ecc̃is pſoluēdaſ. ſecus ſi nō hac
intētiōe retrahēdi vel nō obligatis ad decias| vel
etiā obligatis ꝫ nō ecc̃ns . vt ibi no. Jo. de lig.
Joh. de imo. ꝛ Pau. Si reqſitus fuit a rectoribꝫ
ecc̃iaꝝ vel vicariis ā loca tenētibꝫ. ut in pdicati-
one vel ꝯfeſſiōe ꝯſciētiā facēr pdicacōeꝫ audiēti
bus ꝛ ſibi ꝯfitētibꝫ q decias ſoluāt. nā ſi nō fecit
moꝛ̃liter peccauit ſi ꝯmo de facē potuit ꝛ aliis pe
nis ꝗuibꝫ punit̃ ul' pūiri dꝫ ut i decā cle. cupiētes
Si religionē ingreſſus ē ſymōiace ſciēter vel i-
gnoꝛāter. nā tlis nō pt in illo mōſterio remanē
ex̃ de ſymo. q̃ꝫ ſymōiaca. et. c. ex inſinuacōe. vi-
de ibi. et plenius de ꝫ in Piſa. ſimōia. vj. in pn̄.
Et ꝫ intelligitur de ſimōia ꝯmiſſa ex pacto vel
ꝯuencōe ꝛ hmōi etiā ſi ceteris pter q̃ꝫ ꝯmittētibꝫ
ſit occulta ſm Ray. ar. dci. c. q̃ꝫ. Si religiōeꝫ in-
greſſus ē nō intētiōe pura ſuiēdi deo| ꝫ qꝛ paup
erat vel laboꝛaē tedebat. vel ſi puella erat qꝛ nu
bere nō poterat | vel coacta a parētibꝫ inuita in-
greſſa ē. nā ſi volūtatē nō mutaueit vidꝫ i moꝛ̃li
et nō in bono ſtatu. Si in ingreſſu religiōis mē-
dacia dixit vel aliq̃d dolo ſe tacuit| pſtim nōbilē
infirmitatem| vel debita| ſeu infamiam | vel alia
ſcandaloſa. peccauit grauiter. Si fecit profeſſi-
onē cum intētione non ſeruādi eam mortaliter
peccauit. Si profeſſus eſt i monaſteio diſſoluto
vbi regulariter non viuitur ſi poteſt mutet lo-
cum| et ſi opus fuerit cum diſpenſacōne. Rō ꝫ

nō poteſt ⁊ alios ad regule obſuātiā ⁊ ordinis
reformacōꝫ reducē neq̄t / ipe ſolus ſuaē ſtudeat·
⁊ ſi ibi nō viuitur i cōīi ⁊ necce h̄eat ſibi de neccrijs
ꝓuidē· caueat ne pecuniā vel aliq̄d recipiat / te-
neat / expēdat vel alijs tribuat ſine bona licētia
p̄lati ſui gn̄ali vel ſpeāli ⁊ eius bn̄placito· et ſit i-
pſe ſp paratus oīa ponē in cōīi ⁊ in manibꝫ p̄lati
ordis· nec theſaurizet ā ſupflua vel delicioſa h̄re
querat ſeu ſollicitet· nec ad hmōi affectuꝫ h̄eat
inordinatū· et ſic forte poteit cū ſalute ptrāſire
ſi in ceteris bn̄ ſe h̄eat· Tutius tn̄ eſſꝫ ut p̄dixi lo-
cū mutare· Si hn̄s votū religiōis artioris / ad a-
liā laxiorē ingreſſus ē· nā ſi adhuc ꝓfeſſus non
eſt nō p̄t ibi licite remanē ſine diſpēſacōne· Si
vero iā ꝓfeſſus eſt in laxiori· lꝫ peccauerit ⁊ pro
voto nō cōpleto ſit ei penitētia inponēda· p̄t tam̄
in eadē licite remanē ſcđm Archidiaconū in· c·
q̄ poſt votū· de regl'a· li· vj· Si ꝓfeſſus in aliq̄ re-
ligiōe approbata vult trāſire ad aliā equalē vl'
laxiorē / nō p̄t ſine diſpēſacōe vt no· io· an· ⁊ Ge
mi· i· c· cū ſingl'a· de p̄bē· li· vi· ⁊ io· an· de bu· ex̄ de
regl'a· ſig̃ficatū· De ordie vero mēdicātiū ad nō
mēdicātiū vl' mōchalē nō p̄t ſine diſpēſacōe ꝓpe-
n̄ ad ordinē carthuſien· al's tā ingrediēs q̄ȝ reci-
piēs incurrūt excōicacōnē ꝓplēȝ· ut in extrauagāti
Martini· v· Si ad religionē aliquē induxit ſy-
moniace vel doloſe / puta aſſerēdo q̄ ibi regula
ſſuatur ⁊ ē falſū / vel dicēdo q̄ regl'a ſua nō obli-
gat ad mortale / vel reticēdo auſteitates religiōis
q̄s ille ſi ſciret nullo pacto ad eas ſe obligaēt·

peccauit mortaliter. Si volentē ingredi religio-
nē ſeu mōſteriū obſuātie reglaris auertit / vt tra-
heret ad ſuā alterā infamādo / ſuā vero vſq₃ ad
terciū celū extollēdo. nā tlis dānacōnē eternā
nō euadet. cū ꝯtra caritatē / iuſticiā / ⁊ ſacrā ſcri-
pturā fecerit. Si ſufficiēter nouit ⁊ intelligit ſub-
ſtātialia ſue regl'e ⁊ ad eā ptinētia. et ſi ꝯtra illā
aliq̄d egit p̄cipue ꝯtra obediētiā caſtitatē ⁊ pau
ptatē. nā hor̄ transgreſſio ſp eſt mortale. In alijs
autē nō omis regl'e trāſgreſſio ſꝫm Tho. ſa ſcḋe
. q. clxxxvj. ē mortale. ideo etiā circa hoc pn̄t hic in-
terrogacōes formari. p̄mo. Si fec̄ ꝯtra aliqḋ p̄-
ceptum a prelato oretenus factū / puta cum di-
cit / p̄cipio vel mando in virtute obediētie vel ſpi
ritus ſancti vel ſub pena excōmunicacōis vel p
alia verba huiuſmodi / vt fiat illud vel iſtud in-
tendēs ſubditū ſb peccato mortali obligaē ad illḋ
faciēdū. Nā hmōi trāſgreſſio ſemp ē mortale ſꝫm
tho. ſa ſe. q. lxxxvj. niſi qḋ p̄cipitur eſſet tale q̄d
in quo ſubditus nō teneatur ei obedire / vel eſſet
peccatū. xj. qōne. iij. non ſemp. Si doloſe ſeu per
importunitate p̄lati volūtatē traxit ad ſuā. Idē
videtur ſi contra aliquod preceptū regule / vt
cum aliquid in ea p̄ceptorie mandatur / vel ſub
pena excommunicacōis aut carceris vel pene
grauioris ⁊ huiuſmodi. Nā talia v̾ba ꝯiuter ceſ-
ſentur obligare ad mortale. Et idē de p̄ceptis in
ꝯſtōibꝫ ordis cōtētis. Si tranſgreſſus eſt alia
in regula contēta que nō ſunt p̄cepti / ut cerimo
nialia ordinis vel ſilentiū ⁊ hmōi. hoc eſt tantū

ve[n]iale n[isi] fieret ex [con]te[m]ptu s[ecundu]m Tho[mam]. vbi supra.
Na[m] qui [pro]fitet[ur] no[n] vouet s[er]uare o[mn]ia q[uae] su[n]t in reg[u]la
s[u]b obligac[i]o[n]e p[e]cc[at]i. Si aliq[ui]d h[abe]t vel habuit dedit
vel accepit [con]tra volu[n]tate[m] plato[rum] tacita[m] vel exp[re]s
sam. [con]tra votu[m] pau[per]tatis fec[it] [et] mo[rta]liter peccauit
Ide[m] vide[tu]r si l[itte]ras sc[ri]p[s]it vel recepit o[c]culte si[ne] li
ce[n]cia p[re]lati. xij. q. i. no[n] dicatis. Si votu[m] castitatis
violauit quoq[uo] mo[do] ope vel tactu venereo locu
tione turpi [et] amatoria vel etia[m] cogitac[i]o[n]e carna
li [et] immu[n]da deliberata seu delectatione mo[r]osa. na[m]
in hor[um] quolib[et] e[st] pcc[atu]m mo[rta]le vt dem[onstratu]m e[st] s[upra] p[re]cepto
. vj. et ix. Si [con]uersac[i]o[n]e[m] sca[n]dalosam seu nimia[m]
familiaritate[m] habuit cu[m] mulierib[us]. na[m] si sic repit[ur]
e[ss]e ex casu necc[ess]itatis [pro]hibe[n]dus e[st] et si sint affines
p[ro]pt[er] p[ro]babile p[er]iculu[m]. xxxij. di. hospiciolu[m]. [et] di. lx
xxj. p[er] totu[m] al[ia]s no[n] absolue[n]d[us]. Si sine manifesta
ca[usa] [et] rac[i]o[n]abili monast[er]ia monialiu[m] freq[ue]ntauit.
Na[m] cu[m] hoc sit om[n]ino clericis [pro]hibitum ex[tra] de vi[ta]
et honest[ate] cler[icorum]. monast[er]ia. multo magis religio
sis. Et si ingressus e[st] mo[na]st[er]ia monialiu[m] s[an]c[t]e clare
sine licencia [et] in casu no[n] co[n]cesso. excoi[c]atus e[st]. et
absoluc[i]o [pa]p[a]e reseruat[ur]. Ide[m] est si ingressus est
monast[er]ia monialiu[m] ordinis p[re]dicato[rum]. q[uia] no[n] p[o]t[est]
absolui nisi a [pa]pa vel a m[a]g[ist]ro eiusdem ordinis.
Ingrediens vero alia monasteria de iure [com]mu[n]i
no[n] incurrit exco[mmun]icac[i]o[n]em. sed in multis locis e[st]
exco[m]mu[n]icatio sinodalis. hoc t[ame]n no[n] ligat igno
rantes. extra de co[n]sti. ut animar[um]. li. vj. Si dixit
horas canonicas. Nam quilib[et] regularis preci
pue professus tenetur ex precepto ad eas etia[m]

ſi nõ habȝ ordinẽ ſacrũ· alias peccat mortaliter· ut
ſ·e·ti·c·xvj·et ſm Guil·tenetur illas dicẽ ſcdȝ
ordinẽ ſue regle vel ꝑuatorũ ſtatutorũ ut no· Jo·
de imo·in cle·q̃ui·de cele·miſ· Si abſq3 rõnabili
cã officiũ dixit extra eccliã ꝑcipue in diebȝ ſolẽ-
nibȝ vel ſtetit ſomnolẽtus ꝗ dormiuit· Nã ſi ex h
nõ dixit integre illud itẽ redicat vel aliq̃d loco
eius ſuppleat· et ſi ꝓ maiori pte omiſit illud ite
ret· Si in choro incõpoſitus corpe fuit| oculis va
gus ⁊ mẽte diſtractus| ꝑcipue aduertẽter ſi riſit
vel alios ridere fec ꝓpter eius leuitatẽ aut vbũ
diſſolutũ· Si cerimõias officij ex negligẽtia nõ
ſeruauit| male legit vel cantauit· in omnibȝ his
veniale eſt· niſi fiat ex contemptu· tunc enim
mortale eſt· Si penas vel penitẽtias taxatas a
regula vel a conſtitucõibus aut prelatis non
fecit· Nam ſi ex negligẽtia vel obliuione obmi-
ſit veniale videtur· ſi vero ex cõtẽptu mortale eſt·
Si vltra officiuȝ dnũ priuatiȝ ꝓ ſe ⁊ ꝓ aliis ſibi
iunctis bñfactoribȝ ⁊ tribulatis ꝑcipue recõmẽ
datis viuis ſeu defunctis ꝗ meditacõni| deuocõi
et ſacre lectõni q̃tũ debuit nõ vacauit· ſȝ potius
legit curioſa ⁊ inutilia vt doctores gẽtiũ ⁊ fictõ-
nes poetarũ| qḋ eſt ꝓhibitũ·xxxvij·di·ideo· Si
q̃n q3 ſciẽter elegit indignũ in ꝑlatũ vel nõ ele-
git illũ quẽ iudicauit meliorẽ ad illḋ officiũ ſȝ a-
liũ rõe amicicie ꝗ alia nõ recta intẽcõne· mortalit
peccauit· Si accuſauit calũnioſe ꝑlatũ vel ꝯfrẽȝ
de aliq̊ crĩe vel teſtatus ẽ| ꝗ iniuſte ab accuſacõ
ne deſtitit| vl aſs ꝑlatũ ſbditũ vel cõſociũ falſo

infamauit| vel etiā verā dicēdo intēcōne infamā
di fecit. in hijs omibꝫ mortaliter peccauit. Si fecit
vel coopatus ē ad aliquā ↄſpiracōnē cōtra pla-
tos | vel adinuenit tenuit vel nutriuit in mōſte-
rio vel ↄuētu ſectas ꝑtialitates ⁊ diuiſiōes. mor-
tale ē ⁊ deteſtabl'e crimē. Si fratrē delinqntē iux
formā euāgelicā nō admonuit| vel in viſitacōe
iux pceptū plati in ↄūi vel in ꝑticl'ari fcm/ dicen
da ⁊ correctōe dig nō reuelauit. Nā ſi ſciēter di
cēda tacuit mortaliter peccauit. Et idē dico ſi i di
cēdo ordinē fratne correctōnis nō ſuauit. debꝫ
eni accuſacōnē ltima pcedē inſcptio. ⁊ inquiſi-
tionē clamoſa inſinuacō. denūciacōez autē cari
tatia correctō. ex de ſymo. lꝫ. et. i. q. ij. c. Si pecca
ueit. Poteſt tn̄ crimē fris etiā occultū denūcia
ri eccie vel plato abſqꝫ ſecreta admonicōe pua
in pleiſqꝫ caſibꝫ vt no. Ric. i. iiij. di. xix. ar. ij. q.
.i. Si inutiliter tps expēdit ⁊ ocio vacauit | qđ ē
oim ſentina vicoꝝ. Si fuit obſtiatus curialis vl
cauſidicus. Si vſus ē pānis pcioſ ⁊ cibis exqſi
tis. Si in habitu curioſuſ. Si i clauſtro vel capi-
tulo fuit litigioſus irreuerēs ad maiores| vel ē-
ca altaē iurās in ↄūi ſmō e. Nā in his oibꝫ ē mor
le vel veniale ſm intētionē ⁊ qlitatē fci. Si ↄme-
dit carnes qn̄ eſt ꝓhibitū ex infirmitatē. Si v-
ſus ē lineis ad carnē vel lectis plumeis. Si omi
ſit ieiunia eccie regl'e vel ↄſtōnū ordis peccauit
vt ſ. Si egre ⁊ cū indignacōe repꝛhēſiōes maio
rū ſuſtinuit vel eoꝝ obedientiaz non affectuoſe
ſed tarde | queruloſe | diſſolute fecit. peccauit

ut ſupra· Si alioꝝ mores ↄdicõ eſ ꝛ infirmitates in caritate nõ ſupportauit vel alijs ſe grauẽ red didit q̃ eos irriſit· peccauit vt ſ̄· Si nimis leuis vel diſſolutus fuit v̄bis/ geſtibꝫ/ vel iocis alios ad riſũ induxit· Nã lꝫ recreacõis cã q̃nq̃ fiat ꝛ ra ro ad ſbleuãdũ tediũ ſit tolerabile/ laudabiliꝰ tñ eſt ab hmõi ceſſare· Si ſinglaritates in cibo potu ꝛ veſtitu ꝛ hmõi q̃ſiuit/ vel ꝑpter h̄ murmu rauit· peccauit· Nã ex hijs ſepius oritur ſcãda= lũ iniuriacõ ꝛ indignacõ inter frẽs· Si nimis te nax fuit in retinẽdo vel ꝓdigus in dãdo/ q̃ pſo= naꝝ acceptor/ dãdo vel diſtribuẽdo de rebꝫ ↄũi= bus vni magis q̃ꝫ alteri iuxta affectões ſuas· pec cauit magis et minus ſm quãtitatẽ exceſſus· Si ↄfeſſionẽ ꝛ ↄmũonẽ ſcðm regulã morem vel conſuetudinẽ religionis nõ freq̄ntauit· Nã hoc aliquibꝫ preceptũ eſt ſemel in menſe· ut in cle· Ne in agro· de ſtatu monachoꝝ· aliquibꝫ ſepius ſ aliquibꝫ rarius· Si fuit tepidus in dilcõne dei ꝛ ꝓximi/ nõ dolẽs de eoꝝ offenſa/ et nõ ardenter affectãs honorẽ dei ꝛ aiaꝝ ſalutẽ vt decet· Si ni= mis carnaliter dilexit ↄſanguineos ſuos ꝛ affi= nes/ nimis dolẽs de eoꝝ aduerſitate ꝛ gaudẽs ꝓſperitate/ vel eã ſibi affectãs· Si nimis eos vi ſitat ꝛ querit vel gaudet ab eis viſitari· Si cum eis vel cũ alijs ſecularibꝫ loq̄tur vel interrogat q̃ nõ expediũt ut de guerris ꝛ hmõi· vel ꝑ eis ꝓ= curat bñficia ecc̃iaſtica vel tẽpalia officia· Nam hoc eſt valde piculoſum/ p̄cipue ſi tales ſint in= epti vel indigni· Si artificiũ aliq̃d vel exerciciũ

fecit illicitū ꝗ̄ honeſtati religiõis indecēs/ vt bur
ſas vel veſtes rechamatas vel linea reticulata ꝛ
hmõi· qḋ ſepe repitur in monialib3 modernis ꝓ
hibēda ſūt· Si ꝓficē nõ curat· ſ; inuitus fac̄ que
ꝓuat· et ſe male ꝯtentū eſſe in religiõe repit· nec
ꝯgnoſcit ſe ꝓ hoc bñficiõ ꝛ ceteris ad recõpenſan
dū deo obligatū· tlis ipocrita ē ꝛ i ſtatu dãnacõis
ꝓm Tho· Si qñ3 dimiſit habitū· Nã religioſus vl̄
religioſa ſp d3 tenere habitū ſue religiõis ſiue
in lecto quieſcēs ſiue alibi cõſiſtēs/ niſi ſit adeo
vrgēs nccitas vel ḡuis infirmitas q̄ habitū nõ
pateret̄· xx· q· i· vidua· alſ vid; peccaē moꝛ̄liter
Et ſi temē ſine habitu appareat in ꝯſpcū ſecula
riū ipo fcõ excõicacõ e3 incurrit· ut in· c· vt picu
culoſa· ne cli· vel mo· li· vj· Et idē eſt ſi apparu⸗
erit corā eis in habitu ſuo ſ; coopto hitu clicali
ſine rõnabili cā vt no· Jo· an· in clem̄· qm̄· de vi·
et ho· cli· de re· iur̄· certū in nouell̄· Si ad ſtudia
lrāꝝ iuit nõ licētiatus a plato ſuo ꝛ cū ꝯſilio ma
ioꝛis ptis ſui ꝯuētus· nā tlis ipo fcõ excõicacõ⸗
nem incurrit· ut habetur in d cõ· c· vt piculoſa·
Si ad audiēdū leges vel philoſophiā iuit· nā
ſi infra duoꝝ menſiū ſpaciū nõ redierit ad clau
ſtrū ipſo facto excommunicacõnē incurrit· ex̄
ne clici vel monachi· capitulo· ſuper ſpecula · Si
religionē ꝛ habitu3 ſue religionis animo non
reuertēdi aliquãdo deſeruit· Nam tlis apoſtata
iudicatur· ff· de re mli· l· Deſertoꝛē· et eſt excõi⸗
catus· vt ſupra propter temerariã habitus diſ⸗
miſſionē/ quod eſt ſpeāle in religioſo apoſtata

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nā al's apoſtata nō eſt excōicatus ƺ excōicādus
vt no· glo· i d cō· c· ut piculoſa· ſup vbo· ip̄o fcō·
Si induxit aliquē ad vouēdū| iurandū| vel fide
interpoſita ſeu al's pmittēdo vt ſepulturā apud
eius ecc'iaȝ eligat| vel iā elcāȝ vlteius nō mutet
t'lis ſniam excōis incurrit ip̄o fcō· de ſepul· c· i·
li· vj· et in cle· cupiētes· de peniſ· Si cleicis vel ſe
cularibꝫ ſacr'm eucariſtie vel extreme vnctōnis
miſtrauit ā mr'imōiū ſolēnizauit id ē publice ⁊
ſolēniter ſpōſos bn̄dixit non habita ſup hꝭs
prochialis pſbri licētia ſpeāli· nā excōicacōneȝ
incurrit ppalē· ut in cle· religioſi· de puil'· Si ex-
cōicatos a canōe ſine ſpeāli ɔceſſiōe abſoluere
pſūpſit pterq̄ȝ in caſibꝫ a iure pmiſſis· vel pter
puilegia ſedis ap'lice ei ɔceſſa eādē excōicacōȝ
incurrit vt ibi· Et ƺ intelligitur indiſticte de ex
cōicatis a q̊cūq̄ȝ canōe a pp̄a pmulgato| etiaȝ ſi
t'lis religioſus abſoluēt excōicatos a canōe mi
nori excōicacōe pt' pticipacōeȝ ⁊ ſic ſentit glo·
ibid ſup vbo· a canōe· Cō· guil'· pau· Jo· de lig· et
Jo· de imo· in dcā cle· religioſi· Si a ſniꝭs p ſta-
tuta pnincialia vel ſinodalia pmulgatis ſeu a
pena ⁊ ā culpa abſoluē queq̄ȝ pſūpſit· eandē ſen
tētiā excōis incurrit ip̄o fcō| etiā ſi religioſuȝ vel
ɔſciū ab hmōdi abſoluē pſūpſeit· ut ibidē no·
glo· ſup vbo q̄ȝ q̄ȝ· Si exn̄s mōchus vel canōicuſ
regl'aris nō hn̄s admiſtracōȝ abſq̄ȝ licētia pla-
toꝝ ſuoꝝ ad curias pn̄cipū ſe trāſferre pſūpſit|
ut p'latis vel mōſteio aliqd dānū inferret· talis
ip̄o fcō excōis ſniaȝ incurrit· ut in cle· ne i agro·

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

de ſta·mo· Si mōchus ex̄ns ſme licētia ſui abba
tis intra ſepta mōſterij arma tenuit excōicacō=
nē incurrit vt ibi· Si de fcō ɔtraxit mr̄imōiū ex=
cōicatus ē· ex̄ de ɔſan· ꝛaf· eos· i cle· Si nō ſuua=
uit int̄dcm̄ qd̄ ſuuat cathedralis ſeu matrix eccīa
loci illius| excōis ſniaꝫ icurrit· nō ob· p̄uilegijs
ſeu indultis ſtatutis vel ɔſuetudinbꝫ q̄buſcūqꝫ
ei ɔceſſis· ut in cle· ex freqn̄tibꝫ· de ſen· ex· Si exi
ſtēs de ordie mioꝝ tpe int̄dci recepit ad diuina
frēs vel ſorores tercij ordis excōicacōeꝫ incur=
rit· ex̄ de ſen· ex· cū ex eo· in clemētinis·

Incipit quarta ps huius opuſculi de
penitētie iniūctōe ꝛ pccoꝝ abſolucōe·

Expeditis tribꝫ hꝰ opuſcli pn̄cipalibꝫ p=
tibꝫ· reſtat videre vltiaꝫ q̄ i duobꝫ ɔſiſtit
ſcꝫ in pnie iniūctōe ꝛ pccoꝝ abſolucōe·
Sꝫ qm̄ nō pt debita ſoꝛ p miſtrū apponi n̄ p̄o ma
teria debita ſit integre pparata· et cū mateia pe=
nitētie ſit ɔtricō ɔfeſſio ꝛ ſatiſſactō ſme q̄bꝫ non
pficitur ħ ſacrm̄ meito i hoc ſacro ſacdos ħ or=
dine pcedet| ut p̄o diligēter pccoꝝ ɔfeſſiōꝫ au=
diat| et de ħ s̄· ſo pniaꝫ iniūgat· t̄cio abſolucōꝫ
impēdat· et no· guil· ꝛ Jo· an· in cle· dudū· de ſe=
pul· Intēdēs ig̃ ꝛ ego hūc ordinē ſuuare decla=
rabimus p̄mo quō ɔfeſſoꝛ ſe hr̄e debeat in pnie
impoſicōne| deinde in pccoꝝ abſolucōe· C·j·
Circa p̄mū· ſ· pnie impoſicōꝫ p maiori decla=
racōe ſciēdū ꝙ triplex ē pnia· ſcꝫ ſolēnis|